

SISEKAITSEAKADEEMIA

Mari Tikan, Tagne Tähe, Maret Rannala,
Riina Kroonberg, Tarmo Terep, Alar Valge

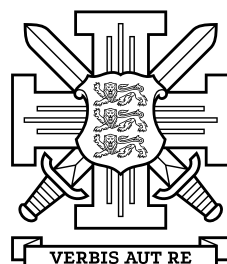
Tule- ohutuse seadus

KOMMENTEERITUD VÄLJAANNE

Mari Tikan, Tagne Tähe, Maret Rannala,
Riina Kroonberg, Tarmo Terep, Alar Valge

Tuleohutuse seadus

KOMMENTEERITUD VÄLJAANNE

Autoriõigus: Sisekaitseakadeemia 2023

Retsensendid: Eneken Kost, Kadi Karus

Keeletoimetaja: Siiri Soidro

Makett: Jan Garshnek

Küljendus: OÜ Flagella

Trükk: Trükikoda Paar

ISBN 978-9985-67-419-2 (köites)

ISBN 978-9985-67-420-8 (pdf)

DOI: <https://doi.org/10.15158/GDZ9-S007>

www.sisekaitse.ee/kirjastus

Sisukord

Lühendid	7
Eessõna	9
I ÜLDSÄTTED	13
§ 1. Seaduse reguleerimisala	13
§ 2. Mõisted	14
II TULEOHUTUSE TAGAMINE	27
1. Isiku kohustused ja tuleohutusteenus	27
§ 3. Kohustused tuleohutuse tagamisel	27
§ 4. Enesekontrolli tuleohutusaruanne	38
§ 4 ¹ . Tuleohutusteenuse osutamine	44
§ 4 ² . Tuleohutusülevaatusete tegemine	55
2. Tuleohutusnõuded	58
2.1. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded	58
§ 5. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded	58
§ 6. Evakuatsiooninõuded	66
2.2. Küttesüsteemi tuleohutusnõuded	70
§ 7. Küttesüsteem, kütteseadme ja küttekolle	70
§ 8. Küttesüsteemi projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine, hooldamine ja kasutamine	71
§ 9. Tahkekütusel töötava kütteseadme ning selle korstna ja ühenduslõõri ehitamine ja paigaldamine	77
§ 10. Ahju, kamina ja pliidi kasutamine	81
§ 11 ¹ . Ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamine	84
2.3. Tuletöö tuleohutusnõuded	91
§ 12. Tuletöö	91

§ 13. Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded	94
§ 14. Tuletööd tegev isik	97
2.4. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded	100
§ 15. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded	100
2.5. Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded	105
§ 16. Metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded ning tuleohtlik aeg	105
§ 17. Maaomaniku kohustused metsaga kaetud alal	113
§ 18. Riigimetsa majandaja kohustused	117
2.6. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded	118
§ 19. Põlevmaterjali hoidmisele esitatavad nõuded	118
2.7. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded	126
§ 20. Avalik üritus	126
§ 21. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded	127
§ 22. Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal	131
2.8. Tuletõrje veevõtukohale esitatavad nõuded	136
§ 23. Tuletõrje veevõtukoht	136
§ 24. Veevõtukohale esitatavad nõuded	143
2.9. Muud tuleohutusnõuded	147
§ 27. Seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded	147
§ 28. Raudteetranspordi ja tsiviillennunduse ning veesõiduki ja allmaarajatise tuleohutusnõuded	152
§ 29. Kaitseväe ja Kaitseliidu tuleohutusnõuded	153
2.10. Plahvatusohutsooni nõuded	154
§ 29 ¹ . Plahvatusohutsooni nõuded	154
§ 29 ² . Käesolevas jaotises kasutatavad terminid	154
3. Tuleohutuspaigaldis	155
§ 30. Tuleohutuspaigaldis	155
§ 31. Tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused	158
3.1. Tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded	160
§ 32. Tuleohutuspaigaldise projekteerimisele, paigaldamisele, kontrollimisele ja hooldamisele esitatavad nõuded	160
§ 33. Teatamiskohustus ja majandustegevuse nõuded	167
§ 34. Vastutav spetsialist	170

3.2. Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja tulekahjuteate edastamine	174
§ 36. Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja tulekahjuteate edastamine	174
§ 37. Automaatse tulekahjuteate edastaja kohustused	180
III RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJAD JA RAKENDATAVAD MEETMED	183
§ 38. Riikliku järelevalve teostajad	183
§ 39. Riikliku järelevalve erimeetmed	190
§ 39 ¹ . Riikliku järelevalve erisused	190
§ 40. Sunniraha määr	194
IV VASTUTUS	197
4.1. Väärteomenetlus	197
§ 44. Tuleohutusnõuete rikkumine	200
§ 49. Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine	205
§ 50. Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine	207
§ 52. Elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsiooni-anduriga varustamata jätmine	209
§ 54. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine	210
§ 56 ¹ . Lühimenetluses menetletavad väärted ja kohaldatavad mõjutustrahvi määrad	212
§ 57. Menetlus	216
§ 58. Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimine kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas	217
§ 58 ¹ . Tuletöötunnistuse kehtivus	218
§ 58 ² . Eksperthinnangu koostamine	219
§ 61. Seaduse jõustumine	219
Kasutatud allikad	221

Lühendid

- ATSS – asendustäitmise ja sunniraha seadus
- AÕS – asjaõigusseadus
- EhS – ehitusseadustik
- EHR – ehtisregister
- ESS – elektroonilise side seadus
- HMS – haldusmenetluse seadus
- KarS – karistusseadustik
- KorS – korrakaitse seadus
- KES – kohtuekspertiisiseadus
- KorSMRSE – korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seadus (eelnoõ)
- KrMS – kriminaalmenetluse seadustik
- KutS – kutseseadus
- LKS – looduskaitse seadus
- LMS – lõhkematerjaliseadus
- LS – liikluseadus
- MaaPS – maapõu seadus
- MS – metsaseadus
- MTR – majandustegevuse register

8 TULEOHUTUSE SEADUS

- MTRS – majandustegevuse registri seadus
- MSÜS – majandustegevuse seadustiku üldosa seadus¹
- PäästeS – päästeseadus
- PS – põhiseadus
- SeOS – seadme ohutuse seadus
- TMS – täitemenetluse seadustik
- TNVS – toote nõuetele vastavuse seadus
- TsMS – tsiviilkohtumenetluse seadustik
- TuOS – tuleohutuse seadus
- TMS – täitemenetluse seadus
- VKTS – välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamise seadus
- VTMS – väärteomenetluse seadustik
- ÄS – äriseadustik

Eessõna

Tuleohutusnõuete peamine eesmärk on tulekahju ennetamine, sellest kiire teavitamine, ohutu evakuatsioon ning põlengu tagajärgede piiramine ja päästetööde võimalikkus. Eesmärgi saavutamiseks peavad inimesed olema teadlikud tuleohust ja selle vältimisest ning õigest käitumisest tulekahju korral. Samuti on vajalikud teadmised, kuidas ehitada ohutuid ehitisi sobivasse asukohta. Oluline on teada koldevälise tule, näiteks lõkke tegemise ohutusnõudeid. Iga inimene peaks teadma, kuidas muuta oma elukoht tuleohutuse seisukohast turvaliseks, näiteks ahiküttega elamutes tuleb kindlasti kasutada vingugaasiandureid.

Päästeameti statistika järgi on Eestis aasta-aastalt vähenenud nii tulekahjude arv üldiselt kui ka hoonetulekahjude arv. Samas on tulekahjudes hukkunute arv püsinud mitu aastat samal tasemel.

Päästeameti 2022. aastal koostatud tulekahjude analüüsist selgub, et kõige sagedamini said nii hukkunuga kui ka vigastatuga tulekahjud alguse elektrist ja hooletust suitsetamisest. Hukkunu oli üle pooltel juhtumitel joo- bes või joobekahtlusega. Sellisest statistikast võib järeldada, et paljud inimesed ei pööra tuleohutusele tähelepanu ning levinud on arusaam, et tuleohutus on kellegi teise, eelkõige suitsetajate ja alkoholiga liialdavate ning hooletult käituvate isikute probleem. Samuti võib tunduda, et tuleohutuse tagamine ei ole inimeste jaoks prioriteet. Selline kuvand on aga eksitav, sest tegelikkuses põlevad nii uued kui ka vanad ehitised ning tulekahjud puudutavad ühiskonnas kõiki. Eesti keeles on olemas väljend „tulega mängima“, mis tähendab kergekäelist suhtumist ohtlikku tegevusse. Tuleohutusnõuete rikkumine on samuti tulega mängimine, seda nii otseses kui ka kaudses

tähenduses: tuleohutusnõuete rikkumine lõppeb varem või hiljem enda või teiste vara, tervise ja elu ohustamise või kahjustamisega. Raskemate rikkumiste korral on nõuete rikkumise eest ette nähtud karistus. Riikliku järelevalve käigus rakendatakse vajalikke meetmeid, näiteks tehakse ettekirjutus koos sunniraha hoiatusega ja kohaldatakse muid haldussunnivahendeid.

Enne 1. septembrit 2010 ei olnud Eesti õigusruumis tuleohutuse valdkonna eriseadust. Seega ei olnud võimalik rakendada tuleohutusnõuete rikkumiste korral meetmeid. Karistusõiguslikud ja haldusõiguslikud sekkumised rikkumiste puhul eeldavad alati seadust, kuna põhiõiguste riive on lubatav üksnes õigusliku aluse olemasolul. Seetõttu puudus tuleohutuse valdkonnas õigusriigi olemusest lähtuv arusaam, mille kohaselt peavad isikute põhiõiguste ja vabaduste riived olema sätestatud seaduse tasemel. Seaduse kehtestamisega on seda muudetud valdkonna arengut silmas pidades, kuid põhiline mõte – sätestada tuleohutu keskkonna nõuded – on jäänud püsima.

Tuleohutuse seaduse koostamise eesmärk oli tuua seaduse tasemel välja põhilised tuleohutusnõuded, koondada päästeseaduse alusel määrustega kehtestatud tuleohutusnõuded ühtseks tervikuks ning reguleerida korralduslikke tuleohutusnõudeid, mitte dubleerida neid eriseadustega. Samuti oli eesmärk vaadata kriitilise pilguga üle kehtivad korralduslikud tuleohutusnõuded ja töötada probleemsetes valdkondades välja uued nõuded. Sellest lähtuvalt koondab tuleohutuse seadus isikute põhilisi kohustusi tuleohutuse tagamiseks. Peale tuleohutuse seaduse tuleb arvestada ka eriseadustes sätestatud tuleohutusnõudeid, näiteks ehitusseadustiku alusel kehtestatud ehituslikke tuleohutusnõudeid. Samuti on paljud keerulisemad ja spetsiifilisemad tuleohutuse küsimused reguleeritud määrustes, standardites või muudes asjakohastes juhistes. Tuleohutuse seadus on ohutusseadus, mis reguleerib korralduslikke tuleohutusnõudeid. Seaduse eesmärk on tagada tuleohutusnõuetega inimeste elu, tervise, vara ja keskkonna ohutus, vähendada Eestis tulekahjusid ning luua tuleohutu elukeskkond.

Tuleohutuse seadust on muudetud mitu korda ja 2021. aastal jõustusiid tuleohutuse seaduse muudatused, mis olid suunatud ennekõike erasektori senisest suuremale kaasamisele tuleohutuse tagamisel. Tuleohutuse seadus nimetas uue mõistena tuleohutusteenuse ja sisustas selle. Samuti määrati kvalifikatsiooninõuded isikutele, kes võivad tuleohutusteenust pakuda. Muutus ka küttesüsteemide puhastamise aruandlus, varasema paberkanalil väljastatud korstnapühkija akti asemel kannab töö tegija nüüd andmed päästeinfosüsteemi. Sinna kantakse ka tuvastatud rikkumiste ja ekspertdihinnangute info.

2023. aastal jõustusid tuleohutuse seaduse viimased muudatused, mis täpsustasid eelkõige tulekustuti hooldust ja kontrolli. Täiendati ka tuletõrje veevõtukoha nõudeid ning lisati volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekti-eksperti 8. taseme kutsetunnistusega isikutele ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamise, selle kooskõlastamise ja sellele ekspertiisi tegemise õigus.

Siinne trükkis on tuleohutuse seaduse kommenteeritud väljaanne, mille eesmärk on tagada parem õigusselgus seaduses sätestatud kohustuste mõistmiseks ja järgimiseks, selgitada tuleohutusnõuete rikkumise korral riikliku järelevalve olemust ja vastutust ning aidata kaasa seaduse paremale rakendamisele. Tuleohutuse seaduse kommenteeritud väljaanne on üks võimalikest tõlgendustest seaduse sätete taga olevatest mõtetest tuleohutusnõuete olemuse mõistmisel ja ohutuse tagamisel. Autorid usuvad, et väljaanne aitab lugejal kehtivat seadust paremini mõista ja panustada tõhusamalt ohutuse tagamisse. Seaduse sätete avamine koos tõlgendamisega aitab paremini mõista seadusandja tahet ja eesmärki normide loomisel. Seega on väljaandes põhjalikumalt lahti mõtestatud normi tasandil tuleohutusnõuete sisu ning nende järgimise ja täitmise nõudeid. Sisu mõistmiseks tuuakse lisaks praktilisi näiteid ja antakse soovitusi tuleohutusnõuete järgimiseks. Lisaks on käsitletud muid seonduvaid õigusakte ehk eriseadusi, neid tõlgendatakse ja seostatakse tuleohutuse seadusega ning vaadeldakse ka asjakohaseid juhiseid, tehnilisi norme ja standardeid. Kommenteeritud väljaande koostamisel on lähtutud ka praktikas ette tulnud elulistest probleemidest ja lisatud on teemakohaseid kohtulahendeid, mis annavad lugejale aimu kohtu tõlgendustest juhtumite lahendamisel. Seega on koosmõjus seaduste, teoreetiliste lähtekohtade ja praktikaga analüüsitud ja tõlgendatud tuleohutuse valdkonna eri tahke, avatakse laiapõhjaliselt neis ettetulevaid probleeme ning antakse soovitusi ja nõuandeid. Lisaväärtusena saab väljaannet kasutada õppevahendina koolides, asutustes ja täienduskoolitustel.

Väljaandes on tuginetud tuleohutuse seaduse redaktsioonile RT I,16.12.2022,20, selle seletuskirjale ja tuleohutuse seaduse alusel välja antud rakendusaktidele. Kommenteeritud väljaandes leiavad käsitlemist tuleohutuse seaduse sätteid koos viimaste, 2023. aastal jõustunud ja kehtivate muudatustega. Kehtivuse kaotanud redaktsiooni normidele ei viidata.

I ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Tuleohutuse seadus (*edaspidi TuOS*) sätestab füüsiliste ja juriidiliste isikute ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja organite (edaspidi isik) kohustused, õigused ja vastutuse tuleohutuse tagamisel ning riikliku järelevalve teostamise.

(2) Kui tuleohutusnõuded on reguleeritud teises seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, kohaldatakse käesolevas seaduses sätestatud nõudeid, arvestades teisest seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevaid erisusi.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(4) Käesolevas seaduses sätestatud tegevuslubade andmisele ja kehtetuks tunnistamisele, samuti majandustegevusteadete esitamisele kohaldatakse majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud ka juhul, kui loa- või teatamiskohustusega tegevust ei teostata majandustegevusena.

TuOS-i lõige 1 määrab seaduse reguleerimisala, milleks on isikute kohustused tuleohutuse tagamisel, samuti riikliku järelevalve korraldus ja karistused nõuete rikkumise eest. Sättes on defineeritud ka isiku mõiste, mida seaduses läbivalt kasutatakse. Seaduse tähenduses ei käsitleta isikuna ainult eraisikut, isikuks on nii füüsilised kui ka juriidilised isikud (sh eraõiguslikud ja avalik-õiguslikud). Seega paneb seadus kohustused kõigile isikutele. Lõikes

2 on toodud erisus, mille kohaselt juhul, kui tuleohutusnõuded on reguleeritud teises seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, kohaldatakse tuleohutuse seaduses sätestatud nõudeid, arvestades teisest seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevaid erisusi. Tuleohutusnõudeid reguleerivad ka ehitusseadustik (edaspidi *EhS*), seadme ohutuse seadus (edaspidi *SeOS*), maapõueseadus (edaspidi *MaaPS*) ja teised seadused koos nende alamaktidega. Karistused tulekahju põhjustamise eest on aga osaliselt määratud karistusseadustikus (edaspidi *KarS*). Seega ei reguleeri TuOS kõiki tuleohutuse nõudeid.

Seaduse lõige 3 viitab haldusmenetluse seadusele (edaspidi *HMS*). HMS-i eesmärk on tagada isikute õiguste kaitse, samuti määrab HMS menetlusnormid riiklikku järelevalvet tegevatele ametnikele. Seega tuleb järelevalve tegemisel ja meetmete rakendamisel lähtuda HMS-i põhimõtetest ja hea halduse tavadest. Samuti peavad isikud oma õiguste kaitsel, näiteks ettekirjutuste vaidlustamisel, lähtuma HMS-s sätestatust. HMS-i §-des 3–6 on esitatud põhimõtted, mida tuleb meetmete valikul arvestada: seadusliku aluse põhimõte, kaalutusõiguse õiguspärane teostamine, proportsionaalsus, eesmärgipärasus ja uurimispõhimõte. Täpsemalt tuleb järelevalve haldusmenetlusest juttu vastavas peatükis.

§ 2. Mõisted

(1) Tuleohutusnõue käesoleva seaduse tähenduses on tehniline norm või tegevuspiirang, mille eesmärk on tagada ehitise, seadme töö või isiku tegevuse tuleohutus ning tulekahju puhkemise korral evakuatsiooni ja päästetöö võimalikkus.

(1¹) Tuleohutusteenus käesoleva seaduse tähenduses on:

- 1) ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi tegemine;
- 2) ehitise tuleohutusnõuete auditi tegemine;
- 3) ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamine, kui ehitusprojektile tuleb ehitusseadustiku § 14 lõike 4 punkti 1 alusel kehtestatud nõuete kohaselt teha ekspertiis;
- 4) enesekontrolli tuleohutusaruande koostamine;
- 5) evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse läbiviimine;
- 6) tulekahju korral tegutsemise plaani koostamine;

- 7) tuleohutuse koolituse läbiviimine;
- 8) tuletöö tegemise koolituse läbiviimine;
- 9) tuleohutusülevaatuse tegemine.

(1²) Tuleohutusülevaatus käesoleva seaduse tähenduses on territooriumi, ehitise ja selles asuva tuleohutuspaigaldise ning ehitises toimuva tegevuse tuleohutusnõuetele vastavuse kontrollimine.

(2) Päästevahend käesoleva seaduse tähenduses on päästetöök kasutatav iseliikuv, teisaldatav või paikne seade, mehhanism või vahend.

(3) Põlevmaterjal käesoleva seaduse tähenduses on süttiv materjal või aine, mis sädemete ja lahtise leegiga kokkupuutel ning ümbritseva keskkonna kõrge temperatuuri mõjul süttib, levitab tuld ning eraldab soojust, suitsu, mürgiseid gaase ja kuumi või põlevaid tilku.

Tuleohutuse seaduse § 1 kohaselt määratleb seadus tuleohutuse mõiste. Tuleohutusnõude eesmärk on tagada isiku ohutus, seadme ohutu töö või ehitistega seotud ohutus. Ehitise mõiste tuleneb EhS-st ja see hõlmab nii hooneid kui ka rajatisi. Isiku mõiste tuleneb tuleohutuse seadusest ja see hõlmab nii füüsilisi kui ka juriidilisi isikud (sh eraõiguslikud ja avalik-õiguslikud).

Siinkohal on oluline täpsustada ka tulekahju (sh põlemise) tähendust. Tulekahju on väljaspool spetsiaalset kollet toimuv kontrollimatu põlemisprotsess, mida iseloomustab kuumuse ja suitsu eraldumine ning millega kaasneb varaline või muu kahju.¹ Põlemine on aine ja oksüdandi vaheline eksotermiline (soojust eraldav) reaktsioon, millega kaasneb tavaliselt leegitsemine ja/või hõõgumine ja/või suitsu eraldumine.² Teisisõnu peetakse tulekahju all silmas kontrolli alt väljunud põlengut.

Tuleohutusnõude peamine eesmärk on see, et isik käituks oma tegevuses ohutult, et tulekahju puhkemise tõenäosus oleks võimalikult väike ja et puhkenud tulekahju levik oleks piiratud. Isik peab tulekahju korral teavitama kohe häirekeskust, tagama kiire evakuatsiooni ja ohutu päästetöö. Viimane tagatakse näiteks päästemeeskonnale ehitisele ligipääsu kindlustamisega ja tulekustutusvee saamisega.

---

1 Standardikeskus, EVS 812-1:2017 „Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“ <https://www.evs.ee/et/evs-812-1-2017>, lk 23.

2 *Ibid.* lk 18.

Tuleohutusnõue võib olla:

- tehniline norm – õigusaktis sätestatud toote, protsessi või teenuse suhtes kohaldatav tehniline spetsifikatsioon. Samuti käsitatakse tehnilise normina tehnilist eeskirja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/515³ tähenduses;
- standard – konsensuse alusel koostatud ning üldiseks ja korduvaks kasutamiseks standardiorganisatsiooni poolt vastuvõetud dokument, mis sisaldab tehnilist spetsifikatsiooni tegevuse või selle tulemuse kohta. Standardi järgimine on üldiselt vabatahtlik ehk standardites olevad tuleohutuse lahendused ei ole kohustuslikud tuleohutusnõuded, välja arvatud juhul, kui õigusaktis on kohustuslik viide standardile. Samuti võib standardites olevaid ohutusnõudeid teatud tingimustel seostada näiteks hea ehitustavaga ja seetõttu on asjakohane lähtuda ka standardi ohutusnõuetest. Kuna standardis esitatud lahendused on üldtunnustatud, on standarditest juhindumine üks lihtsamaid tuleohutuse tagamise viise. Teine võimalus on tagada ohutus erilahenduste kaudu. Erilahenduste ohutust tuleb arvutuslikul, analüütilisel või muul usaldusväärsel viisil eraldi tõendada. Analüütiline tõendamine on meetod, millega tõendatakse ehitise vastavust olulistele tuleohutusnõuetele, kui ehitise ei vasta õigusaktides toodud piirväärtustele või standardites toodud lahendustele;
- ehituslik nõue – õigusaktis sätestatud nõue ehitamisele ja ehitisele, et tagada ohutus laiemalt. EHS § 11 lõike 2 kohaselt hõlmavad ehitisele esitatavad nõuded asjakohasel juhul:
  - 1) mehaanilist vastupidavust ja stabiilsust;
  - 2) tuleohutust;
  - 3) hügieeni, tervist ja keskkonda;
  - 4) kasutamise ohutust ja juurdepääsu, sealhulgas ehitisest inimeste evakuatsiooni ja pääste vajadusi ning operatiivkaarti;
  - 5) kaitset müra eest;

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/515, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0515&from=EN>

- 6) energiasäästlikkust ja -tõhusust;
- 7) loodusvarade säästvat kasutamist;
- 8) puudega inimeste erivajadusi;
- 9) ehitise toimivust ja koostoimimisvõimet ning ühilduvust;
- 10) kasutusotstarbest ja kasutamisest tulenevaid nõudeid ehk seisundinõudeid, sealhulgas korrashoiunõudeid;
- 11) ehitise ja selle asukoha märgistamist.

Seega moodustavad tuleohutusnõuded vaid osa ehitisele esitatavatest ehituslikest nõuetest;

- tegevuspiirang – õigusaktis olev nõue piirab või keelustab teatud ohtlikud tegevused. Tegevuspiirang näitab, mida isik ei tohi tuleohutuse tagamiseks teha.

Paragrahvi 2 lõige ¹ sätestab tuleohutusteenuste mõiste teenuste loetlemise kaudu. Tuleohutusteenusteks loetakse isiku poolt majandustegevusena pakutavaid tegevusi, mis aitavad otseselt või kaudselt kaasa tuleohutuse suurendamisele ehituslike või korralduslike nõuete valguses. Tuleohutusteenust saab osutada üksnes vastava kutsepädevusega isik (tuleohutusekspert, tase 6; tuleohutusspetsialist, tase 5), kuid teatud juhtudel on lubatud tegutseda ka ilma kutsepädevuseta ning sellisel juhul ei loeta tegevust tuleohutusteenuseks TuOS-i järgi. Nimetatud kutsepädevusega isikuid saab lugeda ka tuleohutuse valdkonna asjatundjateks, seega kui edaspidi on käsiraamatus kasutatud väljendit „asjatundja“, siis saab selle alla lugeda ka tuleohutuseksperti ja tuleohutusspetsialisti.

Tuleohutusteenuste mõiste sisustamine (tegevuste loetelu kaudu) ning nende osutamiseks pädevate isikute ja neile esitatavate nõuete kehtestamine tagab teenuste ühetaolise ja kõrge kvaliteedi. Lisaks annab tuleohutusteenuste reguleerimine ülevaate teenusepakujatest ja lihtsustab teenuse tarbijat jaoks ülevaadet. TuOS sätestab üheksa tuleohutusteenust, mille osutamine on jagatud tuleohutuseksperti ja tuleohutusspetsialisti kutsega isikute vahel tulenevalt tuleohutuse eriteadmiste vajadusest. Tuleohutusekspert saab osutada kõiki tuleohutusteenuseid, nii ehituslike kui ka korralduslike, tuleohutusspetsialist osutab vaid korralduslike

nõuetega seotud teenuseid. Täpsemalt on tuleohutusteenuste osutamiseks kehtestatud pädevusnõuded avatud §-s 41. Osa teenuste täpsem sisu on avatud TuOS-i rakendusaktides.

Ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi ja ehitise tuleohutusnõuete auditi tegemise pädevus on tuleohutuseksperdi kutsega isikul. Kuigi ehitise auditit ja ehitusprojekti ekspertiisi tehakse EhS-i kohaselt ja selle tuleohutuse osaga peab EhS-i kohaselt olema seotud pädev isik, ei sätesta EhS piisavalt selgelt, kuidas seda pädevust tõendada või kes sellise pädevusega isik on. Seetõttu on TuOS-i ehitise tuleohutusnõuetega seotud audit ja ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiis nimetatud tuleohutusteenusteks ning nende tegijale on sätestatud vajalikud pädevusnõuded.

Lisaks on ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi tegemine lubatud ka füüsilisele isikule, kellel on volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekt-eksperdi 8. taseme kutsetunnistus. Selline võimalus lubab kõrgema kutsepädevusega ehitusvaldkonna asjatundjatel kiirendada vajalikke kooskõlastusi, ilma et ohutustase langeks. Seda, millises projekti staadiumis ja millistel juhtudel tuleb ehitusprojektile ekspertiis teha ning millised on nõuded ekspertiisile, reguleerib EhS. Ehitusprojekt peab EhS § 13 lõike 1 alusel olema selline, et selle kohaselt ehitatav ehitis vastaks nõuetele, sealhulgas arvestaks ehitise sobivust, kasutatavust ja korrashoiu vajadust. Ehitusprojektile esitatavad nõuded on sätestatud EhS-i alusel kehtestatud määru nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“⁴, mille § 4 lõike 1 punkti 6 kohaselt on ehitusprojekti üheks osaks tuleohutus. Lähtuvalt eeltoodust laieneb ekspertiisi kohustus ka ehitusprojekti tuleohutuse osale. EhS § 14 lõike 3 kohaselt tuleb ehitusprojekti ekspertiis teha enne ehitamise alustamist ja ehitamise aluseks olevale ehitusprojektile ehk eelprojektile. Ehitusprojekti ekspertiis tuleb teha, kui kavandatav ehitis on ehitustehniliselt keerukas või muul põhjusel suurema ohupotentsiaaliga või ehitusjärelvalvet tegeval asutusel on põhjendatud kahtlus, et ehitusprojekt ei pruugi nõuetele vastata, näiteks kui ehitusprojekti koostaja ei vasta kvalifikatsiooninõuetele. Täpsemad kriteeriumid nende ehitiste kindlaksmääramiseks, mille ehitusprojektile tuleb teha ekspertiis, on kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega nr 62 „Nõuded ehitusprojekti ekspertiisile“⁵. Selle järgi tuleb ekspertiis teha alljärgnevalt loetletud ehitiste püstitamiseks, rajamiseks, ümberehitamiseks

---

4 Majandus- ja taristuministri määrus nr 97, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023292?leiaKehtiv>

5 Majandus- ja taristuministri määrus nr 62, <https://www.riigiteataja.ee/akt/109062015025>

või laiendamiseks koostatud ehitusprojektile, kui nendes ehitistes saab samal ajal viibida enam kui 50 inimest:

- 1) hoolekandeesutuste hooned;
- 2) ühiselamu;
- 3) majutushooned;
- 4) toitlustushooned;
- 5) büroohooned;
- 6) kaubandushooned;
- 7) teenindushooned;
- 8) terminalid;
- 9) parkimismaja;
- 10) meelelahutushooned;
- 11) muuseumi- ja raamatukoguhooned;
- 12) haridus- ja teadushooned;
- 13) haiglad ja muud ravihooned, välja arvatud kinnipidamiskoha haigla;
- 14) spordihooned;
- 15) kultus- ja tavandihooned;
- 16) spordi- ja puhkerajatised.

Nõuded ehitusprojekti ekspertiisile on kehtestatud samuti määrusega nr 62, mille § 2 lõike 1 kohaselt kontrollitakse ehitusprojekti ekspertiisi käigus ehitusprojekti kui terviku vastavust nõuetele või ehitusprojekti osa vastavust nõuetele koosmõjus ehitusprojekti kui tervikuga, sealhulgas ehitusprojekti vastavust õigusaktidele, ehitusprojekti koostamiseks väljaselgitatud andmetele, planeeringule, projekteerimistingimustele, säästlikule ja põhjendatud lahendusele ning projekteerimise ja ehitamise hea tavale.

Ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi käigus kontrollitakse ehitusprojekti vastavust tuleohutusnõuetele. Ehitusprojekti tuleohutusnõuded, mis peavad olema projektis kajastatud, on sätestatud määruse nr 97 §-s 22 ja nendeks on:

- 1) projekteerimisel aluseks võetud ja projekteerimisel järgitud tehniliste ja projekteerimismõnede, standardite ning juhendmaterjalide loetelu;
- 2) ehitise tuleohutusklass, kasutusviis ja kasutusotstarve;
- 3) ehitise tuleohutusklassi, kande- ja jäigastavate konstruktsioonide ning tuletõkkekonstruktsioonide tulepüsivusajad ja eripõlemiskoormus;
- 4) ehitise tuleohutusklass ja tulekaitsetase;
- 5) ehitise jagunemine tuletõkkesektsioonideks ning konstruktsioonide tulepüsivust ja ehitustoodete ja -materjalide tuletundlikkust iseloomustavad näitajad;
- 6) hoones viibivate inimeste arvu piirangud evakatsioonialade kaupa;
- 7) jagunemine suitsutsoonideks ja suitsueemalduse põhimõtted, korruseplaanidel näidatakse suitsueemaldamise jaoks kavandatud aknad ja luugid;
- 8) asendiplaan ja situatsiooniskeem koos nii projekteeritud kui ka tuleohutust mõjutavate olemasolevate ehitiste, teede ja tuletõrje veevõtukohtadega ära näitamisega;
- 9) päästemeeskonna juurde- ja sissepääs ehitisele ning hoone evakuatsiooni- ja hädaväljapääsudele;
- 10) tulemüüride ja tuletõkkesektsioone moodustavate konstruktsioonide, sealhulgas tuletõkkeuste, avatäidete ning oluliste läbiviikude asukohad joonistel ja nende tulepüsivusajad;
- 11) evakuatsioonilahendus, sealhulgas evakueeruvate inimeste arv, evakuatsiooniteede laius ja vajadusel arvutus, trepikodade iseloomustus, evakuatsiooniväljapääsud ja nendel kasutatavad sulused; korruseplaanidel näidatakse evakuatsioonivõimalused, välja arvatud elamutes ja eluhoonetes, mis ei ole kõrghooned;
- 12) pääsud keldrisse, põõningule, katusele;
- 13) ventilatsiooni- ja kütteseadmete tuleohutuse põhimõtted;
- 14) ehitise ettenähtud tuleohutuspaigaldiste loetelu, kavandatav kasutusiga ja paigaldusviisi lühikirjeldus;

- 15) ehitise välise tulekustutusvee minimaalne veevooluhulk, selle tagamise lahendus ja väljaspool ühisveevärki asuva tuletõrje veevõtukoha korrashoiu kirjeldus, kui tulekustutusvee tagamine lahendatakse olemasoleva tuletõrje veevõtukohaga;
- 16) muud tuleohutust mõjutavad tegurid ja tuleohutusabinõud ehitises.

Seega tuleb ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi tegijal esmalt tuvas-tada nimetatud punktide olemasolu ehitusprojekti ning siis kontrollida nende sisulist vastavust kehtivatele tuleohutusnõuetele. Ehitusprojekti tuleohutuse osa võib koosneda viidetest ehitusprojekti muudele osadele ja projektdokumentidele, nagu näiteks joonistele või skeemidele, kui eespool loetletud tuleohutusnõuded kajastuvad ehitusprojekti muudes osades. Lisaks tuleb arvestada, et ehitusprojekti tuleohutuse osas kirjeldatakse projekteeritud lahendusi nii seletuskirjas kui ka graafiliselt joonistel.

Ehitise tuleohutusnõuete auditi eesmärk on EhS § 18 lõike 1 kohaselt tõendada ehitise nõuetele vastavust ning ettenähtud otstarbel ja viisil ehitiste kasutamise ohutust või anda ehitise kohta muu hinnang. EhS § 11 lõike 2 punktide 2 ja 4 kohaselt hõlmavad ehitisele esitatavad nõuded ka tuleohutust ning ehitise kasutamise ohutust ja juurdepääsu, sealhulgas ehitisest inimeste evakuatsiooni ja pääste vajadust ning operatiivkaarti. Seega hõlmab ehitise tuleohutusnõuete audit ehitise tuleohutusnõuetele vastavuse kontrolli. Teatud juhtudel võib ehitise audit hõlmata ka ehitist ümbritsevat territooriumi, kui see on tuleohutusnõuete täitmisega seotud. Muu hulgas peab olema tagatud tuletõrjevee kättesaadavus, päästeautodele vajalik ligipääs, nõuetele vastav põlevmaterjali ladustamine jms. Tuleohutusnõuete auditi aluseks tuleb võtta TuOS, selle rakendusaktid, aga ka EhS kohaselt kehtestatud siseministri määrus nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“⁶. Ehitise tuleohutusnõuete auditi tegemise pädevus on tuleohutuseksperdi kutsega isikul.

Tuleohutuse osa koostamine või kooskõlastamine, kui ehitusprojektille tuleb EhS § 14 lõike 4 punkti 1 alusel kehtestatud nõuete kohaselt teha ekspertiisi, on samuti tegevus, kus on vajalik tuleohutusala ettevalmistus ja tuleohutuse eriteadmised, mistõttu on see arvatud tuleohutusteenuste hulka ja selle tegemise pädevus on tuleohutuseksperdi kutsega isikul. TuOS lubab nimetatud ehitusprojekti tuleohutuse osa koostada või kooskõlastada

---

6 Siseministri määrus nr 17, <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021013?leiaKehtiv>

ka füüsilisel isikul, kellel on volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekti-eksperdi 8. taseme kutsetunnistus, kuid sellisel juhul ei loeta tuleohutusteenuse osutamist majandustegevuseks. Määruse nr 97 kohaselt tuleb ehitusprojektides kajastada ka tuleohutuse osa ja TuOS käsitleb sellise ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamist või selle kooskõlastamist tuleohutusteenusena, millele tuleb määruse 62 kohaselt teha ekspertiis (vt eespool toodud nimekirja). Selleks et niisuguste ehitiste kohta oleks ehitusprojekti tuleohutuse osa koostatud asjatundlikult, ongi ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamine ja kooskõlastamine sätestatud eraldi tuleohutusteenusena, mille puhul kehtib pädevusnõue.

Selline säte TuOS-is on kantud eesmärgist parandada ehitusprojektide kvaliteeti ja seeläbi suurendada ehitiste tuleohutust. Päästeameti aastatepikkune praktika näitab, et päris paljusid ehitusprojekte ei kooskõlastata just nende ebakvaliteetse tuleohutuse osa tõttu. See võib olla tingitud sellest, et eelprojekti mahus ei ole eriosad piisavalt detailsed, et nende järgi hinnata tuleohutusnõuete täitmist projektis, aga sageli lihtsalt ei vasta tuleohutuse osa kehtestatud nõuetele. Seega peab ehitusprojekti (eelkõige eelprojekti staadiumis) tuleohutuse osa koostama tuleohutuse valdkonna asjatundja. Ka 7. taseme volitatud arhitekti või 8. taseme volitatud arhitekti-eksperdi puhul saame rääkida vajaliku kutsepädevusega isikust, kellel on tuleohutuse osa koostamiseks või kooskõlastamiseks vajalikud teadmised ja oskused olemas ning kes saab seega iseseisvalt ehitusprojektide tuleohutuse osa koostada või kooskõlastada. Arvestada tuleb, et kui ehitusprojekti tuleohutuse osa on koostanud arhitekt, kellel ei ole tuleohutuseksperdi tase 6 kutsestandardist tulenevaid tuleohutuse eriteadmisi, peab selle osa kooskõlastama kas eespool nimetatud kõrgema kutsepädevusega isik või tuleohutusekspert.

Hilisema tööprojekti, mis sisaldab ka detailsemaid eriosasid, koostab volitatud insener ja see tugineb eelprojektile. Kuna eelprojekt annab suunise ja sisendi hilisemaks projekteerimiseks, siis eelkõige just selles staadiumis peab olema tehtud koostööd valdkonna asjatundjatega, et hilisemad tuleohutuse osa tööprojektid oleksid võimalikult kvaliteetsed.

Ehitusprojekti tuleohutuse osa on peajasjalikult kirjeldav ja selle alusel tehakse projektis valikud, sest määruse nr 97 kohaselt kirjeldatakse ehitusprojekti tuleohutuse osas projekteeritud lahendusi nii tekstiliselt seletuskirjas kui ka graafiliselt joonistel. Seega peab projekti tuleohutuse osa olema piisavalt kirjeldav ja läbi mõeldud, et selle alusel projekteerida ehitis, mis

vastab tuleohutusnõuetele, kus on olemas vajalikud tuleohutuspaigaldised ja muu oluline, mis tagab ehitise ja selle kasutajate ohutuse.

Enesekontrolli tuleohutusaruande koostamine, evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamine ning tulekahju korral tegutsemise plaani koostamine on alates 2010. aastast kehtiva TuOS-i kohaselt ehitise valdaja kohustus. TuOS § 4 lõike 2 kohaselt koostab ehitise valdaja tuleohutusaruande ehitise kohta, kus on kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja võib tekkida suur varaline kahju. TuOS § 6 lõike 3 kohaselt tuleb tuleohutusaruande esitamise kohustusega asutuses või ettevõttes korraldada ka evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus ja koostada tulekahju korral tegutsemise plaan. Siseministri 1. septembri 2010. a määruses nr 43 „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“⁷ esitatakse sellele tegevusele nõuded ning määruse kohaselt peab plaani koostamise tagama ehitise valdaja, tulekahjuõppuse korraldamine on aga ettevõtte või asutuse juhi või tema määratud isiku kohustus. Ehitise valdajal on õigus ise enesekontrolli tuleohutusaruannet koostada, evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppust korraldada ning tulekahju korral tegutsemise plaani koostada.

Kõigi nende tegevuste elluviimisel on juba aastaid kasutatud ka tuleohutuse eriteadmistega isikuid (põhiliselt tuleohutusspetsialiste), mistõttu on tuleohutust tagavaid teenuseid nimetatud tuleohutusteenusteks. Seejuures on seaduses jätkuvalt nimetatud teenuste juures ka erisused, et neid nõudeid, mis ei eelda valdkonna eriteadmisi, saaks ehitise valdaja või ettevõtte juht täita ise. Kui aga soovitakse neid tegevusi sisse osta, käsitatakse seda õiguslikult tuleohutusteenuse osutamisenä. Pädevusnõuded teenuse osutajale on seatud just seetõttu, et kui enesekontrolli aruande koostaja või koolitaja ei tunne tuleohutuse seisukohast hoone eripära, siis peavad tal olema erialateadmised, et õppida nende toel ehitist tundma ja anda edasi õigeid teadmisi.

Tuleohutuse koolituse läbiviimist peetakse tuleohutusteenuseks, kuna see nõuab koolitajalt nii valdkonna kui ka asutuse/ettevõtte tundmist. TuOS § 3 lõike 2 punkti 1 kohaselt peab ettevõtte või asutuse juht korraldama töötajale või teenistujale töökohale ja ametile vastava tuleohutuse koolituse enne tööle asumist või töö vahetamist. Koolituse eesmärk on anda töötajale või teenistujale ametiülesannete täitmiseks seotud piisavad teadmised

---

7 Siseministri määrus nr 43, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13356586>

tuleohutuse kohta (nt kuidas käituda tulekahju avastamisel, evakueerimisel, tulekahjusignalisatsiooni häire korral; kuidas kasutada hoonet nii, et tulekahju avastamiseks ette nähtud seadmed ja paigaldised oleksid töokorras; kuidas suhelda päästekomandoga nende jõudmisel objektile). Kuna eri töökohtadel on vajalikud erinevad teadmised, ei ole ühtset koolituskava ette nähtud. Seaduse kohaselt peab ettevõtte või asutuse juht koolituse korraldama ja see tähendab, et ta võib selle läbi viia ise või kasutada erialaspetsialiste.

Alates koolituskohustuse kehtima hakkamisest 2010. aastal kasutatakse tuleohutuse koolituste tegijatena ka tuleohutusspetsialiste või -eksperte. Kui koolitus ostetakse teenusena sisse, on tegemist tuleohutusteenusega, mille osutajale kehtib pädevusnõue. Nii tagatakse koolituste ühtlane ja kõrge kvaliteet. Samas on lubatud ettevõtte või asutuse juhil tuleohutuse koolitust ise läbi viia. Oluline on märkida, et tuleohutusteenusena käsitletakse mis tahes tuleohutusala koolituse läbiviimist, mitte ainult seadusest tuleneva kohustusliku tuleohutuse koolituse läbiviimist asutuses või ettevõttes.

Eraldi teenusena on välja toodud tuletöö tegemiseks vajaliku koolituse läbiviimine. Nii tuleohutusalas valdkonnas nagu seda on tuletöö tegemine pole koolituse tegijale varem pädevuse nõudeid seatud. Samas on väga oluline, et tuletöö tegemise koolitust teeks eriteadmistega isik, et ennetada ja vähendada tuletöödest alguse saanud tulekahjusid. Arvestada tuleb, et tuletöö tegemisel kasutatakse lahtist leeki, millest võivad tekkida sädemed või kõrge temperatuur, ja seega on võimaliku tulekahju puhkemise risk suur. Seetõttu saab tuletöö tuleohutuskoolitust teha vaid tuleohutusspetsialist või -ekspert. Tuletöö tuleohutuskoolituse sisu on esitatud siseministri 30. augusti 2010. a määruses nr 38 „Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele“⁸.

Tuleohutusülevaatus mõistet pole õigusaktides enne kasutatud, kuid põhimõtteliselt on selle mõistega hõlmatud tegevusi varem tehtud. Tuleohutusülevaatus on TuOS-i tähenduses territooriumi, ehitise, selles asuva tuleohutuspaigaldise ja ehitises toimuva tegevuse tuleohutusnõuetele vastavuse kontrollimine. Olemuselt sarnaneb tuleohutusülevaatus objekti kontrollimisega, mis eelneb näiteks enesekontrolli tuleohutusaruande koostamisele, kui aruannet ei koosta ehitise valdaja, vaid tuleohutusülevaatus viib läbi ja ülevaatus akti koostab tuleohutusspetsialist või -ekspert

---

8 Siseministri määrus nr 38, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13354848?leiaKehtiv>

kutsepädevusega isik. Tuleohutusülevaatus korraldamise kohustus kehtib vaid teatud tingimustele vastavatele ehitistele. Täpsemalt on tuleohutusülevaatus kohustusega ehitiste ja ülevaatus sisuga seonduv avatud §-s 4².

TuOS § 2 lõikes 2 on päästevahendi mõiste defineeritud standardi „EVS 812-1:2017. Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“ kaudu. Päästevahend on selle kohaselt päästetöödeks kasutatav iseliikuv, teisaldatav või paikne seade, mehhanism või vahend.⁹ Päästevahendit kasutatakse päästetöö korral, st need vahendid ei ole mõeldud tulekahju avastamiseks või selle leviku piiramiseks, vaid eelkõige päästetöö tegemiseks (sh evakuatsiooniks). Näiteks on päästevahendiks päästeredel, päästelohisti või -madrats, evakuatsioonitool, kandevahendid, hingamiskaitsevahend ja sidevahendid. Päästevahendid on mõeldud kasutamiseks nii hoone kasutajatele kui ka päästemeeskonnale. Tulekahju avastamiseks või selle leviku piiramiseks mõeldud aktiivsed vahendid on tuleohutuspaigaldised, mida käsitletakse seaduse §-s 30.

Lõike 3 kohaselt võib põlevmaterjaliks olla süttiv materjal või aine, mis sädemete ja lahtise leegiga kokkupuutel ning ümbritseva keskkonna kõrge temperatuuri mõjul süttib, levitab tuld ning eraldab soojust, suitsu, mürgiseid gaase ja kuumi või põlevaid tilku. Põlevmaterjali mõiste on seega lai ning hõlmab kõikvõimalikke aineid, tooteid, vedelikke, segusid, materjale jne, mis lahtise leegiga kokkupuutel või temperatuuri mõjul süttivad. Arvestada tuleb, et peale lahtise leegi võib süttimine alguse saada sädemetest või ümbritseva keskkonna kõrge temperatuurist, st mõiste hõlmab ka isesüttivaid aineid. Põlevmaterjali süttimisel levitab see tuld edasi, põlengul eraldub soojust, suitsu, mürgiseid gaase või kuumi ja põlevaid tilku. Põlevmaterjalid on näiteks küttepuid, paber, turvas, saepuru ja plastmaterjal, aga ka põlevast materjalist valmistatud mööbel, riietusesemed, tekstiilmaterjal ja muud tooted ning põlevast materjalist või seda sisaldav prügi ja jäätmed. Materjalisegu (nt jäätmete) puhul oleneb põlevus materjali koostises olevatest komponentidest ja nende osakaalust, samuti põlevmaterjalide sisaldusest segus. Põlevmaterjalid ei ole esemed, mis ei põle, näiteks metall, klaas, kivi, keraamika, samuti vesi ja muud mittepõlevad vedelikud ega mittepõlevad jäätmed. See, kas mingi aine on põlevmaterjal või mitte, sõltub konkreetse aine omadustest ja samuti keskkonnatingimustest. Seetõttu tuleb ohu hindamisel eraldi hinnata ka materjali põlemisomadusi. Näiteks on

---

9 Standardikeskus, Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara, <https://www.evs.ee/et/evs-812-1-2017 lk 18>

oluline vahe, kas materjal on kuivatatud või niiske, kas ümbritseva keskkonna temperatuur on tavapärase või mitte. Kõrgemal temperatuuril tuleb sõltuvalt põlemisomadustest põlevmaterjalidena käsitleda ka selliseid aineid, mida tavapärase keskkonnatingimuste puhul põlevmaterjalideks ei liigitata.

Põlevmaterjaliks saab $TuOS$ -i kohaselt pidada ka värvi, plasti, kütust (sh küttegaasi) ja muid materjale või aineid, mida kasutatakse ehitises muu hulgas ehitus- ja/või viimistlusmaterjalina või mida saab ladustada või hoiustada laoplatsil või ehitises. Seega saab põlevmaterjal olla ka ehitusmaterjal või viimistlusmaterjal, mistõttu on näiteks määruses nr 17 kehtestatud ehitusmaterjalile tuletundlikkuse ja püsivuse nõuded.

II TULEOHUTUSE TAGAMINE

1. Isiku kohustused ja tuleohutusteenus

§ 3. Kohustused tuleohutuse tagamisel

(1) Isik on kohustatud:

- 1) järgima tuleohutusnõudeid;
- 2) kontrollima tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust (edaspidi *enesekontroll*);
- 3) tagama küttesüsteemi, grillseade ja muude seadmete ja paigaldiste kasutamisel ning küttekoldevälise tule ja tuletöö tegemisel ohutuse inimese elule, varale ja keskkonnale;
- 4) tagama ehitises nõutavate päästevahendite ja ehitises nõutavate käesoleva seaduse §-s 30 nimetatud tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja korrashoiu;
- 5) rakendama tulekahju tekkimist vältivaid meetmeid ning hoiduma tegevusest, mis võib põhjustada tulekahju;
- 6) tagama ohutu evakuatsiooni;

- 7) teavitama isikute elu ja tervist ähvardavast ohust ettevõtte või asutuse juhti ning Päästeametit;
- 8) rakendama tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju kustutamiseks esmaseid meetmeid;
- 9) teadma oma kohustusi tulekahju korral;
- 10) tulekahju avastamisel teatama sellest viivitamata Euroopa ühtsel hädaabinumbril 112;
- 11) abistama riiklikku järelevalvet teostavat ametiisikut igakülgset järelevalvet teostamisel ja tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel, säilitades põhjuste väljaselgitamiseni tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra, kui see ei põhjusta edasisi kahjustusi;
- 12) täitma riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutusi tähtselt.

Lõige 2 sätestab, et lisaks paragrahvi 3 lõikes 1 sätestatule on ettevõtte või asutuse juht kohustatud:

- 1) korraldama töötajale või teenistujale (edaspidi *töötaja*) enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava tuleohutuse koolituse ning vähemalt üks kord aastas töötajatele õppuse evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise kohta, kui käesolev kohustus tuleneb käesoleva seaduse § 6 lõikest 3;
- 2) tutvustama töötajale tuleohutusnõudeid lähtuvalt tema töö iseloomust ja -kohast ning kontrollima nende täitmist;
- 3) tagama töötajatele tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kättesaadavus ja kasutamisoskus;
- 4) teavitama töötajaid võimalikust tuleohust ning tulekahju vältimise meetmetest.

Paragrahv 3 koondab isikute põhilisi kohustusi tuleohutuse tagamisel ja neid täpsustatakse seaduse järgmistes paragrahvides. Seega on § 3 lõikes 1 toodud isiku üldised kohustused, mida peab tegema tuleohutuse tagamiseks ja tulekahju tekkimise vältimiseks ning kuidas tuleb tulekahju korral käituda või tegutseda. Lõige 2 kehtestab kohustused füüsilisele isikule, kui ta tegutseb juriidilise isikuna ehk siis kohustused ettevõtte või asutuse juhile.

Esiteks sätestab § 3 lõike 1 punkt 1, et isik on kohustatud järgima tuleohutusnõudeid. Tegemist on isiku ilmselge kohustusega järgida õigusaktides sätestatud tuleohutusnõudeid. Isiku mõiste puhul tuleb lähtuda § 1 lõikes 1 olevast definitsioonist (sh nii füüsiline kui ka juriidiline isik).

Teiseks tuleb § 3 lõike 1 punkti 2 kohaselt kinnisasja, ehitise, ruumi ja seadme kasutamisel tagada tuleohutus ning seda tehakse enesekontrolliga. See on esmajärjekorras valdaja ülesanne. Tuleohutuse enesekontroll tähendab, et valdaja ülesanne on kontrollida, kas tema valduses olevat kinnisasja, ehitist, ruumi või seadet kasutatakse ohutult ja nõuetekohaselt. Valdaja enesekontrolli eesmärk on tagada, et tema valduses ei rikutaks nõudeid ega tekiks ohtliku või hooletu tegevuse tagajärjel tuleohtu ehk tuleohtlikku olukorda ja tulekahju. Samuti leevendab enesekontroll võimaliku tulekahju tagajärgi. Enesekontroll on sisult ennetusmeede.

Asjaõigusseaduse (edaspidi AÕS) § 33 kohaselt on valdaja isik, kelle tegeliku võimu all asi on, enamasti on valdaja omanik. Isik, kes valdab asja rendi-, üüri-, hoiu-, pandi- või muu selletaolise suhte alusel, mis annab talle õiguse teise isiku asja ajutiselt vallata, on otsene, teine isik aga kaudne valdaja (AÕS § 33 lõige 2). Enesekontrolli kohustus on valdajal seetõttu, et omanik ja asja üle tegelikku võimu teostav isik võivad olla erinevad. Selleks et tõrjuda oht kiirelt ja tulemuslikult, on otstarbekas tegelikku võimu omava isiku vastutus, sest sellisel juhul ei pea riiklikku järelevalvet teostav ametnik hakkama selgitama ehitise omandisuhet ja faktilise võimu olemasolu ehitise üle on lihtsam tuvastada. Peale selle annab tegelik võim isikule sarnaselt omanikuga võimaluse kõrvaldada tuleoht või rikkumine lihtsamini, kui muud isikud seda teha saaks. Mõistagi ei vastuta valdaja tuleohtu tekitamise eest enam siis, kui tema tegelik võim asja üle lõpeb, või juhul, kui tegemist on rikkumistega, mille kõrvaldamine eeldab ehituslike ümberkorralduste tegemist. Sellisel juhul on rikkumise kõrvaldamise kohustus üldjuhul ehitise omanikul. Erinevalt ehituslikest nõuetest on korralduslikud nõuded adresseeritavad ka hoone valdajale, sest need ei eelda ehituslike ümberkorralduste tegemist.

Enesekontrolli kohustus on TuOS-s jagatud kaheks:

- 1) üldine isiku kohustus aruandluseta enesekontrolliks (§ 3 lõike 1 punkt 2);
- 2) enesekontrolli aruandluse nõue¹⁰ ehk üks kord aastas tuleohutusaruande esitamise nõue Päästeametile (TuOS § 4).

Esimesel juhul on tegemist isiku üldise kohustusega, mis tähendab, et isik peab tagama tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi või seadme kasutamise ohutuse (sh ei eeldata aruandluse koostamist ega esitamist, vaid eelkõige õiguskuulekat käitumist). Teisel juhul peab teatud kriteeriumitele vastava ehitise valdaja koostama enesekontrolli tuleohutusaruande ja esitama selle Päästeametile. Selline tegevus on vajalik, et riiklik järelevalve saaks hinnata ehitise ja selle kasutamisega seotud tulekahjuriske. Aruandluskohustusega enesekontroll on peamiselt nende ehitiste valdajate ülesanne, kelle ehitis vastab § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri määrusele. Sellistele kriteeriumitele vastavates ehitistes asuvad üldjuhul suuremad asutused või ettevõtted. Enesekontrolli tulemused tuleb fikseerida, kui sel-line kohustus on TuOS § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri määru-ses.

Kolmandaks toob § 3 lõike 1 punkt 3 välja isiku üldise kohustuse tagada küttesüsteemi, grillseadme ja muude seadmete kasutamisel ning küttekoldevälise tule (teisisõnu lõkke ja grillimise) ja tuletöö tegemisel inimese elu, vara ja keskkonna ohutus. Sealhulgas loetakse koduloomad varaks ning metsloomad ja linnud keskkonna osaks, mis tähendab, et ohustada ei tohi ka loomade ja lindude elu. Seda üldist nõuet on seaduse edaspidistes paragrahvides ja seaduse rakendusaktides oluliselt täpsustatud: küttesüsteemi nõuded on reguleeritud §-des 7–11¹, tuletöö nõuded §-des 12–14, küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded §-s 15 ning seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded on reguleeritud §-s 27.

Neljandaks peab isik § 3 lõike 1 punkti 4 kohaselt tagama ehitises nõutavate päästevahendite ning tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja korrashoiu. Nõuded sellele, millised tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid peavad ehitises olema, tulenevad EhS-i alusel välja antud siseministri määrusest nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Kui on nõutud, et ehitises peab olema teatud päästevahend või tuleohutuspaigaldis (nt automaatne

---

¹⁰ Päästeamet. Enesekontrolli tuleohutusearuanne, https://www.google.com/search?q=https%3A%2F%2Fwww.rescue.ee%2Ffiles%2F2018-10%2F1539949760_-.pdf&rlz=1C1GCEA_enEE884EE88, https://www.rescue.ee/files/2018-10/1539949760_-.pdf

tulekahjusignalisatsioonisüsteem), tuleb tagada nii selle olemasolu kui ka eesmärgipärane toimimine või kasutusvalmidus. Päästevahendi või tuleohutuspaigaldise eesmärgipärast toimimist ja kasutusvalmidust on võimalik tagada eelkõige korrashoiu ehk nõuetekohase kontrolli ja hooldusega. Tuleohutuspaigaldiste korrashoiu nõuded on reguleeritud TuOS §-s 32 ja selle alusel välja antud rakendusaktides.

Viiendaks peab isik § 3 lõike 1 punkti 5 järgi rakendama tulekahju tekkimist vältivaid meetmeid ning hoiduma tegevusest, mis võib põhjustada tulekahju. Tulekahju vältivate meetmete rakendamise all peetakse silmas eelkõige tuleohutusnõuete täitmist ja keelatud tegevustest hoidumist. Näiteks tuleb tuletööd tehes või lahtist leeki kasutades võtta tulekahju vältimiseks tarvitusele kindlad meetmed (nt korjatakse ära lähedal asetsevad põlevmaterjalid või kaetakse tuletöö tegemise koha läheduses paiknevad põlevast materjalist tarindid ja piirded mittepõleva materjaliga). Samuti ei tohi tulekahju põhjustada hooletusest, ettevaatamatusest, suitsetamisest, lahtise leegi või seadmete järelevalveta jätmisest või muudel põhjustel. Tulekahju tekkimist vältivate meetmete kasutamist ja tulekahju põhjustavate tegevuste vältimist tuleb kontrollida eelkõige enesekontrolliga, st iga valdaja peab ise jälgima, mis tegevused tema valduses toimuvad.

Kuundaks peab iga isik § 3 lõike 1 punkti 6 järgi tagama ohutu evakuatsiooni. Tegemist on üldise printsiibiga, mille eesmärk on rõhutada isiku kohustust evakuatsiooni ohutuse tagamisel. Tulekahju korral on tähtis, et inimesed pääseksid ehitisest välja võimalikult lihtsalt, kiirelt ja ohutult. Nõue tähendab seda, et iga isik peab tagama oma valduses võimaluse tulekahju korral ehitisest või alalt ohutusse kohta pääseda. Evakuatsiooninõuded jagunevad kahte peamisse gruppi: korralduslikud evakuatsiooninõuded (nt kergelt läbitav evakuatsioonitee, tegutsemisplaan tulekahju korral, evakuatsiooniõppuse korraldamine), mis on reguleeritud TuOS §-s 6, ning ehituslikud evakuatsiooninõuded (nt evakuatsioonitee pikkus ja mõõtmed, evakuatsioonipääsude arv, evakuatsiooniteel asuvad ukSED), mis on reguleeritud siseministri määrusega nr 17. Ohutu evakuatsiooni tagamiseks tuleb täita nii korralduslikke kui ka ehituslikke evakuatsiooninõudeid ning arvestada nende koosmõju.

Seitsmendaks on isik § 3 lõike 1 punkti 7 järgi kohustatud teavitama isikute elu ja tervist ähvardavast ohust ettevõtte või asutuse juhti ning Päästeametit¹¹. Elu või tervist ähvardava ohu all on TuOS-s silmas peetud

11 Üldkontaktid. Päästeamet, <https://www.rescue.ee/et/yldkontaktid>

eelkõige tule- ja plahvatusohtu. Kui oht on asutuse või ettevõtte piires (st see ei ähvarda kõrvalisi isikuid), on ohu kõrvaldamine eelkõige asutuse või ettevõtte ülesanne. Seetõttu on seaduses kindlaks määratud ka asutuse või ettevõtte juhi teavitamine. Niisuguseks ohuks võib olla näiteks tuleohtliku põlevmaterjali hooletu ladustamine või mõni tootmisprotsessi tehniline rike, mis võib põhjustada tuleohtu ja tekitada tulekahju. Kui oht ei piirne konkreetse asutuse või ettevõttega või kui kõrvaldamise eest vastutav isik ei ole teada, tuleb ohust teavitada Päästeametit, kes selgitab riikliku järelevalve käigus välja vastutava isiku ja kohustab teda ohtu kõrvaldama. Kui tule- või plahvatusoht ohustab vahetult inimese elu või tervist, on vaja teavitada Häirekeskust telefoninumbri 112, misjärel oht kõrvaldatakse pääste- või demineerimistöega (vt täpsemalt § 3 lõike 1 punkti 10 selgitust).

Kaheksandaks on isik § 3 lõike 1 punkti 8 järgi kohustatud rakendama tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju kustutamiseks esmaseid meetmeid. Tulekahju algstaadiumis saavad inimesed ise rakendada esmaseid meetmeid tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju lokaliseerimiseks või likvideerimiseks, näiteks sulgeda ukсед ja aknad ning kasutada ämbrit vett, tulekustutit või tuletõrje voolikusüsteemi. Kuna inimene ei pruugi adekvaatselt hinnata tulekahjuga kaasnevat ohtu oma elule ja tervisele, ei saa tulekahju leviku takistamise ja kustutamise kohustus olla jäik, vaid see peab tuginema esmaste meetmete rakendamise võimalikkusele, see tähendab, kas isikul on tulekahju kustutamiseks vajalikud oskused ja vahendid ning kas tema ohutus on tagatud. Esmaste meetmete kasutamine tulekahju kustutamiseks on mõeldav väiksema põlengu korral, sest tulekahju kustutamisel ei tohi keegi ennast ebaproportsionaalselt suurde ohtu seada. Seega on suurema tulekahju puhul isiku esmane ülesanne liikuda ohutusse kaugusesse ja teavitada tulekahjust Häirekeskust numbril 112. Ainult siis, kui tulekahju kustutamine on ilmselgelt jõukohane ja ohutu, võiks inimene ise tulekahju kustutada.

Esmane meede ongi tulekahju kustutamine vee, tulekustuti, tuletaki või muude vahenditega. Tulekahju leviku piiramiseks tuleb kõigepealt sulgeda ukсед ja aknad õhu juurdevoolu takistamiseks. Esmaste meetmete rakendamise eeldus on sobivate esmaste tulekustutusvahendite olemasolu ja kasutamisvalmidus ning oskus tulekahju summutada. See säte on norm, mis suunab isikut õigesti käituma. Normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe. Ka varasemas õigusruumis (st enne TuOS-i jõustumist) kehtis põhimõte, mille kohaselt oli igapäev õigus päästetehnikust saabumiseni teha

päätetöid omal algatusel. Samas ei tohi oma tegevusega tekitada suuremat kahju, kui ära hoitakse.

Üheksandaks peab isik § 3 lõike 1 punkti 9 järgi teadma tulekahju korral oma kohustusi. Kui asutuse või ettevõtte juhil on TuOS § 3 lõike 2 punkti 1 kohaselt kohustus korraldada töötajatele tuleohutuse koolitus, siis on ka töötajatel endil kohustus teada oma kohustusi või ülesandeid tulekahju korral. Isikute kohustused on üldiselt kirjas asutuse või ettevõtte tulekahju korral tegutsemise plaanis. Eeldus on see, et inimesed käituvad tulekahju korral plaani järgi. Seega peab plaan peegeldama asutuse või ettevõtte reaalselt olukorda ning näitama teenistujate või töötajate võimekust tulekahju korral tegutseda. Peale selle peab arvestama, et ka väiksemates asutustes ja ettevõtetes, kus ei tule küll koostada tulekahju korral tegutsemise plaani, on asutuse või ettevõtte juht kohustatud töö iseloomust ja kohast lähtudes tutvustama töötajatele tuleohutusnõudeid, tagama tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kasutamise oskuse ja kättesaadavuse ning teavitama võimalikust tuleohust ja tulekahju vältimise meetmetest. Eraisikute kohustused on tulekahju korral üldisemad: näiteks tuleb tulekahju kustutamiseks rakendada võimaluse korral esmaseid meetmeid, samuti tuleb tulekahjust teavitada Häirekeskust numbril 112. Isikute teadlikkuse suurendamine ja seeläbi õige käitumise tagamine on Päästeameti ennetustöö üks peamisi eesmärke. See säte on norm, mis suunab õigesti käituma, ja selle normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe.

Kümneandaks peab isik § 3 lõike 1 punkti 10 järgi tulekahju avastamisel sellest viivitamata teatama hädaabinumbril 112. Juhul kui tulekahju on selle avastamisel juba nii kaugele arenenud, et esmaste tulekustutusvahenditega ei ole võimalik seda kustutada ega selle levikut piirata või esmased tulekustutusvahendid puuduvad või puuduvad isikul vajalikud teadmised ja oskused, on isiku esmane kohustus teavitada tulekahjust Häirekeskust numbril 112. Tulekahju algstaadiumis, kus tulekahju on võimalik veel kustutada või selle levikut esmaste meetmetega piirata (st esmaste tulekustutusvahenditega), on isiku enda kaalutleda, kas alustada esimesena tulekahju kustutamist või teavitada tulekahjust Häirekeskust. Oluline on mõelda, kas tulekahju võib ohustada inimese tervist ja elu, vara ja keskkonda. Häirekeskuse kiire teavitamine võimaldab päästemeeskonna kohe sündmuskohale saata. Üldjuhul on tulekahju areng väga kiire, ehitises areneb tulekahju viie minuti jooksul niivõrd suureks, et selle tagajärjed võivad olla surmavad. See säte on norm, mis suunab inimest õigesti käituma, ning selle normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe. (Vt ka § 3 lõike 1 punkti 8 selgitusi.)

Üheteistkümnendaks on isik § 3 lõike 1 punkti 11 järgi kohustatud igati abistama riiklikku järelevalvet teostavat ametiisikut järelevalve tegemisel ja tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel. Isiku kohustus riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku abistamisel on kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 38 lõike 3 põhimõttega, mis sätestab, et menetlusosaline on kohustatud haldusorganile esitama ja teatavaks tegema talle teada olevad menetluses tähtsust omavad asjaolud ja tõendid. Kui menetlusosaline ei soovi seda teha, võib haldusorgan soodustava haldusakti andmisel jätta taotluse läbi vaatamata. Seevastu ei ole isik süüteoamenetluses kohustatud oma süüd või süütust tõendama ning seetõttu ei saa järelevalveametnik ka eeldada, et kahtlustatav isik teda tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel abistab. Samuti on oluline teada, et riikliku järelevalve takistamise eest on KarS § 279 alusel karistusena ette nähtud rahaträhv kuni kolmsada trahviühikut või arest.

Isik on kohustatud säilitama tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra, välja arvatud juhul, kui see ei põhjusta edasisi kahjustusi. Tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra säilitamine on vajalik tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamiseks sündmuskohal ja süüteoamenetluseks. Tulekahju tekkepõhjuste välja selgitamine aitab tuvastada teo toime pannud isiku, otsustada tema vastutuse küsimuse ning tagada tekkinud kahju nõudeõiguse kahju saajale.

Kui tulekahju sai alguse kuriteo tagajärjel (nt süütamine), on tulekahju tekkepõhjusti selgitavate tõendite kõrvaldamine karistatav KarS § 316 alusel rahalise karistuse või ühe- kuni viieaastase vangistusega. Selgituseks tuleb öelda, et KarS § 279, mis näeb ette riikliku ja haldusjärelevalve takistamist sellisel kujul, mis ei võimaldanud järelevalve tegemist, on seaduse kohaselt karistatav rahaträhviga maksimaalselt 300 trahviühikuna või füüsilise isiku puhul arestiga. See süüteo koosseis on ette heidetav ka juriidilisele isikule ning karistusena on ette nähtud kuni 16 000-eurone rahaträhv. Siinjuures on oluline märkida, et riikliku ja haldusjärelevalve takistamine sellisel kujul, mis ei võimaldanud järelevalve tegemist, on karistatav tegu. Süütegu pannakse toime sellisel juhul, kui riiklikku järelevalvet ei saa teha põhjusel, et tegemist on teadliku ja tahtliku tegevusega, mille eesmärk on seatud järelevalve takistamine ja KarS § 279 on väärtegu. Karistusseadustikus on ka süüteo koosseis § 316 järgi, kus on võimalik esitada süüdistus kuriteo eest nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule. Selle süüteo koosseisu puhul on ette nähtud füüsilisele isikule rahalise karistuse kõrval võimalus rangeima karistusena mõista vabadusekaotuslik karistus 1–5 aastat ja juriidilisele isikule rahaline karistus. Süüteo koosseisu realiseerimiseks peab olema toime pandud

kuritegu tõendava tõendi kõrvaldamine või on loodud kunstlikult tõend, et takistada kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamist. Riigikohtu 14.11.2019 kohtuotsuses nr 1-18-4372 punktis 26 on öeldud järgmist: KarS § 316 kohaselt on karistatav tõendi kõrvaldamine või kunstlik loomine eesmärgiga takistada kuriteona karistatava teo olemasolu või selle puudumise või muude tõendamiseseme asjaolude tuvastamist. Toimepanijal peab olema tahtlus kõigi objektiivse koosseisu asjaolude suhtes. Seega eeldab nimetatud teo toimepanemise etteheide tahtluse vormina kavatsust eemaldada kas sündmuskohalt või mujalt mis tahes tõendamiseseme asjaolu tõendav tõend. Kuriteo koosseisu täitmiseks ei pea tõendi kõrvaldamine või kunstlik loomine olema eesmärgiks kriminaalmenetluse kahjustamiseks, see ei pea olema isiku põhieesmärk, tegemist võib olla ka ühega mitmest eesmärgist. Samuti eeldab süüteoosseisu realiseeritus tahtlust luua kunstlikult tõend mingi tõendamiseseme asjaolu kohta. Kui tõendi kõrvaldamise aspekti on tõendamise seisukohast lihtsam tõendada, siis tõendi kunstliku loomise koosseisu tuvastamine on kindlasti keerulisem. Riigikohtu 14.11.2019 kohtuotsus nr 1-18-4372/82¹² esitab antud koosseisu realiseerituse kohta selgitavaid seisukohti. Riigikohus on selgitanud punktis 27, et KarS §-s 316 sisaldub mitte-kongruentne süüteoosseis, mille puhul ulatub täideviijal subjektiivselt esinev eesmärk kaugemale objektiivsetest koosseisutunnustest (KarS § 12 lõiked 2 ja 3).

Kaheteistkümnendaks on isik § 3 lõike 1 punkti 12 järgi kohustatud täitma riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutusi tähtajaks. Riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutuse õigel ajal täitmine on isiku üldine kohustus. TuOS § 40 reguleerib ettekirjutuse täitmata jätmist. Oluline on arvestada, et kui isik ei täida tähtajaks ettekirjutust, võib riiklikku järelevalvet teostav ametiisik rakendada vastavalt asendustäitmise ja sunniraha seaduses (edaspidi ATSS) sätestatud korrale haldussunnivahendit, milleks on sunniraha ja asendustäitmine. TuOS § 40 ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 3200 eurot. Peale selle on tuleohutusnõuete täitmata jätmise korral võimalik läbi viia väärteomenetlus ja üks menetlusliik ei välista teise menetluse alustamist. Kuid silmas tuleb pidada, et haldusmenetluses ja väärteomenetluses on tõendite kogumise ja nende

---

12 RKo otsus nr 1-18-4372/82, 14.11.2019, https://www.riigiteataja.ee/kohtuteave/kohtulahendi_analys/17143

ristkasutamise põhimõtted erinevad. Haldusmenetluses kogutud tõendeid ei saa kanda üle vääртеomenetlusse, välja arvatud paikvaatlusega kogutud asitõendid ja muud andmed, kuid vastupidi on see võimalik.

Peale § 3 lõikes 1 määratud isiku üldiste kohustuste (tuleohutuse tagamine, tulekahju tekkimise vältimine ja tulekahju korral käitumine) on TuOS-s eraldi määratud ettevõtte või asutuse juhi kohustused. TuOS § 3 lõige 2 sisaldab ettevõtte või asutuse juhi üldisi kohustusi, mis on seotud tuleohutuse tagamisega ettevõttes või asutuses.

Esiteks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lõike 2 punkti 1 kohaselt korraldama töötajale või teenistujale enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava tuleohutuse koolituse ning vähemalt üks kord aastas õppuse evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise kohta, kui selline kohustus tuleneb TuOS § 6 lõikest 3.

Iga asutuse ja ettevõtte juhi kohustus on korraldada töötajatele esmane tuleohutuse koolitus, see tähendab, et töötajatele või teenistujatele tuleb korraldada enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastav tuleohutuse koolitus. Koolituse eesmärk on anda töötajale piisavad tuleohutusteadmised, mis on tema ametiülesannete täitmisega seotud. Oluline on arvestada, et see üldine kohustus laieneb kõigile ettevõtte või asutuse juhtidele, olenemata sellest, millise asutuse või ettevõttega on tegemist. Kuna eri töökohtadel on vajalikud väga erinevad teadmised, ei ole seadusega määratud ühtset koolituskava, mis tuleks enne tööle asumist või ametikoha vahetust läbida. Siiski tuleb koolitust korraldades arvestada, et iga töötaja peaks teadma, kuidas käituda tulekahju avastamisel (sh tulekahjust teavitamise kord, esmaste tulekustutusvahendite kasutamine, hoonest evakueerumise võimalused), sest iga töötaja võib olla tulekahju avastaja.

Kui töötajale on pandud tulekahju korral lisaülesandeid, tuleb tagada nende täitmiseks vajalik koolitus (lisaülesandeks võib olla näiteks kohustus evakueerida teised hoones viibivad isikud).

Samuti peavad kõik töötajad teadma, kuidas käituda tulekahjusignalisatsioonisüsteemi häire korral, kuidas kasutada hoonet nii, et tulekahju avastamiseks ette nähtud seadmed ja paigaldised oleksid töökorras (nt tulekahjusignalisatsiooni häirekellad oleksid sisse lülitatud töörežiimi) ning tule ja suitsu leviku takistamiseks ettenähtud hoone osad täidaksid oma otstarvet (nt tuletõkkeuksed oleksid suletud või häire korral automaatselt suletavad). Igas hoones on eeldatavasti mõni tuleohutuspaigaldis, näiteks tulekustuti, tulekahju signalisatsioonisüsteem, voolikusüsteem, samuti näevad ehituslikud tuleohutusnõuded ette mitmesuguseid tule ja suitsu leviku

takistamiseks mõeldud lahendusi, nagu tuletõkkeuksed. Kui asutuse töötajad takistavad teadmatuset tõttu paigaldiste ja hoone osade tuleohutut toimimist, on hoone valdaja investeeringud tuleohutusse kasutatud. Samuti võib tulekahju korral teadmatuset tõttu tekkinud olukord lõppeda traagiliselt või põhjustada suure varakahju.

Peale iga töötaja koolitamise on teatud ettevõtetal ja asutustel kohustus korraldada üks kord aastas tulekahju korral tegutsemise õppus. See puudutab neid ettevõtteid või asutusi, kellel on enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustus. See nõue tuleneb TuOS § 6 lõikest 3. See tähendab, et kohustus laieneb ainult nendele asutustele või ettevõtetele, mis asuvad enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustuse kriteeriumitele vastavas ehitises. Enesekontrolli tuleohutusaruande kohustusega ettevõtteid ja asutused on nimetatud TuOS § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri määruses. Nendes ettevõtetes ja asutustes korraldatakse tulekahju korral tegutsemise õppusel igal aastal töötajate tuleohutuse koolitus, mis koosneb teoretilisest ja praktilisest osast.

Teiseks peab ettevõtte või asutuse juht TuOS § 3 lõike 2 punkti 2 järgi tutvustama töötajale tema töö iseloomust ja kohast tulenevaid tuleohutusnõudeid ning kontrollima nende täitmist. Seega tuleb asutuse juhil peale § 3 lõike 2 punktis 1 nimetatud töötajate üldise koolituskohustuse tagada, et töötajate koolitusel käsitletaksa ka tema töö või tegevuse kohta kehtestatud tuleohutusnõudeid. See võib olla oluline näiteks tuleohtlike tootmisprotsesside ja -tehnoloogiate puhul, kus on vaja töötajaid enne instrueerida, kuidas seadmetega ohutult ümber käia ja milliseid protseduure järgida. Samuti peab asutuse juht korraldama asutusesisese kontrolli selliste tuleohutusnõuete täitmise üle.

Kolmandaks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lõike 2 punkti 3 kohaselt tagama, et tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid oleks kättesaadavad ning töötajad oskaksid neid kasutada. Nõuded selle kohta, millised tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid peavad hoones olema, on kehtestatud siseministri 1. märtsi 2021. a määrusega nr 17. Tulekustutite nõutavus on kirjas siseministri 12. detsembri 2022. a määruses nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule”.¹³ Ettevõtte või asutuse juhi ülesanne on tagada, et paigaldised ja vahendid on olemas ja töötajatele kättesaadavad. Samuti tuleb tagada, et töötajad oskaksid tuleohutuspaigaldiste ja päästevahenditega

13 Siseministri määrus nr 44, <https://www.riigiteataja.ee/akt/122062023003?leiaKehtiv>

üumber käia, st töötajaid on koolitatud või instrueeritud. Kui tuleohutuspaigaldised ei ole kättesaadavad või nende kasutamiseks vajalikud teoreetilised ja praktilised teadmised puuduvad, ei ole paigaldistest ja vahenditest tulekahju korral kasu.

Neljandaks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lõike 2 punkti 4 järgi töötajaid võimalikust tuleohust ja tulekahju vältimise meetmetest teavitama. Kui asutuses või ettevõttes on avastatud töötajate elu või tervist ohustav tuleohutuse puudus, peab asutuse juht töötajaid sellest teavitama. Samuti tuleb töötajatele teada anda, kuidas nad peavad õnnetuse ennetamiseks käituma. Loomulikult peab asutuse juht esimesel võimalusel korraldama ohu kõrvaldamise. Kui töökeskkond ohustab otseselt töötaja elu või tervist, ei saa asutus või ettevõtte ohu kõrvaldamiseni tegevust jätkata. Kui töötaja saab töökeskkonna ohutusnõuete eiramise tagajärjel tervisekahjustuse või hukkab, saab süüdlast karistada KarS § 197 või § 198 alusel (karistuseks on rahaline karistus või vastavalt kolme- või üheaastane vangistus).

Peale selle on oluline töötajaid teavitada võimalikust tuleohust, mis võib olla tingitud asutuse või ettevõtte spetsiifikast. Näiteks suurõnnetuse ohuga ettevõtted või tööstushooned, kus toimuvad tegevused ja protsessid on juba ise tule- ja plahvatusohtlikud. Ettevõtetes või asutustes, kus tuleb koostada tulekahju korral tegutsemise plaan, peab olema läbi mõeldud ja koostatud ettevõtte või asutuse tuleohtlikkuse kirjeldus (see sisaldab informatsiooni ehitise tuleohtu ja selle ennetamise kohta, sh ettevõtte või asutuse tõenäolisemaid tulekahju stsenaariume koos kirjeldusega ja tulekahju vältimise meetmeid). Oluline on teha ettevõtte või asutuse töötajatele teatavaks ka tuleohtlikkuse kirjelduses esitatud järeldused.

§ 4. Enesekontrolli tuleohutusaruanne

(1) Enesekontrolli tuleohutusaruanne (edaspidi *tuleohutusaruanne*)¹⁴ on dokument, mis peab sisaldama:

- 1) andmeid ehitise kohta;
- 2) andmeid ehitises toimuva tegevuse kohta;
- 3) andmeid tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite korrashoiu kohta;
- 4) ettevõtte või asutuse tuleohutuskorraldust;
- 5) valmisolekut tulekahju korral;

14 Päästeamet. Tuleohutuse aruanne. <https://www.rescue.ee/files/2018-10/1539949760-.pdf>

- 6) enesekontrolli käigus avastatud puudusi ja nende kõrvaldamise meetmeid;
- 7) muud olulist informatsiooni.

(2) Ehitise valdaja koostab tuleohutusaruande ehitise kohta, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja võib tekkida suur varaline kahju. Tuleohutusaruanne koostatakse ehitise kohta, mis vastab käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud määruses sätestatud kriteeriumitele.

(3) Tuleohutusaruanne tuleb esitada üks kord aastas Päästeametile. Tuleohutusaruannet ja muid enesekontrolli andmeid säilitatakse vähemalt viis aastat.

(4) Kriteeriumid, millest lähtuvalt tuleohutusaruande koostamine on kohustuslik, samuti enesekontrollile ja tuleohutusaruandele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 4 toob välja nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja selle aruandlusele. Enesekontrolli aruandlus põhineb ehitisel ja selles toimuval tegevusel ning kirjeldab eelkõige korralduslikke meetmeid, mida valdaja peab rakendama isikute ohutuse tagamiseks ning tulekahjude ennetamiseks ja nende tagajärgede piiramiseks. Vastavalt TuOS § 4 lõikele 4 on vastu võetud täpsustav siseministri 10. veebruari 2011. a määrus nr 1 „Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid“¹⁵. Enesekontrolli eesmärgis on täpsustatud, et enesekontrolli käigus kontrollib isik tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust, et tagada isikute ohutus, tulekahjude ennetamine ja nende võimalike tagajärgede leevendamine. Enesekontrolli tuleohutusaruande dokumendi kirjeldamise osas on seaduse koostamisel aluseks võetud rahvusvaheline juhis „European guideline No 1:2002. Internal Fire Protection Control“¹⁶.

Enesekontrolli kohustusega juriidilised isikud või riigi ja kohaliku omavalitsuse üksus, kuid teatud juhtudel ka füüsilised isikud (nt juhul kui füüsiline isik on enesekontrolli kohustuse kriteeriumitele vastava ehitise valdaja)

---

15 Siseministri 10. veebruari 2011. a määrus nr 1, <https://www.riigiteataja.ee/akt/104042023004?leiaKehtiv>

16 Euroopa suunis nr 1:2002. Sisemine tulekaitsekontroll, <https://www.scribd.com/document/233496369/CFPA-E-Guideline-No-1-2002#>

kirjeldavad ehitises tuleohutuse tagamiseks rakendatavaid abinõusid enesekontrolli tuleohutusaruandes. Võrreldes enne TuOS-i kehtinud õigusruumiga on enesekontrollisüsteemi rakendades täpsustatud vastutusahelat Päästeameti, enesekontrolli tuleohutusaruande kohustusega ehitise valdaja ja enesekontrolli kohustusega ehitise juures töötavate isikute vahel. Siinkohal on mõeldud, et suurema tuleohutuse riskiga ehitiste valdajad on kohustatud esitama üks kord aastas Päästeametile enesekontrolli tuleohutusaruande, mille analüüs peab näitama, kas neid ehitisi tuleb riiklikul järelevalvel kontrollida või mitte. Oluline on mõista, et enesekontrollisüsteem ei tähenda seda, et suurema tuleohutuse riskiga ehitise üle ei tehta riiklikku järelevalvet, vaid et riikliku järelevalve tegemisel saab Päästeamet suunata ja kontrollida oma ressursi kasutamist vastavalt ohtudele ja riskidele. Teisisõnu aitab enesekontrolli tuleohutusaruande esitamine kontrollida riiklikul järelevalvel ennetuslikust aspektist eelkõige suurema tulekahju tagajärje või tõenäosuse riskiga asutusi või ettevõtteid. Olenemata enesekontrollisüsteemist säilib Päästeametil endiselt õigus kontrollida objektil kehtiva seaduse kohaselt tuleohutusnõuete täitmist. Kokkuvõtlikult öeldes suurendab TuOS-i ja enesekontrollisüsteem isikute enda vastutust tuleohutuses ning võimaldab riiklikku tuleohutusjärelvalvet korraldada riskipõhiselt.

Enesekontrolli tuleohutusaruanne peab sisaldama andmeid ehitise ja selles toimuva tegevuse ning tuleohutuspäigaldiste ja päästevahendite korrahoiu kohta, ettevõtte või asutuse tuleohutuskorralduse ja tulekahju korral tegutsemise valmisoleku kirjeldust, enesekontrolli käigus avastatud puudusi ja nende kõrvaldamise meetmeid ning muud olulist informatsiooni, mida on täpsustatud siseministri määrusega. Enesekontrolli tuleohutusaruandes on täpsustatud, milliseid andmeid peab ehitise valdaja esitama. Ehitise ja selles toimuva tegevuse andmete hulka kuulub ehitise aadress, omaniku andmed, korruste arv, informatsioon ümberehitamiste kohta, hoones viibivate isikute arv, informatsioon ehitises paiknevate ettevõtete ja asutuste ning nende põhitegevuste kohta. Tuleohutuspäigaldiste ja päästevahendite korrahoiu andmetes tuleb välja tuua, millised tuleohutuspäigaldised ja päästevahendid on ehitises olemas ning kuidas on neid korras hoidud (st kas neid on kontrollitud ja hooldatud). Ettevõtte või asutuse tuleohutuskorralduse kirjelduses tuuakse välja, kuidas on ettevõttes või asutuses tagatud tuleohutus (st tuleohutusnõuete täitmine ja valmisolek võimalikuks tulekahjuks) ning kes selle tagamise eest ettevõttes või asutuses vastutab (sh tuuakse välja, kes vastutab enesekontrolli tuleohutusaruande

koostamise eest). Võimalikuks tulekahjuks valmisoleku puhul märgitakse, kas tulekahju korral tegutsemise plaan on olemas ning korraldatud tulekahju ja evakuatsiooni korral tegutsemise õppus. Enesekontrolli käigus avastatud puuduste kohale tuleb märkida, milliseid tuleohutuse puudusi ehitises on ning kuidas ja millal need kõrvaldatakse. Muu oluline informatsioon võib sisaldada andmeid ka teiste ehitises paiknevate seadmete, paigaldiste või tehnosüsteemide ja nende korrashoiu kohta (nt küttesüsteemid, ventilatsioonisüsteemid, elektripaigaldised, samuti tuletõrje veevõtukohtad).

Seadus toob välja üldised põhimõtted selle kohta, millistes ehitistes tuleb rakendada aruandlusega tuleohutuse enesekontrolli¹⁷. Üldised põhimõtted on:

- ehitises on kõrgendatud tulekahjuoht – ehitises toimub tule- või plahvatusohtlik tegevus või tööstusprotsess; ehitises hoiustatakse tuleohtlikke vedelikke või gaase; ehitises on raskendatud kustutus- ja päästetööde tegemine, sh hoones viibivate isikute evakueerimine;
- ehitises viibib palju inimesi – sellisteks hooneteks on näiteks kaubanduskeskused, koolimajad, kontserdisaalid, teatrid, kõrghooned, majutushooned, ravi- ja hoolekandeaasutused, spordihallid;
- võib tekkida suur varaline kahju – siia alla kuuluvad näiteks põlevmaterjali ladustavad tööstus- ja laohooned, elutähtsat teenust tagavad ettevõtted, nagu elektrijaamad või veepuhastusettevõtted.

Üldiste kriteeriumite puhul tuleb arvestada, et tegemist on ehitistega, kus tulekahju korral on raskemad tagajärjed inimeste tervisele ja elule või suurem varakahju risk. Seega laieneb enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustus eelkõige ehitistele, kus on ehitise füüsilise olemuse või sealse tegevuse tõttu suurem tulekahjurisk. Täpsemad kriteeriumid on esitatud TuOS § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri määruuses.

Tuleohutusaruande koostab ehitise valdaja. Kui ehitisel on mitu valdajat, tuleb ehitise kohta koostada ühine tuleohutusaruanne. Kohustus on valdajal, kuna enesekontrolli sisu on aruandluse esitamine nende nõuete täitmise kohta, mille täitmise peab tagama valdaja. Siinkohal tuleb arvestada, et enesekontrolli tuleohutusaruandluse üks eesmärk on isikute suunamine

---

17 Vt korrakaitseadus. (KorS § 5) ohu mõisted. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032023028?leiaKehtiv>

tuleohutuse tagamisele ja korraldamisele. Seepärast keskendub aruandlus eelkõige selliste korralduslike meetmete kirjeldamisele, mida ehitise valdaja peab rakendama inimeste ohutuse tagamiseks ning tulekahju ennetamiseks ja tagajärgede piiramiseks. AÕS § 33 kohaselt on valdaja isik, kelle tegeliku võimu all asi on, seega võib teatud juhtudel valdajaks olla ka ehitise omanik ise. Valdaja võib tuleohutusaruande oma ehitise kohta ise koostada või tellida selle koostamise tuleohutusteenuse pakkuvalt. Esimesel juhul ei ole tegemist tuleohutusteenusega ja koostajale kutsetunnistuse nõue ei kehti (§ 4¹ lõige 3). Aruande koostamise teenuse sisse ostmisel võib majandustegevusena aruannet koostada isik, kellel on tuleohutusspetsialist 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus.

Enesekontrolli aruandlusega sarnane kohustus TuOS-s on tuleohutusülevaate korraldamine, mille sisu on täpsemalt avatud §-s 4². Ka tuleohutusülevaate puhul on tegemist valdaja kohustusega, kuid erinevalt tuleohutusaruande koostamisest ei saa ehitise valdaja tuleohutusülevaatest ise ilma vastavat kutsepädevust omamata teha. Lisaks on oluline märkida, et tuleohutusaruande ja tuleohutusülevaate kohustusega ehitised ei kattu. See tähendab, et ühelgi ehitise valdajal ei ole mõlemat kohustust ja TuOS § 4² lõike 3 kohaselt on tuleohutusülevaate kohustusega ehitised vabastatud tuleohutusaruandluse kohustusest.

Kuna tuleohutuse seaduses on sätestatud teatud kohustused omanikule ja valdajale, on asjakohane avada laiemalt omandi ja valduse mõisted, mis aitavad ametnikel orienteeruda selles, kuidas ja keda pidada omanikuks ja keda valdajaks. Kui omaniku staatust saab kindlaks teha kinnistusraamatu kaudu, siis valdaja staatuse olemasolu ja tekkimise õigusliku aluse tuvastamine on pisut keerulisem. Täpsustavateks selgituseks on asjakohane tuua välja VÕS-i valduse mõistet selgitavad sätted, kuna valdusega seonduvalt võivad esineda väga erinevad õiguslikud olukorrad. AÕS § 32 sätestab valduse mõiste ehk valdus on tegelik võim asja üle ja AÕS § 33 lõike 1 järgi on valdaja seega isik, kelle tegeliku võimu all asi on, lõige 2 annab selgituse, kuidas võib valdus tekkida, ehk isik, kes valdab asja rendi-, üüri-, hoiu-, pandi- või muu selletaolise suhte alusel, mis annab õiguse teise isiku asja ajutiselt vallata, on otsene valdaja, teine isik aga kaudne valdaja. Lõige 3 sätestab, et valdajaks ei ole isik, kes teostab tegelikku võimu asja üle teise isiku korralduste kohaselt tema majapidamises või ettevõttes. AÕS § 34 selgitab lisaks ebaseaduslikul viisil tekkinud valdust (seaduslik ja ebaseaduslik valdus) ja lõige 1 sätestab, et valdus on seaduslik või ebaseaduslik sõltuvalt sellest,

kas see põhineb õiguslikul alusel või mitte. Lõige 2 sätestab, et valdus loetakse seaduslikuks, kuni ei ole tõendatud vastupidist.

AÕS § 68 käsitleb omandi mõistet. Lõige 1 sätestab, et omand on isiku täielik õiguslik võim asja üle. Omanikul on õigus asja vallata, kasutada ja käsutada ning nõuda kõigilt teistelt isikutelt nende õiguste rikkumise vältimist ja rikkumise tagajärgede kõrvaldamist. Lõige 2 sätestab, et omaniku õigused võivad olla kitsendatud ainult seaduse või teiste isikute õigustega, ning lõige 3 sätestab, et omand tekib ainult seaduses sätestatud juhtudel. Seega on lähtuvalt seadusandja tahtest asja valdamine asja üle faktilise võimu omamine ja teostamine. Asja kasutamine tähendab kas asja tarbimist ja ka asjalt vilja saamist. Üldjuhul kasutab asja omanik ise, kuid ta võib asja kasutamise ka üle anda kellelegi teisele, näiteks üüri- või rendilepingu või lepingu alusel. Asja käsutamine on aga asja juriidilise staatuse määramine, mis seisneb üldjuhul asja võõrandamises või koormamises asjaõigusega, mis on üldjuhul omaniku pädevuses.

Seaduse järgi tuleb tuleohutusaruanne esitada üks kord aastas. Tuleohutusaruanne esitatakse Päästeametile, kes teeb tuleohutusnõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet. Aruanne esitatakse Päästeametile ainult elektroonses keskkonnas ja selleks on antud pikem, kolmekuuline esitamisperiood, et olla ehitise valdajate suhtes paindlik. TuOS § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri 10. veebruari 2011. a määruse nr 1 „Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid“ kohaselt on enesekontrolli aruandlusperiood vahemikus 1. jaanuarist 31. detsembrini ning tuleohutusaruanne esitatakse hiljemalt aruandlusperioodile järgneva aasta 31. märtsiks.

Tuleohutusaruande ja enesekontrolli andmeid tuleb säilitada vähemalt viis aastat. Elektrooniliselt esitatud aruannete puhul teeb Päästeamet seda aruande esitamise elektroonses keskkonnas¹⁸. Päästeametile elektroonilise keskkonna väliselt esitatud tuleohutusaruannete ja enesekontrolli andmete säilitamise eest vastutab ehitise valdaja. Elektroonilise keskkonna kaudu aruande esitamise kasuks räägib ka asjaolu, et uue aruande esitamisel saab alusandmetena kasutada eelmise aruandlusperioodi tuleohutusaruannet.

Eespool nimetatud ja lõikes 4 toodud volitusnormi alusel välja antud siseministri määrus nr 1 täpsustab enesekontrolli eesmärki ja sisu, enesekontrolli ajal kirjalikult fikseeritavaid andmeid ja tuleohutusaruande sisu,

---

18 Enesekontrolli tuleohutusaruanne. Päästeamet. <https://www.rescue.ee/files/2020-03/enesekontrolli-tuleohutusaruanne-naeidis.pdf?5254bb667d>

ehitiste ja tegevuste loetelu, mille kohta peab valdaja koostama tuleohutusaruande, samuti tuleohutusaruande esitamise korda.

§ 4¹. Tuleohutusteenuse osutamine

(1) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktides 1–3 nimetatud tuleohutusteenust võib majandustegevuse korras osutada füüsiline isik, kellel on tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus.

(1¹) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktides 1 ja 3 nimetatud tuleohutusteenust võib osutada ka füüsiline isik, kellel on volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekt-eksperdi 8. taseme kutsetunnistus. Sellisel juhul ei loeta tuleohutusteenuse osutamist majandustegevuseks.

(2) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktides 4–9 nimetatud tuleohutusteenust võib majandustegevuse korras osutada füüsiline isik, kellel on vastavalt kutsestandardile tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus.

(2¹) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktides 5, 7 ja 8 nimetatud tuleohutusteenuse osutamiseks peab kutsetunnistusel kajastuma vastav valitud kompetents.

(3) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktides 5–7 nimetatud tuleohutusteenust võib osutada ka asjakohase kutsetunnistusega füüsiline isik ja seda ei loeta majandustegevuseks, kui seda tehakse juriidilisele isikule, kellega ollakse töösuhtes.

(4) Kui tuleohutusaruande koostab käesoleva seaduse § 4 lõike 2 kohaselt ehitise valdaja, ei loeta § 2 lõikes 1¹ punktis 4 nimetatud tegevust tuleohutusteenuseks.

(5) Käesoleva seaduse § 2 lõike 1¹ punktis 9 nimetatud tuleohutusteenust võib asjakohase kutsetunnistusega füüsiline isik osutada ka juriidilisele isikule, kellega ollakse töösuhtes. Sellisel juhul ei loeta tuleohutusteenuse osutamist majandustegevuseks.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud tuleohutusteenust võib osutada ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Päästeamet.

(7) Tuleohutusteenuse osutaja peab esitama majandustegevusteate. Majandustegevusteade loetakse esitatuks, kui majandustegevuse registris on olemas tuleohutusteenuse osutaja kinnitus oma õigussuhte kohta ettevõtjaga.

Paragrahv 4¹ sisaldab tuleohutusteenuse osutamisega seotud nõudeid. Tuleohutusteenus ise on avatud TuOSi § 2 lõikes 1¹. Tuleohutusteenusena käsitatakse tegevusi, mida pakub kutsepädevusega asjatundja ja mis suurendavad tuleohutust. Tuleohutust suurendab kindlasti igaühe hoolas käitumine, mis on sätestatud TuOS §-s 3, kuid teatud valdkondades on suureks abiks asjatundjad, kes koolitavad, koostavad enesekontrolli tuleohutusaruandeid või tulekahju korral tegutsemise plaane. Selline teenus saab olla kvaliteetne vaid juhul, kui seda pakub asjatundlik ja vajaliku kutsepädevusega isik.

Tuleohutusteenust saab majandustegevuse korras osutada üksnes füüsiline isik, kellel on tuleohutusspetsialisti 5. taseme või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. See tähendab, et tuleohutusteenuseid peab osutama kutsega isik isiklikult. Sel moel on tagatud, et tuleohutusteenust osutab isik, kelle kutsepädevuse on tõendanud kutseandja. Kuigi kutse saamine seab majandustegevusele piirangud, on kutsetunnistuse olemasolu ülivajalik. Samas lubab TuOS teatud erandeid, näiteks enesekontrolli tuleohutusaruannet võib koostada ehitise valdaja ise ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppust ja tuleohutuse koolitust võib läbi viia ka kutsetunnistusega isik, kui ta teeb seda juriidilisele isikule, kellega ta on töösuhtes (TuOS § 4¹ lõiked 3 ja 4). Kuigi enesekontrolli tuleohutusaruande koostamise kohustus on pandud otseselt ehitise valdajale, siis praktikas võib ta selle delegeerida mõnele oma ettevõtte/asutuse töötajale. Seega, ehkki osa tegevusi saab ellu viia ka ehitise omanik või valdaja ise, siis ostes teenuse turult, peavad teenuse osutajal olema pädevusnõuded täidetud.

Kutsekvalifikatsiooni nõuded võivad põhjustada põhiseaduse¹⁹ (edaspidi PS) § 29 riive, kuna PS § 29 teine lause võimaldab seadusega kehtestada konkreetsel kutsealal tegutsemiseks erinõuded: „Eesti kodanikul on õigus vabalt valida tegevusala, elukutset ja töökohta. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra.“ Igasugused õiguste ja vabaduste piirangud peavad demokraatlikus ühiskonnas olema vajalikud, st olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Proportsionaalsuse põhimõte

---

19 Eesti Vabariigi põhiseadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002?leiaKehtiv>

tuleneb PS § 11 teisest lausest, mille kohaselt peavad põhiõiguste piirangud olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Piirangu vastavust proportsionaalsuse põhimõttele kontrollitakse kolme tunnuse – abinõu sobivuse, vajalikkuse ja mõõdukuse – abil.

Sobiv on abinõu, mis soodustab eesmärgi saavutamist. Vaieldamatult ebaproportsionaalne on sobivuse mõttes abinõu, mis ühelgi juhul ei soodusta eesmärgi saavutamist. Sobivuse nõude sisu on kaitsta isikut avaliku võimu tarbetu sekkumise eest²⁰. Kutsetunnistuse nõude kehtestamine tuleohutusteenuse osutamiseks kannab mitmeid olulisi eesmärke. Üks oluline eesmärk on tagada tuleohutus hoonetes ja territooriumidel, inimeste teadlikkus tuleohutust käitumisest ning oskus ennast ja teisi tulekahju olukorras päästa. Kutsetunnistus tõendab asjakohaste teadmiste ja oskuste olemasolu selleks, et ehitiste tuleohutus oleks tagatud. Kutsetunnistuse olemasolu tagab selle, et inimene on läbinud vajaliku koolituse (teooria, praktika) ja tõendanud oma teadmisi kutseandja ees. Eeltoodust lähtudes on kutsetunnistuse nõue nimetatud teenuse kohta sobiv, kuna eriteadmistega isiku kaasamine soodustab tuleohutusnõuete õiget rakendamist.

Abinõu vajalikkuse hindamisel analüüsitakse, kas sama eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, kuid isikuid vähem koormava, ent sama efektiivse abinõuga. Arvestada tuleb ka seda, kuivõrd koormavad erinevad abinõud kolmandaid isikuid, samuti erinevusi riigi kulutustes²¹. TuOS-i nõue kaasata tuleohutusteenuste osutamisse pädevaid isikuid suurendab oluliselt tuleohutusnõuete täitmist ja seeläbi tuleohutust hoonetes. Kui tuleohutuse tagamisel ei kasutataks eriteadmisi, siis ei saa olla kindel, et kõik vajalikud nüansid on arvesse võetud. Näiteks ei pruugita aru saada tule-tõkke ukse pideva sulgemise vajalikkusest: üks paigaldatakse, sest niimoodi nõuab määrus 17, kuid selle eesmärk – takistada tulekahju korral tule ja suitsu levikut – võib jääda arusaamatuks, mistõttu täidetaksegi ainult osa tuleohutusnõudest. Seega ei ole võimalik ilma eriteadmisi kaasamata tagada, et kõik vajalikud tuleohutusnõuded oleksid täidetud.

Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb ühelt poolt kaaluda põhiõigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt eesmärgi

---

20 RKÜKo otsus nr 3-1-3-10-02, 17.03. 2003, p. 30.
<https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=206091950>

21 Õigusaktide mõjude analüüsi süsteemi üldkirjeldus. (2008). Justiitsministeerium. Tallinn.
https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/oigusaktide_mojude_analuusi_susteemi_uldkirjeldus.pdf lk 13

tähtsust. Meede on mõõdukas, kui kasutatud vahendid on soovitud eesmärgiga proportsionaalsed. Piirangud ei tohi kaitstavat õigust kahjustada rohkem, kui see on normi legitiimse eesmärgiga põhjendatav²². Hinnates ühelt poolt kutsetunnistuse nõuet kui piirangut tuleohutusteenuse osutamiseks ja teisalt eesmärke, mille saavutamiseks see nõue kehtestatakse, ei saa kutsetunnistuse nõuet pidada meetmena eba-proportsionaalseks. Arvestades eesmärkide tähtsust – tagada tuleohutus, inimeste turvalisus, tulekahju tekkimise võimaluse minimeerimine – on piirang proportsionaalne abinõu. Valitud vahend suurendab oluliselt tuleohutust.

Kutsepädevused on kirjas kutsestandardites, milles nähakse ette ka valitavad kompetentsid, mille omandamine ei ole kutse taotlejale kohustuslik. Seega tuleb teenuse tellijal iga kord veenduda, et teenuse pakkujal on olemas nõutud üldisem kutsepädevus ja teatud teenuste juures ka vajalik valitav kompetents. Tuleohutusspetsialisti ja -eksperdi puhul on selliseks valitavaks kompetentsiks näiteks tuleohutuskoolituste ja -õppuste ettevalmistamine ja läbiviimine. TuOS nimetab iga tuleohutusteenuse juures konkreetsed kutsepädevused, mis on teenuse osutamisel vajalikud. Seda, kas isikul on vajalik kutsepädevus (sh valitav kompetents), saab kontrollida Kutsekoja kodulehel asuvast elektroonilisest kutseregistrist. Kui isikul on kutsetunnistus aegunud, siis ta teenust osutada ei saa, seega tuleb alati veenduda, et kutsetunnistus katab vajalikke pädevusi ja kehtib.

TuOS § 2 lõikes 1¹ nimetatud tuleohutusteenuste osutamiseks on vajalikud järgmised kutsepädevused.

Ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi ja ehitise tuleohutusnõuete auditit võib teha vaid tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistusega isik. EhS § 24 reguleerib teatud tegevusalade kvalifikatsiooninõudeid ning selle paragrahvi lõike 1 kohaselt võib paragrahvis sätestatud juhul ettevõtja ja pädev isik ehitusalal majandustegevuse korras pakkuda oma teenuseid ja tegutseda, kui ettevõtja vastutusel ja heaks tegutseva pädeva isiku kvalifikatsiooni tõendab haridusel ja töökogemusel põhinev kutseseaduse kohane kutse või muu õigusakti kohane pädevustunnistus. EhS § 24 lõikes 2 on loetletud, millistel tegevusaladel peab pädeva isiku kvalifikatsioon olema tõendatud, nende hulgas on nii ehitusprojekti ekspertiis (punkt 7) kui ka ehitise audit (punkt 8). Seega tõendatakse ehitusprojekti ekspertiisi (sh ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi) ja ehitise auditi (sh tuleohutusauditi) tegeviseks isiku pädevus ka EhS-i kohaselt kutse olemasolu kaudu. Kuna EhS ei

---

22 *Ibid.* lk 14.

nimeta täpsemalt, millised on need kutsepädevused, siis on TuOS täpsem ja sätestab, et ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiis ja ehitise tuleohutusaudit on tuleohutusteenused, mida saavad majandustegevuse käigus pakkuda isikud, kellel on tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. Neid ekspertiisi ja auditiga seotud pädevusi on kirjeldatud asjakohastes kutsestandardites, millele vastavust tõendab kutsetunnistus. Ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi ja ehitise tuleohutusnõuete auditile esitatavad sisulised nõuded on avatud TuOS § 2 lõikes 1¹. Lisaks tohib ehitusprojekti tuleohutuse osa ekspertiisi teha ka volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekti-eksperdi 8. taseme kutsetunnistusega füüsiline isik. Selline võimalus tagab, et kõrgema kutsepädevusega ehitusvaldkonna asjatundjad saavad osaleda tuleohutuse valdkonnas ja tagada seeläbi menetluse kiiruse ja samas kõrge kvaliteedi.

Ehitusprojekti tuleohutuse osa võib majandustegevusena koostada või kooskõlastada tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistusega isik. Samas lubab TuOS ehitusprojekti tuleohutuse osa koostada või kooskõlastada ka volitatud arhitekti 7. taseme või volitatud arhitekti-eksperdi 8. taseme kutsetunnistusega isikutel, kuid sellisel juhul ei loeta seda teenuse osutamist majandustegevuseks. TuOS ei nimeta otseselt, millises ehitusprojekti staadiumis (eelprojekti, põhiprojekti või tööprojekti) tuleohutuse osa koostamise või kooskõlastamise kohustuse seadus paneb. Projekti staadium tuleneb EHS § 14 lõikest 3, mille kohaselt tuleb ehitusprojekti ekspertiis teha enne ehitamise alustamist ja ehitamise aluseks olevale ehitusprojektile ehk siis eelprojektile. See projekti staadium on tuleohutuse valdkonna asjatundja kaasamiseks sobivaim, sest hilisemad tööprojektid, mis sisaldavad ka detailsemaid eriosasid, koostatakse just eelprojekti põhjal. Kuna eelprojekt annab suunise ja sisendi hilisemaks projekteerimiseks, siis peab eelkõige just selles staadiumis olema tehtud koostööd ka tuleohutuseksperdiga või kõrgema kutsepädevusega arhitektiga, et saada tuleohutuse osa hilisemas tööprojekti võimalikult kvaliteetseks.

Kutsetunnistuse nõue ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamisel või kooskõlastamisel kannab mitut olulist eesmärki. Üks oluline eesmärk on tagada ehitusprojektides kvaliteetne ja ühetaoline tuleohutuse osa ning kiire ja asjakohane projekteerimine. Kutsetunnistus tõendab asjakohaste teadmiste ja oskuste olemasolu selleks, et ehitiste tuleohutus oleks projekti kohaselt tagatud. Ehitusprojekti tuleohutuse osa koostamisel peab isik olema teadlik mitmesugustest tuleohutusnõuetest, nende sisust,

võimalikest seostest ja eesmärgist. Kutsetunnistuse olemasolu tagab selle, et inimene on läbinud vajaliku koolituse (teooria, praktika) ja tõendanud oma teadmisi kutseeksamil.

Enesekontrolli tuleohutusaruannet võib majandustegevusena koostada isik, kellel on tuleohutusspetsialist 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. Samas võib tuleohutusaruannet koostada ka ehitise valdaja ise või temaga töösuhtes olev isik, kuid sellisel juhul ei ole tegemist tuleohutusteenusega ja koostajale kutsetunnistuse nõue ei kehti.

Tuleohutusaruande koostamine tuleohutusteenusena peab olema kvaliteetne, sest eesmärk on saada aruanne, mis on sisukas, vastab tegelikule tuleohutusosalasele olukorrale ja sisaldab vajalikke andmeid. Kutsetunnistuse nõue tagab, et enne aruande koostamist kontrollib ehitise ja seal toimuva tegevuse ohutust ja nõuetekohasust tuleohutusosalaselt pädev isik, kes oskab talle võõra ehitise kohta esile tuua tuleohutuse seisukohalt vajaliku ja olulise info. Kui objekti vaatab üle pädev isik, oskab ta hinnata tuleohutusega seotud aspektide koosmõju, tuua välja avastatud puudused ja nende kõrvaldamise meetodid. Nii hoitakse ära näiteks hilisemad võimalikud Päästeameti ettekirjutused. Kutsepädevusega isikud suudavad ka nende jaoks võõral objektil hinnata nende vastavust kehtestatud tuleohutusnõuetele.

TuOS võimaldab enesekontrolli tuleohutusaruande koostamise kohustusega isikutel koostada see ise või tellida kutsetunnistusega isikult. Seega on ehitise valdajal võimalik otsustada, kuidas kohustus täita. Kuivõrd aruanne esitatakse Päästeametile, on ka Päästeameti jaoks äärmiselt oluline, et aruanne oleks koostatud asjakohaselt ja sisaldaks vajalikku infot. Päästeamet on loonud enesekontrolli tuleohutusaruande esitamiseks elektroonilise keskkonna, kus saavad aruannet esitada nii teenuseosutajad kui ka ehitise valdajad.

Evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse läbiviimist ning tulekahju korral tegutsemise plaani koostamist võib tuleohutusteenusena majandustegevuse käigus samuti teha tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistuse või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistusega isik.

Silmas tuleb pidada, et evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse, tuleohutuse koolituse ja tuletöö tegemise koolituse läbiviimine on tuleohutusspetsialisti ja tuleohutuseksperdi kutsestandardi kohaselt valitavad kompetentsid. Seega saab neid tegevusi teha vaid see isik, kellel on vastav kompetents tõendatud. Kuna selline täpsustus hakkas uutes kutsestandardites ja TuOS kehtima 01.01.2023, siis need isikud, kellele oli

kutsetunnistus väljastatud enne seda kuupäeva, võivad üldkompetentside kohaselt neid tegevusi teha kuni kutsetunnistuse kehtivuse lõppemiseni. Kui nad soovivad tulevikus nende tegevustega jätkata, tuleb neil kutse taas-tõendamisel need kompetentsid valida ja neid tõendada.

Kuid nende teenuste puhul on erisus: neid teenuseid võib osutada ka kutsetunnistuseeta füüsiline isik, kui ta teeb seda juriidilisele isikule, kellega ta on töösuhtes. Selline erisus on põhjusel, et objekti valdajad võivad ka ise oma töötajaid koolitada, koostada tulekahju korral tegutsemise plaane ja korraldada õppusi. Seega, olles juriidilise isikuga töösuhtes, on tulekahju korral tegutsemise plaani koostaja ja õppuse läbiviija objektiga tuttav, suudab kirjeldada vajalikke tegevusi ning vajaduse korral korraldada ka evakuaatsiooniõppuse. Seega, sisult muutuvad need tegevused tuleohutus-teenusteks alles juhul, kui nende tegemiseks ostab objekti valdaja või ettevõtte või asutuse juht teenuse sisse. Sellisel juhul peab teenuse osutamiseks olema kutsetunnistus.

Eripädevusega isikud ei ole objektide ja nende eripäraga kursis, kuid nad suudavad orienteeruda mis tahes objektidele kehtestatud tuleohutusnõuetes ning suudavad seega pakkuda kvaliteetset teenust ka ilma, et nad sellel objektil igapäevaselt viibiks.

Evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse ja tulekahju korral tegutsemise plaani täpsemad nõuded on esitatud siseministri 1. septembri 2010. a määruses nr 43 „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“.

Tuleohutuse koolitust võib majandustegevuse käigus läbi viia isik, kellel on tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus koos valitava kompetentsiga. Need kutsestandardid näevad mõlemad ette valitavateks kompetentsideks koolituse tegemist, seega ei piisa pelgalt kutsetunnistusest, vaid sellele peab olema kantud vajalik lisakompetents „Tuleohutuskoolituste ja -õppuste ettevalmistamine ning läbiviimine“. Tuleohutuse koolitust võib ka ilma erialase pädevusega (ehk ilma kutsetunnistusega) teha juhul, kui koolitaja on koolitatava asutusega töösuhtes ehk töötaja tunneb ettevõtet või asutust ja oskab töötajaid sellest tulenevalt koolitada.

Ostes tuleohutuse koolituse kui teenuse turult, peab see olema kvaliteetne ja täitma eesmärki ehk tagama töötajatele vajalikud tuleohutusteadmised. Kuivõrd kutsetunnistuse olemasolu tõendab isiku pädevust tuleohutuse valdkonnas ehk tema teadmisi, oskusi, kogemusi jne, soodustab kutsetunnistuse nõue kvaliteetse teenuse pakkumist. Eriteadmistega isik

võib koolituse korraldamisel märgata ka muud tuleohutusega seonduvat (sh rikkumisi) ning nõu ja lahendusi pakkuda.

Tuleohutuse koolituse all peetakse silmas eelkõige inimeste koolitamist vastavalt asutuses kehtestatud tulekahju korral tegutsemise plaanile, samuti evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse läbiviimist. Seega saab tuleohutuse koolituseks lugeda seda, kui inimestele õpetatakse (tulekahju)ohuolukorras käitumist. Selleks et koolitusel õpitu ka kinnistuks, tuleb teadmisi uuendada igal aastal.

Tuletöö tegemise koolitust võib majandustegevuse käigus ellu viia isik, kellel on tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutus-eksperdi 6. taseme kutsetunnistus koos nimetatud kompetentsiga. Asjakohase kutsetunnistusega isik võib tuletöö tegemise koolitust läbi viia ka juriidilisele isikule, kellega ta on töösuhtes, sellisel juhul ei loeta seda majandustegevuseks, kuid pädevusnõue kehtib ikkagi.

Tuletöö tegemise koolitus on väga spetsiifiline ning nõuab kindlaid teadmisi ja kogemust, et vajalikku infot edasi anda (nt on eraldi nõuded tuletöö kohale, tuletöö koha ettevalmistamisele, tulekustutusvahendite olemasolule, järelevalvele). Koolitus on vajalik selleks, et tagada tuletöö tegemisel tuleohutus. Kutsetunnistuse nõude eesmärk on kvaliteetse teenuse pakumine, mille tagajärjel saaksid koolituse tellijad ehk asjassepuutuvad isikud tuletöö tegemisel vajalikke oskusi ja teadmisi, kuidas tulekahju ja selle ohu korral käituda. Tuletöö tuleohutuskoolitust võib teha ka ettevõttes, millega ollakse töösuhtes, kuid koolitajal peab ka sellisel juhul olema kutsetunnistus. Tuletööde tuleohutuskoolitus on seega erand üldisest tuleohutuskoolitusest, kus enda ettevõtte töötajatele võib koolitust teha ka ilma vajaliku pädevuseta.

Tuletöö tegemise koolituse täpsemad nõuded on siseministri 30. augusti 2010. a määruses nr 38 „Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele“²³. Selle kohaselt koosneb tuletöö tegemise koolitus kuuest 45-minutilise teoreetilisest osast, pärast mida oskab koolitatav nimetada tuletöö liike, teab ja tunneb tuletööga kaasnevaid riske ning oskab kirjeldada tuletööst põhjustatud tulekahju ja selle levikut ning teab ja nimetab isiku kohustusi tuleohutuse tagamisel. Lisaks teab tulekahju ennetusmeetmeid ja tuletöö tegemise nõudeid, kirjeldab tuletöö ohutut tegemist (ettevalmistus, tegevus, korrastus) ning nimetab asjakohased tulekustutusvahendid. Koolituse läbinu kirjeldab ka enda käitumist tulekahju korral: tulekahju

23 Siseministri määrus nr 38. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13354848?leiaKehtiv>

avastamine, kustutamine, Häirekeskuse teavitamine, evakuatsioon, ning loetleb tulekahju kustutamise ohutusreeglid. Pärast praktilist kustutusharjutust elava tulega oskab koolitatav kustutusvahendit õigesti ja tulemuslikult kasutada.

Tuletöö tegemise koolituse edukalt läbinu peab suutma eelkõige ära hoida tuletööst põhjustatud tulekahju. Selle puhkemisel oskab koolituse läbinu hoida ära suurema kahju: teavitada Häirekeskust ja kasutada võimaluse korral enne päästemeeskonna saabumist tulekustutusvahendeid.

Samuti võib tuleohutusülevaatus eelnõu kohaselt majandustegevuse korras osutada isik, kellel on tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. Tuleohutusülevaatus käigus kontrollitakse territooriumi, ehitise, selles asuva tuleohutuspaigaldise ja ehitises toimuva tegevuse tuleohutusnõuetele vastavust. Päästeamet vajab selleks pädevaid partnereid, kes suudaksid objektide tuleohutuse seisukorda hinnata. Kutsetunnistuse nõue tagab, et isikud, kes tuleohutusülevaatus teevad, on eriteadmistega, kogenud ja seda kutseandja ees tõendanud.

Tuleohutusülevaatus puhul kannab kutsetunnistuse nõue mitut eesmärki.

- Üks oluline eesmärk on suurem arv ehitisi, mille tuleohutusala seisukorda tuleohutusala eriteadmistega isik regulaarselt kontrollib.
- Teine oluline eesmärk on tuleohutusülevaatus kui teenuse kvaliteetsus ja ühetaolisus.
- Samuti on eesmärk vähendada riigi tarbetut sekkumist.

Kuna tuleohutusspetsialistil ja tuleohutuseksperdil on tuleohutusala pädevus olemas, oskavad nad ülevaatus käigus esmalt tuvastada ja hiljem vajaduse korral kõrvaldada tuleohutusala puudused. Tuleohutusülevaatus tegemine erasektori ettevõtja poolt, kes on ühtlasi pädev nõustama valdajat puuduste kõrvaldamises, vähendab suhtlust ehitise valdaja ja riigi vahel, kuivõrd rikkumised avastatakse ja kõrvaldatakse teenusepakkuja ja valdaja koostöös ning ilma Päästeameti sekkumiseta. Samuti vähendab selline korraldus ehitise valdaja aruandluskohustust riigi ees: tuleohutusülevaate puhul edastab vajaliku ülevaate ehitise tuleohutusalasest seisundist riigile tuleohutusülevaatus teinud kutsepädevusega isik.

Kuna TuOS-i alusel on kehtestatud tuleohutusülevaatus tegemiseks siseministri 16. veebruari 2021 määrus nr 7 „Tuleohutusülevaatus

toimingud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti sisu ja teabevahetuse kord²⁴, siis nõue kindlustab ka selle, et määrust rakendavad kutsega isikud, kelle üle saab Päästeamet teha vajaduse korral järelevalvet. Tuleohutuse tagamine on ühiskonnas ülioluline. Selleks et tuleohutuse olukorda parandada, peavad ohutusteenuste pakkujatena tegutsema isikud²⁵, kes on oma teadmiste ja oskuste poolest valdkonna asjatundjad ja samas usaldusväärsed partnerid riigile.

Kokkuvõttes saab öelda, et kutsetunnistuse nõue tuleohutusteenuste osutamiseks on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Nii soodustatakse mitme olulise eesmärgi saavutamist. Selliselt suurendatakse tuleohutute hoonete arvu Eestis ning tagatakse, et tuleohutusteenus on kvaliteetne ja ühetaoline. Pelga nõudega, et töid peab tegema asjatundja, kuid jättes pädevuse tõendamise vabaks, võib tekkida olukord, kus teenuse osutajad ei ole tegelikult asjakohase pädevusega ega paku teenust vajaliku kvaliteediga. See võib näiteks tähendada olukorda, kus objekti omanik on täitnud küll oma hoolsuskohustuse ja tellinud tuleohutusteenuse isikult, kes väidab end olevat pädev, kuid hilisema riikliku järelevalve käigus selgub, et teenus tuleb tellida uuesti, kuna töö on tehtud asjatundmatult. Samal eesmärgil nõutakse kutsetunnistust ka korstnapühkijatel ja pottseppadel. Ehkki inimestel lubatakse oma tarbeks ka ise ehitada ahjusid ja puhastada korstnaid, kehtib siiski nõue, et kord viie aasta jooksul peab korstna üle vaatama korstnapühkija ja ise ehitatud ahju peab ehitisele kasutusloa saamiseks kahtluse korral nõuetele vastavaks tunnistama kutsetunnistusega pottsepp. Kutsetunnistus on lihtsaim meede hallata ettevõtluses ohutusteenuseid pakkuvate isikute pädevust ennetavalt.

Ainuüksi haridus ja töökogemus ei taga teenuse kõrget kvaliteeti, sest kutsetunnistuse saamiseks peab inimene vastama ka muudele nõuetele, kui üksnes teenuse tehniliseks teostamiseks on vaja. Näiteks peab kutsega isik oskama töid kavandada ja suhelda kliendiga, tundma vajalikke tehnilisi nüansse, oskama näha ehitise tervikpilti ja pakkuma ohutusnõuetele vastavaid lahendusi. Seega on kutsetunnistuse nõue parim moodus tagada tehnilised ja muud oskused teenuse pakkumiseks. Samuti saab kutsega isikute suhtes rakendada riikliku järelevalve ja vääртеomenetluse meetmeid, kui teenust ei osutata nõuetekohaselt.

24 Siseministri määrus nr 7. <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021007>

25 Ohutusportaal. Päästeamet. <https://ohutusportaal.paasteamet.ee> /<https://ylevaatus.paasteamet.ee/teenusepakkujad>

Inimeste elu ja tervise, samuti vara kaitseks tuleb rakendada tavapärasest rangemaid nõudeid. Tuleohutuse tagamiseks on vaja pädevaid isikuid, kelle teadmised ja oskused on leidnud tõendamist ja kelle puhul saab olla kindel, et teenuse osutamisel suudetakse ära hoida tulekahju või suurem võimalik kahju.

Järgnevalt on kokkuvõtlikult toodud välja erisused, millal ei ole kutsetunnistus tuleohutusteenuse osutamisel nõutav. Ilma kutsetunnistusega võib läbi viia läbi evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppust, koostada tulekahju korral tegutsemise plaani ja viia läbi tuleohutuse koolitust, kui seda tehakse isikule, kellega ollakse töösuhtes. See on sisuliselt olukord, kus asutuses või ettevõttes on määratud isik, kes vastutab tuleohutusnõuete täitmise eest ning on ilmselt ka kokku puutunud nii Päästeameti inspektorite kui ka tuleohutuspaigaldiste hooldust pakkuvate spetsialistidega. Ta tunneb ehitist ja selle eripära ning on eeldatavasti juba varem teinud õppusi ja koolitusi ning koostanud plaane. Kui aga soovida need tegevused sisse osta, siis tuleb neid käsitleda tuleohutusteenusena ja tegevusele laieneb pädevusnõue.

Samuti eristab TuOS teistest tegevustest enesekontrolli tuleohutusarunde koostamist – seda on lubatud teda ehitise valdajal ja selliselt juhul ei loeta tegevust tuleohutusteenuseks. Päästeamet on loonud mugava elektroonilise võimaluse selliste aruannete esitamiseks ning keskkonnas arunde täitjalt ei oodata eriteadmisi.

Tuleohutusteenust võib osutada ka välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. See tähendab, et kui nimetatud seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädevaks asutuseks on Päästeamet, siis tuleb väljapool Eestit kutsepädevuse omandanud isikul enne Eestis teenuse pakkumist tõendada, et tema oskused ja teadmised vastavad Eesti kehtivatele kutsestandarditele. Selleks suunab Päästeamet isiku kutseandja juurde, kes hindab välisriigi kutsekvalifikatsiooniga isiku kompetentside vastavust lähtudes kehtivast kutse andmise korrast.

Tuleohutusteenuse osutaja peab esitama majandustegevusteate. Majandustegevusteade loetakse esitatuks, kui majandustegevuse registris on olemas tuleohutusteenuse osutaja kinnitus oma õigussuhte kohta ettevõtjaga. Selline kinnitus tagab, et teenuse osutaja on ka tegelikus suhtes ettevõtjaga, kes tuleohutusteenust pakub.

§ 4². Tuleohutusülevaatuse tegemine

(1) Tuleohutusülevaatatus tuleb iga kolme aasta tagant teha:

- 1) büroohoones pindalaga üle 750 m²;
- 2) tööstus- ja laohoones pindalaga üle 1000 m²;
- 3) garaažis pindalaga üle 1000 m².

(2) Tuleohutusülevaatuse tegemise korraldab ehitise valdaja. Kui ehitist kasutab mitu valdajat, korraldab tuleohutusülevaatuse tegemise ehitise omanik.

(3) Ehitise valdaja või omanik, kes käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt peab korraldama tuleohutusülevaatuse tegemise, on vabastatud käesoleva seaduse § 4 lõikes 2 nimetatud tuleohutusaruande koostamisest.

(4) Tuleohutusülevaatuse tegemine ei ole kohustuslik:

- 1) hoones, mis on kõrgem kui 28 meetrit;
- 2) ohtlikus ettevõttes kemikaaliseaduse § 21 lõike 3 tähenduses;
- 3) suurõnnetuse ohuga ettevõttes kemikaaliseaduse § 21 lõike 4 tähenduses.

(5) Ehitise valdaja või omanik peab tuleohutusülevaatuse tegijal võimaldama siseneda tema valduses olevale kinnisasjale, ehitisse ja kõikidesse ruumidesse ning esitama tuleohutusülevaatuse tegijale kõik asjakohased andmed ja dokumendid.

(6) Tuleohutusülevaatuse tegemine ei ole kohustuslik, kui Päästeameti hinnangul ei ole ehitise kasutusotstarbe või muu eripära tõttu tuleohutusülevaatuse tegemine käesoleva paragrahvi lõikes 1 esitatud kriteeriume arvestades otstarbekas.

(7) Tuleohutusülevaatuse toimingud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti sisu ja teabevahetuse korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Tuleohutusülevaatuse tegemise teenust, mille käigus kontrollitakse objekti vastavust kehtivatele tuleohutusnõuetele, võib osutada füüsiline isik, kellel on vastavalt kutsestandardile tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus. Tuleohutusülevaatuse tegija fikseerib ülevaatuse käigus leitud puudused, lepib objekti

omanikuga kokku nende kõrvaldamise tähtjas ja teeb korduskontrolli. Tuleohutusülevaatus tegija ei karista objekti omanikku tuleohutusnõuete mittetäitmisest, vaid edastab info puuduste kohta Päästeametile, kes otsustab edasise riikliku järelevalve menetluse vajaduse. Tuleohutusülevaatus peab andma Päästeametile info ehitistest, mida Päästeamet kontrollib ise väikes mahus pisteliselt. Tuleohutusülevaatus sisu ja nõuded on siseministri 16. veebruari 2021. a määruses nr 7 „Tuleohutusülevaatus teo-tingimused, tuleohutusülevaatus tegemise erisused, tuleohutusülevaatus akti sisu ja teabevahetuse kord“.

Tuleohutusülevaatus peavad korraldama teatud pindalaga tööstus- ja laohoonete, garaažide ning büroohoonete valdajad. Tööstus- ja laohoonete ning garaažide puhul on kriteeriumiks 1000 m², büroohoonete puhul 750 m². Sellistes hoonetes viibivad inimesed tunnevad üldjuhul neid objekte ja on võimelised ohu korral ise evakueeruma, samuti tehakse nendes hoonetes regulaarselt evakuatsiooniõppusi ja hooldatakse tuleohutuspaigaldisi. Tuleohutusülevaatus tegemise eesmärk on tagada vajalik tuleohutuse tase ja kolmeaastane intervall on sellist tüüpi ehitiste puhul piisav.

Tuleohutusülevaatus tegemise korraldab ehitise valdaja. Kui ehitises on mitu valdajat, korraldab tuleohutusülevaatus tegemise ehitise omanik. See tähendab, et üldjuhul on tuleohutusülevaatus tegemise kohustus isikul, kelle valduses on kriteeriumidele vastav ehitise või selle osa. Kui ehitisel on mitu valdajat (nt büroohoone on sätestatud), siis lasub vastutus tuleohutusülevaatus korraldamise eest ehitise omanikul. Kui ka omanikke on mitu, siis saavad nad omavahel kokku leppida, kes vastutab vajaliku ülevaatus korraldamise eest.

Lisatöö vältimiseks on kehtestatud leevendus, et ehitise valdajad ja omanikud, kes peavad korraldama tuleohutusülevaatus tegemise, on vabastatud enesekontrolli tuleohutusaruande koostamisest, kui see kohustus kehtis neile enne 01.03.2021. See tähendab, et kuigi tuleohutusarvande enesekontrolli tuleb nendel objektidel ka edaspidi teha, siis iga-aastase aruandluse asemel peavad objektide valdajad edaspidi kord kolme aasta jooksul korraldama, et isik, kellel on vastavalt kutsestandardile tuleohutusspetsialisti 5. taseme kutsetunnistus või tuleohutuseksperdi 6. taseme kutsetunnistus, teeks tuleohutusülevaatus. See tähendab, et kuigi enesekontrolli tuleohutusaruannet esitama ei pea, tuleb siiski ehitises igal aastal läbi viia evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus ning koostada tulekahju korral tegutsemise plaan.

Tuleohutusülevaatus ei pea tegema hoones, mis on kõrgem kui 28 meetrit, ohtlikus ettevõttes kemikaaliseaduse § 21 lõike 4 tähenduses ning suurõnnetuse ohuga ettevõttes kemikaaliseaduse § 21 lõike 4 tähenduses. Selliseid objekte loetakse kõrgema tuleohuga objektideks ja nende üle teeb igal aastal riiklikku järelevalvet Päästeamet. Peale selle esitatakse nende objektide kohta ka enesekontrolli tuleohutuse aruanne ning koostatakse hädaolukorra lahendamise plaane, riskianalüüse ja muid dokumente, mis kõik annavad teavet, kas objektide omanikud on täitnud kehtivaid tuleohutusnõudeid ulatuses, mis on vajalik ohutuse tagamiseks. Esitatud aruanne ja koostatud plaanid näitavad, et objekti omanik on läbi mõelnud tulekahju ja muu ohu tekke välistamise ning on siiski ohu ilmnemisel võtnud arvesse vajalike tegevuste käivitamise.

Ehitise valdaja või omanik peab võimaldama tuleohutusülevaatusetegijale siseneda tema valduses olevale kinnisasjale, ehitisse ja kõikidesse ruumidesse. See tähendab, et ehitise valdaja või omanik peab tuleohutusülevaatusetegijaga tegema igakülgset koostööd. Samuti on oluline, et objekti valdaja või omanik tagaks juurdepääsu vajalikule dokumentatsioonile (tuleohutuspaigaldiste hoolduspäevikud jms). Tuleb arvestada, et ehkki tuleohutusülevaatusetegija vastutab laiemalt kogu tuleohutuse eest, vastutab Päästeametile edastatavate andmete õigsuse ja objekti tuleohutuse eest objekti omanik või valdaja. See tähendab, et ülevaatus tuleb teha võimalikult avatult, mis tagab tegelikust olukorrast ülevaate. Tähele tuleb panna, et kui tuleohutusülevaatusetegija ei tuvasta tuleohutusnõuete rikkumist ja fikseerib selle ülevaatusetegija aktis, kuid pärast seda puhkeb tuleohutusnõuete rikkumise tõttu ehitises tulekahju, siis ei saa seostada tulekahju puhkemist tuleohutusülevaatusetegija mittenouetekohase tegemisega. Tuleohutusülevaatus kajastab hetkeolukorda ehitises, mis võib muutuda kohe, kui ülevaatus on lõppenud – näiteks rikutakse suitsetamiskorda või eiratakse tuletöö tegemise nõudeid. Seega peab iga ehitise valdaja või omanik teadvustama, et ehitise tuleohutus on tema enda ja kõigi tema töötajate vastutusvaldkonnas.

Tuleohutusülevaatusetegemisel nähakse ette ka erisused. Tuleohutusülevaatusetegemine ei ole kohustuslik, kui Päästeameti hinnangul ei ole ehitise kasutusotstarbe (nt mittepõleva materjali ladustamine) või muu eripära tõttu (nt hoone ehitusmaterjal või elektri puudumine hoones) tuleohutusülevaatusetegemine § 4¹ lõikes 1 esitatud kriteeriume arvestades otsustarbekas. Erisuste lubamine tagab selle, et ehitised, kus pole midagi

tuleohtlikku, kuid pindala kriteeriumide tõttu kehtib neile tuleohutusülevaatuse kohustus, oleksid sellest siiski vabastatud, sest selliselt juhul ei täida ülevaatuse tegemine eesmärki. Kuid tuleb lisada, et tuleohutusnõudeid tuleb täita igapäevaselt.

Erisuste lubamine võimaldab ehitistele läheneda tulenevalt nende tege-likust kasutusotstarbest ja mitte üksnes fikseeritud pindala kriteeriumist. Kui ehitisel ei ole näiteks selle eripära või seal toimuvate protsesside tõttu tuleohtu ning eelmisest tuleohutusülevaatusest pole objektil midagi muu-
tunud, ei ole tuleohutusülevaatuse korraldamine seaduses määratud sage-
dust arvestades vajalik. Eelkõige peetakse siinkohal silmas laohooneid, mis on mittepõlevast materjalist ja kus ladustatakse mittepõlevat kaupa (kivi vms) ning kus puudub elekter ja /või küttesüsteem. Erandid on võimalik keh-
testada iga objekti kohta eraldi.

Tuleohutusülevaatuse tegemise erisused on täpsemalt sätestatud sise-
ministri 16. veebruari 2021. a määruses nr 7 „Tuleohutusülevaatuse toimin-
gud, tuleohutusülevaatuse tegemise erisused, tuleohutusülevaatuse akti
sisu ja teabevahetuse kord“. Selle määruse kohaselt esitab tuleohutusüle-
vaatuse tegija tuleohutusülevaatuse akti päästeinfosüsteemi hiljemalt 30
päeva jooksul tuleohutusülevaatuse tegemise kuupäevast. See võimaldab
lihtsamad puudused kõrvaldada enne akti Päästeametile esitamist ning viia
oma tegevus või ehitise tuleohutusnõuetele vastavaks. Elektrooniline and-
mevahetus võimaldab kolmepoolset info jagamist (valdaja, teenusepakkuja,
Päästeamet) hõlpsalt ja kiiresti.

Seejuures tuleb veel kord rõhutada, et tuleohutusülevaatuse tegija ei tee
riiklikku järelevalvet, vaid osutab ehitise omanikule teenust ja tuge tuleohu-
tuse tagamiseks. Riiklikku järelevalvet teeb Päästeamet kui riigiasutus.

2. Tuleohutusnõuded

2.1. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded

§ 5. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus võib ehitusseadustikus sätestatud ehitus-
või kasutusloa anda, kui Päästeamet on kooskõlastanud ehitusprojekti või
kasutusloa andmise ehitise kohta, mille kohta on õigusaktiga kehtestatud
tuleohutusnõuded. Kohaliku omavalitsuse üksus kooskõlastab ehitussea-
dustikus sätestatud ehitus- või kasutusteatisel menetluses ehitise ehitä-
mise Päästeametiga, kui ehitise kohta on õigusaktiga kehtestatud

tuleohutusnõuded ja koos ehitus- või kasutusteatisega on vaja esitada ehitusprojekt.

(1¹) Kohaliku omavalitsuse üksus võib ehitusseadustikus sätestatud ehitus- või kasutusloa anda üksikelamule, suvilale, aiamaajale või elamu teenindamiseks vajalikule abihoonele Päästeameti kooskõlastuseta, kui kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalus tuleohutusnõudeid iseseisvalt hinnata ja tuleohutusnõuded on täidetud. Kui ehitusloa on väljastatud Päästeameti kooskõlastuseta, siis Päästeametiga kasutusloa üldjuhul ei kooskõlastata.

(1²) Kohaliku omavalitsuse üksus võib ehitusseadustikus sätestatud ehitus- või kasutusteatisel menetluses jätta üksikelamule, suvilale, aiamaajale või elamu teenindamiseks vajalikule abihoonele Päästeameti kooskõlastuse võtmata, kui kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalus tuleohutusnõudeid iseseisvalt hinnata ja tuleohutusnõuded on täidetud. Kui ehitusteatisel menetluses pole Päästeameti kooskõlastust võetud, siis Päästeametiga kasutusteatisel üldjuhul ei kooskõlastata.

(2) Kasutusel mitteolevate ehitiste välisseintes olevad ning keldri ja pööningu ukse-, akna- ja muud avad peab sulgema või tõkestama muul viisil neisse kõrvaliste isikute sissepääsu.

(3) Ehitise kasutamisel tuleb tagada, et suitsu ja tule leviku takistamiseks ette nähtud ehitise osa täidaks oma otstarvet.

(4) Suitsetamisel, lahtise leegi, seadmete ja paigaldiste kasutamisel ning muu tuleohtliku tegevuse tegemisel peab vältima tulekahju ohu ja tulekahju tekkimise.

Paragrahv 5 käsitleb ehitise ja selle osa tuleohutusnõudeid. Siinkohal ei ole mõeldud otseselt ehituslikke tuleohutusnõudeid (ehituslikud tuleohutusnõuded on määratud siseministri 30. märtsi 2017 määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“), vaid ehitise kasutamise korralduslikke tuleohutusnõudeid. Ehituslikud tuleohutusnõuded tulevad EhS-ist ja selle alusel antud rakendusaktist ning nende nõuete täitmise üle teeb Päästeamet riiklikku järelevalvet EhS-i alusel, mitte TuOS-i alusel. Paragrahvis 5 sätestatud tuleohutusnõuete hulka kuuluvad ka erinevad tegevused ehitises, ehitustegevuse kooskõlastamine Päästeametiga, samuti ehitiste kasutamine ja sellega seotud nõuded.

Seaduses sätestatakse, et kohaliku omavalitsuse üksus võib EhS-is sätestatud ehitus- või kasutusloa anda, kui Päästeamet on kooskõlastanud ehitusprojekti või kasutusloa andmise ehitise kohta, mille kohta on

õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded. Kohaliku omavalitsuse üksus esitab ehitusloa ja kasutusloa eelnõu Päästeametile kooskõlastamiseks, sest EhS-i kohaselt on Päästeameti pädevuses hinnata tuleohutusnõuete täitmist ehitamisel ja ehitise kasutamisel. EhS-i kohaselt peab isik ehitustegevuse alustamiseks taotlema kohalikult omavalitsuselt vastava loa. Enne kui kohaliku omavalitsuse üksus annab ehitusloa või väljastab ehitise kasutusloa, peab Päästeamet ehitusprojekti või kasutusloa andmise kooskõlastama. Sellega hinnatakse tuleohutusnõuete täitmist ehitustegevusel ja hoonete kasutuselevõtmisel. Ehitusprojekti heakskiitmine on ehitusloa saamise eeldus, samuti on kasutusloa väljastamiseks vajalik Päästeameti kooskõlastus. Ühel juhul kontrollitakse, et ehitusprojekti oleks arvestatud kehivaid tuleohutusnõudeid, teisel juhul seda, et oleks järgitud heakskiidetud ehitusprojekti ja täidetud ettenähtud tuleohutusnõudeid. Kui ehitise kohta pole ehitusprojekti või ehitise kasutusluba nõutud, ei pea kohaliku omavalitsuse üksus Päästeameti heakskiitu saama. Samuti peavad ehitise kohta olema kehtestatud tuleohutusnõuded, kuna Päästeamet saab kontrollida üksnes nende täitmist.

Sätte teine lause sedastab, et kohaliku omavalitsuse üksus kooskõlastab EhS-is sätestatud ehitus- või kasutusteatiselise menetluses ehitise ehitamise Päästeametiga, kui ehitise kohta on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded ja koos ehitus- või kasutusteatisega on vaja esitada ehitusprojekt. Selline kooskõlastamine on asjakohane, sest EhS-i kohaselt on lubatud ehitisealuse pinnaga 20–60 m² ja kuni 5 m kõrget hoonet püstitada, rajada, ümber ehitada, laiendada või lammutada ehitusteatiselisel alusel (püstitamisel, rajamisel ja laiendamisel üle 33% on vajalik ka ehitusprojekt). Samuti on ehitisealuse pinnaga 0–60 m² ja üle 5 m kõrget hoonet ning hoonet, mille ehitusalune pind on üle 60 m², lubatud ümber ehitada ja laiendada kuni 33% ehitusteatiselisel alusel, kui teatiselisele on lisatud ehitusprojekt. See tähendab, et ehitusprojekti tuleb kajastada ka tuleohutuse osana, ja seega on vaja tegevust kooskõlastada Päästeametiga. Teatiste menetlus on levinud just väiksemate ehitiste puhul, kus inimesed soovivad näiteks olemasolevat hoonet ümber ehitada või laiendada. Kasutusteatiselise puhul on sama nõue: selle esitamisel kohaliku omavalitsuse üksusele tuleb arvestada Päästeameti kooskõlastust ehitustegevusele.

Arvestama peab, et kõigi ehitiste kohta ei ole tuleohutusnõudeid õigusaktiga kehtestatud. Seega on seaduses mõeldud, et kohaliku omavalitsuse üksus võib EhS-is sätestatud load väljastada ja teatised kooskõlastada, kui Päästeamet on ehitusprojekti, ehitise kasutusloa või ehitus- või

kasutusteatisel kooskõlastanud ehitise kohta, mille suhtes on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded. Kui ehitisele on kehtestatud tuleohutusnõuded, on PäästeS § 5 lõike 1 punkti 8 kohaselt Päästeameti ülesanne ehitus- või kasutusloa eelnõule kooskõlastuse andmine või sellest keeldumine kümne päeva jooksul eelnõu esitamise päevast. Üldjuhul on siin mõeldud ehituslikke tuleohutusnõudeid ja need on kehtestatud siseministri 30. märtsi 2017 määrusega nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Täpsemalt on selle määruse lisas 1 esitatud ehitiste tuleohutusest tulenev ehitiste liigitus. Lisas on ehitised jagatud kasutusviiside alusel ja liigituspõhimõtteid rakendatakse määruses läbivalt. See selgitab, millistele ehitistele on kehtestatud ehituslikud tuleohutusnõuded.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib EhS-is sätestatud ehitus- või kasutusloa anda üksikelamule, suvilale, aiamaajale või elamu teenindamiseks vajalikule abihoonele Päästeameti kooskõlastuseta, kui kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalus tuleohutusnõudeid iseseisvalt hinnata ja tuleohutusnõuded on täidetud. Kui tuleohutusnõuded ei ole kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul täidetud, siis keeldub ta ehitus- või kasutusloa väljastamisest. Selline võimalus on kohaliku omavalitsuse üksusele loodud, et kiirendada lihtsamate ehitiste loamenetluses vajalikeks tegevusteks kuluvat aega. Päästeamet on loonud juhendid, mille alusel saab kohaliku omavalitsuse üksus hinnata tuleohutusnõuete täitmist üksikelamutes, suvilates, aiamaajades või elamu teenindamiseks vajalikes abihoonetes: eelkõige tuleb ehitusloa menetluses veenduda, et ehitusprojektis on kajastatud vajalik tuleohutuskuja, võimalus saada tuletõrjevett ja tagatud on ehitisele ligipääs päästetehnikaga. Kasutusloa menetluses tuleb veenduda, et kõik need nõuded on täidetud mahus, mis on kajastatud ehitusprojektis, ehk kas hoone vastab ehitusprojektile.

Lisaks tuleb kasutusloa menetlemisel hinnata ehitises oleva kütte- ja elektrisüsteemi nõuetele vastavust. Küttesüsteemi vastavust saab kontrollida küttesüsteemide portaalist või tõendab seda küttesüsteemi omanik vastavate dokumentidega, milleks saab pidada pottsepa väljastatud ahjupassi, korstnapühkija akti või küttesüsteemi ekspertiisi. Elektrisüsteemi vastavust tõendatakse elektrisüsteemi nõuetele vastavuse tunnistusega.

Seaduses on lisaks öeldud, et kui ehitusluba on väljastatud Päästeameti kooskõlastuseta, siis Päästeametiga kasutusluba üldjuhul ei kooskõlastata. See nõue ei ole absoluutne, kuid võiks kohaliku omavalitsuse üksusele anda indikatsiooni, et sätte mõtte rakendamiseks (menetluse aeg lüheneks) peaks vajaduse korral kaasama Päästeameti juba ehitusloa menetluses. Kui

ehitusluba on väljastatud ilma Päästeameti kooskõlastuseta, kuid teda soovitakse kaasata kasutusloa menetluses, siis tähendab see Päästeameti jaoks ka ehitusloa väljastamise menetlusega tutvumist, mis pikendab omakorda oluliselt kooskõlastuste aega. Samuti tuleb arvestada, et tuvastatud (ehitus)vigade korral tuleb ehitises teha korrekture.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib EhS-is sätestatud ehitus- või kasutus-teatise menetluses jätta üksikelamule, suvilale, aiamaajale või elamu teenindamiseks vajalikule abihoonele Päästeameti kooskõlastuse võtmata, kui kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalus tuleohutusnõudeid iseseisvalt hinnata ja tuleohutusnõuded on täidetud. Kui ehitusteatise menetluses pole Päästeameti kooskõlastust võetud, siis Päästeametiga kasutusteatist üldjuhul ei kooskõlastata. Kuna EhS-i kohaselt saab mõne ehitise puhul ehitustegevust teha ehitusteatise alusel, siis on eelmise sätte mõte toodud ka teatiste menetlusse. See tähendab samasugust põhimõtet nagu eelmises sättes kirjeldatud, kuid see kehtib teatiste menetluses.

Kui ehitist ei kasutata püsivalt, peab hoone omanik tagama, et välisseintes olevad ukse- ja aknaavad oleksid suletud või tõkestatud. Nii takistatakse kõrvaliste isikute ligipääsu hoonetesse, mis ei ole kasutuses. Tulekahjude statistika on näidanud, et kõrvalised isikud kipuvad eelkõige külmemal aastajal tühjadesse hoonetesse tungima ja seal sooja saamiseks lõket või muud lahtist tuld tegema. See lõppeb tihti tulekahjuga, mille tagajärjel saab hoone oluliselt kahjustada ja ohustatakse ka naabruses paiknevaid hooned. Sageli saab sellise tulekahju käigus ka inimesi surma. See sätte on suunatud seega eelkõige inimeste tervise ja elu ning vara kaitseks.

Juhul kui riikliku järelevalve tegija ehk Päästeamet avastab ehitise, mille kohta on alust arvata, et seda ei kasutata, ja on tuvastatud, et sinna on hõlbust sisse pääseda (uksed, aknad on avatud või puuduvad vms), on õigus ehitise omanikule teha ettekirjutus kõrvaliste isikute sissepääsu tõkestamiseks. Alati ei pea see tähendama, et ehitis on ehitisregistris või mõnes muus andmekogus arvele võetud kui ehitis, mis ei ole kasutusel, loeb ka ehitise kasutamise faktiline olukord. Eelkõige ongi oluline faktilise olukorra ja ehitise seisukorra väljaselgitamine, st kas seal puudub püsiv inimtegevus, kas kõrvalised isikud pääsevad vabalt sisse või mitte (nt ehitises ja selle ümbruses puuduvad inimtegevuse märgid ning uksed ja aknad on avatud või puuduvad sootuks). Juhul kui omanik kasutab ehitist teatud sagedusega (käib ehitises mõned korrad kuus vms), on ikkagi oluline arvestada seda, kas omaniku eemalviibimise ajal on täidetud sätte eesmärk ehk takistatud kõrvaliste isikute ligipääs ehitisele. Sellisel juhul peab omanik enne sulgema ehitise

uksed ja aknad ning muud avad, sest muidu võib seda pidada ehitiseks, mis ei ole kasutusel. Samuti on oluline arvestada, et kui ehitist kasutatakse osaliselt (nt ühes osas on aktiivne inimtegevus, kuid teises osas puudub see sootuks), tuleb selles osas, mida ei kasutata, tõkestada kõrvaliste isikute ligipääs ja sulgeda avad, mille kaudu pääseb ehitisse.

Oluline on märkida, et ehitise uste ja akende sulgemine ei tähenda ilmtin-gimata lukustamist, selleks võib kasutada ka muid lahendusi. Juhul kui ehitisel puuduvad aknad või uksel lukustus, võib need ka laudadega kinni lüüa. Seaduse sõnastus „muul viisil tõkestamine“ jätab ametnikule vabaduse aktsepteerida erinevaid lahendusi, kasutades selleks kaalutusõigust. Näiteks kui maja on ümbritsetud aia ja väravaga nii, et see tõkestab tee avatud ehitiseni ning aiast ei pääse mööda muidu, kui jõudu kasutades, võib samuti ehitisse ligipääsu tõkestatuks lugeda. Eesmärk on see, et ehitise avad oleksid suletud või tõkestatud nii, et nende kaudu ei oleks võimalik vabalt jõudu kasutamata ehitisse siseneda. Tulenevalt EhS § 19 lõikest 1 on ehitise omaniku kohustus tagada ehitise, ehitamise ja ehitise kasutamise vastavus õigusaktidest tulenevatele nõuetele. EhS § 11 lõike 1 kohaselt peab ehitiskogu kasutusea vältel vastama kasutusnõuetele ja olemasolu vältel olema ohutu. Sellele aspektile viitab ka Riigikohtu otsus nr 3-17-2591/2021,²⁶ mille punktis 17 rõhutatakse, et EhS § 11 lõike 1 kohaselt peab ehitiskogu oma olemasolu vältel olema ohutu. Ehitise ja ehitamise ohutuse põhimõtte tuleneb ka EhS §-st 8. EhS § 12 lõike 3 kohaselt tuleb arvestada ehitamisest mõjutatud isikute õigusi ja rakendada abinõusid nende õiguste ülemäärase kahjustamise vastu. Seega ei saa EhS-i kohaselt kasutusluba väljastada ehitisele, mis on ohtlik inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale.

Ehituslikud tuleohutusnõuded näevad ette mitmesuguseid ehitise osasid, mille eesmärk on takistada suitsu ja tule levikut (nt tuletõkkeseksioonid, tuletõkkeuksed ja tuletõkkeklapid). Üldjuhul määratakse tule ja suitsu levikut takistavad meetmed juba ehitise projekteerimisel. Siinkohal on oluline, et ehitise edasisel kasutamisel peetakse ettenähtud meetmetest ka kinni. Seepärast tuleb ehitise kasutamisel (sh remontöödel) tagada, et suitsu ja tule leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osa täidaks oma otstarvet. Näiteks kui hoones on ette nähtud tuletõkkeuks, peab see oma otstarbe täitmiseks olema õigesti paigaldatud ja seda tuleb hoida suletuna (v.a juhul, kui on rakendatud muid mehaanilisi meetmeid tulekahju korral selle automaatseks sulgemiseks, näiteks automaatse sulgemisseadme

26 RKO otsus nr 3-17-2591/ 2021. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=292949544>

kasutamine). Siinkohal on mõeldud näiteks olukordi, kus tuletõkkeuksi põhjendamatult fikseeritakse, need on pidevalt avatud asendis või kui ühendatakse lahti ukse sulgurid. Peale selle tuleb vajaduse korral tuletõkkeuksi hooldada (nt tootja näeb ette mõne osa hooldamist teatud aja tagant). Samuti on mõeldud olukordi, kus näiteks kaablite või muude kommunikatsioonide läbiviimisel seinast, laest või põrandast ei tihendata või suleta läbiviike hiljem nõuetekohaselt. Selle tõttu ei ole edaspidi ehitise selles osas tule ja suitsu levik takistatud. Seadus toob välja üldsõnalise nõude, kuna ei ole võimalik kirjeldada kõike, mida ei tohi tule ja suitsu leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osadega teha.

Seaduses on kehtestatud ohutusregulatsioon, mille kohaselt tuleb suitsetamisel, lahtise leegi, seadmete või paigaldiste kasutamisel ja muudel tuleohtlikel tegevustel välistada tulekahjuohu ja tulekahju tekkimine. Tulekahjude ennetamiseks on seaduses vajalik selgesõnaliselt sätestada keeld, mille kohaselt ei ole lubatud hooletusest tulekahju põhjustada. Näiteks tuleb suitsetades või lahtise tulega ringi käies tagada ohutus ja vältida tuleohtlikku olukorda (nt suitsetamisel kustutatakse ohutuse tagamiseks ja tulekahju vältimiseks sigaret tuhatoosi, küünla kasutamisel paigutatakse see mittesüttivast materjalist alusele, siseruumides ja põlevmaterjalide lähedal ei kasutata niisama lahtist tuld). Seaduses on mõeldud näiteks olukordi, kus tulekahju on põhjustatud hooletust suitsetamisest (nt inimene jääb voodis või diivanil suitsetades magama), lahtise leegi kasutamisest (nt küünla, tikkude või välgumihkli hooletu kasutamine süttivate materjalide lähedal) või seadmete ja paigaldiste kasutamisest (nt pliidi järelevalveta jätmine toitu valmistades või leeklambi, kuumaõhupuhuri või fööni kasutamine torude lahti sulatamiseks). Samuti võib praktikas olla probleemiks olukord, kus inimesed teevad külmal ajal sooja saamiseks lahtist tuld (lõket) ehitistes, mis ei ole kasutusel. Muude tuleohtlike tegevuste all on mõeldud näiteks põlemisjääkide viskamist prügikasti (nt kütmise järel hõõguvate või kuumade tukkide, hõõguva suitsukoni või põleva tiku viskamine prügikasti süttivate materjalide hulka), samuti ehitises pürotehniliste toodete või tuleatraktsioonide kasutamist (nt ööklubis *show*-programmides lahtise tule või pürotehniliste toodete kasutamine). Samuti juhtumeid, kui kuum triikraud on unustatud põlevast materjalist alusele või kui tulekahju on põhjustatud märgade riie kuivatamisest elektriradiaatoril. Elektriseadmete puhul tuleb alati lähtuda tootja juhistest ja kasutada neid ainult selleks ettenähtud viisil. Nii tuleb olla tähelepanelik liitiumakudega seadmete laadimisel, kõõgiseadmete kasutamisel, järgida alati vastavaid IP-kaitsetasemeid jm.

Samas tuleb silmas pidada, et kõnealune säte ei piira ohutusnõuete rikkumist üksnes ehitisega, seega tuleb tuleohutult käituda mis tahes kohas: ehitises, selle lähedal või hoopis maastikul. Seega tuleb igal inimesel igal ajal ja igas kohas tagada tuleohutus eelkõige enda käitumise kaudu. Teisalt on ohutusregulatsiooni eesmärk tagada ka teiste inimeste ohutus, vara kaitse ja päästekomando ressursside mõistlik kasutus. Näiteks on ette tulnud olukordi, kus isik põhjustab hooletusest enda korteris järjepidevalt väiksemaid tulekahjusid (nt alkoholi jooobes diivanil suitsetades magama jäämine, toidutegemisel toidu töötavale pliidile unustamine), mis tekitavad hirmu ehitise teistes elanikes ja päästemeeskond peab pidevalt sinna välja sõitma. See tõttu on oluline, et isiku saaks vajaduse korral vastutusele võtta hooletusest tingitud tulekahju põhjustamise eest. Siinkohal on mõeldud eelkõige olukordi, kus isik põhjustab hooletusest tulekahju või tulekahju tekkimise ohu või takistab ohutut evakuatsiooni ning seab seeläbi ohtu teised isikud või nende vara (st karistamist rakendatakse teiste isikute kaitseks). Sellisel juhul saab isiku nõuete rikkumise ja tulekahju või tulekahju tekkimise ohu või ohutu evakuatsiooni takistamise eest vajaduse korral vastutusele võtta TuOS § 44 alusel (ehitise tuleohutusnõuete rikkumine). Karistamise eelduseks on, et kaasneks tulekahju või tulekahju tekkimise oht, see tähendab, kas tulekahju on juba tekkinud (st oht on realiseerunud) või tekkis olukord, kus isik oleks võinud põhjustada tulekahju, või takistati ohutut evakuatsiooni. Siinjuures tuleb arvestada, et ühtegi inimest ei saa karistada ilma, et enne oleks tuvastatud õigusrikkumine ja tõendatud isiku süüline käitumine.

Iga väärteomenetluse puhul tuleb lähtuda selle otstarbekusest ja täpsematest asjaoludest. Väärteomenetluse võib lõpetada otstarbetuse kaalutlusel, näiteks kui tulekahju põhjustaja oli ise ainuke kahju saaja või kui isik on väärteoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud. Samuti on karistamise puhul oluline põhjustatud oht kellegi teise varale, elule või tervisele. Süüüsimuse lahendamisel ja karistamisel on olulised ka isiku puhtsüdamlik kahetsus ja kahju vabatahtlik hüvitamine või lubadus seda kindlasti teha. Menetlusalusel isikul on võimalus väärteoasjas esitada ka selgitusi, miks ta selliselt toimis, mis oli põhjus ja millises tahtluse vormis on tegu toime pandud. Igat juhtumit tuleb eraldi vaadelda, sest karistatakse ainult selle teo eest, mis vastab süüteokoosseisule, on õigusvastane ja mille toimepanemises on isik süüdi. Oluline on koguda piisavalt ja kvaliteetseid tõendeid teo toimepanemise ja isiku seotuse kohta teoga. Karistamise eesmärk on kanda toime pandud väärteo eest vastutust ja heastada tekitatud kahju ning tagada, et isik on sellest õppinud ega pane enam niisugust tegu toime.

Tuleohutuse süütegudes tuleb arvestada ka, millised on tekitatud ohtlikud tagajärjed. Näiteks võib süütamise puhul, kui põhjustati oht inimese elule või tervisele, võtta isiku vastutusele ka kriminaalmenetluse tulemusel KarS-i alusel. Lisaks on tuleohutuse seaduse § 56¹ kohaselt õigus rakendada seaduses sätestatud konkreetsete rikkumiste puhul ka lühimenetlust. Lühimenetlusele allutatud süüteod on kergemad ehk vähem ohtlikud ega põhjusta olulisi tagajärgi. Seadusandja on nende tegude eest ette näinud leebemad trahvid ega ole sätestanud vajadust lisada karistus karistusregistrisse. Lühimenetluse rakendamiseks on menetlusõiguslik regulatsioon ja rakendamise erisused sätestatud vääртеomenetluse seadustiku §-s 54⁸.

Karistus on üks sanktsiooni vormidest ja karistamine kaitseb ühiskonnas õiguskorda. Karistus annab süüteo toimepanijale signaali, et tema käitumine ei ole aktsepteeritav, ja sunnib hoiduma uute süütegude toimepanemisest. Karistusõigus lähtub isiku karistamisel eelkõige toime pandud süüteo puhul isiku süüst. Karistusõiguslikud normid näevad ette karistused tegevusega või tegevusetusega toime pandud deliktide korral. Karistusõiguslikult on karistatavad nii tagajärje- kui ka tegevusdeliktid. Karistuse liik ja määr sõltub süüteo raskusastmest ning teoga kaasuvatest kergendavatest ja raskendavatest asjaoludest.

§ 6. Evakuatsiooninõuded

- (1) Piiratud kinnisasjalt või ehitisest peab olema tagatud evakuatsioon ning kergesti läbitav evakuatsioonitee.
- (2) Ehitises, kus on nõutud rohkem kui üks evakuatsiooni- või hädaväljapääs ning evakuatsioonitee, tuleb need tähistada vastava tuleohutusmärgiga.
- (3) Tuleohutusaruande esitamise kohustusega ja tuleohutusülevaatuse tegemise kohustusega asutuses või ettevõttes tuleb iga hoone kohta koostada tulekahju korral tegutsemise plaan ning üks kord aastas korraldada neis evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus.
- (4) Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

TuOS § 6 käsitleb ehitise evakuatsiooninõudeid. Nõuded hõlmavad ohutut evakuatsiooni, evakuatsioonitee tähistamist, tulekahju korral tegutsemise plaani koostamist ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamist.

Seaduse kohaselt peab piiratud kinnisasjalt või ehitisest olema tagatud evakuatsioon ning kergesti läbitav evakuatsioonitee. Evakuatsiooniks nimetatakse inimeste sunnitud väljumist ruumist või hoonest ohutusse kohta tulekahju, muu õnnetusjuhtumi või ohtliku olukorra tekke puhul ning seejuures eristatakse evakueerumist ja evakueerimist.²⁷ Ühel juhul on mõeldud iseseisvalt toimuvat evakuatsiooni (evakueerumine) ja teisel juhul korraldatult toimuvat evakuatsiooni (evakueerimine). Evakuatsioon ei pea alati eeldama inimeste väljumist ehitisest, see võib hõlmata ka ehitisesiseseid lahendusi (nt horisontaalne evakuatsioon ehitise sees ühest tuletõkkesektsioonist teise, kui tulekahju seda konkreetset ehitise osa ei ohusta). Evakuatsioon jaguneb siseministri 30. märtsi 2017 määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ kohaselt massiliseks (kõik hoones viibivad inimesed väljuvad kohe hoonest), etapiliseks (hoones viibivad inimesed eemalduvad tulekahju tekkekohast järk-järgult) ja passiivseks (võimaluse korral jäädakse kohale ja oodatakse päästmist).

Ohutu evakuatsioon tuleb tagada nii piiratud kinnisasjalt kui ka ehitisest. Seejuures on oluline, et evakuatsioonitee oleks vabalt ja ohutult läbitav (kergelt läbitav), st evakuatsiooniteel ei oleks kasutatud kergesti süttivast materjalist tekstiile, ei ladustataks põlevmaterjale ega tõkestataks inimeste liikumist ja ehisest või piiratud kinnisasjalt välja pääsemist (nt mööbli, sisustuse, inventari, kauba, ehitus- või põlevmaterjalide ladustamine evakuatsiooniteele või -pääsude ette), evakuatsioonipääsud oleksid vajaduse korral seestpoolt võtmeta avatavad vms.

Arvestama peab ka seda, et evakuatsioon hõlmab nii korralduslikke kui ka ehituslikke lahendusi (sh nende koosmõju). Korralduslikud abinõud tähendavad eelkõige töötajate väljaõpet ja teadlikkust, kuidas evakuatsioon algab, kuhu tuleb minna, millised on nende ülesanded ja kohustused evakuatsiooni korral ning hoone kasutamisega seotud küsimused (evakuatsiooniteedele ei tohi ladustada evakuatsiooni takistavaid esemeid). Ehituslikes evakuatsiooninõuetes määratakse eelkõige nõuded evakuatsioonitee pikkusele, laiuzele, evakuatsioonipääsudele ja tuleohutuspaigaldistele, et tulekahju avastataks varases staadiumis ja et inimesi teavitataks õigel ajal. Ehituslikud tuleohutusnõuded peavad takistama tule ja suitsu levikut evakuatsiooniteedele ja -trepikodadesse ning sätestavad ehitise kandevõime. Need nõuded on kehtestatud siseministri 30. märtsi 2017 määrusega nr 17. Tuleb silmas pidada, et ehkki selle määruse nõuded kehtivad uutele ja

---

27 Standardikeskus EVS 812-1:2017 Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara. <https://www.evs.ee/et/evs-812-1-2017>

renoveeritavatele ehitistele, siis evakuatsiooni ja päästemeeskonna ohutusega seotud nõuded on tagasiulatuvad ehk need kehtivad ka olemasolevatele hoonetele. Nii saab neid nõuded Muinsuskaitseametiga koostöös rakendada näiteks Tallinna vanalinnas keskajal ehitatud hoones.

Tallinna Halduskohtu otsus nr 3-17-2836 käsitleb evakuatsioonivalgusti paigaldamata jätmist ja ohutut evakuatsiooni ning jättis Päästeameti ettekirjutuse jõusse, kuna ei olnud tagatud ohutu evakuatsioon. Hoonest välja viiva ukse taga õues asetsesid prügikonteinerid, mis oleksid takistanud evakuatsiooni, kui uksest oleks väljunud hulk inimesi.

Kui ehituslike tuleohutusnõuetega on hoones nõutud rohkem kui üks evakuatsiooni- või hädaväljapääs ning evakuatsioonitee, tuleb need tähistada tuleohutusmärgiga. Kui hoones on ainult üks väljapääs, siis ei tule seda evakuatsioonimärgistusega tähistada, sest on ilmselge, kus väljapääs asub. Kuid see ei välista vabatahtlikult evakuatsioonipääsu või evakuatsioonitee tähistamist, kui selleks peaks olema vajadus (nt ehitises on küll üks evakuatsioonitee ja -pääs, kuid ruumide planeering on ilma tuleohutusmärgideta keeruline või eksitav).

Tuleohutusmärgid on esitatud standardis EVS 620-2 „Tuleohutus. Osa 2: Ohutusmärgid“ ning sotsiaalministri 30. novembri 1999. a määruses nr 75 „Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas“¹⁴²⁸. Seaduses ei ole välistatud ka alternatiivsete märgistusvõimaluste kasutamine. Kasutatav tuleohutusmärk ei tohi olla eksitav ega takistada inimeste evakuatsiooni (st märgistus peab olema üheselt arusaadav). Igat evakuatsiooniga seotud tuleohutusmärki tuleb vaadata konkreetse hoone kontekstis. Kui see ei ole evakuatsiooni seisukohast eksitav ja sellel ei ole muid olulisi puudusi, ei pea märgi kasutamist keelama. Erinevate tuleohutusmärkide lahenduste kaalumisel tuleb arvestada, et oleks tagatud eesmärgi saavutamine: inimeste teavitamine ehitise evakuatsiooni- või hädaväljapääsudest ja evakuatsiooniteedest. Päästeamet soosib ka innovaatilisi lahendusi, mis pole otseselt alusaktides kirjas, kuid täidavad eesmärgi: näiteks helendavad märgised põrandal, mis juhivad ohutusse kohta või ohutult hoonest välja.

Ehitistes, millele laieneb seaduse § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri määrusega ette nähtud enesekontrolli kohustus koos tuleohutusaruande esitamisega, ning ehitistes, kus on seaduse § 4² lõike 1 järgi kohustus korraldada tuleohutusülevaatus, tuleb peale tuleohutusaruande ja tuleohutusülevaatuuse koostada ka tulekahju korral tegutsemise plaan ning

---

28 Sotsiaalministri määrus nr 75. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112032015073?leiaKehtiv>

korraldada iga aasta õppus, mille käigus harjutatakse evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemist. Tegevuse eesmärk on anda inimestele teadmised, kuidas tulekahju korral tegutseda, ning tagada ohutu ja kiire evakuatsioon. Tulekahju korral tegutsemise plaan aitab asutuse või ettevõtte juhil tagada töötajate või teenistujate oskused tulekahju ja evakuatsiooni korral, tutvustada töökoha tuleohutusnõudeid, tagada tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kasutamise oskus, teavitada võimalikest tuleohtudest ja nende vältimise meetmetest ning korraldada asutuses või ettevõttes regulaarset väljaõpet.

Tulekahju korral tegutsemise plaan tuleb koostada ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus korraldada ainult sellises asutuses või ettevõttes, mis asub enesekontrolli tuleohutusaruande kohustuse kriteeriumitele vastavas ehitises või ehitises, millele on kehtestatud tuleohutusülevaatuse kohustus. Teisisõnu tuleb plaan koostada ja õppus korraldada asutustes või ettevõtetes, mis paiknevad ehitistes, kus on kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju, ning büroohoonetes pindalaga üle 750 m², tööstus- ja laohoonetes pindalaga üle 1000 m² ja garaažides pindalaga üle 1000 m². On oluline, et sellistes asutustes ja ettevõtetes oleks tagatud teenistujate ja töötajate teadlikkus sellest, kuidas tulekahju korral efektiivselt tegutseda.

Kui ehitises on rohkem kui üks asutus või ettevõte, tuleb arvestada, et plaani koostamise kohustuse määramisel lähtutakse ehitise eripärast tervikuna, mitte ainult ühe asutuse või ettevõtte spetsiifikast. Seega peab tulekahju korral tegutsemise plaan hõlmama kõiki ehitises paiknevaid ettevõtteid või asutusi. Kui ühes ehitises paikneb mitu asutust või ettevõtet, peavad koostatud plaanid olema kooskõlas, et tulekahju korral kiiresti ja üheselt tegutseda. Samuti võib sellest lähtuda õppuse korraldamisel. Täpsemad nõuded plaanile ja õppusele on kirjeldatud seaduse § 4 lõike 4 alusel välja antud siseministri 1. septembri 2010. a määruses nr 43 „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“.

Siseministri määrusega kehtestatakse nõuded tulekahju korral tegutsemise plaani sisule, selle koostamise korrale ning tulekahju korral tegutsemise õppuse sisule ja selle korraldamisele. Peale selle on määruses selguse huvides defineeritud tulekahju korral tegutsemise plaani ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse mõisted ja eesmärk.

2.2. Küttesüsteemi tuleohutusnõuded

§ 7. Küttesüsteem, kütteseade ja küttekolle

(1) Küttesüsteem koosneb kütteseadmest, ühenduslõõrist ja korstnast ning muudest selle olulistest osadest.

(2) Kütteseade on seade, mis tekitab välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi.

(3) Küttekolle on kütteseadme osa, mis on ette nähtud tahke, vedela või gaasilise kütuse põletamiseks ja mis on ühendatud ehitise suitsulõõriga.

Paragrahv 7 käsitleb küttesüsteemi, kütteseadet ja küttekollet ning toob välja nende mõistelised tähendused. Mõistete defineerimisel on lähtutud standardis „EVS 812-3:2007. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“²⁹ esitatud põhimõtetest.

Seaduse tasandil on oluline määratleda küttesüsteemi olemus. On olemas väga erineva ehitusega küttesüsteeme, kuid küttesüsteemi olulised osad on eelkõige kütteseade, korsten ja ühenduslõõr (kütteseadme ja korstna vaheline osa). Samuti võivad küttesüsteemi juurde kuuluda muud olulised osad (nt korstna liitmik, siibrid, puhastusluugid, sädemepüüdja, korstnamüts, kondensatsioonitoru, samuti katla automaatikaseadmed). Küttesüsteem ja selle osad on kõik omavahel seotud, need peavad moodustama ühtse terviku ning tagama selle, et kütmisel juhitaks põlemissaadused ja -gaasid ohutult küttekoldest välisõhku.

Kütteseadmeks nimetatakse seadet, mis tekitab välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi. Kütteseadme oluliseks tunnuseks on, et selle kasutamisel tekivad välisõhku juhtimist vajavad põlemissaadused (põlemisgaasid, suits jne). Kütteseade võib olla paigaldatud kohtkindlalt, kuid tegemist võib olla ka teisaldatava seadmega. Kütteseadmeks võib olla näiteks ahi, kamin, pliit, keris, katelseade. Kütteseadmena ei käsitleta TuOS-i tähenduses elektri- või õliradiaatoreid, soojapuhureid, konvektoreid, põrandakütet, gaasipliiti, õhksoojuspumpa jms seadmeid, kuna nende kasutamisel ei teki välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi. Nende seadmete kasutamist reguleerib seaduse § 27 (seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded).

---

29 Standardikeskus. EVS 812-3:2007. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid. <https://www.evs.ee/et/evs-812-3-2007>

Kütteseadme üheks osaks on küttekolle. Küttekoldeks nimetatakse kütteseadme osa, mis on ette nähtud tahke, vedela või gaasilise kütuse põletamiseks. Küttekolle on ühendatud suitsulõõriga, et põlemissaadusi saaks ohutult välisõhku juhtida. Küttekoldes võivad põletatavaks materjaliks olla küttepuud, brikett, kivisüsi, küttegraanulid (pelletid), kütteõli, maagaas, majapidamisgaas jne. Oluline on see, et küttekoldes põletatakse seda kütust, mis on seal põletamiseks sobilik. Teatud küttesüsteemid võivad töötada kombineeritud kütusel (st küttekoldes võib põletada mitut liiki kütust).

§ 8. Küttesüsteemi projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine, hooldamine ja kasutamine

(1) Küttesüsteem tuleb projekteerida ja paigaldada ning seda tuleb kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule selliselt, et küttesüsteem täidaks oma otstarvet ja oleks välistatud tulekahju tekkimine ning plahvatuse või muu õnnetuse toimumine. Eeldatakse, et küttesüsteemi tuleohutusnõuded on täidetud, kui selle projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel on lähtutud Eesti standardist EVS 812:3 või muust samaväärsest dokumendist.

(2) Küttesüsteemi paigaldamisel ja projekteerimisel ei tohi suitsu juhtimiseks kasutada ventilatsioonilõõri.

(3) Küttesüsteem peab paiknema seina, lae ning põlevmaterjalide ja -ainete suhtes kaugusel, mis välistab materjalide süttimise soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise tõttu.

(4) Kasutada võib üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi.

(5) Küttesüsteemi võib kasutada üksnes ettenähtud otstarbel ja koormusega ning selles võib põletada üksnes sellele küttesüsteemile ettenähtud kütust.

(6) Kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, peab korstnat ja ühenduslõõri puhastama vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui küttesüsteemi dokumentatsioonis on ette nähtud. Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu. Korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtutakse käesoleva seaduse § 11 nõuetest.

Paragrahv 8 käsitleb küttesüsteemide projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist, hooldamist ja kasutamist. Paragrahvis on esitatud üldised nõuded

kõigi küttesüsteemide, sh tahke, vedela või gaasilise kütusega töötavate küttesüsteemide kohta.

Eelkõige on oluline, et küttesüsteem täidaks oma otstarvet ja oleks välistatud tulekahju, plahvatus või muu õnnetus. Küttesüsteem peab olema ohutu kogu kasutusea jooksul. Selleks tuleb küttesüsteem esiteks nõuetekohaselt projekteerida ja paigaldada ning teiseks seda edaspidi nõuetekohaselt kontrollida ja hooldada. Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel, kasutamisel, kontrollimisel ja hooldamisel on eelkõige oluline lähtuda tootja juhistest ning asjakohastest tehnilistest normidest ja ohutusnõuetest. Tootja juhistes määratakse üldjuhul kindlaks küttesüsteemi olulisemad omadused ja tehnilised näitajad, paigaldamistingimused, ohutuskujad, soovitused hoolduseks ja kütmiseks.

Kui tootja juhised puuduvad või ei reguleeri kõiki vajalikke küsimusi, eeldatakse, et kui lähtutud on vastavatest asjakohastest tehnilistest normidest ja ohutusnõuetest, on tuleohutusnõuded täidetud. Selliseks asjakohaseks normiks loetakse küttesüsteemide ohutusnõudeid käsitlevat standardit „EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“³⁰. Standard kajastab asjakohaseid ja ohutuid lahendusi ning üksikasjalikke tehnilisi nõudeid küttesüsteemide projekteerimiseks, paigaldamiseks, kasutamiseks ja hooldamiseks. Näiteks on esitatud nõuded, mille kohaselt tuleb küttesüsteemi projekteerimisel ja paigaldamisel arvestada kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuuri ja korstna temperatuuriklassi omavahelist sobivust (nt korstna temperatuuriklass ei tohi olla madalam kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuurist). Samuti on sellistes normides käsitletud korstna läbiviimist ehitise konstruktsioonidest või suitsu juhtimist suitsulõõridesse (üldjuhul nähakse igale kütteseadmele ette eraldi suitsulõõr). Tuleb täita ka ohutusnõudeid, mis on peale TuOS-i sätestatud seadme ohutuse seaduses (edaspidi SeOS). Selliste tehniliste normide ja ohutusnõuete eesmärk on see, et küttesüsteem täidaks kogu kasutusaja jooksul oma otstarvet ja oleks välistatud tulekahju, plahvatus või muu õnnetus. Muude õnnetuste vältimise seisukohalt on tehnilise normiga paika pandud näiteks nõue, et kütteseadme ei või olla ehitise kandeosaks. Samuti on tehnilises normis esitatud soovituslikud ohutuskujad küttesüsteemi välispinnast.

Seaduses on määratud ohutusregulatsioon, mille kohaselt ei tohi küttesüsteemi paigaldamisel ja projekteerimisel juhtida suitsu

---

30 Standardikeskus. EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid. <https://www.evs.ee/et/evs-812-3-2018>

ventilatsioonilõõri. Teisisõnu ei tohi küttesüsteemi paigaldamisel ja projekteerimisel suitsu ja muude põlemissaaduste välisõhku juhtimiseks kasutada ehitise ventilatsioonilõõri. Seda eelkõige põhjusel, et ventilatsioonilõõri ehituslikud nõuded ei ole analoogsed suitsulõõri ehituslike nõuetega, mistõttu ei ole ohutu sellesse juhtida kõrge temperatuuriga põlemisgaase. Peale selle on ventilatsioonilõõrid seotud õhuvahetusega ehitise ruumides, mistõttu võib suitsu juhtimisel nendesse tekitada otsest ohtu inimese tervisele ja elule (nt vingugaas võib sattuda eluruumi). Samuti võib see ehitises tuleohtu põhjustada, kuna ei ole välistatud küttekoldest lenduvate sädemete sattumine ehitise ruumidesse või konstruktsioonide vahele. TuOS-i järgi on võimalik sellise teo toimepanemise eest küttesüsteemi projekteeritud või paigaldanud isikut väärteto korras karistada või teha küttesüsteemi omanikule ettekirjutus selle kasutamise peatamiseks, kui küttesüsteem ei ole tehniliselt korras või ohutu.

Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel ning kasutamisel tuleb tagada, et see paikneks seinale, laele ning põlevmaterjalide ja -ainete suhtes kaugusel, mis välistab materjalide süttimise soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise tõttu. Tulekahju ei pruugi tekkida ainult leegi toimel, see võib tekkida ka soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise (konvektsiooni) tõttu. Soojuskiirguse all on mõeldud olukordi, kus tulekahju võib tekkida sellest, et põlevmaterjalid või ehitise süttimisvõimeline konstruktsioon on küttesüsteemile või selle osale liiga lähedal. Näiteks võib tulekahju tekkida sellest, et põlevmaterjalid on liiga lähedal kütteseadmele, mille välispinna temperatuur on liiga kõrge ja sellelt lähtuv soojuskiirgus ületab lähedal paikneva materjali süttimistemperatuuri. Samuti võib siia alla liigitada olukorrad, kus tulekahju tekib sellest, et küttesüsteemi mingi osa on hea soojusjuhtivusega ning seetõttu kandub kõrge temperatuur ühelt küttesüsteemi osalt teisele konstruktsioonile, mis on küttesüsteemile liiga lähedal. Konvektsiooni puhul on mõeldud olukordi, kus tulekahju levimine on seotud sooja õhu, sh põlemisgaaside ja suitsu levikuga ehitises. Sooja õhu liikumisel võib tulekahju tekkida küttesüsteemist eemal, kui kuhugi on kogunenud liigselt kuuma õhku, eriti kui sinna satub juurde värsket õhku (nt olukord, kus küttesüsteemi kasutamisel satuvad põlemisgaasid ja -jäädid osaliselt ruumi ja levivad seal). Seda annab vältida, kui põlemissaadused juhatakse küttesüsteemist välisõhku korrektselt. Teisisõnu ei pea ehitise konstruktsioonid või põlevmaterjalid ja -ained süttimiseks alati puutuma kokku lahtise tulega, tulekahjaks piisab ka tugevast soojuskiirgusest või konvektsioonist.

Igasuguse küttesüsteemi puhul tuleb tagada, et selle kuumenev pind oleks ohutul kaugusel ehitise osadest (sh sein, lagi, vahelagi, põrand) ja põlevmaterjalidest (küttepuud, mööbel, riietusesemed). Viimaste hulka kuuluvad ka dekoratiivsed kaunistused (nt jõulukaunistused pühade ajal) või küttekoldes põletamiseks mõeldud paberid (ajalehed, pappkastid vms), mida paigutatakse tihtipeale küttesüsteemi vahetusse lähedusse. Samuti on mõeldud, et hõõguval ja ohtlikult kuumal kütteseadmel ei kuivatataks küttepuid, riideid või muid esemeid. Ehitise konstruktsioonide või osade ohutu kaugus määratakse üldjuhul küttesüsteemi projekteerimisel või paigaldamisel. Õigete ehituslike meetmetega saab ennetada tulekahju tekkimist. Näiteks on põlevmaterjalist ümbrust võimalik kaitsta kaitseekraani abil või ühenduslõõri nõuetekohaselt vastava ehitustootega isoleerides. Küttesüsteemide puhul on oluline järgida ka seda, et küttesüsteemi eri osade (nt suitsu- või ühenduslõõri) paigaldamisel ei tekiks liialt pikki ja järske pöördnurki. Küttesüsteemi kasutamisel võib sinna hakata tekkima kontsentreeritud põlemistemperatuur (sellisel juhul tekib sinna tõenäoliselt kõige kõrgema temperatuuriga koht) ja seetõttu võib seal soojuskiirgus mõjuda suuremal määral kui küttesüsteemi teistes osades. Kui küttesüsteem on hoonesse ohutult paigutatud, tuleb jälgida, et ka hoone edasisel kasutamisel ning remondi või ümberehituse tagajärjel oleks välistatud tuleohu tekkimine soojuskiirguse või kuumade õhu liikumise tõttu. Näiteks on korstnajala katmine tapeediga, põrandaliistude paigaldamine kütteseadme kuumade osade vastu või soemüüri katmine laudisega lõppenud tulekahjuga. Peale selle peab mööbli ja kappide paigutamisel arvestama küttesüsteemi eri osade kaugust.

Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel ja kasutamisel on ohutuse tagamiseks oluline järgida eelkõige toote paigaldus- ja kasutusjuhiseid. Tänapäevased tooted on väga erinevate ohutuskujadega ja väga palju sõltub nii kütteseadme kui ka korstna välispinna temperatuurist. Tootja annab üldjuhul kaasa tulekahju tekkimise vältimiseks soovituslikud ohutuskujad. Peale selle on võimalik kasutada õigusaktides, tehnilistes normides ja asjakohastes juhistes sätestatud universaalseid ohutuskujasid. Kütteseadme kuumade osade ohutu kaugus ehitise osadest on määratud standardis „EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“³¹, ohutu kaugus põlevmaterjalist on paika pandud § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete

---

31 Standardikeskus. EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid. <https://www.evs.ee/et/evs-812-3-2018>

ladustamise tuleohutusnõuded". Selliseid universaalseid lahendusi on otsustavalt tarbekas rakendada eelkõige enda tarbeks ehitatud või pottsepa tehtud müüritiskütteseadmete ja korstnate ohutuskujade puhul, kui ohutuskujasid ei ole enne tõenduslikult katsetatud.

Küttesüsteemi kasutatakse ainult siis, kui see on tehniliselt korras, terviklik ja ohutu. Küttesüsteem on tehniliselt korras, kui sellel puuduvad rikked ega ole halvenenud ettenähtud olulised tehnilised näitajad (soojusisolaatsioonivõime, kandevõime, korstna temperatuuriklass või tahmapõlengukindlus, katla puhul selle automaatikaseadmed vms). Näiteks ei pruugi tehniliselt korras ja ohutu olla küttesüsteem, mille kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuur on kõrgem korstna temperatuuriklassist (nt on ehitisele vahepeal paigaldatud uus ja võimsam kütteseadme, mis ei integreeru ehitise olemasoleva korstnaga), sellisel juhul võib küttesüsteemi kasutamine tekitada tulekahju. Samuti peab küttesüsteem olema kasutamisel terviklik ja ohutu. Selle all peetakse silmas, et küttesüsteemil on olemas kõik selle juurde kuuluvad olulised osad ja need funktsioneerivad ettenähtult. Küttesüsteem ei pruugi olla töökorras, kui selle küttekolde uks või ava on katkine, selle osades on praod ja mitte ettenähtud õhuavad, mille kaudu võivad suits ja muud põlemissaadused ehitises levida. Näiteks ei tohi küttesüsteemi kasutada, kui küttekoldes või korstnas on ohtlikud praod või avaused või kui ühenduslõõris või korstnas on tekkinud ummistus. Küttesüsteem on ohutu, kui kõik selle olulised osad toimivad ettenähtult ja on töökorras, põlemissaadused eemaldatakse ohutult välisõhku, see paikneb ohutult eemal ehitise konstruktsioonidest ja põlevmaterjalidest, seda hooldatakse (puhastatakse) regulaarselt ja kasutatakse ettenähtult. Küttesüsteem ei ole ohutu, kui suitsu juhitakse ventilatsioonilõõri või seda ei hooldata ja puhastata regulaarselt. Puhastamata küttesüsteeme ei saa pidada ohutuks, kuna sellisel juhul ei ole välistatud tahmapõlengu tekkimine, mis võib seada ohtu inimese tervise ja elu ning tuua kaasa varakahju. Riikliku järelevalve ametnikul on õigus peatada küttesüsteemi kasutamine, kui see ei ole ohutu ja võib tuua kaasa ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse. Seda meetet tuleb rakendada pigem siis, kui muud meetmed on ennast ammendanud. Haldusorgan peab rakendama meetmeid, mis koormavad isikut vähem. Ouline on siiski see, et isik teeks oma küttekolde korda. Kütmise peatamine ei pruugi olla alati vajalik. Enne meetmete rakendamist tuleb hinnata olukorra ohtlikkust isiku elule, tervisele ja varale. Kui olukord lubab, võib esmalt teha ettekirjutuse ja anda tähtaeg küttekollete korda tegemiseks ning ettekirjutusega võib kaasneda sunniraha rakendamise hoiatus. Sunniraha on

konkreetne summa, mille eesmärk on motiveerida täitma õigel ajal ettekirjutusega määratud kohustust. Sunniraha nõutakse sisse siis, kui isik ei täida talle pandud kohustust, ning see toimub asendustäitmise ja sunniraha seaduse (ATSS) alusel ja kirjaliku täitekorralduse andmisega.

Küttesüsteemi võib kasutada üksnes ettenähtud otstarbel ja koormusega. Samuti võib selles põletada üksnes sellele küttesüsteemile ettenähtud kütust. Küttesüsteemi puhul tuleb projekteerimisel ja paigaldamisel jälgida, et see sobiks ehitisse ja sealsesse keskkonda, ning teada, mis on selle täpsem eesmärk (nt milline on kütteseadme võimsus, põletatav kütus ja kas seda soovitakse paigaldada ehitise ruumide kütmiseks, saunakeriseks, ahjaks või mõneks muuks otstarbeks). Kütuste kütteväärtus ja põlemistemperatuur on väga erinev ning seetõttu võib vale kütus või liiga suure koormusel kütmine (st köetakse liiga kaua või korraga liiga suure kogusega ehk nn ülekütmine) tekitada liiga kõrge temperatuuri ja põhjustada tulekahju. Soovituslik kütiskogus on kirjas tavaliselt küttesüsteemi juhistes (nt maksimaalne küttematerjali kogus ühes tunnis, mitu korda päevas kütta). Samal põhjusel võib küttekolde või muu küttesüsteemi osa sulada, praguneda või muul viisil kahjustuda. Samuti ei ole tavalised küttesüsteemid ette nähtud jäätmete, kummi, plasti jms põletamiseks, peale selle ei pruugi tavapäraste küttesüsteemide küttekolletes sobida põletamiseks kivisüsi, küttegaas vms. Sobimatuks kütuseks võib olla ka liiga märg küttepuid, mis tekitab korstnas pigi. Oluline on arvestada, et küttekoldes ei kasutataks süütamiseks põlevvedelikku, kuna see võib olla tuleohtlik (põlevvedeliku aurud võivad süttida). Küttesüsteemi juhistes on tavaliselt kirjas lubatud ja keelatud küttematerjalid.

Mis tahes küttesüsteemi tuleb puhastada ja hooldada vajaduse järgi, olenevalt küttesüsteemi kasutamise intensiivsusest. Seepärast on seaduses sätestatud, et kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, peab korstnat ja ühenduslõõri puhastama olenevalt vajadusest, kuid mitte harvemini kui küttesüsteemi dokumentatsioonis ette nähtud. Siinkohal pole mõeldud ainult tahkekütusel töötavaid küttesüsteeme, vaid ka vedel- ja gaaskütusel töötavaid küttesüsteeme, kui nende kasutamisel tekib tahma. Tahma tekkimisega kaasneb tahmapõlengu oht. Puhastamissagedus tuleb valida selline, et see välistaks tahmapõlengu ohu. Eelkõige tuleb puhastamissageduse puhul lähtuda tootja soovitudest ja juhistest. Tootja näeb küttesüsteemile ette konkreetse kasutamiskoormuse ja kütuseliigi ning oskab seetõttu öelda vajalikku puhastamissageduse. Mõne küttesüsteemi puhul võib vajalik sagedus olla kord aastas, kuid tootja võib ette näha ka

lühema perioodi. Samuti peab arvestama, et kui küttesüsteem on aasta ringi kasutuses, võib vajalik puhastamissagedus olla suurem kui kord aastas. Küttesüsteemi omanik peab sellisel juhul puhastamissageduse määramisel arvestama, kui intensiivselt ta küttesüsteemi kasutab ja mis on küttematerjal. Juhul kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, tuleb korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtuda seaduse § 11¹ nõuetest.

§ 9. Tahkekütusel töötava kütteseadme ning selle korstna ja ühenduslõõri ehitamine ja paigaldamine

(1) Tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu kütteseadme (edaspidi *ahi, kamin või pliit*) ning korstna ja ühenduslõõri võib kutse- ja majandustegevusena ehitada või paigaldada pädev isik, kellel on pottsepa kutsetunnistus.

(2) Ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetrise ehitisealuse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses muus hoones võib enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemi ehitamise nõudeid.

(3) [Kehtetu - RT I, 30.12.2015, 1 - jõust. 18.01.2016]

(4) Andmed ehitatud või paigaldatud ahju, kamina või pliidi ning selle korstna ja ühenduslõõri kohta esitab pottsepp päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates töö lõpetamisest.

(5) Kui küttesüsteemi ohutuse hindamiseks ei ole asjakohast teavet, võib Päästeamet või kohaliku omavalitsuse üksus küttesüsteemi kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta nõuda eksperthinnangut. Eksperthinnangu koostab 5. taseme kutsetunnistusega pottseppmeister, 5. taseme kutsetunnistusega korstnapühkija-meister või kutsetunnistusel kajastuva vastava valitud kompetentsiga 6. taseme kutsetunnistusega tuleohutusekspert. Eksperthinnangu koostanud isik esitab eksperthinnangu koostamise aluseks olnud küttesüsteemi andmed ja eksperthinnangu päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates eksperthinnangu valmimisest.

Paragrahv 9 reguleerib tahkekütusel töötava kütteseadme (ahi, pliit, kamin vms) ning korstna ja ühenduslõõri ehitamist ja paigaldamist. Ahju, pliidi ja kamina all on mõeldud kolme kõige põhilisemat kütteseadme liiki, kuid siia kuuluvad ka saunakerised, leivaahjud, õhkküttekaminad, soojamüüri

pliidid, pelletikaminad vms. Muudel kütustel (eelkõige vedel- või gaaskütusel) töötavate kütteseadmete ehitamist ja paigaldamist see paragrahv ei reguleeri. Näiteks küttegaasipaigaldise ehitamist ja paigaldamist reguleerib SeOS, kus on kirjeldatud seda tööd tegeva isiku vajalik pädevus. Samuti on SeOS-is reguleeritud surveseadme (nt vedelkütusel töötava katla) paigaldamine, remont või ümberehitus ning määratud surveseadmetööde tegija pädevus.

Seaduses on sätestatud, et tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri võib majandustegevusena ehitada või paigaldada pottsepa kutsetunnistusega isik. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi MTSÜS) § 3 lõike 1 kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. MTSÜS § 3 lõike 2 kohaselt loetakse majandustegevuseks ka selline tegevus, mille eesmärk ei ole tulu saamine, kuid mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus. Seega, kui keegi pakub teenusena tahkekütusel töötava kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri ehitamist või paigaldamist, peab tal selleks olema pottsepa kutsetunnistus.

Ohutusnõue on seotud sellega, et eluhoonete tulekahjud saavad tihti alguse valesti ehitatud või paigaldatud kütteseadmest või korstnast. Näiteks ei ole ohutuskujade puhul lähtunud tootja juhistest või tehnilistest normidest, kuna isikul puudub vajalik kompetents kütteseadme ja korstna ehitamiseks või paigaldamiseks. Teisalt peab kütteseadme ehitaja või paigaldaja pakkuma kvaliteetset ja ohutut teenust.

Teenuse tellijal on õigus saada kvaliteetset teenust, et ta saaks küttesüsteemi ohutult kasutada. Oma pädevust saabki isik tõendada pottsepa kutsetunnistusega. Pottsepp peab teenust osutades järgima ohutusnõudeid.

Pottsepa kutsekvalifikatsiooni reguleerivad EQF-i kvaliteediraamistikutega seotud kutsestandardid, mis kirjeldavad pottsepa pädevusi ja vajalikke kompetentse. Valdkonnas on kolm kutsetaset: *Pottsepp-sell, tase 3*,³² *Pottsepp, tase 4*³³; *Pottseppmeister, tase 5*³⁴

---

32 Kutsekoda. Pottsepp-sell, tase 3. <https://www.kutsereregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10752609>

33 Kutsekoda. Pottsepp tase 4. <https://www.kutsereregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10489967>

34 Kutsekoda. Pottseppmeister, tase 5. <https://www.kutsereregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10752733>

3. taseme pottsepp-selli pädevus lubab töötada ainult 4. taseme pottsepa või 5. taseme pottseppmeistri juhendamisel. Pottsepp-sellil puudub õigus väljastada tahkeküttesüsteemiga seotud dokumentatsiooni ja kanda küttesüsteeme digiportaali.

4. taseme pottsepp võib ehitada ja paigaldada kõiki valdkonnaga seotud tahkeküttesüsteemide tüüpe, väljastada dokumentatsiooni ja kanda küttesüsteeme digiportaali. 4. taseme pottsepal on osakutse küttesüsteemi paigaldaja, tase 4, kes võib dimensioneerida ja paigaldada tootjavastutusega kütteseadmeid või korstnasüsteeme. Teisiti öeldes ei pea osakutse saanud isik tundma kõiki klassikalisi pottsepatöid, tema pädevus on tõendatud kitsamas valdkonnas. Isik võib seejärel piiratud pädevuse (st ainult tõendatud kompetentside) ulatuses ehitada või paigaldada tahkekütusel töötavat tootjavastutusega kütteseadet või korstnat ja ühenduslõõri.

5. taseme pottseppmeistril on lisapädevus koostada küttesüsteemidele ja ehitusprojektide küttesüsteemide osale eksperdi hinnanguid. Pärast 5. taseme pottseppmeistri kutse omandamist on võimalus taotleda spetsialiseerumist **5. taseme pottseppmeistriks-restaureerimiseks**, mis võimaldab töötada muinsuskaitseobjektidega.

Pottsepa kutsestandardi ja kutsetunnistuste (sh osakutsetunnistuse) saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel.³⁵ Sealt saavad inimesed kontrollida, kas nendele kütteseadet, korstnat ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada isik on oma pädevust tõendanud.

Peale TuOS-i pottsepa kutsetunnistuse nõude tuleb arvestada, et küttesüsteemi või selle osa ehitamine või paigaldamine on ehitustegevus EhS-i tähenduses ning selle tegemiseks peavad olema EhS-is nõutud load (nt kohaliku omavalitsuse ehitusluba või kirjalik nõusolek, kui seda nõuab EhS).

TuOS § 9 lõige 2 sätestab erandi seaduse § 9 lõike 1 osas. Nimelt võib ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetri ehitisealuse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses muus hoones enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik, kui ta järgib küttesüsteemi ehitamise nõudeid. Sellisteks hooneteks saab pidada eramaju, suvilaid, aiamaid, taluhooneid ja muid väikeehitisi, ka eramute juures olevaid saunamaju. Majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 lisa „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“³⁶ lisast 1 tulenevalt on üksikelamu all mõeldud

35 Kutsekoda. www.kutsekoda.ee

36 Majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määrus nr 51. <https://www.riigiteataja.ee/akt/105062015001?leiaKehtiv>

ühe korteriga elamut, mitte väiksemat mitmepereelamut. Lihtsustatult öeldes on kõik eespool nimetatud ehitised pigem ühepereelamud kui mitmepereelamud. Seaduses toodud erand on õigustatud, kuna ühepereelamu omanik vastutab oma hoone ohutuse eest ja tal on õigus ehitada küttesüsteem oma äranägemise järgi, kui ta ei sea seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Siinkohal on mõeldud olukorda, kus isik ehitab küttesüsteemi enda tarbeks ise, mitte ei telli ühepereelamus teenust pottsepa kutsetunnistusega isikult. Samas peab iga inimene järgima küttesüsteemi ehitamise nõudeid ja muid vajalikke ohutusnõudeid. Kui inimene ehitab küttesüsteemi enda tarbeks, vastutab ta ise ohutusnõuete järgimise eest. Peale selle tuleb ehitustegevuseks hankida EhS-is ette nähtud load.

Andmed ehitatud või paigaldatud ahju, kamina või pliidi ning selle korstna ja ühenduslõõri kohta esitab pottsepp päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates töö lõpetamisest. Päästeinfosüsteemi osana loodud moodulisse saavad korstnapühkijad ja pottsepad sisestada nii küttesüsteemi puhastamise kui ka selle ehitamise ja eksperdihinnanguga seonduvat infot. Pottsepp peab kandma ehitatud või paigaldatud ahju, kamina, pliidi või muu kütteseadme ning selle korstna ja ühenduslõõri andmed päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates töö lõpetamisest. Sama tähtaeg kehtib korstnapühkijale kasutusel oleva ahju, kamina või pliidi ning nende korstna ja ühenduslõõri puhastamisel. Infosüsteemis olevat teavet saavad küttesüsteemide nõuetele vastavuse kontrollimiseks kasutada eelkõige Päästeameti ennetuse ja ohutusjärelvalve ametnikud. Samas saavad küttesüsteemide korrasoleku kohta teha päringuid ka muud isikud, kui nad soovivad neid huvitaval aadressil oleva küttesüsteemi korrasolekus veenduda.

Kui küttesüsteemi ohutuse hindamiseks ei ole asjakohast teavet, võib Päästeamet või kohaliku omavalitsuse üksus küttesüsteemi kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta nõuda eksperdihinnangut. Selle koostab 5. taseme kutsetunnistusega pottseppmeister, 5. taseme kutsetunnistusega korstnapühkija-meister või kutsetunnistusel kajastuva vastava valitud kompetentsiga 6. taseme kutsetunnistusega tuleohutus-ekspert. Eksperdihinnangu koostanud isik esitab eksperdihinnangu koostamise aluseks olnud küttesüsteemi andmed ja eksperdihinnangu päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates eksperdihinnangu valmimisest.

Sageli tuvastavad korstnapühkijad, pottsepad või Päästeameti inspektorid, et küttesüsteemi on ehitanud, paigaldanud või hooldanud isik, kellel ei ole asjakohast kutsetunnistust. Sellised probleemid ilmnevad näiteks siis, kui vaadatakse läbi korstnapühkijate ettepanekuid, tehakse kodanike

avalduste alusel kontrolli ja vahel ka hoonetulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel. Peamiselt avastatakse sedalaadi probleemid aga kasutuslubade kooskõlastamise käigus. Kui Päästeametil ei ole võimalik veenduda küttesüsteemi ohutuses, ei saa amet asjakohast luba kooskõlastada. Sel juhul ei saa väljastada ka kasutusluba. Ahju, kamina või pliidi ning selle korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta tuleb koostada eksperdi hinnang, kui küttesüsteemi ohutuse hindamiseks puudub vajalik informatsioon. Küttesüsteemi andmete ja eksperdi hinnangu kandmine päästeinfosüsteemi on vajalik selleks, et nii Päästeametil kui ka kohaliku omavalitsuse üksusel tekiks ülevaade olemasolevatest küttesüsteemidest ja nende seisukorrast. Päästeametile on need andmed vajalikud järelevalve- ja ennetustegevuse kavandamisel, omavalitsusele ehitus- ja kasutusloa või -teatise menetlemisel (info küttesüsteemi vastavusest tuleohutusnõuetele). Ohutuse tagamiseks on soovituslik ka ühe korteriga elamus, kus hoone omanikul on õigus ehitada ise oma tarbeks küttesüsteem, võtta sellele kohe pärast ehitamist eksperdi hinnang. Kuigi kohustus eksperdi hinnang võtta tekib alles siis, kui omanikul tuleb sellise küttesüsteemi ohutust tõendada, on eluruumi kasutajate jaoks kindlam, kui asjatundja on küttesüsteemi pärast ehitamist ja enne selle kasutamist üle vaadanud. Küttesüsteemi eksperdi hinnangut tohib koostada üksnes isik, kellel on vajalik kutsetunnistus või kutsetunnistusel kajastuv valitud kompetents.

§ 10. Ahju, kamina ja pliidi kasutamine

(1) Ahju, kamina või pliidi kütmisel tuleb tuleoahu vältimiseks tagada kogu kütmise aja jooksul ning vahetult pärast kütmise lõpetamist selle kontroll. Kontrolli võib asendada käesoleva seaduse § 30 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud tuleohutuspaigaldiste kasutamisega.

(2) Keelatud on ahju, kamina või pliidi koldes süüdata tuld põlevvedeliku abil.

(3) Kütus või põlevmaterjal tuleb ahju, kamina või pliidi kasutamisel paigutada neist ohutusse kaugusesse.

Paragrahv 10 käsitleb tahkekütusel töötava ahju, kamina ja pliidi kasutamist. Täpsemalt määratletakse, et kütmise aja jooksul ja pärast selle lõpetamist tuleb seda kontrollida. Samuti, et koldes ei süüdata tuld põlevvedelikuga ning et kütus ja põlevmaterjal tuleb paigutada küttesüsteemist ohutule kaugusele.

Ahju, kamina, pliidi vms sarnase kütteseadme kasutamisel ja samuti vahetult pärast kasutamise lõpetamist tuleb kontrollida seadme tööd ehk

kütmist. Seda tehakse regulaarselt kütteseadme vahetus läheduses viibides ja seadme tööd jälgides (et kütteseadme ei ajaks tuppa suitsu, sädemeid ega muid hõõguvaid osakesi, küttesüsteemi siibrid oleksid õiges asendis, küttekoldeuks oleks suletud, ei köetaks liiga intensiivselt, kütmiseks mõeldud põlevmaterjal poleks liiga lähedal kütteseadmele, soojuskiirgus ei mõjutaks lähedal asetsevad konstruktsioone või põlevmaterjale jne). Teisisõnu on kontrolli eesmärk avastada võimalik tuleoht varases staadiumis. Võimaliku tulekahju varaseks avastamiseks on seaduses loodud võimalus asendada kontroll seaduse § 30 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud tuleohutuspaigaldiste kasutamisega. Nendeks on autonoomne tulekahjusignalisatsioonianur, autonoomne tulekahjusignalisatsioonisüsteem või automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Tulekahjusignalisatsiooni kasutamine tagab, et ehitises viibivaid inimesi teavitatakse tuleohust kohe. Siiski peab isik enne kontrolli asendamist veenduma selles, et kütteseadet kasutatakse nõuetekohaselt (kütmiseks mõeldud põlevmaterjal asub kütteseadmest eemal, siibrid on õiges asendis, küttekoldeuks on suletud vms). Samuti on kontrolli asendamise eeldus, et inimesed kuulevad tuleohu korral tuleohutuspaigaldiste tööle rakendumist ja et tuleohutuspaigaldised on töökorras (tulekahjuanduris on töötav patareid vms).

Kütmise lõpetamisel ei ole üheselt määratud, milline peab olema sellele järgneva kontrolli pikkus, selle üle otsustab kütteseadme kasutaja. Sellisel juhul sõltub kontrolli pikkus konkreetsest kütteseadmest ja selle seisukorrast, kütmise pikkusest ja intensiivsusest, tootjalt või kütteseadme ehitanud pottsepalt saadud juhistest jne. Kontrolli lõpetamist aitavad määrata ka küttesüsteemi temperatuuri langemine ning küttekoldes lahtise tule ja hõõguvate tukkide puudumine. Kui tegemist on automaatse küttesüsteemiga (nt keskküttekatel), mille kasutusjuhendis ei ole nõutud pidevat järelevahtet, ei pea küttesüsteemi töötamisel seda pidevalt valvama.

Keelatud on ahju, kamina või pliidi koldes süüdata tuld põlevvedeliku abil. Ahjus, kaminas, pliidis jms seadmetes, mis on ette nähtud tahkekütuse põletamiseks, ei ole ohutu kasutada tule süütamiseks põlevvedelikku. Põlevvedeliku süütamine küttekoldes võib tekitada tuleohu ja tulekahju (nt võivad süttida põlevvedeliku aurud, lahtine tuli võib levida väljapoole küttekollet, samuti ei ole välistatud korstnasse ladestunud tahma süttimine). Põlevvedeliku kasutamisel võib selle aurude süttimine (sh plahvatus) paisata lahtise tule väljapoole küttekollet ning ohustada kütteseadme kasutaja elu ja tervist. Nõue on kooskõlas ka TuOS § 8 lõikes 5 esitatud nõudega, mille kohaselt tuleb küttesüsteemis kasutada üksnes seal kasutamiseks ettenähtud kütust.

Kütus või põlevmaterjal tuleb paigutada ahjust, kaminast või pliidist ohutusse kaugusesse. Siinkohal on eelkõige mõeldud, et kütus või põlevmaterjal paigutatakse ahju, kamina, pliidi või muu sarnase kütteseadme kuumast pinnast ohutusse kaugusesse, sh on mõeldud teisi küttesüsteemi osasid (nt ohutu kaugus ühenduslõõrist ja korstnast). Näiteks ei tohi küttepuid või muid kütmiseks kasutatavaid materjale ladustada otse küttekolde lah-tise ava ette või vahetult kuuma pinna peale ja kõrvale, kuna sealne temperatuur võib ületada materjalide süttimistemperatuuri. Samas peab kütteseadme kasutamisel jälgima, et muud ruumis paiknevad põlevmaterjalid (mööbel ja selle osad, vaibad, riidest kaunistused või köögirätikud, plastalused, prügikast, küttepuude hoidmiseks mõeldud pappkast, põletamiseks mõeldud paberid vms) poleks ohtlikult lähedal. Samuti peab arvestama, et kütteseadme kolde ava ees paiknev põlevmaterjalist põrand kaitstakse mittepõlevast materjalist kattega, olenemata sellest, kas koldeava on uksega või lahtine: kui koldeavast kukub välja küttematerjali põlevaid või hõõguvaid osi, ei sütti ruumis olev põlevmaterjalist põrand.

Soovituslikud ohutuskujad on üldjuhul kirjas kütteseadme või korstna kasutamishuhtes. Samuti on võimalikud ohutud kaugused sõltuvalt küttesüsteemi välisest pinnatemperatuurist paika pandud § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“. Ohutuskujasid kajastab ka standard „EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“. Kütteseadme või selle osa välise pinnatemperatuuri alusel saab neid jagada järgmistesse kategooriatesse: sooja pinnaga (temperatuur alla 80 °C), kuuma pinnaga (temperatuur 80–140 °C), põletava pinnaga (temperatuur 140–350 °C) ja hõõguva pinnaga (temperatuur 350–600 °C). Seejärel saab leida konkreetsemad ohutuskujad, mida vaadeldakse nii kül-, alla- kui ka ülessuunas. Väline pinnatemperatuur sõltub näiteks sellest, kas tegemist on müüritiskütteseadmega või moodulkorstnaga, kuidas kütteseadme sise-mised osad leegiga kokku puutuvad, milline on soojusisolatsioon, milliseid materjale on kütteseadme ehitamisel kasutatud, milline on kütteseadmel otstarve või võimsus (nt kas tegemist on ahju, pliidi, kerisega). Üks kuumema välispinnatemperatuuriga osa on kütteseadme koldeuks ja saunakerise metallist ühenduslõõr.

§ 11¹. Ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamine

(1) Kasutusel olevat ahju, kaminat või pliiti ning selle korstnat ja ühenduslõõri peab puhastama vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini, kui nende dokumentatsioonis on ette nähtud. Kui dokumentatsioon puudub või kui dokumentatsioonis ei ole ette nähtud muud puhastamissagedust, tuleb neid puhastada vähemalt üks kord aastas. Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu.

(2) Gaasiseadme korstnat ja ühenduslõõri peab korstnapühkija puhastama kord nelja aasta jooksul ning teavitama valdajat korstna ja ühenduslõõri tehnilisest seisukorrast.

(3) Ehitise valdaja peab võimaldama korstnapühkija juurdepääsu ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamiseks vajalikesse ruumidesse või ehitise osale ning tagama nendele juurdepääsuks vajalikud vahendid.

(4) Ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise teenust võib kutse- ja majandustegevusena osutada pädev isik, kellel on korstnapühkija kutsetunnistus.

(5) Ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetrise ehitisealuse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses mitteamus võib ahju, kaminat või pliiti ning selle korstnat ja ühenduslõõri enda tarbeks puhastada, välja arvatud põletada suitsulõõrides tahma, ka korstnapühkija kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemide puhastamise nõudeid.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud juhul peab üks kord viie aasta jooksul ahju, kaminat või pliiti ning selle korstnat ja ühenduslõõri puhastama korstnapühkija kutsetunnistusega isik, kes teavitab valdajat küttesüsteemi tehnilisest seisukorrast.

(7) Korstnapühkija esitab ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise kohta andmed päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates puhastamise päevast.

(8) Korstnapühkija teavitab valdajat ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise käigus avastatud tuleohutusnõude rikkumisest või tuleohust ning kannab andmed

avastatud puuduse kohta päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates puuduse avastamise päevast.

(9) Ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 11¹ käsitleb ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamist. Puhastada tuleb ka muul kütusel töötavaid küttesüsteeme, kui nende kasutamisel tekib tahma. Seega laienevad TuOS § 11¹ nõuded ka teistel kütustel töötavate küttesüsteemide puhastamisele. Täpsemalt määratakse küttesüsteemi puhastamise nõuete osas puhastamissagedus, ehitise valdaja kohustused, korstnapühkija pädevus, korstnapühkimise arvestuse pidamine, valdaja teavitamine avastatud tuleohutusnõude rikkumisest või tuleohust ning andmete päästeinfosüsteemi kandmine ning samuti detailsemad nõuded küttesüsteemi puhastamisele.

Kasutusel olevat ahju, kaminat, pliiti või mõnda muud kütteseadet ning nende korstnat ja ühenduslõõri peab puhastama vajaduse järgi. Küttesüsteemi puhastamise eesmärk on tahmapõlengu vältimine. Puhastamist vajavad eelkõige sellised küttesüsteemid, mida kasutatakse. Näiteks kui ehitises on kamin, mida ei kasutata, ei pea seda ka regulaarselt puhastama, kuna sellesse ei ladestu tahma ega muid põlemisjääke. Samas ei välista see, et küttesüsteemi ei peaks enne kasutusele võtmist kontrollima. Siinkohal peab arvestama, et isegi siis, kui küttesüsteemi kasutatakse harva, tuleb seda ikkagi regulaarset puhastada. Vastavalt vajadusele puhastamine tähendab eelkõige seda, et puhastamissageduse määramisel arvestatakse küttesüsteemi dokumentatsioonis tootja kirjeldatud soovitusi (kasutusjuhised), samuti küttesüsteemi ehitanud pottsepa juhiseid, korstnapühkija soovitusi, küttesüsteemi kasutamise intensiivsust, kasutatud küttematerjali omadusi jne. Seepärast on seaduses määratud, et puhastada tuleb vähemalt kord aastas. Puhastamissageduse määramisel võib lähtuda ka küttesüsteemi dokumentatsioonist. Kord aastas puhastamine tagab minimaalselt selle, et küttesüsteemi ladestunud tahm ja muud põlemisjäägid eemaldatakse regulaarselt. See on küttesüsteemi toimivuse ja ohutuse aluseks. Olenevalt kütteseadmest ja kasutatavast kütusest võib küttesüsteemi dokumentatsioonis olla ka pikem puhastamissagedus kui kord aastas. Igal juhul on oluline, et küttesüsteemi puhastatakse regulaarselt ja soovitavalt enne kütteshooaja algust (üldiselt kestab intensiivne kütmissperiood sügisest kevade lõpuni).

Enne kütmişooaja algust tuleb puhastada selleks, et veenduda küttesüsteemi kasutamise ohutuses. Kuna puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu, tuleb kütteseadme intensiivsel kasutamisel arvestada, et küttesüsteemi puhastamine üks kord aastas ei pruugi alati olla piisav. Täpsema hinnangu puhastamissagedusele saab anda korstnapühkija.

Puhastamata küttesüsteemist alguse saanud tulekahjud moodustavad suure osa tuleõnnetustest. Tahmapõleng on küttesüsteemi suitsulõõri seinetele kinnitunud tahma ja pigi süttimine. Küttesüsteemi kasutamisel võib korstna suitsulõõri koguneda sellisel määral tahma ja pigi, et sellega kaasneb tahmapõlengu oht. Tahmapõlengu oht tekib eelkõige vale kütmise (eriti tahkekütte korral) ning küttesüsteemi ebaregulaarse ja mittenouetekohase puhastamise tagajärjel. Ka küttesüsteemi ehitamisel või paigaldamisel tehtud vead võivad suurendada tahmapõlengu ohtu, kuna see võib soodustada tahma ladestumist suitsulõõris. Tahmapõlengu ennetamiseks tuleb küttesüsteemi eelkõige nõuetekohaselt kasutada ja puhastada. Näiteks tuleb järgida kasutusjuhendit ja üldiseid kasutamisreegleid: küttesüsteemi kasutatakse järjepidevalt, küttematerjali lisatakse juurde vähehaaval jne. Tahmapõlengu vältimiseks tuleb kasutada õiget kütterežiimi ja küttematerjali (nt kasutatakse kuivi puid, kuna märg puu aitab kaasa tahmumisele ja pigistumisele). Peale selle tuleb ohu vältimiseks jälgida, et küttekoldes ei põletataks prahti ja jäätmeid (plastikpakendid, kile vms), kuna see soodustab tahmapõlengu ohtu (nt tekitab tahma ja võib ummistada küttesüsteemi).

Tahmapõlengu tekkimisel ei tohi kasutada tulekahju kustutamiseks vett, kuna vee kallamisel suitsulõõri võib korsten praguneda. Pigem tuleb sellise tulekahju korral takistada õhu juurdepääs suitsulõõri (siibrite ja tõmberegulaatorite sulgemine vms) ning proovida tulekahju kustutada tulekustutiga.

Tahmapõlengu järel tuleb küttesüsteem enne uut kasutuskorda üle kontrollida. Soovitavalt peab seda tegema kutseline korstnapühkija või pottsepp, kes oskab anda hinnangu küttesüsteemi seisukorrale. TuOS-is on kohustus lasta neil isikutel küttesüsteem perioodiliselt üle kontrollida. Tahmapõlengul on oht, et see levib suitsulõõrist välja ning tekitab ohu inimese elule, tervisele ja varale. Näiteks võib korstnaprao kaudu levida tuli eluruumi. Tahmapõlengu korral tõuseb temperatuur suitsulõõris kõrgeks, kui on tavaolukorras ette nähtud. Liigse temperatuuri mõjul võib küttesüsteemi väline pinnatemperatuur tõusta liiga kõrgeks, mistõttu võib tekkida tuleoht ka selle lähedal asuvatele ehitise konstruktsioonidele või materjalidele. Samuti võib väiksema tahmapõlengu tõttu küttesüsteem kahjustuda (korsten kaotab tahmapõlengukindluse, soojusisolatsiooni

omadused vähenevad vms). Tahmapõlengu tunneb üldjuhul ära selle järgi, et korsten läheb väljastpoolt väga kuumaks, korstnast võib lenduda säde-meid või näha leeki, sealt võib tulla paksu valget suitsu, korsten praksub või ragiseb, samuti on tunda pigi või tahma lõhna.

Kui küttesüsteemi ei ole pikema aja jooksul kasutatud, tuleb enne selle kasutamist kontrollida, kas korsten on vaja puhastada (korstnasse võib olla kogunenud puuksi või lehti, selles võib olla linnupesa või muid ootamatuid takistusi või ummistusi, mis takistavad kütteseadme kasutamist, samuti võib küttesüsteemis olla liigset niiskust). Sellised praktilised kaalutlused lähevad kokku seaduse § 8 lõike 4 põhimõttega, mille kohaselt tohib kasutada üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi.

Gaasiseadme korstnat ja ühenduslõõri peab korstnapühkija puhastama kord nelja aasta jooksul ning teavitama valdajat korstna ja ühenduslõõri tehnilisest seisukorrast. Teavitamise viis on jäetud vabaks. Sisuliselt piisab ka suulisest teavitusest, kuid kuna korstnapühkijad kannavad kõik oma tööd päästeinfosüsteemi, siis on pidev ülevaade korstnate ja ühenduslõõride tehnilisest seisukorrast infosüsteemist nähtav ka puhastamise tellinud isikule. Kui isik soovib akti või muud dokumenti, võib korstnapühkija talle selle väljastada. Kuna gaasiseadmete õnnetuste arv on võrreldes nende seadmete arvuga proportsionaalselt väike ja kodudes paiknevatel gaasiseadmetel on tootja ettenähtud gaasiseadme korrashoiu kohustus vastavalt vajadusele, siis sellise intervalliga gaasipaigaldiste, nende korstnate ja lõõride kontrolli sagedus on igati asjakohane. Gaasiseadme korrashoidu tuleb kontrollida vähemalt kord kolme aasta jooksul ja see hõlmab gaasiseadme tootja ettenähtud kontrolli- ja hooldusprotseduure ja gaasiseadme nõuetekohaseks tööks vajalike muude tehnosüsteemide kontrolli ja korrashoidu.

Küttesüsteemi puhastamiseks peab ehitise valdaja võimaldama korstnapühkijale juurdepääsu vajalikesse ruumidesse või ehitise osale. Ahju, kamina, pliidi või mõne muu kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri puhastamine eeldab ligipääsu ehitise eri osadele (ehitise korteritesse ja ruumidesse, trepikodadesse, katusele, pööningule, keldrisse vms). Kui korstnapühkija ei pääse vajalikkude ehitise osasse, ei saa ta küttesüsteemi terviklikult puhastada (nt jääb seetõttu osa suitsulõõre puhastamata). Ühest küljest vastutab korstnapühkija oma töö eest, teisest küljest peab ehitise valdaja tagama korstnapühkijale töö tegemiseks vajalikud tingimused, sest muidu ei saa korstnapühkija oma tööd tulemuslikult teha. Näiteks ei saa korstnapühkija ülesandeks panna seda, et ta peab teenust pakkudes hakkama ise otsima võimalusi, kuidas pääseda mõnda ruumi, selle peab tagama ehitise valdaja.

Samuti peab ehitise valdaja tagama ehitise osadele juurdepääsuks vajalikud vahendid. Siinkohal on mõeldud näiteks ruumide võtmeid, redeleid, katuse käiguteid, teenindusrõdusid, samuti pööninguluuke. Kuna ehitised on oma olemuselt ja mõõtmetelt väga erinevad, ei saa eeldada korstnapühkijalt kõigi sobilike vahendite olemasolu, ehitise valdaja kohustus on need tagada. Samas ei välista see, et korstnapühkija ei tohiks kasutada enda vahendeid, et pääseda ehitise osadele (nt redelite kasutamine, et pääseda katusele ja korstnale). Ehitise valdaja ei pruugi tunda korstnapühkimise töö spetsiifikat ja selleks vajalikke töövahendeid, seepärast peavad vajalikud töövahendid olema teenust osutaval isikul.

Eespool loetletud kohustused on ehitise valdajal, kuna tema teostab faktilist võimu ehitise kasutamise üle. Kohustus ei saa olla ainult ehitise omanikul, kuna tema ei pruugi teostada ehitise üle faktilist võimu ega tagada nõuetekohast puhastamist (nt on elamu või korter üürile antud). Korstnapühkimise teenuse tellib eelkõige see isik, kes ehitist ja küttesüsteemi reaalselt kasutab ja teab, millal on seda puhastada vaja.

Seadusega on kehtestatud nõue, et tahkekütusel töötava ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise teenust võib majandustegevusena osutada korstnapühkija, kellel on korstnapühkija kutsetunnistus. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse³⁷ (MTSÜS) kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus. Siinkohal on mõeldud, et kui keegi pakub teenusena küttesüsteemi korstnapühkimist, peab tal olema korstnapühkija kutsetunnistus. Sarnane on ohutusnõue, et küttesüsteemi võib ehitada või paigaldada pottsepa kutsetunnistusega isik (v.a ühepereelamus enda tarbeks). Korstnapühkimine on töö, mille eesmärk on küttesüsteemi puhastamine, et hoida see korras ja vältida tuleohtu, sh tahmapõlengu ohtu. Kvaliteetne korstnapühkimine on nii küttesüsteemi toimimise kui ka ohutuse tagamise aluseks.

Ohutusnõude eesmärk on vältida ehitise tulekahju tekkimist puhastamata küttesüsteemist. Kui korstnat on pühitud ebakvaliteetselt või ebaregulaarselt, on peamine tuleoht tahma süttimine suitsulõõris. Kutsenõue on vajalik, kuna korstnapühkimine eeldab spetsiifilisi teadmisi nii tuleohutusest kui ka muudest valdkondadest (nt teadmised küttesüsteemi ehitusest, tööde teostamise võtetest ja tööohutusest). Näiteks peab korstnapühkija andma hinnangu küttesüsteemi seisukorrale (peale tuleohutuse hinnatakse seda, kas kusagil on pragusid vms). Samuti tagab kutsenõue, et

---

37 Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/106042021005?leiaKehtiv>

korstnapühkimise tellinud isik saab kvaliteetset teenust. Oma pädevust saab isik tõendada korstnapühkija kutsetunnistusega.

Korstnapühkija võib teha neid töid, mis vastavad talle korstnapühkija kutsekvalifikatsiooni tasemega antud pädevusele. Isiku vastavaid kompetentse hinnatakse kutseksamiga ja pädevuse tõendamisel väljastab kutset andev organ kutsetunnistuse. Korstnapühkija kutsestandard ja kutsetunnistuse saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel (www.kutsekoda.ee). Seal saavad inimesed kontrollida, kas nende küttesüsteemi puhastav isik on enda pädevust tõendanud.

TuOS § 11¹ lõige 5 sätestab erandi § 11¹ lõike 4 osas: ühe korteriga elamus ja selle teenindamiseks vajalikus hoones või kuni 60-ruutmeetrise ehitisealuse pinnaga ja kuni viie meetri kõrguses mittelelamus (näiteks suvilas, aiamajas ja muus väikeehitises) võib oma tarbeks kütteseadet, korstnat ja ühenduslõõri puhastada ka ise (välja arvatud põletada suitsulõõrides tahma) ilma korstnapühkija kutsetunnistust omamata. Samas peab iga isik järgima küttesüsteemi puhastamise nõudeid, mis on kehtestatud seaduse § 11¹ lõike 9 alusel siseministri määrusega. Seadus määrab välistuse tahma põletamises. Tahma põletamiseks nimetatakse seda, kui küttesüsteemi puhastades eemaldatakse kontrollimatu tahmapõlengu vältimiseks suitsulõõride seintele kinnitunud tahm ja pigi põletamise teel. Kui tahmapõletamist valesti teha, võib see kahjustada küttesüsteemi või tekitada tulekahju. Kuna see on keerukas ja ohtlik töö, ei või igaüks seda teha. Tahmapõletamise vajadust ja võimalust hindab vastava pädevusega korstnapühkija. Korstnapühkija kutsetunnistuse nõue küttesüsteemi puhastamiseks on sarnane küttesüsteemi ehitamise ja paigaldamise nõudega, mille kohaselt võib isik seda enda tarbeks teha ka ilma pottsepa kutsetunnistusega. Erand on õigustatud, kuna ühepereelamu omanik vastutab oma hoone ohutuse eest ja tal on õigus puhastada küttesüsteemi oma äranägemise järgi, kui ta ei sea seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Samuti on siinkohal mõeldud, et isik puhastab küttesüsteemi enda tarbeks ise, mitte ühepereelamus teenuse tellimist korstnapühkija kutsetunnistusega isikult.

Seaduses on ka kohustus, mille järgi juhul, kui isik puhastab eelmises lõigus nimetatud kriteeriumidele vastavas hoones enda tarbeks ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri, peab vähemalt üks kord viie aasta jooksul küttesüsteemi puhastama ka kutseline korstnapühkija. Samuti väljastab kutseline korstnapühkija sellisel juhul korstnapühkimise akti küttesüsteemi tehnilise seisukorra ja ohutuse kohta. Nõue on vajalik, et eluhoonetes (eelkõige ühepereelamutes) kasutatavad küttesüsteemid toimiksid ja

oleksid ohutud. Kuigi isik vastutab oma hoone ohutuse tagamise eest ja tal on õigus ühepereelamus küttesüsteemi puhastada oma äranägemise järgi, on oluline, et aeg-ajalt annaks professionaalse hinnangu küttesüsteemi seisukorra ja ohutuse kohta kutseline korstnapühkija. Küttesüsteem vajab regulaarselt hooldust ja ülevaatamist, kuna igasugune süsteem amortiseerub (nt kütteseadme laguneb ajaga, korsten võib praguneda, lahtine tuli ja kõrge temperatuur võivad mõjutada küttesüsteemi eri osade omadusi, küttesüsteemi ebaregulaarne või liiga intensiivne kasutamine ning ebaregulaarne hooldus võivad mõjutada selle toimimist). Nõudega tagatakse eelkõige kõikide tahkekütusel töötavate kütteseadmete ning nende korstnate ja ühenduslõõride professionaalne kontroll (vajaduse korral ka teistel kütustel töötavate küttesüsteemide kontroll).

Korstnapühkija esitab ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise kohta andmed päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates puhastamise päevast. Sel moel kujuneb Päästeametil küttesüsteemide seisukorrast ajakohane andmebaas, mida on võimalik kasutada ka ennetustöös. Säte kehtib ahju, kamina või pliidi (ehk tahkekütusel töötava kütteseadme) ning igasuguse kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise kohta.

Korstnapühkija peab teavitama ahju, kamina või pliidi ja selle ning muul kütusel töötava kütteseadme korstna ja ühenduslõõri puhastamise käigus avastatud tuleohutusnõude rikkumisest või tuleohust valdajat ning kandma andmed avastatud puuduse kohta päästeinfosüsteemi kümne tööpäeva jooksul alates puuduse avastamise päevast. Kui puudus töö käigus kõrvaldatakse, siis see töö (nagu kõik muud tehtud tööd) kantakse päästeinfosüsteemi ning kui pärast seda vastab olukord nõuetele, siis sinna märget puuduse (rikkumise) kohta ei kanta. Lihtsaid rikkumisi on võimalik kümne päeva jooksul kõrvaldada: kas teeb seda korstnapühkija või antakse korstnapühkijale teada puuduse kõrvaldamisest (saadetakse fotod vms). Kui puudus jääb kõrvaldamata ja/või nõuab suuremahulist tööd, saab Päästeamet selle kohta info päästeinfosüsteemist.

Nii ehitise valdaja kui ka Päästeameti teavitamise eesmärk on tagada, et küttesüsteemi hooletust kasutamisest, selle tehnilisest seisukorrast või rikkest ei tekiks küttesüsteemi edaspidisel kasutamisel tulekahju. Seega on sätel tulekahju ennetav funktsioon. Ehitise valdaja teavitamine on oluline, kuna tema teostab faktilist võimu ehitise ja küttesüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada meetmeid puuduste kõrvaldamiseks. Korstnapühkija annab küttesüsteemide seisukorrale professionaalse hinnangu,

kuid ta ei saa tagada, et valdaja avastatud puudused kõrvaldab. Kuna ohu kõrvaldamiseks tuleb tagada riiklik järelevalve, on avastatud puudustest teavitamine korstnapühkijale kohustuslik. Teavitatud Päästeamet teeb riiklikku järelevalvet, et oht kõrvaldada. Vajaduse korral saab rakendada haldussundi või isikut karistada, et ta edaspidi ohutult käituks.

Siseministri määrusega on kehtestatud küttesüsteemi puhastamise nõuded, millega on täpsustatud korstnapühkimisele ja korstnapühkijale esitatavaid nõudeid. Kui isik soovib enda tarbeks küttesüsteemi puhastada, peab ta lähtuma nimetatud määruse nõuetest (v.a tahmapõletamine ja korstnapühkimise kohta päästeinfosüsteemi kande tegemine). Määruse nõuded laienevad nii tahkekütusel töötava küttesüsteemi kui ka muul kütusel töötava küttesüsteemi korstna ja ühenduslõõri puhastamisele, kui selle kasutamisel tekib tahma või ladestub muid põlemisjääke.

2.3. Tuletöö tuleohutusnõuded

§ 12. Tuletöö

(1) Tuletöö on:

- 1) gaaskeevitustöö;
- 2) elekterkeevitustöö;
- 3) [kehtetu - RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]
- 4) ketaslõikuriga metalli lõikamine;
- 5) bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamine ja kasutamine;
- 6) gaasleegi kasutamine;
- 7) muu tegevus, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tuleohu.

(2) Käesoleva seaduse tähenduses ei käsitata tuletööna küttekolde kasutamist või küttekoldevälise tule tegemist ja grillseadme kasutamist

Paragrahv 12 käsitleb tuletöö tuleohutusnõudeid. See paragrahv on üldprintsip, milles kirjeldatakse tuletöö olemust ja selle liike ning tuuakse välja välistused tuletöö tähenduses.

Seaduses on määratletud peamised tuletöö liigid, ehkki see ei ole ammendav loetelu. Kuigi seaduses ei ole otseselt määratletud tuletöö mõistet, on seal esitatud tuletöö liigitus ja sõnastatud üldine tuletöö olemus, s.o tegevus, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tuleohtu või tulekahju. Tuletöö tegemise kohas põhjustab tuleohtu eelkõige tegevusest tingitud süttimine. Teisisõnu on tuletöö tegevus või töö, kus kasutatakse seadmeid või muid vahendeid ja aineid, vedelikke või valmistisi, millega võib põhjustada tuleohtu või tekitada tulekahju (tulenevalt leegist, sädemetest või kõrge temperatuurist). Tuletöös on peamine oht seotud kasutatava töövahendi ja selle eripäraga (nt töövahendi kasutamisel tekitavad sädemed, leek või kõrge temperatuur). Peale kasutatava töövahendi tuleb arvestada, et tuletöö tegemisel võidakse kasutada põlevgaase või vedelikke, mis omakorda suurendavad tulekahjuriski. Võimalik tuleoht tekib tuletöö tegemise kohas (nii siseruumides kui ka välisõhus) peamiselt seda ümbritsevale põlevmaterjalile: ehitise tarindid, lahtised põlevmaterjalide hoiukohad, läheduses asuvad riide- ja mööbliesemed või muu sisustus jne. Lisaks võib tuleohtu tekitada tolmu keskkond. Olukorras, kus tuletöid ümbritsev keskkond ise on mittepõlev, kuid võrdlemisi tolmu, võib tolmu süttimise tõttu tekkida tulekahju, mis levib edasi kaugemal asetsevale põlevmaterjalile või hoone osadele. Seaduses nimetatud tuletööde tegemine on peamiselt üks osa ehitustöödest, kuid seda võidakse teha ka väiksemate remontööde või muu sarnase tegevuse ajal (koduhoovis metalli lõikamine või ühendamine, katusekattetöödel leeki kasutades bituumenist rullmaterjalide paigaldamine vms).

TuOS lõike 1 punktides 1–6 on esitatud tuletööde liigitus. Tuletööna on seaduses määratletud:

- gaaskeevitustöö – keevitamiseks kasutatakse põlevgaasi (sh hapniku- ja gaasiballooni ja gaasina kasutatakse atsetüleen, propaani, butaani vms) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek, ohtlikke sädemeid ja pritsmeid või kõrge temperatuur;
- elekterkeevitustöö – keevitamiseks kasutatakse elektrivoolu ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlikke sädemeid, pritsmeid või kõrge temperatuur;
- ketaslõikuriga metalli lõikamine – metalli lõikamiseks kasutatakse ketaslõikurit (sh on mõeldud nurklihvijat või -lõikurit) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlikke sädemeid või kõrge temperatuur;

- bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamine ja kasutamine – bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamiseks kasutatakse näiteks gaasileeki või bituumenkatelt (sh kasutatakse kuumutatud osasid) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek või kuumutatud osa kasutamisel kõrge temperatuur;
- gaasleegi kasutamine – gaasleegi saamiseks kasutatakse põletit ja põlevgaasi (sh hapniku- ja gaasiballooni ning gaasina kasutatakse näiteks atsetüleen, propaani, butaani vms) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek või kõrge temperatuur.

Seaduses esitatud tuletööde liigituse loetelu ei ole ammendav ning seetõttu nimetatakse tuletööks ka muud tegevust, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tuleohu. Tuletöö määratlemisel on oluline võimaliku tuleallika olemasolu (tuleallikas võib olla lahtine leek, sädemed, hõõguvad või kuumad detailid vms). Seadusesse ei saa kirja panna kõike võimalikke tuletöö liike, peale olemasoleva loetelu tuleb anda tuletöö olemuse üldine kirjeldus. Olenevalt tuletööl kasutatavatest töövahenditest ja -võtetest on ka teisi tuletöö liike, mõnda tuletöö liiki nimetatakse lihtsalt teise nimetusega (nt metallide gaaslöikamine, laserlöikamine, plasmalöikamine või samuti sepatöö, jootetöö, leeklambi kasutamine). Siinkohal tuleb arvestada, et tegevus loetakse tuletööks vaid sellisel juhul, kui sellega tekitatakse ümbritsevale keskkonnale tuleoht.

Kui mõnes muus valdkonnas kasutatakse keeleliselt sarnast tähendust (sarnaselt mõne tuletöö eriliigiga), ei tähenda see automaatselt, et tegemist on tuletööga TuOS-i tähenduses, näiteks meditsiinis ei ole tuletöö laserlöikamine või lavasõudes pürotehnilise toote kasutamine. Peale keelelise tõlgendamise peab arvestama, mis on tegevuse tõeline olemus, ning kasutama ka süstemaatilist või teleoloogilist tõlgendamist. Samuti loeb tõlgendamisel see, milline on faktiline olukord tegevust tehes, kas sellel on tuletöö tunnused või mitte.

Kui tehnoloogiliselt kasutatakse mingisugust paikset või teisedatavat töövahendit või seadet, mille kasutamisel on igati välistatud või välditud tuleohtu tekkimine ümbritsevale keskkonnale või põlevmaterjalile (sh sädemete, leegi või kõrge temperatuuri tekkimine), ei saa seda tegevust lugeda tuletööks (nt erinevad tehnoloogilised protsessid või masinad tehastes, tulekahju simulaatorid). Sellisel juhul on oluline lähtuda eelkõige

töövahendi, seadme või masina kasutusjuhendist ning muudest eeskirjadest või õigusaktidest, näiteks seadme ohutuse seadusest.

Seaduses ei käsitle tuletööna küttekolde kasutamist (ahju, kamina või pliidi kütmist) või küttekoldevälise tule tegemist (lõkke tegemist) ja grill-seadme kasutamist. Küttekolde kasutamine ja küttekoldevälise tule tegemine ning grillimine on tuleohutusnõuetena reguleeritud TuOS-i paragrahvides § 7–11¹ ja 15. Tuletööna ei käsitata ka elektritööd, mida reguleerib SeOS ja selle rakendusaktid.

Samuti ei saa näiteks põlevat küünalt lugeda tuletöök, kuna see ei ole eraldi tegevus. Tuletöök ei loeta ka suitsetamist, tikkude või tulemasina (välgumihkli) kasutamist, pürotehnilise toote kasutamist ega elektripliidi ahjus küpsetamist. Suitsetamine on küll tegevus ning selle käigus tekib kõrge temperatuur ja sädemed, kuid see ei ole tuletöö TuOS-i tähenduses. On üpris mõeldamatu, et suitsetamisel hakatakse järgima tuletöö tegemise nõudeid (nt tuletöö koha ettevalmistamine või tulekustutusvahendite kasutamine) – see ei ole seaduse sätte eesmärk. Tuletööna peetakse silmas tule kasutamist töö tegemisel ning mõeldud on niisuguseid tegevusi, mida kirjeldatakse seaduse § 12 lõike 1 punktides 1–6.

§ 13. Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded

- (1) Tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekkimist ning kasutada meetmeid tulekahju tekkimise võimaluse vähendamiseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks.
- (2) Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
- (3) Tuletöö tegemisel tuleb tagada pidev järelevalve.

Paragrahv 13 käsitleb nõudeid tuletöö tegemisel. Tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekitamist ja selleks tuleb võtta tarvitusele meetmed. Samuti sätestatakse seaduse alusel ja siseministri määrusega detailsemad nõuded tuletöö tegemisele.

Seaduses on üldnõudena sätestatud põhimõtte, et tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekkimist ning kasutada meetmeid tulekahju tekkimise vähendamiseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks. Lihtsustatult öeldes tähendab seaduses kirjeldatud põhimõtte seda, et tuletöö tegemisel peab ennetama tulekahju tekkimist, tagama võimaliku ohu avastamise, rakendama meetmeid tule leviku piiramiseks ja tagama valmisoleku tulekahju kustutamiseks.

Ohutusregulatsiooni eesmärk on ühelt poolt ennetada tuletöö tegemisel tulekahju tekkimist ning teiselt poolt tagada valmisolek tulekahju piiramiseks ja kustutamiseks, samas ka plahvatusohu vältimine.

Praktikas sõltub ohutuse tagamine tuletöö tegemisel paljuski sellest, kus ja millises keskkonnas tuletööd tehakse (kas ehitatavas hoones, olemasoleva hoone siseruumides, välisõhus vms) ning milline on oht ümbritsevale põlevmaterjalile (kas tuletöö kohas on kergesti süttivaid põlevmaterjale, millisest materjalist on ruumi tarindid, piirded või sisustus vms). Tulekahju vältimiseks tuleks teha tuletööd võimaluse korral alalises tuletöö kohas (st kohas, kus puudub tulekahju tekkimise oht ning leek ja muud kuumad detailiosad ei levi tuletöö kohast väljapoole) või ajutises tuletöö kohas (nt ruumis, mis pole küll ettenähtud tuletöö tegemiseks, kuid seal on võetud tarvitusele abinõud, et vältida põlevmaterjali süttimist). Tuletöö tegemise koht tuleb hoolikalt ette valmistada, see vähendab tulekahju tekkimise ohtu. Näiteks eemaldatakse või kaetakse tuletöö tegemise kohas põlevmaterjal süttimiskindlalt, potentsiaalne sädemete langemise koht valatakse enne veega üle, vajaduse korral tuulutatakse ruumid põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi aurust. Need meetmed aitavad takistada tulekahju levikut. Selleks et tulekahju kiiresti avastataks, peab tuletöö tegemisel tagama pideva järelevalve (nii tuletöö tegemisel kui ka vahetult pärast selle lõppu). Samuti on tulekahju kiireks avastamiseks võimalik ära kasutada ehitises alaliselt paiknevat tulekahjusignalisatsiooni (automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem) või kasutada ajutisi tulekahjusignalisatsioonandureid, mis paigaldatakse tuletööde piirkonda nende tegemise ajaks. Ajutises tuletöö kohas asuvat tulekahju avastamiseks või kustutamiseks mõeldud tuleohutuspaigaldist võib tuletöö tegemise ajaks välja lülitada või kinni katta ainult juhul, kui on põhjendatud oht selle mitteotstarbekaks tööle rakendumiseks ning vajadus selle välja lülitamiseks või kinni katmiseks on möödapääsmatu. Tuleohutuspaigaldis viiakse töövalmidusse tagasi esimesel võimalusel pärast tuletöö lõpetamist. Selleks et tulekahju korral takistada tule levikut ja tulekahju kustutada, peavad tuletöö kohas olema tulekustutusvahendid. Üldjuhul kasutatakse tuletöö kohas tulekustutusvahendina tulekustutit, kuid võib kasutada ka veega täidetud ämbrit või voolikusüsteemi. Vee kasutamine on lubatud juhul, kui ohustatud põlevmaterjali on lubatud veega kustutada. Näiteks kuumutatud bituumen võib veega segunedes laiali pritsida, mistõttu on otstarbekas kasutada tulekustutit. Samuti peab meeles pidama, et tulekustutusvahendid peavad olema tuletöö tegemise kohas ja pandud valmis nii, et neid saaks kohe kasutada (nt voolikusüsteem on veega

täidetud, tulekustuti asub läheduses). Üks tulekahju vältimise ja leviku takistamise meetmeid on see, kui tuletöö tegemisel kustutatakse kohe tuleohtlikud sädemed.

Samuti on ohutuse tagamiseks oluline, et kasutatakse standardseid töövahendeid ja ohutuid töövõtteid. Näiteks ei saa ohutuks pidada käitumisviisi, kus gaasileegi kasutamisel kuumutatakse sellega tööks kasutatavat gaasivõi hapnikuballooni. Selline tegevus võib põhjustada otsest tule- või plahvatusohtu. Töövahendid peavad olema töökorras ja ilma rikketa, samuti tuleb järgida töövahendi kasutusjuhendit. TuOS § 27 lõike 2 kohaselt on keelatud kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja sellise tegevuse eest võib isiku vastutusele võtta TuOS § 44 alusel (seadme tuleohutusnõuete rikkumine). Tuleohtlik on ka olukord, kus gaasileegiga kuumutatakse ehitise kinni külmunud veetorusid. Ohutuse tagamiseks tuleb tuletöö tegemisel teha aeg-ajalt pause, et uuesti hinnata võimalikke tulekahjuriske ja muid ohte (nt sädemete lendumine). Näiteks tuleb osa töödeldavast metallist suure kuumuse vältimiseks jahutada, kui see võib põhjustada tulekahju soojusjuhtivuse teel. Samuti tuleb ehitises või ruumis jälgida suitsu ja vingugaaside teket.

Siseministri määrus „Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded“ määrab detailsemad nõuded tuletöö tegemisele³⁸. Detailsemad nõuded sisaldavad tuletöö tegemise kohta ja selle ettevalmistamist, nõutavaid tulekustutusvahendeid, tuletöö tegemist ning järelevalvet. Määruses esitatud nõudeid järgides vähendatakse võimalikku tule- ja plahvatusohtu tuletöö tegemisel. Määruses on kirjas käitumissuunised, kuidas tuletööd ohutult teha.

Seaduses on sätestatud, et tuletöö tegemisel tuleb tagada pidev järelevalve. Järelevalve tuleb tagada tulekahju vältimiseks kogu tuletöö tegemise ajal ja tuletöö koha ulatuses, sealhulgas pauside ajal. Näiteks tuleb jälgida, kas tuletöö tegemise ajal suureneb tulekahju tekkimise risk ja kas tulekahju tekkimise vältimiseks on vaja rakendada lisaabinõusid. Pideva järelevalve eesmärk on võimaliku tuleohtu puhul tulekahju ennetamine ja valmisolek kustutamiseks. Seaduses ei ole tuletöö tegemisel täpsemalt määratud järelevalve, sh hilisema kontrollimise, pikkust ja see on jäetud tuletöö tegija kaalutleda. Ajaline pikkus sõltub nii tuletöö tegemise kohast, seal paiknevatest põlevmaterjalidest kui ka tuletöö liigist. Olenevalt tuletööst võib tuletöö lõpetamise järelevalve kesta mitu tundi. Samas kui tuletööd tehakse kohas, kus puuduvad põlevmaterjalid või muu oht, võib hilisem järelevalve

---

38 Nõuete kehtestamisel on arvestatud rahvusvahelise juhisega „European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for hot Work Operatives“. <https://cfpa-e.eu>.

olla oluliselt lühem. Järelevalve lõpetamiseks vaadatakse pärast tuletööd tuletöö koht hoolikalt üle, sädemete langemise koht valatakse vajaduse korral veega üle, töövahendid lülitatakse töörežiimist välja ja neil lastakse jahtuda. Kui võimalikku tuleohtu enam ei ole, ei pea järelevalvet tegema. Täpsemad nõuded on sätestatud siseministri 7. septembri 2010. a määruses nr 47 „Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded“.³⁹

§ 14. Tuletööd tegev isik

(1) Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus.

(2) Füüsiline isik võib ohutust tagades teha enda tarbeks oma valduses oleva piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis tuletööd ilma tuletöötunnistust omamata.

(3) Tuletööd võib majandustegevusena teha ohutusnõudeid järgides välisriigi kutsekvalifikatsiooni omandanud isik, kui tema kutsekvalifikatsiooni on tunnustatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud pädev asutus on Päästeamet.

(4) Tuletööde tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 14 kehtestab nõuded tuletööd tegevale isikule. Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus. MSÜS § 3 lõike 1 kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Ohutusnõude eesmärk on ennetada ja vähendada tuletöödest alguse saanud tulekahjusid. Arvestada tuleb, et tuletöö tegemisel kasutatakse lahtist leeki, tekkida võivad sädemed või kõrge temperatuur. Kuna tuletöö tegemisel võidakse põhjustada reaalselt tuleohtu ümbritsevale põlevmaterjalile, peavad tuletöö tegijal olema süvendatud teadmised ohutuse tagamisest. Samuti aitab see vähendada selliste tulekahjude arvu, mis on saanud alguse hooletust tuletööst. Hooletu tuletöö tõttu on tulekahjud tekkinud näiteks keevitamisest, ketaslõikuriga lõikamisest, katusekatte kuumutamisest, lahtise leegi kasutamisest. Isik, kellel puuduvad vajalikud ohutusteadmised, ei pruugi olla teadlik,

39 Siseministri määrus nr 47. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13357221>

millistele tingimustele peab vastama tuletöö tegemise koht või kus ja millal tuletööd üldse teha tohib. Samuti peavad tuletöö tegijal olema teadmised tulekahju leviku piiramisest või kustutamisest. Peale selle peab tuletöö tegija pakkuma kvaliteetset ja ohutut teenust, et tuletöö tegemisel ei tekiks tulekahju selle tõttu, et ei tunta või rikutakse ohutusnõudeid. Seepärast peab olema tuletöö tegija pädevus tõendatud koolituse läbimisel saadava tuletöötunnistusega.

Tuletöid on eri liiki ning igas valdkonnas ei ole toimivat kutseraamistikku ja -süsteemi välja töötatud. Seetõttu on seaduse kohaselt pädevuse tõendamiseks vajalik läbida tuletöö tegemise koolitus ja omandada tuletöötunnistus. Praktikas asendab kutsesüsteemi osalist puudumist seaduses kirjeldatud tuletöö tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse süsteem. Kuigi näiteks keevitajad võivad saada kutsetunnistuse ja teha tuletöid vastavalt omandatud pädevusele, on neil siiski vaja läbida spetsiifilisem koolitus tuleohutuks keevitamiseks. Keesvitaja kutsestandard ja kutsetunnistuse saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel, kuid kindlasti tuleb jälgida, kas isikul on olemas ka tuletöötunnistus.

Kuna paljudes teistes valdkondades puudub kutse andmise süsteem (sh kutsestandardid), saab pädevust tõendada ainult tuletöötunnistuse omandamisega. Selleks peab läbima siseministri 30. augusti 2010. a määruse nr 38 "Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele" nõuetele vastava tuletöö tegemise koolituse. Määruses on kehtestatud koolituse minimaalne maht (sh teoreetilisele ja praktilisele osale), tuletöötunnistuse vorminõuded ning pädevusnõuded tuletöökoolituse läbivijale. Tuletöö tegemise koolitusel tuleb isikule anda teadmised tuletööde eri liikidega kaasnevatest ohtudest ja nende vältimise meetmetest, samuti tuleb korraldada praktiline kustutusharjutus, mistõttu on oluline, et ka koolitajal oleks teatav oskus ja pädevus vajalikke teadmisi edasi anda, samuti on vajalik õigete ruumide ja vahendite olemasolu lahtise tulega kustutusharjutuse korraldamiseks. Riikliku järelevalve tegemisel peab tuletöö tegija oma pädevuse tõestamiseks vajaduse korral esitama tuletöötunnistuse. Tuletöötunnistuse saanud isikute nimekiri ei ole nähtaval eraldi registrist, kuid siseministri määruse tasandil kehtestatud nõuete kohaselt peab tuletöö tegemise koolituse korraldaja ehk koolitaja pidama koolitatud isikute kohta arvestust ja säilitama vastavaid andmeid tunnistuse kehtivusaja jooksul. Riiklikul järelevalvel on õigus neid andmeid kontrollida, et tõendada, kas isik on pädevuse omandanud või mitte. Kui keegi teeb tuletöid ilma

tuletöötunnistusega, võib selle isiku võtta vastutusele TuOS § 44 alusel (tuletöö tuleohutusnõuete rikkumine).

Seaduses on sätestatud, et füüsiline isik võib ohutust tagades teha enda tarbeks oma valduses oleval piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis tuletööd ilma tuletöötunnistust omamata. Siinkohal on eelkõige mõeldud olukordi, kus füüsiline isik teeb tuletöid enda tarbeks oma valduses (sh nii territooriumil, ehitises kui ka ruumis), kuid seejuures tuleb järgida tuletöö tegemise nõudeid. Näiteks võib isik ohutusnõudeid järgides teha tuletöid enda korteris, kuid seejuures ei tohi seada ohtu teisi elanikke. Siin pole mõeldud neid olukordi, kus tuletööd teeb teenusena ilma tuletöötunnistusega isik. Seaduses olev erand on õigustatud, kuna isik vastutab ise oma valduses ohutuse tagamise eest ja tal on õigus ise tuletööd teha, seadmata seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Oluline on silmas pidada, et sellisel juhul vastutab isik ise kõikide ohutusnõuete järgimise eest (tuletöö koha ettevalmistamine, järelevalve nii tuletöö tegemise ajal kui ka pärast seda jne). Tuletöö tegemisel tuleb järgida seaduse § 13 nõudeid.

Euroopa Majanduspiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning Island, Norra ja Liechtenstein) tuleb tagada kaupade, inimeste, teenuste ja kapitali vaba liikumine. Teenuste vaba liikuvuse tagamiseks peab ka teistes riikides pädevuse saanud isikutel olema võimalik tuletööd teha. Seepärast on seaduses sätestatud, et tuletööd võib majandustegevusena osutada ohutusnõudeid järgides ka mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis tuletöö tegemise kvalifikatsiooni või tuletöötunnistuse saanud isik. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud tuletöö tegemiseks kutsetunnistus või tuletöötunnistus, kehtib see ka Eestis. Näiteks kehtivad Eestis Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmi alusel välja antud tuletöötunnistused. Seejuures ei pea tegevuse alustamisest eraldi teavitama Päästeametit, vajaduse korral peab isik riikliku järelevalve tegemise ajal esitama kehtiva tuletöötunnistuse, et tõendada enda pädevust tuletöö tegemiseks.

Siseministri määrusega on kehtestatud nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele. Tuletöö tegemise koolituse eesmärk on anda tuletöö tegijale teadmised ja oskused ohutuks tuletööks. Koolitusnõuete kehtestamise eesmärk on see, et tuletöö tegija saaks vähemalt põhiteadmised tuleohutuse tagamisest ning et tuletöö ohutus- ja kvaliteeditase oleks ühtlane. Koolitus aitab tuletöö tegemisel tagada seaduse §-s 13 esitatud nõuete täitmise.

Määruses esitatakse nõuded tuletöö tegemise koolitusele, sh koolituse korraldajale kui juriidilisele isikule ja koolituse tegijale kui füüsilisele isikule, õppekavale ja selle mahule, koolituse teoreetilisele ja praktilisele osale, teadmiste kontrollile ning tuletöötunnistuse omistamisele, kehtivusele ja seal sisalduvatele andmetele. Määruse kohaselt tohib tuletöö tegemise tuleohutuskoolitust teha isik, kellel on vähemalt tuleohutusspetsialist tase 5 kutsetunnistus koos nõutava kompetentsiga või tuleohutusekspert tase 6 kutsetunnistus koos nõutava kompetentsiga. Nõuete kehtestamisel on eeskujul võetud nii Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmist kui ka rahvusvahelisest juhiseist „European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for hot Work Operatives“.

2.4. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded

§ 15. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded

- (1) Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbrus peab olema puhastatud selliselt, et oleks takistatud tule levik.
- (2) Küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel tuleb arvestada ümbruse ja ilmastikutingimuste mõju tuletõrje ohutusele.
- (3) Küttekoldevälise tule tegemise juures peab olema piisaval hulgal esmasid tulekustutusvahendeid või muid tule kustutamiseks kasutatavaid vahendeid, arvestades ohustatud ehitisi või looduskeskkonda.
- (4) Lõkke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel tuleb tagada pidev järelevalve. Pärast lõkke tegemist või grilliseadme kasutamist tuleb põlemisjäädid lasta täielikult ära põleda, summutada või kustutada need veega.
- (5) Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 15 kehtestab küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise nõuded. Suveperioodil kuulub lõkke tegemine ja grillimine inimeste igapäevaste tegevuste hulka, kuid kuna sel ajal võib loodus olla kuiv, on tuleohtu vältimiseks vaja selgeid käitumissuuniseid.

Küttekoldevälise tule tegemine on näiteks lõkke tegemine, kuid ka kattega lõkkekoha kasutamine looduses (tegemist pole eraldi küttekoldega) on oma olemuselt lõkke tegemine. Küttekoldevälise tule tegemise all ei ole mõeldud kulupõletamist. Grillimise hulka loetakse eelkõige välitingimustes (st välisõhus) kasutamiseks mõeldud nii tahkekütusel (nt grillsüsi, küttepuu, brikett) kui ka küttegaasil töötava grillseadme kasutamist. Seaduses ei ole mõeldud elektrigrilli kasutamist, kuna sellisel juhul ei kasutata lahtist leeki ega tekitata ohtlikke sädemeid.

Seaduses määratakse ohutusnõuded, kuidas tuleb küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koht ette valmistada, millised peavad olema ilmastikutingimused, millised tulekustutusvahendid peavad olema jne. Samuti kehtestatakse lõkke tegemisel või grillseadme kasutamisel pideva järelevalve kohustus ning määratakse detailsemad nõuded küttekoldevälise tule tegemisele ja grillimisele.

Seaduses on sätestatud, et küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbrus peab olema puhastatud nii, et tule levik oleks takistatud. Siinkohal on mõeldud, et näiteks lõkke tegemisel või grillimisel tuleb lõkke või grillimise kohas maapind enne puhastada kuivanud taimestikust, okstest ja muust põlevmaterjalist, et vältida selle süttimist leegiga kokkupuutel, sädemetest või kõrgel temperatuuril. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbruse puhastamisel on eelkõige mõeldud selle lähiümbrust, mitte kaugemaid paiku. Üldjuhul tuleb lõkkekoha ümbrus puhastada vähemalt poole meetri ulatuses, kuid see sõltub konkreetse lõkke suuruselt, asukohast (kas tuli võib levida ja ohustada näiteks taimestikku või ehitisi) või välisõhu temperatuurist ja niiskusest (nt kas tegemist on erakordselt kuiva ja kuumaga) ning tuule suunast ja tugevusest. Lõkkekoha ümbruse puhastamise eest vastutab lõkke tegija. Tule tegemiseks või grillimiseks mõeldud põlevmaterjal tuleb paigutada küttekoldevälise tule tegemise või grillimise kohast eemale nii, et oleks välistatud selle süttimine lahtisest leegist, soojuskiirguse tagajärjel või sädemest. Peale lõkkekoha ettevalmistamise ja selle ümbruse puhastamise tuleb silmas pidada, et vajaduse korral piiratakse lõkkekoht kivide või pinnasevälliga. Lõkkekoha täiendav piiramine on vajalik juhul, kui muul viisil ei saa takistada tule levikut ümbritsevale maa-alale. Vajaduse korral tuleb lõkkekoha või grillimiskoha ümbrus veega märjaks kasta, et tule levikut takistada.

Ohutuse tagamiseks tuleb küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel arvestada ümbruse ja ilmastikutingimuste mõju tuletegemise ohutusele. Lõkkekoha valikul arvestab tule tegija tuleohutust mõjutavaid tegureid,

eelkõige lõkkekoha kaugust mis tahes hoonest ja põlevmaterjalist, pinnase kuivust, tuleohtu metsale ja taimestikule, tuule suunda ja tugevust ning tulekustutusvahendite kasutamise võimalikkust. Tuleb arvestada, et lõkke tegemisel või grillimisel võidakse põhjustada tuleohtu näiteks ümbritsevatele hoonetele, metsale või põlevmaterjalile, seda peamiselt soojuskiirguse ja sädemete lendumise teel. Seetõttu peab tule leviku takistamiseks küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel arvestama ohutuskujasid. Näiteks võib ohtlikult kõrge soojuskiirgus põhjustada põlevmaterjali isesüttimist. Samuti võivad lenduvad sädemed põhjustada suure tuule korral tulekahju kaugel eemal tulet tegemise kohast.

Tule tegemisel peab ohu ennetamiseks tagama ohutu kauguse. Näiteks tekitab tules põletatav aine olenevalt aine kütteväärtusest erinevat eripõlemiskoormust ja erinevat soojuskiirgust, mis võib omakorda tekitada ümbritseva põlevmaterjali isesüttimise. Peale selle tekitavad eraldi ohu lõkkest lenduvad hõõguvad sädemed, mis võivad maapinnale langedes süüdata kergesti süttiva aine või materjali (nt paber, kuluhein, riideesemed, põlevvedeliku loigud). Kui ohtlikult kõrge soojuskiirgus ei ole väga suure ulatusega (suure lõkke puhul umbes 10 meetrit), siis hõõguvad ja süttimisvõimelised sädemed võivad sellest tunduvalt kaugemale levida (sõltuvalt tuulest kuni 200 meetri kaugusele).

Lõkkekoha või grillimise asukoht tuleb valida selliselt, et lõkke tegemine või grillimine ei kujutaks hoonetele ega põlevmaterjali lahtisele hoiukohale tuleohtu (nt puuriidad, heinakuhjad, prahihunnikud). Samuti ei tohi lõkke või grillimise asukoht tekitada metsa, muu taimestiku (nt roostik, võsa, viljapõld, heinamaa) ning turbapinnase tuleohtu. Lõket tehes sõltub ohutuskuja määramine palju sellest, milline on lõkke läbimõõt ja suurus. Mida suurem on lõkke läbimõõt, seda suurem võib olla soojuskiirgus ja sädemete lendumise hulk. Ohutuskuja määramisel tuleb arvestada lõkke suurust, ilmastikutingimusi, tuule kiirust ja sädemete langemist tule tegemisel, metsa asukohta ja selle tihedust, lõkkekoha ümber asetsevat pinnast, lõkkekohas olevaid tulekustutusvahendeid jne. Täpsemad ohutuskujad, aga ka muud ohutusnõuded küttekoldevälise tule tegemiseks ja grillimiseks on määratud siseministri 3. juuli 2021. a määruses nr 18 „Lõkke tegemisele ja grillimiskohale esitatavad nõuded“.⁴⁰

Küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel on oluline arvestada ka ilmastikutingimusi ja aastaaega. Kui Päästeamet ei ole TuOS-i § 16 kohaselt

---

40 Siseministri määrus nr 18. <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072021005>

välja kuulutanud tuleohtlikku aega, ei pea metsas lähtuma rangelt ettekirjutatud ohutuskujadest, vaid üldistest tuleohutuse printsiipidest, mille kohaselt ei tohi lõkke ega grillimise koht metsale tuleohtu tekitada. Näiteks talvisel ajal metsas lumes lõket tehes ei ole otstarbekas rangelt ette kirjutada ohutuskujade kaugust, kuna reaalne tuleoht ümbrusele võib olla minimaalne, samuti ei pruugi see olla vajalik hilissügisel, kui on väga niiske ja vihmane aeg. Küll aga on ääretult oluline järgida kõiki ohutusnõudeid ja -kujasid, kui Päästeamet on välja kuulutatud tuleohtliku aja koos keelatud tegevustega. Näiteks ei pruugi erakordse kuumuse ja põua korral metsas üldse olla lubatud lõket teha ega grillida või metsas isegi liikuda. Tuleohtliku aja ja piirkonna määramisest ning sellega kaasnevatest piirangutest teavitab Päästeamet avalikkust väljaandes Ametlikud Teadaanded. Suveperioodil on võimalik Riigi Ilmateenistuse koduleheküljelt⁴¹ jälgida reaalajas tuleohukaarti, mis näitab looduses valitsevat tuleohtu.

Oluline ilmastikutingimus on ka tuul. Tuule kiirus on defineeritud Beauforti tuuleskaalal, mille kohaselt loetakse nõrgaks tuuleks tuulekiirust kuni 5,4 m/s (sellise tuule iseloomulikud tunnused on näiteks kerge lipu lehvimine, peaaegu horisontaalne suits, puulehtede ja väikeste oksade võnkimine). Nõrgast tuulest tugevam tuul (möödukas tuul, alates 5,5 m/s) tõstab maapinnalt tolmu ja kannab edasi sädemeid ning põhjustab tuleohtu. Tugevam tuul võib muuta lõkke intensiivsemaks ning tekitada suuremat soojuskiirgust ja rohkem sädemeid. Looduses liikuja saab nõrga tuule tuvastada näiteks selle järgi, et puulehed liiguvad. Juhul kui tuul painutab juba puulatasid, on tegemist tugevama tuulega, mis võib lõkkest tekkivaid sädemeid ohtlikult kaugele kanda. Kui lõkkekoha läheduses ei ole taimestikku või objekte, mida suurel tuule kiirusel kaugele kanduvad sädemed ohustada võiksid, otsustab lõkke tegija ise oma tegevuse ohutuse üle. Näiteks kui tugev tuul on mere poole, siis võib mererannas liiva peal lõkke tegemine olla ohutu. Nii küttekoldevälise tule tegemisel kui ka grillimisel tuleb jälgida iga-suguse tuule kiirusele lisaks ka tuule suunda, et sädemed ei kanduks metsa, hoonetele või muule põlevmaterjalile.

Küttekoldevälise tule tegemise juures peab olema piisaval hulgal esmasid tulekustutusvahendeid või muid tule kustutamiseks kasutatavaid vahendeid. Seejuures tuleb arvestada ohustatud ehitisi või looduskeskkonda. Teisisõnu sõltub tulekustutusvahendite vajadus, kogus ja nende valik näiteks lõkke suurusest, põletatavast materjalist, lõkke kaugusest

---

41 Ilmateenistus. www.ilmateenistus.ee

ehitistest või looduskeskkonnast ning muudest asjaoludest (ilmastikutingimused jne). Tule tegemiseks peab olema vähemalt üks sobilik tulekustutusvahend, kuid sõltuvalt lõkke või muu küttekoldevälise tule suurusest, võetakse vajaduse korral kasutusele täiendavad tulekustutusvahendid, et tuli kustutada ja selle levik täies ulatuses piirata. Lõkke või grillimise puhul võib esmaste tulekustutusvahenditena kasutada tulekustutit, veega täidetud ämbrit või muud anumad, voolikusüsteemi (nt aia kastmise voolik), sõltuvalt lõkke tüübist ka kululuuda, liiva, mulda. Kustutusvahend peab sobima põletatava materjali kustutamiseks ja seda peab olema piisavas koguses, et tuld kustutada või selle levikut piirata. Nii peab suurema läbimõõduga lõkke tegemisel tulekustutusvahendeid olema rohkem kui neid on vaja väiksema lõkke tegemisel. Samuti on oluline, et tulekustutusvahendid asuksid küttekoldevälise tule tegemise kohas ja neid saaks vajaduse korral kohe kasutusele võtta. Tulekustutusvahendi muretseb ning selle sobivuse ja koguse üle otsustab lõkke või muu küttekoldevälise tule tegija. Kui näiteks lõkke tegemisel puuduvad tulekustutusvahendid, saab isiku vastutusele võtta TuOS § 44 alusel (koldevälise tule või grillimise tuleohutusnõuete rikkumise eest).

Seadus sätestab, et lõkke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel tuleb tagada pidev järelevalve. Eelkõige tähendab see, et lõket või grillseadet ei jäeta järelevalveta, sest sellisel juhul ei märgata võimalikku tuleohtu (nt tuule muutumisel sädemete langemine põlevmaterjalile, ümbritseva põlevmaterjali või pinnase süttimine). Eriti ohtlik on väga intensiivselt põleva suurema lõkke järelevalveta jätmine. Üldjuhul on järelevalve tegijaks lõkke tegija või grilliseadme kasutaja. Pärast lõkke tegemist või grilliseadme kasutamist tuleb ohutuse tagamiseks põlemisjäädid lasta täielikult ära põleda, summutada või kustutada veega. Nõue tagab selle, et lõkke kustutatakse enne, kui tule tegemise või grillimise kohast lahkutakse. Seejärel võib järelevalve lõpetada, kuna lahtise leegi, hõõguvate osade või kõrge temperatuuri puudumisel on võimalik tuleoht maandatud ning järelevalveks ei ole enam vajadust.

2.5. Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded

§ 16. Metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded ning tuleohtlik aeg

(1) Päästeamet määrab tuleohtliku aja ja piirkonna, kus Päästeamet võib metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal keelata:

- 1) küttekoldevälise tule tegemise;
- 2) grillseadme kasutamise;
- 3) suitsetamise;
- 4) muu tegevuse, mis võib põhjustada tulekahju;
- 5) viibimise, kui see võib ohustada inimese elu ja tervist.

(2) Kehtetu

(3) Tuleohtliku aja alguse ja lõpu määramise korralduse teeb Päästeamet avalikult teatavaks ning see jõustub väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamisele järgneval päeval.

(4) Metsa- ja muu taimestikuga kaetud alal on kuluheina ja roostiku põletamine aasta ringi keelatud.

(5) Maastikku võib kontrollitult aasta ringi põletada:

- 1) kaitstaval loodusobjektidel kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul, et saavutada kaitse-eesmärk;
- 2) Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusväljal, et tagada väljaõppeks sobilikud maastikutingimused.

(6) Kui kaitstav loodusobjekt asub Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusvälja alal kohas, kus soovitakse maastikku mistahes ulatuses kontrollitult põletada, peab selleks olema kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolek. Kaitseala valitseja ei anna põletamiseks nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit. Nõusoleku andmisest ei või keelduda, kui põletamata jätmise ohustab otseselt inimese elu või tervist või põletamine on vajalik, et hoida ära vara oluline kahjustamine, ning kumbagi eesmärki ei ole võimalik saavutada teisiti.

(7) Maastiku kontrollitud põletamisel tuleb tagada pidev järelevalve ja tõkestada tule levimine väljapoole kontrollitud põletamise ala.

(8) Maastiku kontrollitud põletamise nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Päästeamet määrab tuleohtliku aja ja piirkonna, kus saab metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal keelata teatud tegevused.

Tegemist on üldkorraldusega, kus isikute ring, kelle õigusi haldusaktiga piiratakse või kellele pannakse lisakohustusi, on konkreetsel ajahetkel teada. Tegemist on seaduses ettenähtud võimalusega, mille vajaduse üle otsustab Päästeamet iga kord eraldi, arvestades otsuse kaalutlemisel ilmastikuprognoozi, ilmasteenistuse peetavat tuleohukaarti, tuleohu kõrget taset ning piirkondlikku metsa- ja maastikutulekahjude esinemissagedust. Kuival perioodil tuleb arvestada ka tuule kiirust, kuna see mõjutab nii tule leviku kiirust kui ka päästetöö efektiivsust, sellisel juhul tuleb tuule kiirust arvestada koosmõjus temperatuuriga. Üks võimalus on võtta aluseks nii reaalarajas kättesaadav tuleohukaart kui ka tuleohu indeks, mis mõlemad näitavad reaalselt tuleohtu looduses. Ilmateenistus on prognooside koostamisel vastavalt tuleohu indeksile sätestanud viis tuleohuklassi: I – tuleohtu ei ole, II – tuleoht on väike, III – keskmine tuleoht, IV – suur tuleoht, V – äärmiselt suur tuleoht. Need tuleohuklassid aitavad määrata metsade tuleohtlikkust ning võivad olla üheks sisendiks Päästeametile tuleohtliku aja ja piirkonna määramiseks. Peale tuleohuklasside tuleb arvestada lähiaja ilmastikuprognoozi ja praktilist vajadust (nt metsa- ja maastikutulekahjude arvu), kuna tuleohtliku aja ja piirkonna määramine võib olla tulevikku suunatud ning tuleohuklassid ja indeksid võivad väga kiiresti muutuda. Seaduses esitatud tuleohtlik aeg ei ole üheselt samastatud Riigi Ilmateenistuse tuleohukaardi tuleohuklassidega. Päästeamet võib ise oma sisemiste kriteeriumide alusel määrata tuleohu ja samuti selle määramise vajalikkuse. Tuleohtliku piirkonna määramisel võib Päästeamet tegutseda nii riigi ulatuses kui ka väiksemate piirkondade kaupa (nt kohaliku omavalitsuse täpsusega). Oluline on kaalutleda, kas ja milline on reaalne tuleoht piirkonnas. Tuleoht ei pruugi piirneda ainult ühe kohaliku omavalitsuse territooriumiga. Samas võib seda rakendada ennetava meetmena, kui on alust arvata, et lähiajal võib tuleoht looduses oluliselt suurenedada või mingis piirkonnas on suurenenud metsa- ja maastikutulekahjude arv.

Seadus võimaldab Päästeametil lisakeeldudena kehtestada küttekoldevälise tule tegemise, grillseadme kasutamise, suitsetamise, muu tegevuse,

mis võib põhjustada tulekahju, ning viibimise, kui see võib ohustada inimese elu ja tervist. Päästeamet ei pea rakendama kõiki keelde ühekorraga, vaid võib valida erinevate meetmete vahel. Eelkõige võimaldab seadus valida tuleohtlike tegevuste (küttekoldevälise tule tegemine, grillimine, suitsetamine või muu tuleohtliku tegevuse) ja viibimise keelamise vahel.

Tuleohtlik aeg ja piirkond ning sellega kaasnevad piirangud määratakse Päästeameti peadirektori korraldusega. Metsaseaduse¹ (edaspidi MS) § 3 lõike 1 kohaselt nimetatakse metsaks ökosüsteemi, mis koosneb metsamaast, sellel kasvavast taimestikust ja seal elunevast loomastikust. Kuna MS-is on mets terminoloogiliselt piiritletud, on TuOS-is mõeldud ka muu taimestikuga kaetud alasid: pargid, roostik, võsa, puu ja põõsastikuga (nt leht- või okaspuud, kadakad, pajupõõsad, marjapõõsad) kaetud alad, viljapõld, heinamaa vms. Samuti on seaduses rõhutatud tuleohutuse tagamist turba-pinnasega aladel. Oluline on silmas pidada, et metsa ja muu taimestikuga ala tuleohutusnõuded käsitlevad eelkõige tuleohutuse tagamist looduses.

Tuleohtliku aja määrab Päästeamet, kelle põhiülesanne on päästetöö tegemine (sh kulupõlengute ja metsatulekahjude korral), ennetustöö ning riiklik järelevalve ohutusnõuete täitmise üle. Tuleohtlik piirkond ei pruugi olla ainult ühe kohaliku omavalitsuse territoorium. See võib olla üleriigiline, mistõttu on otstarbekas, et tuleohtliku aja ja piirkonna määrab Päästeamet. Seadus võimaldab Päästeametil tuleohtlikku piirkonda määrata nii üleriigiliselt kui ka väiksemate piirkondade kaupa (nt maakonna või kohaliku omavalitsuse täpsusega). Kuna tuleohtliku aja ja piirkonna määramisel on tegemist haldusaktiga, on oluline, et otsus oleks kaalutletud, otstarbekas ja proportsionaalne. Tuleohtliku aja ja piirkonna määramisel arvestatakse reaalselt tuleohtu looduses. Üldjuhul määratakse praktikas tuleohtlik aeg vajaduse kohaselt ehk siis arvestades seaduses nimetatud tegevuste ohtlikkust tulenevalt ilmastikutingimustest. Nii saab tuleohtliku aja määramisel aluseks võtta näiteks ilmastikuprognoose, tuleohu indeksi ning metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tulekahjude statistikat (nt kulupõlengute või metsatulekahjude arv). Samuti võib Päästeamet tuleohtliku aja määramisel tugineda Riigi Ilmateenistuse andmetele. Suveperioodil on Riigi Ilmateenistuse koduleheküljel võimalik jälgida reaajas tuleohukaarti, mis näitab looduses valitsevat tuleohtu. Tuleohu indeks käsitleb sajuta päevade arvu, õhutemperatuuri, kastepunkti temperatuuri ning õhuniiskuse defitsiiti, mille abil on võimalik hinnata reaalselt tuleohtu looduses.

Seaduses on esitatud piirangud selle kohta, milliseid tuleohtlike tegevusi saab tuleohtlikul ajal keelata. Keelata saab näiteks küttekoldevälise

tule tegemise, kuid Päästeametil on samuti õigus seada keelule kõrvaltingimusi. Nii võib Päästeamet küttekoldevälise tule tegemise keelamisel seda jätkuvalt lubada selleks ettevalmistatud kohtades. Küttekoldevälise tule tegemise koha ettevalmistamise nõuded on sätestatud seaduse § 15 lõike 5 alusel kehtestatud siseministri 3. juuli 2021. a määruses nr 18 „Lõkke tegemisele ja grillimiskohale esitatavad nõuded“. Avalikud lõkkekohad looduses on leitavad näiteks Riigimetsa Majandamise Keskuse koduleheküljelt.⁴²

Samuti saab tuleohtlikul ajal keelata grilliseadme kasutamise. Siin tuleb aga tähele panna, et seadus kitsendab keelu kehtestamise kohaks metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega ala, mis tähendab, et koduaias võib ka sellise keelu puhul jätkuvalt grillida, kuid ka sellisel juhul peavad kõik tuleohutusnõuded olema täidetud.

Päästeametil on õigus tuleohtlikul ajal keelata suitsetamine metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal. See keeld on seostatav tulekahju tekkimise ohu ära hoidmisega, sest statistika kohaselt on üheks peamiseks hoonetulekahjude tekkepõhjuseks hooletu suitsetamine. Looduses võib suitsetamise puhul tuleohtlikul ajal tulekahju tekkimine olla veel tõenäolisem.

Päästeamet saab tuleohtlikul ajal metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal keelata ka muu tegevuse, mis võib põhjustada tulekahju. Muuks tegevuseks võib olla näiteks tuleohtliku pürotehnilise toote kasutamine, igasuguse muu lahtise tule kasutamine (põlevmaterjalide, nagu heinarullide, raiejäätmete, põletamine või lahtise tule kasutamine kergesti süttiva materjali lähedal) vms. Nende tegevuste puhul on oluline enne kaalutleda, kas tegevus võib põhjustada looduses reaalset tuleohtu või mitte. Kui tulekahju vältimiseks on rakendatud lisameetmeid, ei pruugi tegevus alati tuleohtlik olla.

Viimasena saab Päästeamet keelata metsa- ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal viibimise, kui see võib ohustada inimese elu ja tervist. Selline keeld on seotud inimeste ohutusega. Peamiselt on keelu sisuks näiteks juba toimuva metsatulekahju piirkonda kõrvaliste isikute sattumise vältimine. Ehk kui mingis piirkonnas on metsa- või muu maastikutulekahju, siis ei tohiks seal tekkiva kõrge kuumuse, põlemisjäakide ja lenduvate sädemete tõttu viibida kõrvalisi isikuid, kelle elu võiks sündmuse ootamatu arengu tõttu ohtu sattuda.

---

42 Riigimetsa Majandamise Keskuse koduleht. www.rmke.ee

Metsa- ja muu taimestikuga ala tuleohutusnõuete täitmise üle teevad riiklikku järelevalvet nii Päästeamet kui ka Keskkonnaamet. TuOS ei näe eraldi ette vastutust metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõude rikkumise eest. Siinkohal tuleb siiski arvestada, et KarS § 352 sätestab rikkumisena tuleohu tekitamise looduses. Selles sättes käsitletakse metsas või mujal looduses tuleohu tekitamist või tuleohutuse tagamist või tule leviku tõkestamise nõuete eiramist. Seega käsitleb KarS-i kvalifikatsioon mitte ainult tuleohu tekitamist, vaid ka ennetavate meetmete eiramist, mis on seotud tuleohutuse tagamise ja tule leviku tõkestamisega. TuOS-is esitatud metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded on eelkõige seotud tuleohu tagamise ja tule leviku tõkestamisega looduses ning seetõttu saab nõude eirajaid võtta vastutusele KarS-i alusel. Väärteomenetluse seadustiku (edaspidi VTMS) § 52 lõike 13 kohaselt on KarS §-s 352 sätestatud väärteo kohtuvälised menetlejad Päästeamet, Keskkonnaamet ning Politsei- ja Piirivalveamet.

Ohtliku olukorra tekitamine looduses, mis võib viia tuleohu tekkimiseni, või siis juba tuleohu korral tõkestamise nõuete eiramine on taunitav tegu mis tahes olukorras. Sellise käitumise eest saab isiku vastutusele võtta ja teda karistada. Oluline on tuvastada tuleohu tekkepõhjus ja selle põhjustanud isik ning leida nende põhjuslik ehk kausaalne seos. Riigikohtu otsuses nr 3-1-1-39-11⁴³ on kohus punktis 7 sedastanud järgmist: „KarS § 352 lõike 1 esimese alternatiivi koosseisu täitmiseks ei ole vaja, et tulekahju ka tegelikult tekiks, kuivõrd konkreetse ohudelikti koosseis on realiseeritud juba vastava ohu loomisega. Tuleohu tekkimise normi esimene alternatiiv on konkreetseks ohudeliktiks olev tagajärjedelikt mille puhul tuleb alati tuvastada nii tagajärg (tuleoht) selle põhjustanud tegu kui ka nende vaheline põhjuslik seos.“

Tuleohtliku aja alguse ja lõpu määramise korraldus jõustub väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamisele järgneval päeval. Teavitamine on vajalik, et avalikkus saaks teada olemasolevast või erakordsest tuleohust looduses ja samuti kehtestatud piirangutest või nende lõpetamisest. Korralduses tuuakse välja, millised piirkonnad on tuleohtlikud, millised piirangud seal kehtivad ja kas kehtestatud piirangud on lõppenud.

Justiitsministri 30. märtsi 2015. a määruse nr 13 „Ametlike Teadaannete põhimäärus“⁴⁴ § 1 lõike 1 kohaselt on Ametlikud Teadaanded Eesti Vabariigi

43 RKo otsus nr 3-1-1-39.11. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=206099982>

44 Justiitsministri määrus nr 13 <https://www.riigiteataja.ee/akt/101042015009?leiaKehtiv>

ametlik võrguväljaanne, milles avaldatakse avalikult teatavaks tegemiseks teated, kutsed ja kuulutused, mille avaldamise kohustus tuleneb seadusest või Vabariigi Valitsuse või ministri määrusest ja mille avaldamine muus väljaandes ei ole ette nähtud. Nimelt teeb HMS § 62 lõike 3 punkti 3 kohaselt haldusorgan haldusakti avalikult teatavaks, kui haldusakti avalik teatavastegemine on ette nähtud seaduse või määrusega. Peale selle avaldatakse HMS § 31 lõike 1 punkti 3 kohaselt dokumendi resolutiivosa üleriigilise levikuga ajalehes või seaduses sätestatud juhtudel väljaandes Ametlikud Teadaanded, kui haldusakt on vaja avalikult teatavaks teha ja haldusakti ei avaldata Riigi Teatajas. TuOS-is on sätestatud, et Päästeametil on kohustus avaldada tuleohtliku aja ja piirkonna määramise alguse ja lõpetamise korraldus väljaandes Ametlikud Teadaanded. See tagab, et korralduse resolutiivosa avaldataks nõuetekohaselt, mis omakorda on vajalik selleks, et haldusakt kehtima hakkaks ja kohustuslikuks muutuks. Kui avalikkust teavitatakse tuleohtliku aja alguse ja lõpu määramisest korralduse avaldamisena üleriigilise levikuga ajalehes, peaks Päästeamet korralduse resolutiivosa avaldamiseks hankima HMS-ist tulenevate nõuete järgi üleriigilise levikuga ajalehes reklaamipinda. Kui korraldus avaldatakse ainult Päästeameti koduleheküljel või pressiteadete vahendusel, ei ole tagatud selle avalikkusele kättetoimetamine ega korralduse resolutiivosa igakülgne avaldamine üleriigilise levikuga ajalehes (sh ei muutu korraldus kohustuslikuks).

Peale tuleohtliku aja alguse ja lõpu määramise korralduse avaldamisele väljaandes Ametlikud Teadaanded võib Päästeamet operatiivsemaks avalikkuse teavitamiseks kasutada erinevaid infokanaleid (nt pressiteated, televisioon, raadio, sotsiaalmeedia, üleriigilise levikuga või maakonna ajalehed). Nii jõuab oluline informatsioon tuleohtliku aja määramisest või lõpetamisest kiiresti inimesteni. Korraldus ise on nähtav võrguväljaande Ametlikud Teadaanded koduleheküljel⁴⁵.

Metsa- ja muu taimestikuga kaetud alal on kuluheina ja roostiku põletamine aasta ringi keelatud. Kuluheina ja roostiku põlemine võib sõltuvalt tuulest ja ilmast väga kiiresti levida (sh pika vahemaa taha) ning tuua kaasa raskeid tagajärgi. Selline tegevus võib olla kontrollimatu ning peale tuleohu looduses võib see põhjustada ka reaalselt ohtu ümbritsevatele hoonetele ja läheduses olevate inimeste tervisele või elule. Seepärast on keeld seaduse tasemel põhjendatud ja eesmärgipärane. Siiski toimuvad kuluheina

---

45 Ametlikud Teadaanded kodulehekülj www.ametlikudteadaanded.ee

tulekahjud igal aastal ja peamiselt kevadperioodil, kuid maavaldusi saab korrastada ka teisiti, kui kulu põletamisega. Lisaks on kulu põletamine ohtlik taimestikule ja loomastikule. Kulu põletamine võib mõnel juhul tunduda sarnane maastiku kontrollitud põletamisega, kuid mõistete sisusse ja eesmärki süüvides, on selge, et tegemist on erinevate tegevustega.

Maastikku võib kontrollitult aasta ringi põletada kaitstaval loodusobjektidel kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul, et saavutada kaitse-eesmärk ning Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusväljal, et tagada väljaõppeks sobilikud maastikutingimused. Eestis on mitu looduskaitsealalt olulist elupaika, mille olemasolu ja püsimine on seotud maastikupõlengute toimimisega. Sellised elupaigad on eelkõige nõmmed ja põlendikud kuivades ja parasniisketes männimetsades. Nende elupaikade olemasolu ja seisund sõltub otseselt maastikupõlengutest. Kuna need alad on ajalooliselt olnud polügoonid, millel aeg-ajalt aset leidnud põlemise tõttu kasvab eriline taimekooslus, on vaja neid alasid mingi aja tagant uuesti põletada, et hoida ära taimekoosluse häving. Sellised elupaigad on Eestis ohustatud ja kadumas, kuna metsatulekahjude ennetamine ja kustutamine on olnud aastaid väga tulemuslik ning vähesed põlengualad väljaspool kaitsealasid on kiiresti metsastatud või sanitaariaietega korrastatud. Ainsad suured nõmmed on Eestis säilinud Põhja-Kõrvemaal ja Läänemaa Suursoo maastikukaitsealal. Esimene neist on säilinud, kuna ala kasutati nõukogude ajal sõjaväepõlengoonina ja seal toimus õppuste tõttu pidevalt maastikupõlenguid. Läänemaa Suursoo maastikukaitsealal suurenes nõmmekooslus koos metsapõlendikuga pärast 2008. aastal juhtunud maastikupõlengut. Seega on ainus võimalus niisuguseid elupaiku ja nendega seotud elustikku säilitada maastiku kontrollitud põletamisega. Kontrollitud põletamine vähendab neil aladel ka maastikupõlengu ohtu, sest üldjuhul on samad alad kõige tuleohtlikumad.

Kaitstavad loodusobjektid on määratud looduskaitseaduses (edaspidi *LKS*), nendeks on näiteks kaitsealad (rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad), hoiualad, kaitsealused liigid, püsielupaigad. Kaitstava loodusobjekti valitseja on üldjuhul Keskkonnaamet, kuid silmas tasub pidada, et kaitstava loodusobjekti valitseja saab olla ka looduskaitseaduse (*LKS*) § 21 lõikest 2 lähtudes KOV või tema poolt valitsema volitatud valla või linnaasutus.

Teisalt võib Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel maapinda kattev kuiv taimestik laskeharjutuste korral kergesti süttida. Seega on suur kasu, kui maastik, mida soovitakse laskeharjutusteks kasutada, on ette põletatud.

Selline maastiku ettepõletamine on maailmas tuntud ka kui suurte metsatulekahjude ärahoidmiseks kasutatav meetod. Nii ongi lubatud maastikku kontrollitult põletada ka sellistel harjutusväljadel, kus nähakse ette laskeharjutusi, mille käigus võib maastik süttida ja kontrollimatult põlema minna. Kontrollitult ette põletatud laskesektoris väheneb süttimise tõenäosus oluliselt, mistõttu on selline tegevus igati mõistlik, et vähendada juhuslikke metsa- ja maastikutulekahjusid. Säärane kontrollitud ettepõletamine on levinud näiteks Lätis.

Kui kaitstav loodusobjekt asub Kaitseväe või Kaitseliidu harjutusvälja selles kohas, kus soovitakse maastikku mis tahes ulatuses kontrollitult põletada, peab selleks olema kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolek. See tähendab, et üldjuhul seatakse seaduses looduskaitse esimesele kohale: kui kohas, mida soovitakse harjutusväljal põletada, asub kaitstav loodusobjekt, tuleb igal juhul saada loodusobjekti valitseja nõusolek põletamisele. Kaitseala valitseja ei anna põletamiseks nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit. Seega tuleb loodusobjekti valitsejal alati hinnata kaitstava loodusobjekti seisundit ja vajalikke tegevusi selle kaitsmiseks. Samas ei või nõusoleku andmisest keelduda, kui maastiku põletamata jätmine ohustab otseselt inimese elu või tervist või põletamine on vajalik, et hoida ära vara oluline kahjustamine, ning kumbagi eesmärki ei ole võimalik saavutada teisiti. Nii annab seadus kaks võimalikku olukorda, kus kaitstava loodusobjekti valitseja ei saa nõusoleku andmisest keelduda. Esimene on olukord, kus maastiku põletamata jätmine ohustab otseselt inimeste elu või tervist. Selliseks olukorraks saab pidada näiteks laskeharjutuseks valitud sektorit ümbritseva maastiku eripära (kuiv kuluhein, kanarbik või männikäbid), kus ka vähim säde võib selle süüdata. Kui sellise koha läheduses on mõni asustatud hoone, kus kas või ajutiselt elavad inimesed, siis võib nende elu olla laskeharjutusest süttiva maastikutulekahju korral ohus. Teine olukord, kus loodusobjekti valitseja ei saa keelduda nõusoleku andmisest, on seotud vajadusega maastikku põletada, et hoida ära vara oluline kahjustamine. Selliseks olukorraks saab pidada näiteks seda, kui kõrgepingeliinid asuvad laskeharjutuse koha lähedal ning kontrollimata põlemise korral need kahjustuvad ja selle tagajärjel jääb arvestatav hulk inimesi ilma elektrita.

Maastiku kontrollitud põletamisel tuleb tagada pidev järelevalve ja tõkestada tule levimine väljapoole kontrollitud põletamise ala. Nagu igasuguse tule tegemise korral, tuleb alati tagada selle järelevalve ja võimalik

levimine väljapoole kontrollitavat põletamise kohta. Sellise järelevalve korraldab põletamisest huvitatud isik, kes vastutab kogu protsessi eest. Täpsemad nõuded maastiku kontrollitud põletamiseks on siseministri 8. veebruaril 2021. a määruses nr 4 „Maastiku kontrollitud põletamise nõuded ja kord”⁴⁶, mille volitusnorm tuleb TuOS § 16 lõikest 8. Kõnealuses rakendusaktis on näiteks määratud, et maastiku kontrollitud põletamiseks koostatakse juhend, milles kirjeldatakse erinevaid meetodeid, vajalikke ilmastikutingimusi ja ohutusnõudeid. Igakordsel põletamisel koostatakse selleks puhuks objekti ohutusplan, kus on kirjas kavandatav tegevus ja võimalike ohtude maandamise meetmed.

§ 17. Maaomaniku kohustused metsaga kaetud alal

(1) Maaomanik on kohustatud:

- 1) rajama metsaga kaetud alale tuletõkestusribad ja -vööndid ning neid hooldama, välja arvatud looduskaitsealade alusel määratud kaitsealadel, kui see tuleneb käesoleva paragrahvi lõikest 2;
- 2) valmistama ette ja tähistama olemasolevad suitsetamise ja lõkke tegemise kohad ning transpordivahendi peatuskohad;
- 3) tähistama olemasolevad veevõtukohad, hoidma juurdepääsuteed sõidetavad ja tagama muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused;
- 4) suure tuleohtu korral ja Päästeameti korraldusel panema nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta.

(2) Tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise nõuded ning nõuded tuletõkestusribale ja -vööndile kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

TuOS § 17 käsitleb maaomaniku kohustusi metsaga kaetud alal. Seaduses tuuakse välja, et maaomanik on kohustatud rajama tuletõkestusribasid või -vööndeid, valmistama ette suitsetamise või lõkke tegemise kohad, tähistama veevõtukohad, tuleohtlikul ajal tagama vajaduse korral kirjalikud teated lõkke tegemise keelu kohta jne. Seaduses kirjeldatud maaomaniku kohustused laienevad nii erametsale kui ka riigimetsale. Riigile kuuluvat metsa majandab Riigimetsa Majandamise Keskus (edaspidi *RMK*). Erametsa

46 Siseministri määrus nr 4. <https://www.riigiteataja.ee/akt/111022021001>

majandab üldjuhul selle omanik või tema volitatud esindaja. Seaduse käesoleva paragrahvi alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega nõuded tuletõkestusribadele ja -vöönditele ning nende rajamisele. Nõuete eesmärk on tagada metsades tuleohutus, ennetada metsa- ja maastikutulekahjusid, takistada tulekahju korral selle levik ning tagada päästetööks vajalikud veevõtukohad.

Seaduses kehtestatakse maaomaniku kohustused tuleohutuse tagamisel. Maaomanik peab rajama metsaga kaetud alale tuletõkestusribad ja -vööndid ning neid hooldama, välja arvatud LKS-i alusel määratud kaitsealadel, kui see tuleneb seaduse § 17 lõikest 2. Maaomaniku kohustus on valmistada ette ja tähistada olemasolevad suitsetamise ja lõkke tegemise kohad ning transpordivahendi peatuskohad. Peale selle peab maaomanik tähistama olemasolevad veevõtukohad, hoidma juurdepääsuteed sõidetaavad ja tagama muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused. Päästeameti väljakuulutatud tuleohtlikul ajal ehk looduses valitseva suure tuleohtu korral peab maaomanik panema nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta. Peale TuOS sätestab MS § 42 lõike 1 punkt 1, et metsaomanik on kohustatud kaitsma metsa tulekahju eest. Metsatulekahjude ennetamiseks on võimalik saada toetust Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist. Sellest toetatakse näiteks tuletõkestusribade ja -vööndite rajamist, suitsetamis- ja lõkkekohtade rajamist, tuletõrjerveevõtu kohtade ja juurdepääsude teede korrashoidu ning samuti tuleohumärkide ja -plakatite soetamist. Täpsemad nõuded toetuse taotlemiseks on kehtestatud põllumajandusministri 20. mai 2010. a määrusega nr 61 „Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“⁴⁷. Metsatulekahjude ennetamise meetmete (sh tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise, suitsetamise ja lõkkekohtade ettevalmistamise, veevõtukohtade tähistamise) kohta on täpsemalt võimalik lugeda Eesti Metsaseltsi väljaantud raamatust „Metsatulekahjud“⁴⁸ (autorid Henn Alton ja Ain David Kiil).

Tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine on seotud metsatulekahju korral tule leviku tõkestamisega (nii pinnatule kui ka ladvatule korral). Tuletõkestusribade rajamine eeldab eelkõige pinnase puhastamist süttivast pinnasematerjalist (nt kuivanud muru või hein), põõsastikust ja puudest. Üldjuhul rajatakse tule leviku tõkestamiseks vähemalt 2,5–4 meetri laiused

---

47 Põllumajandusministri määrus nr 61. <https://www.riigiteataja.ee/akt/126072011013>

48 Metsatulekahjud. <https://abi.raamatukoi.ee/cgi-bin/isik?26616>

mineraliseeritud katkestuseta tuletõkestusribad. Mineraliseerimine tähendab pinnase puhastamist süttivast pinnasematerjalist (nt muru, sambliku, heina eemaldamine kuni mulla või liivani). Tuletõkestusribad rajatakse näiteks tuleohtliku okaspuumetsa ja teemaa piirile või tuleohtliku okaspuumetsa ümber. Tuletõkestusriba rajamine on seotud pinnatule tõkestamisega. Tuletõkestusvöönd rajatakse näiteks okaspuumetsa tulekindluse suurendamiseks. Üldjuhul tekitatakse tuletõkestusvööndiga okaspuumetsas üksteisest isoleeritud katastriüksuste, metsaalade või metsakvartalite plokid nii, et vööndi keskel asetseb tõkestus (nt tee, kraav, jõgi, rajatud tuletõkestusriba). Peale selle eeldab tuletõkestusriba rajamine, et mõlemal pool tõket asetseks vähemalt 5 meetri laiune lehtpuuenamusega vöönd või muu risust, raiejäätmetest, okaspuu järelkasvust ja alusmetsast puhastatud vöönd. Tuletõkestusvööndi rajamine on seotud ladvatule tõkestamisega. Tuletõkestusribasid või -vööndeid võib rajada ka muudesse kui okaspuuenamusega metsadesse. Peale tuletõkestusribade või -vööndite rajamise tuleb neid edaspidi ka hooldada, et need täidaksid oma eesmärgi. Pinnast tuleb regulaarselt puhastada süttimisohhtlikust rohust, heinast või põõsastikust ning sinna langenud puudest või okstest. Ilma hooldamiseta ei pruugi tuletõkestusriba või -vöönd tõkestada tule levikut. Seadus ei kohusta tuletõkestusribasid ja -vööndeid rajama LKS-i alusel määratud kaitsealadel. Kaitstavatel loodusobjektidel võidakse tuletõkestusribasid ja -vööndeid rajada juhul, kui see ei ole vastuolus kaitseala kaitse-eesmärgiga. Detailsemad nõuded tuletõkestusribade või -vööndite rajamisele on sätestatud seaduse § 17 lõike 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri 28. veebruari 2011. a määrusega nr 14 „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta“⁴⁹.

Suitsetamise ja lõkke tegemise kohtade ning transpordivahendite peatumiskohtade ettevalmistamine ja tähistamine on seotud metsa- ja maastikutulekahjude ennetamisega. Oluline on, et inimeste viibimine metsas ja seal tehtavad tegevused oleksid tuleohutud. Nõue on vajalik, kuna metsas käimine ja seal lõkke tegemine on eriti suveperioodil väga tavaline. Maaomanik saab luua ohutu keskkonna, kus suitsetamine, lõkke tegemine ja transpordivahendite parkimine ei tekita metsatulekahju ohtu. Ohutuse tagamiseks suitsetamisel võidakse metsa paigutada näiteks liivaga varustatud suitsukonide äraviskamiskoht või prügikast. Ohutuks lõkke tegemiseks võidakse metsa paigaldada näiteks kattega lõkkekoht (millel on olemas

49 Keskkonnaministri määrus nr 14. <https://www.riigiteataja.ee/akt/108032011003>

sädemepüüdja) või rajada ja valmistada ette lõkkekoht, mis vastab küttekoldevälise tule tegemise nõuetele. Lisaks võivad lõkke tegemise kohtades olla erinevad tulekustutusvahendid lõkke summutamiseks või tule leviku piiramiseks (nt vesi, liiv, kululuud). Autode parkimiskohtade ettevalmistamine eeldab sobivate parkimiskohtade või -platsi olemasolu või selle tekitamist. Samuti eeldab see maapinna puhastamist süttivast pinnasest (nt kuiv või kõrge rohi), et mootorsõiduki põhja all olevad kuumad osad ei süütaks kiviaanud maapinda. Suitsetamise ja lõkke tegemise kohad ning transpordivahendite peatumiskohad tuleb tähistada viitade ja siltidega, et need oleksid kergesti leitavad ja kasutatavad.

Metsa- ja maastikutulekahju korral on päästetööd tehes oluline, et veevõtukohad oleksid tähistatud, juurdepääsuteed oleksid sõidukiga läbitavad ja samuti oleks olemas muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused. Juurdepääsuteede puhul on oluline, et tee oleks sõidetav ja see kannaks päästetehnikat. Sobivateks veevõtukohtadeks on näiteks kraavid, jõed, järved, tiigid ja muud looduslikud või tehislilikud veevõtukohad. Veevõtukohtade puhul on oluline, et nendele pääseks päästemeeskonna tehnikaga vabalt ligi, näiteks on olemas juurdepääsutee, teepind on tasane ja kannab päästeautot, samuti peab olema võimalus päästeautoga manööverdada või ringi pöörata. Tehniliseks tingimuseks on näiteks see, et veevõtukohtas on olemas vajalik vee mahtuvus ja vee sügavus kustutusvee võtmiseks, veepinna nivoo ja veevõtukohta teenindusplatsi kõrguste vahe on tasakaalus. Selleks et veevõtukoht oleks kiiresti leitav, peab see olema tähistatud siltide ja viitadega. Täpsemad nõuded tuletõrje veevõtukohta rajamiseks on kehtestatud siseministri 18. veebruari 2021. a määrusega nr 10 „Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord“⁵⁰.

Tuleohtlikul ajal ja Päästeameti korraldusel tuleb maaomanikul panna nähtavale kohale välja teated lõkke tegemise keelu kohta. See on vajalik eelkõige metsa- ja maastikutulekahju ennetamiseks ning selleks, et inimesi valitsevast tuleohust täiendavalt teavitada. Sättes on mõeldud, et maaomanik paneb nähtavale kohale välja teated lõkke tegemise keelu kohta olukorras, kus Päästeamet on kuulutanud välja tuleohtliku aja ja piirkonna ning teavitanud sellest avalikkust. Siinkohal ei ole mõeldud, et Päästeamet hakkab täiendavalt eraldi teavitama kõiki maaomanikke, et nad paneksid vastavad keelavad teated. Kui mets ei jää tuleohtlikul ajal määratud piirkonda, ei

---

50 Siseministri määrus nr 10. <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021020?leiaKehtiv>

ole maaomanik kohustatud teateid välja panema. Teade on nähtaval, kui see on näiteks metsatee juures (nt metsa välispiirides asuv sisenemistee), suitsetamise ja lõkke tegemise kohas või muus kohas, kus inimesed peamiselt viibivad ja võivad tuld teha (nt laagripitsid, suuremad telkimiskohad). Siinkohal tuleb arvestada ka elanikkonna keeleoskust ja vajaduse korral teha sildid mitmes keeles (nt vene- või ingliskeelsena).

Keskonnaministri määrusega on kehtestatud nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta. Määrusega sätestatakse detailsemad nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite ning nende rajamise kohta, tuuakse välja, millised peavad olema tuletõkestusribad ja -vööndid ning hoolduspõhimõtted, ning täpsustatakse tuletõkestusribade ja -vööndite rajamist kaitstavatel loodusobjektidel.

§ 18. Riigimetsa majandaja kohustused

Riigimetsa majandaja on kohustatud korraldama riigimetsas tuleohtlikul ajal valve, et tagada viivitamatult tulekahju avastamine, sellest Euroopa ühtsel hädaabinumbril 112 teatamine ja tulekahju kustutamiseks esmaste meetmete rakendamine.

Paragrahv 18 sätestab riigimetsa majandaja kohustused. Enamik Eesti Vabariigi metsast kuulub riigile. Eesti Vabariigis on riigimetsa majandajaks määratud Riigimetsa Majandamise Keskus. Riigimetsa kaitseks ning metsa- ja maastikutulekahju ennetamiseks on seadusega kehtestatud nõue, et tuleohtlikul ajal tuleb korraldada valve. See on vajalik, et tulekahju viivitamatult avastada, teavitada sellest häirekeskust ja rakendada esmaseid meetmeid tulekahju kustutamiseks. Ulatuslik metsatulekahju võib tekitada riikliku hädaolukorra, kui see hõlmab suurt territooriumi ja kestab mitu ööpäeva. Valve korraldamine metsades võib toimuda metsavahtide, patrullide, vaatluslendude, seiresüsteemide (nt elektrooniline valvekaameratest koosnev tuleseiresüsteem), satelliitide info vahenduse, tulevalvetornide kasutamise jms kaudu. Inimesed võivad looduses viibides avastada metsatulekahju, kui tuntakse metsatulekahju lõhna või nähakse suitsu või tuld. Tuleohtlikul ajal on valve vajalik, kuna metsa- ja maastikutulekahju hiline avastamine toob kaasa suure kahju riigimetsale ja kulu tulekahju likvideerimisel. Sügis- ja talveperioodil, kui ei ole kuulutatud välja tuleohtlikku aega, ei ole tuleohutuse seisukohast valve vajalik (st looduses puudub tuleoht metsa- ja maastikutulekahju tekkimiseks). Valve aitab operatiivselt teavitada võimalikust tulekahjust juba selle algstaadiumis ja võtta tarvitusele esmased meetmed tulekahju kustutamiseks ning seeläbi metsa säästa.

Häirekeskuse ja Päästeameti varane teavitamine tagab, et päästemeeskonnad saavad kiiresti alustada metsatulekahju kustutamist ning takistada selle edasist levikut, nii on võimalik vältida ulatusliku metsatulekahju tekkimist. Esmaste meetmete rakendamine tulekahju kustutamiseks on näiteks metsavahi avastatud metsatulekahju kustutamise alustamine käepäraste tulekustutusvahendite või -tehnikaga (nt kululuud, kastekann, veevoolik).

2.6. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded

§ 19. Põlevmaterjali hoidmisele esitatavad nõuded

- (1) Põlevmaterjali ei tohi hoida ehitises, selle all või vahetus läheduses selliselt, et see põhjustaks tuleohtu või raskendaks päästetööd.
- (2) Jäätmete hoiukoht peab paiknema põlevmaterjalist või süttiva pinnakihi ehitisest või mis tahes tulepüsivusega ehitise välisseinas olevast ukse-, akna- või muust avast ohutus kauguses.
- (3) Ehitises võib hoida ja kasutada hoone kütmiseks mõeldud põlevvedeliku või tuleohtlikku gaasi või muud plahvatusohtlikku põlevmaterjali, kui nende hoidmisel või kasutamisel on täidetud ehitisele ettenähtud nõuded.
- (4) Põlevmaterjali peab piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis paigutama vastavalt ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele.
- (5) Põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimine ehitiste vahelise tuleohutuskuja alal ei tohi ehitistele tekitada täiendavat tuleohtu ega takistada päästetööd.
- (6) Laoplatsil peab põlevmaterjali paigutama sellisesse kohta ja sellises koguses, nagu on laoplatsi plaanil määratud. Plaan peab asuma laoplatsi sissekäigu juures nähtaval kohal. Tootmis- ja laohoones märgitakse läbikäigu piir ja materjali põrandale ladustamise koht hästi nähtava piirjoonega.
- (7) Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 19 käsitleb nõudeid põlevmaterjali hoidmisele (sh ladustamisele). Põlevmaterjali tähendust defineerib seaduse § 2 lõige 3. Seaduses tuuakse välja tingimused põlevmaterjali hoidmiseks. Samuti sätestatakse nõuded põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi hoidmiseks, põlevmaterjali

paigutamiseks vastavalt ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele, mootorsõiduki või muude sõidukite parkimiseks ehitistevahelise tuleohutuskuja alal jne. Siseminister on kehtestanud määrusega detailsemad tuleohutusnõuded põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamisele. Põlevmaterjali hoidmine ja ladustamine on TuOS-is peaaegu samatähenduslikud. Näiteks on ühe puhul tegemist põlevmaterjali paigutamisega kuhugi (põlevmaterjali hoitakse ajutiselt ehitise mõnes ruumis) ja teise puhul on tegemist põlevmaterjali lattu panemisega või põlevmaterjalist kauba ladustamisega. Teisisõnu mõeldakse ladustamise all pigem põlevmaterjali püsivat hoidmist teatud kohas. Samas ei ole vahet, kas tegemist on põlevmaterjali lühi- või pikaajalise hoidmise ja ladustamisega, küsimus on pigem selles, milline on tegevuse mõju tuleohutusele. Tuleohutusnõuded ei ole põlevmaterjali hoidmise või ladustamise puhul erinevad. Seaduse sätte eesmärk on tagada, et põlevmaterjali hoidmisel ja ladustamisel arvestatakse füüsilist keskkonda ning võimalikku tulekahjuriski. Samuti ei tohi põlevmaterjalide hoidmine või ladustamine vähendada evakuatsiooniohutust ega tekitada lisaohtu päästetööl.

Seaduses on üldprintsipiina sätestatud, et põlevmaterjali ei tohi hoida ehitises, selle all või vahetus läheduses selliselt, et see põhjustaks tuleohu või raskendaks päästetööd. See tähendab, et põlevmaterjali hoidmisel ja ladustamisel tuleb enne läbi mõelda ohutuse aspekt ning arvestada, kas see võib tekitada ehitise tuleohtu või raskendada päästetööd. Oluline on hinnata võimalikku tuleohtu, kui põlevmaterjali hoitakse ehitises, selle all või vahetus läheduses.

Kui põlevmaterjali hoitakse ehitises (nt siseruumis, trepikojas, keldris, pööningul) ja selle all (nt ehitise maa-aluses avatud õhuga või kinnises parklas) või ehitise vahetus läheduses (nt ehitise välisseina vastas või vahetus läheduses), võib suurenda tulekahjurisk. Enne tuleb hinnata, kas põlevmaterjali võimaliku tulekahju korral võib see kanduda edasi ehitisele või tekitada muud ohtu (nt takistab ehitises evakuatsiooni, soodustab tule ja suitsu levikut). Arvestama peab, et ehitises või selle vahetus läheduses võib igasuguse põlevmaterjali hoidmine või ladustamine tekitada suuremat põlemiskoormust. See võib omakorda tekitada lisatuleohtu, millega ei ole ehitise projekteerimisel ja ehitamisel tõenäoliselt arvestatud. Näiteks võib ehitisse suuremas koguses ladustatud põlevmaterjali tulekahju tekitada olulisemalt suuremat põlengu intensiivsust ja soojuskiirgust, kui enne ehitise projekteerimist ja ehitamist oli arvestatud. Sellisel juhul võib tekkida probleeme ehitiste kandekonstruksioonide tulepüsivusega, kui nende tulepüsivus oli

enne arvatatud standardtulekahju järgi (nt põlevmaterjali tõttu on suurem põlemiskoormus ja samuti võib tulekahju kestus olla pikem). Standardtulekahju on tulekahju, mille temperatuur muutub standardse temperatuur-ajakõvera kohaselt.⁵¹ Samuti võib ehitise vahetusse lähedusse ladustatud põlevmaterjali tulekahju tekitada tuleohtu ümbritsevatele ehitistele soojuskiirguse või sädemete lendumise teel, kui ei ole arvestatud vajalikke tuleohutuskujasid.

Tuleb hinnata, kas põlevmaterjali hoidmine ehitises või selle vahetus läheduses võib raskendada päästetööd. Näiteks võib see tulekahju korral tekitada suuremat põlemiskoormust ja põlengu intensiivsust ning raskendada tulekahju kustutamist. Samuti võib see muuta ohtlikuks suitsusukeldumise (nt ehitise keldris või pööningul). Päästetöödel võib ladustatud põlevmaterjal tekitada kõrgendatud riskikeskkonna (nt süttinud põlevmaterjalist eraldub palju suitsu või muid mürgiseid põlemisgaase, põlevmaterjal on paigutatud suitsusukeldumise teekonnale, tegemist on ohtliku põlevmaterjaliga, nagu näiteks põlevvedeliku kanistritega või tuleohtliku gaasi balloonidega). Kui ladustatud põlevmaterjali tulekahju on väga intensiivne (nt materjalil on suur põlemiskoormus), võib tulekahju kustutamiseks olla vaja kaasata tavapärasest rohkem päästeressursse, mis võib raskendada päästetööd.

Seaduses on öeldud, et jäätmete hoiukoht peab paiknema põlevmaterjalist või süttiva pinnakihiga ehitisest või mis tahes tulepüsivusega ehitise välisseinas olevast ukse-, akna- või muust avast ohutus kauguses. Siinkohal on mõeldud, et põlevmaterjali paigutamisel arvestatakse, kas see võib tekitada täiendavat tuleohtu ehitisele või mitte ning kas see võib tekitada tuleohtu muule läheduses paiknevale põlevmaterjalile (nt jäätmete hoiukoha läheduses paiknevad ehitismaterjalid, puuriidad, küttematerjalid, kaubaalused, kile- ja papihunnikud või mõni muu lahtine põlevmaterjalide hoiukoht). Jäätmete hoiukoha all on silmas peetud eelkõige prügikaste või -konteinereid. Praktikas on võimalikud olukorrad, kus jäätmete hoiukohast saab alguse tulekahju (nt keegi on põlevmaterjalidega täidetud prügikasti visanud hõõguva suitsukoni või muid tuleohtlikke jäätmeid) ja see levib edasi lähedal asuvale ehitisele või seal paiknevatele põlevmaterjalidele. Seega on mõeldud näiteks olukorda, kus ehitise tulekahju tekib väliskeskkonnas aset leidvast tulekahjust (st tulekahju saab alguse väljastpoolt ehitist). Jäätmete hoiukoha paigutamisel tuleb silmas pidada, milline on ehitise

---

51 Eesti Standard EVS 812-1:2013 „Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“ (Tallinn: Eesti Standardikeskus, 2013), lk 14.

väline pinnakiht ja selle tuletundlikkus (st kas ehitise väline pinnakiht on süttivast materjalist, nt puithooned või plastfassaad, või kui ehitustööde käigus vahetatakse välisfassaadi ja selle ajal ei ole mittesüttiva materjaliga kaetud süttivast materjalidest pinnakihid või konstruktsioonid). Siinjuures tuleb arvestada, kas ehitise väline pinnakiht võib leegiga kokkupuutel või kõrgest temperatuurist süttida, põleda, hõõguda, söestuda ning samuti eraldada suitsu, mürgiseid gaase või kuumi tilku. Kui ehitise väline pinnakiht on mittesüttivast materjalist (nt betoonist või tellistest ehitised) ega ole muud tuleohtu, võib selle vahetusse lähedusse rajada ka jäätmete hoiukoha. Samuti tuleb enne hinnata, milline on kaugus ehitise välisseinas olevast uksest, aknast või muust avast, seejuures ei ole tähtis, milline on ehitise tulepüsivus (st kas ehitise kandekonstruktsioonide poolest on tegemist tulekindla, tuld takistava või tuld kartva ehitisega). Muude avade all on mõeldud näiteks keldriluuke, õhutuspilusid, garaaži väravaid, kauba laadimisavasid. Uste, akende või muude avade puhul tuleb arvestada, et tulekahju korral võib jäätmete hoiukohas levida tulekahju nende kaudu ehitisse. Seda eelkõige juhul, kui jäätmete hoiukoht paikneb vahetult ehitise avade läheduses. Avad võivad tekitada tuleohtu, kuna tulekahju võib nende kaudu kergesti levida ehitisse (nt soojuskiirguse toimel puruneb aken, uks põleb läbi või on need avatud asendis).

Seaduses ei ole esitatud jääkasid ohutuskujasid jäätmete hoiukoha ning põlevmaterjalide, ehitise või selle avade vahelise nõutava vahemaa puhul, ohutu kauguse määramisel tuleb lähtuda reaalsest olukorrast ja ohtude kaalutlusest. Näiteks tuleb ohutu kauguse arvutamisel praktikas juhinduda eelkõige sellest, millisest materjalist on ehitise ja prügikasti, kas tulekahju korral võivad leek või sädemed ehitist ohustada, kui suur on prügikasti ja mida selles hoitakse, millised on läheduses asuvad põlevmaterjalid ning nende süttimisomadused (nt kas tegemist on kergesti süttiva materjaliga). Oluline on hinnata, kas prügikastis hoitakse süttimisohutlikku materjali (paber, kile, riided, plastik, papp vms) ning kas sinna võib sattuda mingisugune süüteallikas (kustutamata sigaret või tikk, söetükid, isesüttimisele kalduvad materjalid vms). Näiteks olukorras, kus metallist prügikonteineris hoitakse ainult metalli või klaasi, ei pruugi see ehitisele lisatuleohtu tekitada ning seetõttu ei ole ohutuks kauguseks vajalik määrata eraldi suuri ohutuskujasid. Põlevmaterjalide ladustamist (sh jäätmete ladustamist) on täpsustatud seaduse § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a

määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“⁵².

Seaduses on sätestatud, et ehitises võib hoida ja kasutada hoone kütteks mõeldud põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi või muud plahvatusohtlikku põlevmaterjali, kui nende hoidmisel või kasutamisel on täidetud ehitisele ettenähtud nõuded. Nõude puhul tuleb arvestada, et teatud küttesüsteemid võivad töötada küttematerjalina näiteks põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi baasil. Seetõttu võib olla vaja põlevmaterjale ehitises hoida. Samas suurendab nii põlevvedeliku, tuleohtliku gaasi kui ka muude plahvatusohtlike põlevmaterjalide hoidmine ja kasutamine ehitises võimaliku tulekahjuriski. Seepärast on seaduses nõue, et selliste põlevmaterjalide hoidmise ja kasutamise eeldus on ehitisele ette nähtud nõuete täitmine. Siinkohal on näiteks mõeldud, et ehitise kütmiseks kasutatavat põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi võib ehitise keldris ja põõningul hoida ainult juhul, kui see on ohutu ja ehituslikult ette nähtud. Ehitise ettenähtud nõuete all on näiteks mõeldud, et täidetud on tuletõkkesektsiooni moodustamise nõue või ehitusprojektis on eraldi ettenähtud põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi hoidmine mingis ruumis. Igasugune kütmiseks hoitav põlevmaterjal (sh põlevvedelik või tuleohtlik gaas) suurendab põlemiskoormust ehitises. Samuti võidakse ehituslikult ette näha nõue, et katlaruumis võib olla mingi kindla mahtuvusega mahuti või seal võidakse hoida mingis kindlas koguses küttematerjali vms. Kui põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi hoitakse hoones selleks mitte ettenähtud osas, siis võib tulekahju leviku korral põlevvedeliku või tuleohtlikku gaasi plahvatus hoone purustada või suurendada oluliselt tulekahju intensiivsust. Põlevmaterjalide hoidmist ja kasutamist ehitises on täpsustatud seaduse § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“.

Põlevmaterjali peab piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis paigutama vastavalt ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele. Põlevmaterjalide puhul tuleb arvestada, et teatud ohtlikud ained võivad omavahel segunedes või kokkupuutel keemiliselt reageerida hakata ja tuua kaasa õnnetuse. Seega ei pruugi kõik põlevmaterjalid kokku sobida ning nende hoidmisel ja ladustamisel tuleb enne hinnata ohtlike ainete hoidmise ühtesobivust. Ohtlikud põlevmaterjalid tuleb üksteisest eraldada ja paigutada nii, et ained ei puutuks käitlemisel ja õnnetuse korral (sealhulgas taara

---

52 Siseministri määrus nr 44. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13356396>

lekkimisel) kokku. Näiteks on ohutuse tagamiseks oluline, et ehitise ühes ruumis ei hoitaks tuleohtlikku gaasi (põlevgaasi) koos hapnikuga, kuna nende lekkimine ja segunemine võib tekitada isesüttimise ja plahvatuse. Samuti ei tohi hapnikuballoon kokku puutuda rasva, õli või muu põlevvedelikuga. Seaduses toodud nõue ohtlike ainete eraldamiseks aitab vältida põlevmaterjalide isesüttimist, plahvatuse tekkimist või tulekahju tagajärgede raskendamist. Täpsemad nõuded ohtlike ainete eraldamiseks on toodud seaduse § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“.

Ohutuse tagamiseks ei tohi põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimine ehitistevahelise tuleohutuskuja alal tekitada ehitistele lisatuleohtu ega takistada päästetööd. Ehituslike tuleohutusnõuete kohaselt nähakse naaberehitisele tule leviku takistamiseks ette ehitistevahelised tuleohutuskujad või muud ehituslikud meetmed. Üldjuhul loetakse ehitistevaheliseks tuleohutuskujaks vähemalt 8 meetrit, kui ei ole rakendatud muid ehituslikke meetmeid. Väiksema tuleohutuskuja korral võib ohutuse tagamiseks olla ehitiste vahele rajatud tulemüür või moodustatud tuld tõkestav välissein. Ehitise vahetusse lähedusse ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tulekahju korral võib selline tulekahju kergesti ehitisele levida. Seda eelkõige põhjusel, et enam ei ole nõutud tuleohutuskuja, mis tagaks tulekahju korral piisava vahemaa süttinud objekti ja ehitise vahel. Seetõttu tuleb põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimisel arvestada, et see ei tohi tekitada täiendavat tuleohtu. Täiendavaks tuleohuks ongi nõutud tuleohutuskuja puudumine. Samuti sõltub see ladustatavast põlevmaterjalist ja selle kogusest (nt kas tegemist on kergesti süttiva või isesüttimisele kalduva põlevmaterjaliga). Ka mootorsõiduki või muu sõiduki puhul tuleb arvestada, kas selle võimaliku tulekahju korral võib tekkida täiendavat tuleohtu ehitisele või mitte. Oluline on hinnata, kas ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tulekahju korral võib see lahtise tule või soojuskiirguse toimele süüdata ka vahetus läheduses oleva ehitise või selle välisseina.

Samuti tuleb põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimisel hinnata, kas see võib takistada päästetööd, näiteks päästetehnika juurdepääsu ehitisele ja manööverdamise või ümberpööramise võimalusi. Näiteks kõrgema ehitise või kõrghoone puhul on väga oluline, et igalt ehitise küljelt oleks ligipääs pääste redel- või tõstukautoga. Samuti eeldab pääste redel- ja tõstukauto kasutamine sobivat

tegevusraadiust. Kui vajalikku asukohta on ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõidukeid, võib see takistada pääste redel- või tõstukauto kasutamist. Probleeme võib tekitada juurdepääsuteedele põlevmaterjali ladustamine või mootorsõidukite parkimine. Siinjuures tuleb arvestada, et päästetehnika mõõtmed võivad olla oluliselt suuremad kui tavapärasel mootorsõidukil ja seepärast on vaja laiemat teerada. Kui päästetehnika ei pääse tulekahju korral ehitisele ligi, tähendab see näiteks pikemaid voolikliine ja muudab päästetöö keerulisemaks. Päästetööd võib takistada ka põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki parkimine maa-aluse tule-tõrjehüdrandi kaevuluugi kaanele või maapealse tuletõrjehüdrandi ette. Sellisel juhul võib olla päästetööl vajaliku kustutusvee saamine raskem.

Seaduses ei ole määratud ohutuskujasid põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki parkimisel, need on nimetatud määruses 44. Samas tuleb silmas pidada, et mootorsõiduki täpsema ohutu kauguse määramine on jäetud ehitise valdaja pädevusse, et ta saaks seda korraldada enda parema äranägemise järgi ning arvestada reaalselt olukorda ehitise vahetus ümbruses. Seejuures tuleb igas olukorras eraldi kaalutleda, kas põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muu sõiduki parkimine tekitab juurde võimaliku tuleohtu või mitte (nt milline on ettenähtud tuleohutuskuja, milline on ladustatav põlevmaterjal ja selle kogus, milline on ehitise välisseina materjal). Samuti tuleb hinnata, kas see takistab päästetööd või mitte (nt kas see mõjutab ehitisele ligipääsu). Nii põlevmaterjali ladustamisel kui ka mootorsõiduki parkimisel on võimalik tuleoht suurem juhul, kui ehitise välispind on süttiv. Tuleohutuskuja puudumise tõttu võib ehitiseväline tulekahju kergemini levida süttiva välispinnaga ehitisse. Kui tegemist on mittesüttiva välispinnaga või madala tuletundlikkusega ehitisega, võib ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tuleohutuskuja ehitisest olla väiksem. Näiteks kui tegemist on betoon- või kiviseinaga, siis suure tõenäosusega ei ole ehitisele ka tuleohtu, kui sinna vahetusse lähedusse ladustatakse põlevmaterjali või pargitakse mootorsõidukeid. Kuid ka mittesüttiva välispinnaga ehitise puhul tuleb silmas pidada ohutut kaugust välisseinast olevast ukse-, akna- või muust avast, et selle kaudu ei leviks tulekahju ehitisse. Põlevmaterjalide ladustamist ja mootorsõidukite parkimist ehitise välisseina lähedusse on täpsustatud seaduse § 19 lõike 7 alusel välja antud siseministri 2. septembri 2010. a määruses nr 44 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“.

Seaduses on sätestatud, et laoplatsil peab põlevmaterjali paigutama sellisesse kohta ja sellises koguses, nagu on laoplatsi plaanis määratud⁵³. Laoplatsi plaani peab koostama selleks, et enne mõeldaks korralduslikult läbi ohutuse tagamine põlevmaterjali ladustamisel (nt milliseid põlevmaterjale kuhu tohib ladustada, kas neid sobib ladustada koos teiste põlevmaterjalidega ja millises koguses seda teha tohib) ning tekiks terviklik ülevaade ladustamise korraldusest (skeem, kus on kajastatud põlevmaterjalide ladustamise asukohad ja kogused, juurdepääsuteed põlevmaterjalile, põlevmaterjalide omavaheline kaugus jne).

Kui enne ei ole läbi mõeldud põlevmaterjalide ladustamise korraldust, võib tekkida olukord, kus materjale ladustatakse väga suures koguses, ei jäeta piisavaid tuleohutuskujasid ehitiste või teiste põlevmaterjalide vahele ega ole juurdepääsuteid põlevmaterjalide kustutamiseks (nt on juurdepääsuteed liiga kitsad). See omakorda suurendab tulekahjuriski. Suures koguses põlevmaterjalide ladustamine võib tulekahju korral tekitada väga suure põlemiskoormuse, mistõttu on raskendatud päästetöö tegemine (nt suure intensiivsuse korral ei saa tulekahju lähedalt kustutada, samuti ei pruugi pääseda ligidale põlemiskoldele või on kustutatav ala liiga suur). Samuti võib tulekahju sellisel juhul leegi või soojuskiirguse toimel kergesti edasi kanduda lähedal olevatele ehitistele või muudele põlevmaterjalidele (sh suurtest kogustest tuleneva suurema põlemiskoormuse korral ei pruugi enam piisata tavapärasest tuleohutuskujast). Laoplatsi plaan on vajalik eelkõige selliste laoplatside puhul, kus ladustatakse põlevmaterjali suuremas koguses (nt ladustatakse rohkem kui 1000 kuupmeetrit puitu, plasti, rehve, turvast). Laoplatsi plaan tuleb panna välja laoplatsi sissekäigu juurde nähtavale kohale, et oleks selge ülevaade ladustamise korraldusest (on sellelt selgelt näha, kus midagi ladustatakse, millised on kogused, millised on juurdepääsuteed jne). Päästetöö aspektist on plaan vajalik, et selgitada välja võimalik oht, tuvastada juurdepääsuteed ning valida sobilik kustutustaktika. Ladustamise korralduse läbimõtlemine ja plaani koostamine aitab kaasa objekti tulekahjuriski maandamisele.

Seaduses on nõue, et tootmis- ja laohoones märgitakse läbikäigu piir ja materjali pörandale ladustamise koht hästi nähtava piirjoonega. See nõue on vajalik päästetööks, kui läbikäigus on liikumine takistatud ning põlevmaterjalid laohoones süttivad (päästetöö on raskendatud ja tulekahju tagajärjed on raskemad). Läbikäigu piiri määramine ja ladustamiskoha

---

53 Põlevmaterjalide lahtise laoplatsi tuleohutuse tagamine. Päästeamet.

piirjoone märkimine tagab selle, et järgitakse ettenähtud ladustamiskohti ega tekitata asjatult suure põlemiskoormusega ladustatud alasid, mis suurendavad võimalikku tuleohtu.

Siseministri määrusega 44 on kehtestatud põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded. Määruses on sätestatud nõuded põlevmaterjali ladustamiseks küttesüsteemi vahetusse lähedusse, põlevmaterjali ladustamiseks ehitises või selle välisseina läheduses, põlevmaterjalidest jäätmete ladustamiseks, suures koguses põlevmaterjali ladustamiseks ning samuti nõuded ohtlike ainete ladustamisel.

2.7. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded

§ 20. Avalik üritus

Avalik üritus on avalikus kohas toimuv ja avalikkusele suunatud lõbustusüritus, võistlus, etendus, kaubandusüritus või muu sellesarnane inimeste kogunemine, mis ei ole koosolek.

TuOS § 20 sätestab avaliku ürituse mõiste. Avalikuks ürituseks nimetatakse avalikus kohas toimuvat ja avalikkusele suunatud lõbustusüritust, võistlust, etendust, kaubandusüritust või muud sellesarnast inimeste kogunemist, mis ei ole koosolek. Korrakaitseaduse (edaspidi *KorS*) § 58 lõige 3 annab avalikule üritusele samasuguse mõiste. Avalik üritus on üks osa avalikust kogunemist, kuid siinkohal tuleb märkida, et tegemist ei ole avaliku koosolekuga. Avalik koosolek on pigem seotud inimeste ühise meelsuse kujundamise või väljendamisega (nt miiting, meelevaieldus, demonstratsioon). Avalik üritus on seevastu avalikus kohas toimuv ja avalikkusele suunatud üritus, mis on pigem seotud meelelahutusliku elamuse saamisega (nt osalemine spordivõistlusel, lõbustuspargis, laadal, teatrietendusel, kontserdil, kunstinäitusel, moeetendusel). Avalikule üritusele kogunevad inimesed teadlikult ja tahtlikult. TuOS-is on avaliku ürituse defineerimine vajalik, kuna see on tuleohutusega seotud. Avalikel üritustel võib osaleda suur hulk rahvast ja see on otseselt seotud evakuatsiooniohutusega. Seaduse tasemel on välja töötatud avaliku ürituse tuleohutusnõuded, et vältida võimaliku õnnetuse toimumist ja suurendada avalike ürituste ohutust.

Avalik üritus on mõeldud avalikkusele ja toimub avalikus kohas. Korrakaitseadus avab avaliku koha tähenduse, kus *KorS* § 54 kohaselt nimetatakse avalikuks kohaks määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud või määratlemata isikute ringi kasutuses olevat maa-ala, ehitist, ruumi või selle

osa, samuti ühissõidukit. See tähendab, et avalik koht on kõigile isikutele avatud või kasutamiseks mõeldud koht (st seaduse kohaselt on mingisugune koht määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud või seda kasutatakse määratlemata ringi isikute poolt). Määratlemata isikute ring tähendab eelkõige seda, et kindlate tunnuste abil ei ole kindlaks määratud nende isikute ringi, kes pääsevad mingisugusele maa-alale, ehitisele, ruumile vms ligi. Näiteks tähendab määratlemata isikute ring seda, et igaüks pääseb restorani, kinno, etendusele või spordivõistlustele. Samas kui üritusele on jagatud ainult nimelised kutsed (nt pulm, ball, sünnipäev, erakontsert) või ehitisse pääseb ainult nimelise uksekaardi või võtmega, ei ole tegemist määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud kohaga, vaid kindlaksmääratud isikute ringile kasutamiseks antud kohaga. Siinkohal tuleb arvestada, et kui omanik või valdaja on enda maa-ala, ehitise, ruumi või ühissõiduki andnud kasutada määratlemata isikute ringile või see koht on muul viisil faktiliselt avalikus kasutuses, on tegemist samuti avaliku kohaga.

Kinnine üritus, kuhu ei kaasata avalikkust (st üritus ei ole avalikkusele avatud), ei ole avalik üritus. Näiteks võib selleks olla eraeesmärgil toimuv kontsert, etendus, sünnipäevapidu. Kui üritus toimub küll avalikus kohas, kuid pole avalikkusele suunatud või avatud, ei ole tegemist avaliku üritusega. Nii ei nimetata avalikuks ürituseks näiteks avalikus kohas toimuvat pulma, matust, sünnipäevapidu või mõnda muud üritust, mis on mõeldud erakogunemisenä. Näiteks kui muidu avalikus kasutuses olev restoran on reserveeritud erasünnipäeva pidamiseks, ei ole tegemist avaliku üritusega.

§ 21. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded

- (1) Avalikku üritust võib korraldada ettenähtud arvu evakuatsiooniteede ja -pääsudega ehitises või selle osas ning maksimaalselt nii suurele inimeste arvule, kui palju on antud ehitises ette nähtud.
- (2) Kui avalik üritus toimub üle 200 istekohaga ruumis, siis peavad istmed ja istmerekad olema omavahel ühendatud või peab ühendama istmed pöranda külge selliselt, et oleks tagatud ohutu evakuatsioon.
- (3) Ehitises toimuva avaliku ürituse ajal ei tohi vähendada vaatesaalis rida-devahelise läbikäigu laiust ega paigutada läbikäigutele lisaistet.
- (4) Avalikul üritusel tuleb tagada kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral.

TuOS § 21 käsitleb avaliku ürituse tuleohutusnõudeid. Seaduses tuuakse välja nõuded avaliku ürituse korraldamiseks ehitises või selle osas, istmete ja istmeridade omavaheliseks ühendamiseks, vaatesaali ridadevahelise läbikäigu laiuusele ning inimeste kiireks teavitamiseks. Nõuete eesmärk on tagada avalikul üritusel viibivate isikute ohutus.

Seaduse kohaselt võib avalikku üritust korraldada ettenähtud arvu evakuatsiooniteede ja -pääsudega ehitises või selle osas ning maksimaalselt nii suurele inimeste arvule, kui palju on selles ehitises ette nähtud. Sellega tagatakse, et avaliku ürituse korraldamisel arvestatakse, kas ehitises või selle osas on olemas nõutud hulk evakuatsiooniteid ja -pääse ning kui palju inimesi tohib ehitises korruga viibida. See omakorda on seotud evakuatsiooniohutusega õnnetuse korral. Kui ehitises võib avalikul üritusel viibida suur hulk inimesi, on vaja õnnetuse korral tagada nende ohutu ja kiire väljapääs. Kui ehitises viibib rohkem inimesi kui on maksimaalne lubatud arv, tekitab see suure riski: tulekahju korral on ehitisest väljapääs takistatud ja ummistatud ning väljapääsude poole kiirustav rahvahulk võib inimesi vigastada. Igasugune takistus evakuatsiooniteel või -pääsude juures võib pikendada evakueerumisaega, samuti vähendab see liikumiskiirust ehitisest välja ja võib tekitada paanikat. Samas võib tulekahju levik ja eluohtliku suitsu tekkimine olla väga kiire ning toimuda mõne minuti jooksul. Seega kehtib üldine põhimõte, et mida rohkem on inimesi ehitises, seda rohkem on vaja evakuatsiooniteid ja -pääse. Peale selle peab suurema rahvahulga puhul arvestama, et inimestel oleks võimalik kasutada erinevaid ja hajutatult paigutatud evakuatsiooniteid evakuatsioonipääsudeni. Näiteks ei ole ohutu olukord, kus ööklubis või kontserdil peab suur rahvahulk õnnetuse korral ehitisest väljumiseks kasutama ainult ühte evakuatsiooniteed ja -pääsu (sh ülerrahvastatuse korral). Kui tulekahju toimub evakuatsioonipääsu lähedal, võivad inimesed jääda tulelõksu. Samuti tuleb korralduslikult tagada, et avaliku ürituse ajal oleksid ehitise evakuatsiooniteed ja -pääsud kasutatavad ning seal ei oleks muid ohtusid (nt evakuatsiooniteedel ei oleks ladustatud põlevmaterjale ega kasutatud dekoratsiooniks või viimistluseks süttivaid materjale, evakuatsioonipääsud ei oleks tõkestatud või lukustatud). Avalikku üritust korraldades tuleb enne läbi mõelda, kuidas inimesed tulekahju korral ehitisest ohutult välja pääseksid. Seepärast tuleb arvestada, et avalikule üritusele ei pääseks põhjendamatult liiga suur hulk rahvast, kui see ei ole kooskõlas ehitise kasutajate arvuga. Õnnetuse korral on ülerrahvastatud ehitisest inimeste evakuatsioon keerukas ja ohtlik. Kui isik rikub avaliku ürituse tuleohutusnõudeid, saab ta vastutusele võtta TuOS § 49 alusel (avaliku

urituse tuleohutusnõuete rikkumine) väärtekorras. Väärteo toime pane-mise eest saab karistada nii füüsilist kui ka juriidilist isikut. Füüsilisele isikule on sanktsioonina ette nähtud karistus rahatrahv kuni 300 trahviühikut ja juriidilisele isikule kuni 3200-eurone rahatrahv. Olenevalt rikkumise olemu-sest ja ohu hinnangust võib järelevalveametnik teha avaliku ürituse korral-damisel tuleohutuse nõuete rikkumise korral ka vastutavale isikule ettekir-jutuse. Ettekirjutuse andmisel on võimalik kohustada vastutavat isikut kohe rikkumist lõpetama. Lisaks on võimalik koos ettekirjutuses määratud kohus-tusega isikule anda ka sunniraha hoiatus ehk teatud rahaline summa, mis peaks motiveerima lõpetama rikkumist ettenähtud tähtjaks.

Ettenähtud evakuatsiooniteede ja -pääsude arv ehitises ning ehitist kasutatavate inimeste arv on esitatud ehitusprojekti. Ehitusprojekti olev evakuatsioonipääsude arv ja paigutus on määratud tavapäraselt vastavalt ehitise kasutamiststarbele ja ehitise kasutajate ettenähtud maksimaal-sele arvule. Kui ehitusprojekti ei ole või projektis vajalikke andmeid ei sisaldu, siis saab ohutust tõendada tuleohutusauditiga. Siinjuures tuleb arvestada siseministri 30. märtsi 2017 määrust nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutus-nõuded“, mis määratleb nõuded evakuatsiooniteedele ja -pääsudele ning ehitise kasutajate arvule. Määruse § 41 lõige 2 sätestab, et evakuatsiooni tagamiseks peab hoones olema selle kasutamiseviisile, ruumide kasutamise otstarbele ning kasutajate arvule ja nende liikumisvõimekusele või erivaja-dusele vastav arv sobiva paigutusega kergesti läbitavaid väljumisteid, eva-kuatsiooniteid ja -pääse ning nõutud tuletõkkeseksioone. Evakuatsiooni-aeg peab olema hoone kasutajate ohutuks evakuatsiooniks piisav ning evakuatsiooni- ja väljumistee ei või läbida tehnoeadmete või muid tehnilisi ruume. TuOS-s toodud sätte üks eesmärk on tagada korralduslikult ehitise kasutamisel ehituslike tuleohutusnõuete järgimine. Kui avalikku üritust soo-vitakse korraldada selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises, tuleb läh-tuda TuOS §-s 22 toodud nõuetest (nt ühekordse avaliku ürituse korralda-mine tehasehoones, laohoones).

Kui avalik üritus toimub üle 200 istekohaga ruumis, peavad istmed ja ist-meread olema omavahel ühendatud või peab ühendama istmed pöranda külge selliselt, et oleks tagatud ohutu evakuatsioon. Nõude eesmärk on tagada ohutu evakuatsioon, sest kui rahvamass väljub tulekahju korral ruu-mist, ummistavad kinnitamata istmed ruumi vahekäigud ja takistavad see-läbi inimeste evakuatsiooni. Näiteks võivad kinnitamata istmed või istme-read sattuda väljumisteele, mistõttu on ehitisest väljaliikuvate inimeste teekond takistatud, inimesed võivad kukkuda ja saada vigu, samuti võib see

soodustada paanika tekkimist. Seaduse nõude rakendamise eeldus on avaliku ürituse toimumine üle 200 istekohaga ruumis. Seega tuleb nõuet täita eelkõige siis, kui avalikul üritusel osaleb suur rahvahulk. Näiteks võib istmete ja istmeridade omavaheline ühendamine olla vajalik suurema istekoha arvuga teatrietendusel, konverentsil, loengusaalis, kontserdil, spordihallis, kinosaaalis, aktusesaalis, moeetendusel. Väiksema arvu istekohtade puhul ei ole istmete ja istmeridade omavaheline ühendamine vajalik, kuna see ei mõjuta oluliselt ohutut evakuatsiooni. Seaduse nõude täitmiseks saab omavahel ühendada istmeid ja istmeridasid (nt teatrisaali istmed moodustavad ühise, omavahel ühendatud või kinnitatud istmerea) või kinnitada istmed pöranda külge (nt kinosaaali istmed on kruvidega kinnitatud püsivalt pöranda külge). Ohutu evakuatsiooni tagamiseks tuleb ruumis olevad istmed ja istmeread ühendada omavahel selliselt, et õnnetuse korral ei takistaks need mingil viisil inimeste väljumist ehitisest.

Ehitises toimuva avaliku ürituse ajal ei tohi vähendada vaatesaalis ridadevahelise läbikäigu laiust ega paigutada läbikäiguteele lisaistet. Siinkohal on mõeldud, et igasuguses vaatesaalis peab olema ettenähtud nõuetekohane ridadevahelise läbikäigu laius, mis tagab tulekahju korral ohutu evakuatsiooni (nt evakuatsiooniks nõuetekohane läbikäiguteede laius). Vaatesaali all on eelkõige mõeldud igasuguste etenduskunstide (nt teatri, filmi, kontserdi, balleti, ooperi) ning esitluste, võistluste või muu samalaadse (nt tänuüritused, konverentsid, loengud, spordivõistlused) vaatamiseks kohaldatud saali või ruumi. Korralduslikult tuleb tagada, et vaatesaalis ei väheneks ridadevahelise läbikäigu laius ega sinna ei paigutataks lisaistmeid. Ridadevahelise läbikäigu laius võib väheneda näiteks juhul, kui istekohtadevaheline käigutee on jäetud liiga kitsaks või läbikäiguteele paigutatakse laudu, tehnikat või muid vahendeid ja materjale ning lisaistmeid.

Läbikäiguteedele paigutatud lisaistmed, millega suurendatakse vaatesaali istekohtade arvu, võivad takistada inimeste ohutut evakuatsiooni vaatesaalist välja. Läbikäiguteede rajamisel on arvestatud vajalikku vaba pinda inimeste evakuatsiooniks, kuid lisaistmed vähendavad seda ja takistavad liikumist. Ridadevahelise läbikäigu vajalik laius sõltub vaatesaali kasutatavate inimeste arvust: mida rohkem inimesi mahub vaatesaali, seda suurem on ka vajalik ridadevahelise läbikäigu laius. Vaatesaali ridadevahelise läbikäigu laius on seotud evakuatsiooniteede mõõtmetega, mis on täpsemalt määratud siseministri 30. märtsi 2017. a määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Selle § 47 lõige 5 sätestab, et evakuatsioonitee

miinimumlaiuseks on 1200 mm, kui seda kasutab kuni 120 inimest, ja seejärel lisandub iga järgmise 60 inimese kohta evakuaatsioonitee laiusele 400 mm.

Seaduse kohaselt tuleb avalikul üritusel tagada kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral. Avaliku ürituse korraldaja peab läbi mõtlema, kuidas ohu korral kiiresti teavitada kõiki inimesi, anda õiged käitumisjuhised ja vältida paanika tekkimist. Arvesse tuleb võtta asjaolu, et mitte kõik inimesed ei pruugi tavapärasest helisignaalist aru saada või seda kuulda. Avaliku ürituse korraldaja peab läbi mõtlema ka selle, kuidas teavitada võimalikust ohust ka näiteks vaegkuuljaid. Siinjuures tuleb arvestada, et inimeste ohutunnetus ja teadmine, kuidas ohu korral käituda, on väga erinev. Näiteks ehitises rakendunud tulekahjusignalisatsiooni tulekahjualarmi või muu ohu kahtluse korral (nt pommiähvardus, suitsu või tule tekkimine, sprinklersüsteemi rakendumine, elektrikatkestus või -lühis, gaasileke) tuleb inimestele selgitada võimaliku ohu olemust, anda käitumisjuhised ning algatada vajaduse korral evakuatsioon. See puudutab ka erineva puudega inimesi. Avalikul üritusel osalevad inimesed ei pruugi tunda ehitist ega teada sealseid käitumisjuhiseid ohu korral (nt ei pruugi inimesed teada, millist evakuatsiooniteed ja -pääsu kasutada või millal tuleks alustada evakuatsiooniga). Ohu korral tuleb inimesi kiiresti teavitada ka siis, kui avalik üritus toimub mingil maa-alal vabas õhus (erinevad väliüritused vms). Väliürituse korral tuleb samuti selgitada ohu olemust ja anda käitumisjuhised, et suunata avalikul üritusel osalevad inimesed ohutusse kohta. Nii ehitises kui ka vabas õhus toimuva avaliku ürituse puhul tuleb arvestada, et inimeste kiiret teavitamist võivad segada kõrvaltegurid, näiteks ööklubis ja kontserdil vali muusika, ürituse toimumine suurel ehitise pinnal või maa-alal. Samuti võib avalikul üritusel osaleda suur rahvahulk, mistõttu võib inimeste liikumine olla tavapärasest aeglasem. Ka võivad liikumist raskendada väliüritusel püstitatud telkide nõörid või kinnitused ning siseüritusel kasutatavad dekoratsioonid. Seetõttu on inimeste õigeaegne ehk kiire teavitamine ohu korral eriti oluline (sh käitumissuuniste andmine vajaduse korral eri keeltes).

§ 22. Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal

(1) Päästeametiga kooskõlastatult võib korraldada:

- 1) üle 150 osalejaga avaliku ürituse selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides, kui on tagatud ohutu evakuatsioon;

- 2) üle 300 osalejaga avaliku ürituse ajutises ehitises või atraktsioonidel, kui on tagatud ohutu evakuatsioon.

(2) Enne avaliku ürituse korraldamist selleks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamisel on avaliku ürituse korraldaja kohustatud kontrollima:

- 1) üritusega seotud ruumi, ehitise või ajutise ehitise ning atraktsioonide üldist tuleohutusseisundit;
- 2) evakuatsiooni- või hädaväljapääsu ning evakuatsioonitee tähistatust tuleohutusmärgiga;
- 3) evakuatsioonitee ja –pääsu kasutamismõeldust ja vastavust avaliku ürituse osalejate arvule;
- 4) ettenähtud tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja nende korrasolekut;
- 5) päästevahendite olemasolu ja kasutusmõeldust;
- 6) ruumis olevate seadmete seisukorda ja tööd;
- 7) muid asjaolusid, mis võivad põhjustada tulekahju.

(3) Avaliku ürituse korraldamisel selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamise kohta tuleb koostada asendiplaan, millel märgitakse evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed. Asendiplaan tuleb esitada asukohajärgsele päästkeskusele.

TuOS § 22 käsitleb avaliku ürituse korraldamist selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal. Näiteks võib avaliku ürituse korraldamiseks mitte ettenähtud ehitiseks olla tööstushoone, laohoone, katlamaja, parkimismaja, spordivõimla, elamu ning samuti ehitised, mida iga päev ei kasutata, kui seal soovitakse korraldada näiteks kontserti, diskoõhtut või teatrietendust. Eelkõige on mõeldud neid olukordi, kus avalikku üritust korraldatakse sellises ehitises, mis ei vasta selle kasutusotstarbele (st ehitises pole ettenähtud suure rahvahulga kogunemine). Kirjeldatud ehitiste ja kasutuses mitteolevate ehitiste puhul peab korraldaja tagama lisaks tuleohutusele ka selle, et kogu hoone on avaliku ürituse läbiviimiseks ohutu. Probleemiks võib olla ehitise konstruktsioonide püsivus, ebapiisav ventilatsioon, hallitus või muud asjaolud. Avaliku ürituse korraldamine selleks mitte ettenähtud alal tähendab eelkõige seda, et kasutatakse mingit maa-ala või territooriumi (sh ajutine ehitised või atraktsioonid), mis ei ole püsivalt mõeldud avalikeks

üritusteks. Näiteks võib avaliku ürituse korraldamiseks mitte ettenähtud ala olla mootorsõidukite parkla, kui seal soovitakse korraldada tsirkuseeten-dust, kontserti või pakkuda lõbustuspargi teenuseid. Samuti võib selleks olla mõni muu territoorium, kus soovitakse korraldada avalikku üritust (võistlusi, laata, välinäitust, pidustusi, etendusi vms). Avaliku ürituse korraldamiseks ette nähtud alad võivad olla näiteks pargid, lauluväljakud, küla-platsid, spordiväljakud, lõbustuspargialad, mis on oma otstarbelt püsivalt mõeldud avalikkusele kasutamiseks. Seaduses tuuakse välja, milliseid avalikke üritusi tuleb enne kooskõlastada Päästeametiga, mida on avaliku üri-tuse korraldaja kohustatud kontrollima enne avaliku ürituse korraldamist ning millisel juhul tuleb koostada avaliku ürituse kohta asendiplaan.

Päästeametiga kooskõlastatult võib selleks otstarbeks mitte ettenäh-tud ehitise siseruumides või ajutises ehitises või atraktsioonidel korraldada eelkõige neid avalikke üritusi, kus on tagatud ohutu evakuatsioon. Seaduses on nõue, et Päästeametiga tuleb avaliku ürituse korraldamine kooskõlas-tada juhul, kui see ületab teatud osalejate arvu. Päästeametiga kooskõlas-tatakse avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides juhul, kui seal on üle 150 osaleja. Samuti kooskõlasta-takse Päästeametiga avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel, kui seal on üle 300 osaleja. Päästeameti kooskõlastuse saa-mise peamine eeldus on ohutu evakuatsiooni tagamine avalikul üritusel. Kui avalikul üritusel on ettenähtud osalejate arv väiksem kui eespool nimeta-tud, ei pea avalikku üritust Päästeametiga kooskõlastama. Siiski peab ava-liku ürituse korraldaja ka sellisel juhul enne kontrollima, kas ehitise ruumid või atraktsioonid vastavad tuleohutus- ja muudele ohutusnõuetele.

Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehi-tise siseruumides on näiteks olukord, kus üritus toimub tööstushoones või laoruumis. Oluline on arvestada, et igal ehitisel on sõltuvalt selle kasuta-misotstarbest (sh kasutajate arvust) ettenähtud arv evakuatsiooniteid ja -pääse ning samuti on sinna ettenähtud erinevad tuleohutuspaigaldised. Olukorras, kus avalikuks ürituseks kasutatakse mõne muu kasutamisots-tarbiga ehitise siseruume ja kuhu oodatakse osalema suurt rahvahulka, ei pruugi see alati ohutu olla. Ehitistes, mis ei ole avalikeks üritusteks projek-teeritud, ei pruugi olla võimalik evakueerida suurt hulka inimesi, kuna ehi-tuslikult ei ole ette nähtud, et ehitises viibiks nii palju inimesi. Kui avaliku üri-tuse asukohana soovitakse kasutada mõnda selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitist ja selle siseruume, tuleb enne hinnata, kas sellise sünd-muse korraldamine on ohutu. Kui osalejate arv on üle 150, tuleb ürituse

korraldamine kooskõlastada Päästeametiga. Sellisel juhul saab Päästeamet hinnata, kas ohutus on piisaval tasemel tagatud. Väiksemate avalike ürituse korraldamisel peab ürituse korraldaja iseseisvalt ohutuse tagamist hindama, Päästeameti kaasamine ei ole kohustuslik. Näiteks on evakuaatsiooni ohutuseks oluline hinnata, kas ehitises on piisaval arvul evakuaatsioone ja -pääse või hädaväljapääse, kas need vastavad avalikul üritusel osalevate inimeste arvule ning kas need on kasutatavad ja tähistatud. Peale selle tuleb hinnata, kas ohu korral on tagatud inimeste teavitamine ning kas ehitises ettenähtud tuleohutuspaigaldised või päästevahendid on olemas ja töokorras (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteem, evakuaatsioonivalgustus, tulekustutid). Kui avalikku üritust soovitakse korraldada suure hulga osalejatega sellises ehitises, kus evakuaatsioon ei ole ohutu, ei ole sellise avaliku ürituse korraldamine lubatud. Riikliku järelevalve käigus on õigus peatada ehitise kasutamine, kui see võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse (nt avaliku ürituse ajal viibib ehitises suur hulk inimesi, kuid seal puuduvad evakuaatsiooniväljapääsud). Nõuete rikkumisel on võimalik võtta isik vastutusele TuOS § 49 alusel (avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine).

Avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel on näiteks olukord, kus ürituse toimumiskohaks on ajutine kergkonstruktsiooniga ehitis (nt kergkonstruktsiooniga paviljon, messihall, müügisaal, teatri- ja muusikahall, telk-kogunemishoone) või avalik üritus toimub maa-alal lõbususpargi atraktsioonidel. EhS § 3 lõike 4 kohaselt on ajutine ehitis lühemaks kui viieaastaseks kasutamiseks mõeldud ehitis, mis lammutatakse selle ajavahemiku möödumisel. Avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel on lubatud juhul, kui on tagatud ohutu evakuaatsioon. Oluline on arvestada, et ka ajutises ehitises on kasutajate arvu piirang ja tuleb tagada evakuaatsioonipääsud. Avalikku üritust atraktsioonidel korraldades tuleb tagada, et on olemas evakuaatsioonivõimalus (nt teatud juhtudel maha- või väljapääsemine atraktsioonilt, väljapääs territooriumilt, käiguteed atraktsioonide ja väravate vahel ning nende osas vajalike laiuste olemasolu). Kui osalejate arv on üle 300, tuleb ürituse korraldamine kooskõlastada Päästeametiga. Väiksema avaliku ürituse korraldamisel peab ürituse korraldaja iseseisvalt hindama ohutuse tagamist, Päästeameti kaasamine ei ole kohustuslik. Kui suure hulga osalejatega avaliku ürituse korraldamisel ajutises ehitises või atraktsioonidel ei ole tagatud ohutut evakuaatsiooni, ei ole avaliku ürituse korraldamine lubatud.

Enne avaliku ürituse korraldamist selleks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamisel on avaliku ürituse

korraldaja kohustatud kontrollima tuleohutusnõuete täitmist. Esiteks tuleb kontrollida üritusega seotud ruumi, ehitise või ajutise ehitise ning atraktsioonide üldist tuleohutusseisundit. Siinjuures on mõeldud, et avalikuks ürituseks kasutatav ehitis, ruum, ajutine ehitis või atraktsioonid ei oleks tuleohtlikud (nt ehitises ei oleks ohtlikke kütte- või elektrisüsteeme, ei ladustataks ohtlikke põlevmaterjale või atraktsioonid ei oleks tuleohtliku rikkega). Avaliku ürituse korraldamisel tuleb kontrollida ehitise evakuatsioonivõime või hädaväljapääse, evakuatsioonitee tähistatust tuleohutusmärgiga ning samuti evakuatsioonitee ja -pääsu kasutamiskõlblikkust ja vastavust avaliku ürituse osalejate arvule. Näiteks on oluline, et ehitisest on tulekahju korral võimalik evakueerumiseks kasutada eri evakuatsiooniteid, evakuatsioonipääse või hädaväljapääse, mis on ohutud ja vastavad ehitise kasutajate arvule, ning et evakuatsiooniteed oleksid vabalt läbitavad, väljapääsud ei oleks lukustatud ja neid oleks piisaval arvul vastavalt osalejate arvule. Ohutuks evakuatsiooniks peavad evakuatsiooniteed ning evakuatsioonivõime- ja hädaväljapääsud olema tähistatud tuleohutusmärgiga, et väljapääsud oleksid kergesti leitavad ja kasutatavad. Samuti tuleb kontrollida atraktsioonidelt ohutut evakuatsioonivõime (nt evakuatsiooniteed ja väljapääsud territooriumilt). Avaliku ürituse korraldaja on kohustatud kontrollima ka ehitises ettenähtud tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite olemasolu, korrasolekut ja kasutamiskõlblikkust. Siinjuures on mõeldud peamiselt neid tuleohutuspaigaldisi või päästevahendeid, mis on ehitises või atraktsioonidel püsivalt ette nähtud. Näiteks kui ehitises on püsivalt ette nähtud tulekahjusignalisatsioonisüsteem, tulekustutid, tulekustutusüsteem, tuletõrje voolikusüsteem ja evakuatsioonivalgustus, peavad need olema töökorras ja kasutatavad. Samas võib teatud tingimustel olla ohutuse tagamiseks vajalik ehitisse täiendavate tuleohutuspaigaldiste või päästevahendite paigaldamine (nt tulekustutite või tulekahjuandurite paigaldamine avaliku ürituse korraldamiseks). Samuti tuleb kontrollida ehitise ruumis olevate seadmete seisukorda ja tööd. Kui ehitises on näiteks grillseadmed, tööstusmasinad või -protsessid, samuti erinevad kütteseadmed (nt soojapuhurid), elektriseadmed või muud tuleohtlikud seadmed, peavad need olema töökorras ega tohi kujutada ohtu avalikul üritusel osalevatele inimestele. Peale selle tuleb avalikul üritusel kontrollida kõiki muid asjaolusid, mis võivad põhjustada tulekahju. Näiteks tuleb enne kontrollida, kas ürituse ajal soovitakse kasutada lahtist leeki (nt küünalde, tõrvikute, tuleatraktsioonide või pürotehniliste toodete kasutamine, lõkke tegemine) või milline on suitsetamise korraldus. Eespool nimetatud nõuete järgimise eest vastutab avaliku

ürituse korraldaja. Tuleohutuse nõuete rikkumise puhul on võimalik nii väärteovastutus kui ka haldusõiguslik ettekirjutuse andmine rikkumise lõpetamiseks.

Avaliku ürituse korraldamisel selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamise kohta tuleb koostada asendiplaan, millele märgitakse evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed. Avaliku ürituse korraldaja esitab asendiplaani asukohajärgsele päästkeskusele, et riiklik järelevalve saaks hinnata tuleohutusnõuete täitmist ja ohutuse tagamist oma tegevuspiirkonnas. Asendiplaanis tuleb keerulisemate hoonete (nt Linnahall Tallinnas, Narva Kreenholmi Manufaktuur Narvas) puhul ära näidata evakuatsiooniskeemid vajaduse korral koruste kaupa. See on paindlik avaliku ürituse korraldaja suhtes, kuna võimaldab kooskõlastamisega seotud asjaajamist lahendada kohalikul tasandil. Toodud säte on täpsustus nende avalike ürituste korraldamise kohta, mida tuleb enne Päästeametiga kooskõlastada (juhul kui 150 osalejaga avalik üritus toimub selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides või 300 osalejaga avalik üritus toimub ajutises ehitises või atraktsioonidel). Asendiplaanile märgitakse evakuatsiooniteed ehitisest, ajutisest ehitisest või atraktsioonidelt ning samuti päästesõidukite sisenemisteed territooriumile. Teisisõnu on oluline asendiplaanile kanda need teekonnad, mille kaudu inimesed avalikul üritusel ehitisest või territooriumilt ohutult välja pääsevad ning päästesõidukid ohu korral avaliku ürituse territooriumile ja ehitiseni või atraktsioonideni pääsevad. Samuti peab asendiplaanil olema märgitud nii olemasoleva ehitise paiknemine kui ka ajutise ehitise ja atraktsioonide paigaldamise asukohad. Asendiplaani koostamine tagab, et avaliku ürituse korraldamisel mõeldakse enne läbi võimalikud evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed, seejuures peavad need vastama avalikul üritusel osalevate inimeste arvule.

2.8. Tuletõrje veevõtukohtade esitatavad nõuded

§ 23. Tuletõrje veevõtukoht

(1) Tuletõrje veevõtukoht (edaspidi *veevõtukoht*) on veeallika juures olev aasta ringi kasutatav rajatis, mille kaudu võetakse vett pääste- ja demineerimistöodeks ning veekahuri täitmiseks.

(2) Ehitisel, millele on kehtestatud tuleohutusnõuded, peab olema nõuetele vastav veevõtukoht.

(2¹) Kui ehitises on tulekahju avastamine ja selle kustutamine tagatud muu tehnilise lahendusega, ei ole veevõtukoht käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt kohustuslik järgmiste ehitiste puhul:

- 1) üksikelamu;
- 2) kahe korteriga elamu, ridaelamu või kaksikelamu;
- 3) kolme või enama korteriga elamu, välja arvatud kõrghoone;
- 4) kuni kümne voodikohaga hoolekandeesutuse hoone;
- 5) kuni kümne kasutajaga kogunemishoone;
- 6) kuni kümne voodikohaga majutushoone;
- 7) kuni kümne töökohaga büroohoone.

(3) Veevõtukoha olemasolu tagab ehitise omanik, välja arvatud juhul, kui veevõtukoha rajamine on kokku lepitud või korraldatud teisiti. Kui veevõtukoht tagab rohkem kui ühe ehitise puhul käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõude täitmise, tagavad veevõtukoha olemasolu nende ehitiste omanikud ühiselt.

(4) Veevõtukohast võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste jaoks vett võtta valdaja loata.

TuOS § 23 avab tuletõrje veevõtukoha mõiste ning seab nõuded veevõtukoha olemasolule ja selle ühise rajamise võimalusele. Samuti sätestatakse siin paragrahvis luba veevõtukohast pääste- ja demineerimistöodeks ning veevahuri täitmiseks vee võtmine ilma selle valdaja loata. Tuletõrje veevõtukoht on seotud eelkõige tulekahju korral päästemeeskondadele vajaliku kustutusvee tagamisega. Selline veevarustus peab olema tagatud igal ehitisel.

Seaduses avatakse tuletõrje veevõtukoha tähendus, selleks loetakse veeallika juures olevat aasta ringi kasutatavat rajatist, mille kaudu võetakse vett pääste- ja demineerimistöodeks ning veevahuri täitmiseks. See tähendab sisuliselt torustikku ühisveevärgi trassil, tehislikku veereservuaari või mõnd looduslikku veekogu, mille külge saab ühendada pääste- või politseitehnika, et sealt vett saada. Veeallikana saab seega seaduse tähenduses käsitada ühisveevärki – vajalik kustutusvesi tagatakse linna/asula või mõne ettevõtte enda ühisveevõrgu ja tuletõrjehüdrantide kaudu; tehisveekogusid ja tuletõrjeveereservuaare – vajalik kustutusvesi tagatakse rajatud tehisliku veekogu või -hoidla (nt tuletõrjeveehoidla, tehislik järv või tiik, mahuti,

reservuaar) ja hüdrandi kaudu; ning looduslikke veekogusid – vajalik kustutusvesi tagatakse loodusliku veekogu (nt järv, jõgi, tiik) ja hüdrandi kaudu.

Olenemata sellest, milline on veeallikas, on oluline, et sellest oleks võimalik vajalikus hulgas vett kätte saada. Vesi on oluline päästetöödeks (kustutusvee saamine), demineerimistöödeks (lõhkekehade kahjutuks tegemisel) ja veekahuri täitmiseks, kui politseil või muul korrakaitseorganil on vaja kasutada veekahurit KorS § 79¹ kohaselt. Täpsem tehniliste vahendite ja/või rajatiste kogum, mis veeallikale rajatakse, sõltub konkreetsest olukorrast ja veevajadusest. Samuti peab olema rajatud sobilik juurdepääsutee ja tagatud aastaringne vee hulk – need meetmed tagavad veevõtukohta aastaringse kasutatavuse. Tuletõrje veevõtukohta aastaringne kasutatavus tähendab, et see on tehniliselt korras ja päästemeeskonnale vabalt kasutatav. Siinkohal on mõeldud ka seda, et tuletõrje veevõtukohta saab kasutada talvistes oludes (nt talvel on juurdepääsuteed lahti lükatud lumest, maa-alune või maa-pealne tuletõrjehüdrant ei ole lumehunniku all, loodusliku veevõtukohta puhul on tehtud auk jäässe, tehnilised vahendid ja torud on kaitstud külma ilma eest, torustik ei ole kinni külmunud). Samuti tuleb jälgida, et kevadise suurvee ajal ei oleks tuletõrje veevõtukoht üle ujutatud või suvisel ajal ei oleks seal veetase liiga madal.

Tuleb silmas pidada, et on ka kohti, kust pääste saab võtta vett, aga see koht ei ole TuOS-i mõistes veevõtukoht. Näiteks on loodusliku veekogu kaldale rajatud kõrgendus ja koht, kus päästeauto saab seista (ja vajaduse korral ümber pöörata) ning vee võtmine sellest kohast ei ole lahendatud hüdrandiga, vaid sealt saab vett päästeauto voolikutega. Sellisel juhul ei ole see nõuetele vastav tuletõrje veevõtukoht, vaid see on koht, kust pääste saab vajaduse korral vett võtta. Sellised lahendused on kasutusel pigem metsaja maastikutulekahjude kustutamisel, kus maaomanikud on võimaldanud päästele kirjeldatud vee võtmise kohad. Lisaks vajab märkimist, et veeseaduse (VeeS) § 188 kohaselt ei ole veeluba vaja vee võtmiseks hädaolukorras, päästesündmuse lahendamiseks või nende sündmuste jäljendamise korral õppustel – see tähendab, et pääste võib vajaduse korral võtta vett sealt, kus ta seda kätte saab ja kus tema hinnangul on see vajalik.

Igal ehitisel, millele on kehtestatud tuleohutusnõuded, peab olema nõuetele vastav veevõtukoht. Siinkohal tuleb rõhutada, et ehitist tuleb käsitada EhS-i mõistes ja seega on ehitis nii hoone kui rajatis, sealhulgas ladustamisplats. See on üldprintsipi, mis sätestab vajaliku kustutusvee tagamise ehitise tulekahju kustutamiseks. Linna või asula piirkonnas saab ehitise tuletõrje veevõtukohtadeks pidada eelkõige ühisveevärki koos

tuletõrjehüdrantidega. Seda peamiselt juhul, kui ühisveevõrk on juba rajatud ja see tagab vajaliku kustutusvee vooluhulga. Samas objektidel või piirkondades, kus puudub ühisveevõrk või on vajadus suurema kustutusvee vooluhulga järele, on otstarbekas rajada tehisveekogu või tuletõrjeveereservuaar või kasutada läheduses paiknevat looduslikku veekogu. Vajalik veevooluhulk võib olla ka kombineeritult tagatud, arvestades hüdrantide puudulikku vooluhulka ja veemahutit. Tulekahju kustutamine võib nõuda suurt kustutusvee vooluhulka näiteks juhul, kui tegemist on tööstus- või laohoonega, kus on tulekahju korral suurem põlemiskoormus või kui ehitise territooriumil ladustatakse suures koguses põlevmaterjali. Samuti ei pruugi igal pool olla rajatud ühisveevõrku või on see majanduslikult ebaotstarbekas. Seetõttu on mõistlik tuletõrje veevarustusena kasutada hoopis looduslikku veekogu. Igasuguse ehitise tuletõrje veevarustuse puhul on oluline, et tuletõrje veevõtukoht asuks ehitisest nõutavas kauguses ning tulekahju korral ja selle kustutusaja jooksul oleks tagatud vajalik kustutusvee vooluhulk. Täpsemad tehnilised nõuded ehitise tuletõrje veevõtukohtadele on siseministri 18. veebruaril 2021. a määruses nr 10 „Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord“.⁵⁴ Selles määruses on esitatud ka tuletõrje veevõtukohta kauguse ehitisest, vajalik kustutusvee vooluhulk ja muud olulised nõuded, mis on seotud nii veevõtukohta rajamise kui ka selle korrashoiuga. Lisaks võib vaadata ka standardit „EVS 812-6 Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus“.⁵⁵ Eespool viidatud määrus sätestab, et tuletõrje veevõtukohta ei pea rajama, kui tulekahju avastamine ja selle kustutamine ehitises on tagatud muu tehnilise lahendusega, tähendab sisuliselt seda, et kui ehitis on varustatud kustutussüsteemiga, mis suudab ise tulekahju tuvastada, selle peale käivituda ja selle (vähemalt algfaasis) ka kustutada.

TuOS-is on nimetatud need ehitised, mille puhul saab veevõtukohta rajamise asemel tagada tulekahju kiire kustutamise kustutussüsteemiga. Seega saab veevõtukohta asendada kustutussüsteemiga üksikelamus (ehitisealuse pinnaga rohkem kui 60 ruutmeetrit), kahe korteriga elamus, kolme või enam korteriga elamus, välja arvatud hoones, mis on kõrgem kui 28 meetrit, kuni kümne voodikohaga hooldekodus, kuni kümne kasutajaga kogunemishoones, kuni kümne voodikohaga majutushoones ning kuni kümne töökohaga büroohoones. See nimekiri on kinnine ja kehtib vaid nimetatud ehitiste puhul.

54 Siseministri määrus nr 10. <https://www.riigiteataja.ee/akt/117122022008?leiaKehtiv>

55 Eesti Standard. EVS 812-6 Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus. <https://www.evs.ee/et/evs-812-6-2012-a1-2013-consolidated>

Need ehitised, kus on juba praegu automaatne kustutussüsteem nõutav, seda välistust kasutada ei saa. Automaatne tulekustutussüsteem on keh-tiva õiguse kohaselt nõutud hoones, kus tuletõkkeseksioon asub läbi kolme või enama korruse, välja arvatud tuletõkkeseksioonina rajatud evakuat-sioonitrepikoda ning ühe ja kahe korteriga elamu, hoones, millel on rohkem kui kaheksa korrust või mis on kõrgem kui 28 meetrit, mitme korrusega keld-ris, enam kui neljakorruselise III kasutusviisiga hoones või selle osas, kus automaatse tulekustutussüsteemi rakendamine ei põhjusta ohtu inimese elule, tervisele ega varale või ei häiri oluliselt elutähtsa teenuse osutamist, hoones, mis ületab korruselisuse ja piirpindala osas sätestatud piirväärtusi, suure pindala või suure eripõlemiskoormusega, kuid seejuures vähevalvata-vas ruumis, milles tekkinud tulekahju võib ohustada ümbrust või põhjustada suurt varalist kahju või kultuuriväärtuse hävimist, TP2-klassi kolme- kuni neljakorruselise hoone trepikojas, mille tuletundlikkus on D-s2,d2, TP2-klassi viie- kuni kaheksakorruselises hoones, mille kandekonstruktiooni tuletundlikkus on väiksem kui A2-s1,d0, ning hoones või selle osas, kus hoo-nes toimuvast tegevusest, hoone korruse pindalast, korruselisusest, kasu-tamise otstarbest, kõrgusest või muudest põhjustest tingituna on kasuta-jate turvalisus väike ja päästetöö tegemine ohtlik. Sellistele kriteeriumidele vastavates hoonetes on kustutussüsteem juba olemas ja nende ehitiste puhul ei näe seadus ette võimalust seda kasutada veevõtukohast loobumise alternatiivina. Ehk siis nendes ehitistes, mis on loetletud siseministri mää-ruses nr 17 kohustusega rajada kustutussüsteem, peab olema lisaks ehitise-väline tuletõrje veevõtukoht.

Alternatiivisena rajatav kustutussüsteem on oma olemuselt lihtne ning selle rajamiseks ei pea olema erioskusi ja pädevust. Päästeamet on koosta-nud ehitisse kustutussüsteemi rajamiseks juhendi, mille abil saab igaüks oma ehitist tulekahju eest kaitsta. Kustutussüsteem avastab tulekahju selle algfaasis ning asub seda kohe kustutama ja jahutama. See omakorda tähen-dab päästele seda, et kohale jõudes on neil oluliselt vähem vett vaja, et kustutustöö lõpule viia. Väiksemate põlengute korral suudab süsteem tule-kahju ise kustutada. Sellistele kustutussüsteemidele kehtib standard EVS-EN 16925 „Paiksed tulekustutussüsteemid. Automaatsed elamu sprin-klersüsteemid. Projekteerimine, paigaldamine ja hooldus”,⁵⁶ milles käsita-takse just kustutussüsteeme, mis on mõeldud väiksematele

---

56 Standardikeskus. EVS-EN 16925:2018/AC:2020. <https://www.evs.ee/et/evs-en-16925-2018-ac-2020>

majapidamistele. Seega, kui otsustatakse tuletõrje veevõtukoht asendada automaatse kustutussüsteemiga, on see igati eesmärgipärane ja seaduslik.

Veevõtukohta olemasolu tagab ehitise omanik, välja arvatud juhul, kui veevõtukohta rajamine on kokku lepitud või korraldatud teisiti. Kui veevõtukoht on mõeldud rohkem kui kahe ehitise kaitseks, tagavad veevõtukohta olemasolu nende ehitiste omanikud ühiselt. Seega annab seadus võimaluse tuletõrje veevõtukoht rajada mitme ehitise omanikul ühiselt, et selle ühe, rajatava, veevõtukohtaga saaksid kõik ehitised täita seadusest tuleneva nõude (ehitisel peab olema tuletõrje veevõtukoht). Nii nähakse ette ehitiste omanike koostöö nõuetekohase veevõtukohta olemasolu tagamiseks, mis on igati loomulik, arvestades veevõtukohta eesmärki – inimeste ja vara kaitse. Mõistlik on sellisel juhul veevõtukohta rajamise kulud jagada proportsionaalselt kõigi kasutajate vahel. Võib juhtuda, et veevõtukohta rajamiseks sobiv maa-ala on sellise isiku omandis, kes pole veevõtukohta rajamisest huvitatud (elab ise mujal vms). Sel juhul saavad ümbruses olevad isikud maaomanikuga kokku leppida, et rajavad veevõtukohta tema maale ja asuvad seda ühiselt hooldama. Arvestades veevõtukohta eesmärki – sealt saadavat vett kasutatakse põleva ehitise kustutamiseks ja seega tule leviku piiramiseks naaberehitistele –, ei saa üheselt määrata, kes peab iga kord veevõtukohta ainuisikuliselt rajama.

Veevõtukohta saab rajada ka arendaja, mõni ettevõtja või KOV, kuid veevõtukohta peab hooldama selle valdaja. Seega peab veevõtukohtal olema alati omanik. Kuna sellist korraldust – keegi teine ehitab vajaliku veevõtukohta välja ja annab selle hiljem valitud valdajale üle – pole seaduses kirjeldatud, siis tuleb siin lähtuda alati eesmärgist: igal ehitisel peab olema korralikult hooldatud ja toimiv tuletõrje veevõtukoht. Samuti peab igal veevõtukohtal olema omanik või valdaja, kes siis kas üksi või teiste isikutega koos tagab veevõtukohta õigeaegse hoolduse.

Kuna veevõtukohta rajamine algab juba planeeringute koostamise faasis (üld- või detailplaneering), siis ongi oluline, et neis oleks veevõtukohtade rajamine kavandatud. Üldplaneering on dokument, millega KOV suunab enda valla või linna ruumilist arengut. Detailplaneeringu eesmärk on eelkõige üldplaneeringu elluviimine ja planeeringualale ruumilise terviklahenduse loomine (PlanS § 124 lõige 2). Detailplaneeringud tuleb vastavalt PlanS § 125 koostada linnades kui asustusüksustes, alevites ja alevikes ning nendega piirnevas avalikus veekogus hoone püstitamiseks, teatud tingimustel olemasoleva hoone laiendamiseks, olulise avaliku huviga rajatise püstitamiseks (staadion, golfväljak jms) või olulise ruumilise mõjuga ehitise

ehitamiseks. Kuigi õiguslik regulatsioon ei näe ette KOV-i kohustust üldplaneeringuid ellu viia, samuti ei ole nähtud ette järelevalvet üldplaneeringute elluviimise üle, siis olukorras, kus üldplaneeringut ellu ei viida, ei ole ka tule-tõrje veevõtukohad vajalikud. Üksikult seisvana ei ole otstarbekas veevõtu-kohti rajada.

Kui KOV planeeringu algatab, peab ta läbi mõtlema kõik ehitustegevuseks vajalikud küsimused, sh kuidas planeeritakse ehitistele tuletõrje veevõtukohad, sest igal ehitisel peab see seaduse kohaselt olema. Tegemist on ehitiste toimimiseks vajaliku rajatisega, mille eesmärk on võimaldada hoones tekkinud tulekahju kustutada ja kaitsta naaberehitisi. Veevõtukohta rajamine sõltub hoonestuse rajamisest, ilma hoonestuseta pole veevõtu-kohti vaja rajada.

Ühisveevärgil asuvad hüdrandid rajab vee-ettevõtja, selleks ei pea eraldi koostöövormi looma. Vee-ettevõtjad täidavad kohalikul tasandil KOV-i ülesannet korraldada vallas või linnas veevarustust ja kanalisatsiooni. Seda tehakse KOV-i kinnitatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava alusel, millega nähakse ette ka tuletõrje veevõtu-kohtade rajamine. Seega on ühisveevärgile rajatavatel tuletõrje veevõtu-kohtadel alati olemas valdaja, kes seda veevõtu-kohta hooldab.

Veevõtukohast võib pääste- ja demineerimistöodeks ning veekahuri täitmiseks vett võtta valdaja loata. Veeseaduse § 188 sätestab, et vee võtmiseks hädaolukorras, päästesündmuse lahendamiseks või nimetatud sündmuste jäljendamise korral õppustel ei ole vaja veeluba. See tähendab, et veeseadus lubab päästjatel mis tahes kohast hädaolukorras ja päästesündmuse lahendamiseks ilma loata võtta vett. Kuna tegelikult võib osutuda vajalikuks kasutada vett ka muul otstarbel (näiteks kõrval asuvate objektide jahutamiseks või veekahuri laadimiseks), on seaduses nõue, et tuletõrje veevõtukohast võib vett võtta valdaja loata ka demineerimistöode tegemiseks ja veekahuri täitmiseks. Sisuliselt tähendab see seda, et tuletõrje veevõtukohast võib valdaja loata vett võtta mitte ainult tule tõrjumiseks, vaid ka veekahuri täitmiseks, et seda erivahendina vastavalt KorS-ile kasutada, ning demineerimistöodeks. Veevõtukohast võetud vee tagastamine on osa veevõtukoha korrashoiust. Veevõtukoha korrashoiu tagamine on täpsemalt reguleeritud §-s 24 ja selle kohaselt lasub see kohustus üldjuhul veevõtu-kohta valdajal, välja arvatud juhul, kui veevõtukoha korrashoiu tagamine on kokku lepitud või korraldatud teisiti. Kui veevõtu-koht on rajatud mitme ehitise kaitseks, siis peavad ehitise omanikud tegema koostööd ka korrashoiul. Seega jäävad vee kulud (eelkõige tehislisest veevõtukohast võetud

kustutusvee taastamine) veevõtukohta valdaja kanda, kes saab seda kohustust jagada teiste ehitiste omanikega, kelle huvides on veevõtukohta korrasolek. Ühisveevärgil asuvast hüdrantist võetud vee kulud kantakse solidaarselt selle trassi vee kasutajate vahel.

§ 24. Veevõtukohale esitatavad nõuded

- (1) Tagatud peab olema aastaringne juurdepääs veevõtukohale ja võimalus seda kasutada.
- (2) Veevõtukohas peab olema tagatud ehitise kaitseks vajalik vee vooluhulk.
- (3) Veevõtukohta korrashoiu tagab veevõtukohta valdaja, välja arvatud juhul, kui veevõtukohta korrashoiu tagamine on kokku lepitud või korraldatud teisiti. Kui veevõtukoht tagab rohkem kui ühe ehitise puhul käesoleva seaduse § 23 lõikes 2 nimetatud nõude täitmise, tagavad veevõtukohta korrashoiu nende ehitiste omanikud ühiselt.
- (4) Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 24 sätestab veevõtukohale nõuded, mille täitmine peab tagama veevõtukohta aasta läbi kasutatavuse. Põhilised nõuded on seotud juurdepääsude ja vajaliku vooluhulgaga. Korrashoiunõuded on kehtestatud sise-ministri määrusega.

Tuletõrje veevõtukohas peab olema tagatud aasta läbi juurdepääs veevõtukohale ja võimalus seda kasutada. Tuletõrje veevõtukohta aastaringse juurdepääsu ja kasutamise võimaluse tagamise all on mõeldud, et veevõtukohta on olemas aasta ringi kasutatavad ja ligipääsetavad juurdepääsuteed ning veevõtukohta saab kasutada päästeauto pumba abil. See nõue (juurdepääs peab olema tagatud päästeautole) tagab ka selle, et vajaduse korral saab veevõtukohtast võtta vett muu varustuse abil (näiteks eraldi olevate mootorpumpadega). Samuti peab tuletõrje veevõtukoht olema avatav päästevarustus kasutades (nt tuletõrjehüdrandi lukustus on päästemeeskonnale sobilik ja kasutatav) ja olema tehniliselt korras (nt hüdrant või torustik on töökorras, mahuti terve). Kokkuvõtlikult tähendab juurdepääs seda, et veevõtukoht peab olema ligipääsetav päästeautoga (mis tagab vajaduse korral ka muu tehnikaga juurdepääsu), tee sinna peab kulgema takistusteta ning tagatud peab olema kindel ja piisava suurusega plats, kus päästeauto saaks vee võtmise ajal olla. Tiheasustusega alal peab tuletõrje

veevõtukohtade juures olema takistatud muude autode parkimine, et see ei seaks omakorda lisatakistusi päästetehnikale. See nõue peab olema täidetud ka talvel või porisel ajal. Kasutamisolukord tähendab, et veevõtukohas peab olema piisav hulk vett ning vee võtmiseks vajalik torustik peab olema ummistusteta ja mehaaniliste vigastusteta, muidu ei pruugi päästeauto veevõtukohast vett kätte saada. Ka talvisel ajal peab olema võimalik veealikesest vett saada. Seda on võimalik tagada torustiku paigaldamise nõudeid järgides.

Veevõtukohas peab olema tagatud ehitise kaitseks vajalik vee vooluhulk. Sobiliku veekoguse all on mõeldud, et sõltumata tuletõrje veevarustusest on olemas piisav kogus kustutusvett tulekahju kustutamiseks või on olemas eraldi kustutusveevaru. Näiteks peab ühisveevõrk tuletõrjehüdrandi kaudu andma välja vajaliku koguse ja vooluhulga kustutusvett, tuletõrjemahutis või looduslikus veekogus peab olema ettenähtud kogus vett, samuti peab viimase sügavus olema sobilik kustutusvee kättesaamiseks. Kustutamiseks vajalik veekogus sõltub peamiselt tulekahju kustutamiseks vajalikust vooluhulgast ja arvutuslikust tulekahju kestusest. Tulekahju kustutusvee normvooluhulk ja arvutuslik kestus sõltuvad peamiselt ehitise kasutusviisist, põlemiskooormusest, korruste arvust ning tuletõkkesektsioonide piirpindalast ja ehitise tuleohuklassist, samuti sellest, kas ehitises on olemas automaatne tulekustutussüsteem (kuna ka see võib mõjutada kustutusvee kogust). Siseministri 18. veebruari 2021. a määruses nr 10 „Veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord“ on esitatud tabeli kujul nõuded veevooluhulgale veevõtukohas. Samuti on täpsustatud kustutusvee normvooluhulka ja tulekahju arvutuslikku kestust ning nende täpsemat määramist standardis⁵⁷. Kui standardi ja õigusakti vahel on arväärtustes vastuolu, siis juhendatakse õigusaktist. Samas saab kasutada standardis pakutud lahendusi juhaks, kui vajalikud väärtused või kirjeldused õigusaktis puuduvad.

Veevõtukohta korrashoiu tagab veevõtukohta valdaja, välja arvatud juhul, kui veevõtukohta korrashoiu tagamine on kokku lepitud või korraldatud teisiti. Kui veevõtukoht tagab rohkem kui ühe ehitise puhul käesoleva seaduse § 23 lõikes 2 nimetatud nõude täitmise, tagavad veevõtukohta korrashoiu nende ehitiste omanikud ühiselt. Seaduse kohaselt on vastutus veevõtukohta korrashoiu tagamisel pandud tuletõrje veevõtukohta valdajale, kuna tema teostab asja üle tegelikku võimu. Samas märgitakse seaduses, et kui üks

---

57 Standardikeskus EVS 812-6 „Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus. <https://www.evs.ee/et/evs-812-6-2012-a2-2017>

veevõtukoht tagab rohkem kui ühe ehitise puhul nõude, et igal ehitisel peab olema veevõtukoht, täitmise, siis tagavad veevõtukohta korrashoiu ehitiste omanikud ühiselt. Tuletõrje veevõtukohta üle tegelikku võimu omava isiku vastutus korrashoiu puhul on seaduses otstarbekas ja asjakohane, kuna tegelik võim annab isikule sarnaselt omanikuga võimaluse hoida veevõtukoht korras või kõrvaldada puudus muudest isikutest lihtsamini (nt tuletõrjeveemahuti või muude tehniliste vahendite ja rajatiste seisukorra hindamine, loodusliku veekogu kasutamisevõimaluste hindamine, torustiku külmumise vältimine, veevõtukohta tähistuste olemasolu tagamine, tuletõrje veevõtukohtadele juurdepääsuteede aasta läbi lahti hoidmine). Näiteks kui ehitisele vajaliku tuletõrjevee tagamiseks kasutatakse lähedal asuvat looduslikku veekogu, mille juures olevat tuletõrje veevõtukohta (nt looduslikku veekogusse on paigaldatud kuiv hüdrant või mõni muu rajatis kustutusvee kättesaamiseks) valdab sama ehitise omanik või valdaja, peab ta tagama ka selle veevõtukohta tehnilise korrashoiu ja kasutamisevalmiduse. Samuti võib teatud juhtudel valdajaks olla tuletõrje veevõtukohta omanik, kui ta teostab otseselt võimu asja üle. Näiteks kui mõne suurema objekti territooriumil on tehiseveekogu, mis kuulub konkreetse ettevõtte või asutuse omandisse, peab selle omanik tagama veevõtukohta tehnilise korrashoiu. Omanik ei pea tagama tuletõrje veevõtukohta korrashoidu, kui ta on õiguse veevõtukohta valdamiseks kellelegi teisele üle andnud ja on seetõttu asja kaudne valdaja (nt omanik on rendilepinguga andnud tuletõrje veevõtukohta ajutiselt kasutamiseks kellegi teise käsutusse). Selline võib olla olukord, kus mõne objekti territooriumil asub peale hoonete ka tuletõrjeveemahuti, kuid omanik on oma territooriumi koos sinna juurde kuuluvate hoonete ja rajatistega rentinud mõnele muule isikule (nt mõnele tööstusettevõttele). Kui tuletõrje veevõtukoht on ühisveevärgil asuv tuletõrjehüdrant, on selle tehnilise korrashoiu tagamine peamiselt veetorustiku valdaja ülesanne. Näiteks kui ühisveevärg on kohaliku omavalitsuse omandis, kuid see on õigusega antud mõne vee-ettevõtja vallata, peab selle tehnilise korrashoiu tagama eelkõige seda valdav vee-ettevõtja. Samuti võib ühisveevärgi valdaja olla selle omanik (nt ühisveevärg kuulub vee-ettevõtja või mõne muu eraõigusliku juriidilise isiku omandisse ja valdusesse).

Kõik eeltoodu kehtib ka olukorras, kus veevõtukohtal on küll üks valdaja, kuid veevõtukoht ise on nimetatud mitme ehitise veevõtukohtaks (nõude, et igal ehitisel on veevõtukoht, täitmine). Sellisel juhul on veevõtukohta tegelikul valdajal õigus korrashoiuks tehtavad kulutused jagada solidaarselt teiste veevõtukohtast huvitatud isikute vahel. Selliselt ei koorma korrashoiu

nõue liigselt üht isikut olukorras, kus tegelikke kasusaajaid on rohkem. Kuna seadus ei täpsusta, millistel juhtudel saab valdaja tehtavad kulutused jagada teiste isikutega, siis saab näiteks ka mõne suurema tööstusobjekti territooriumil ja ettevõtte valduses oleva veevõtukoha korrashoiuks tehtavad kulutused jagada piirkonnas elavate eraisikutega, kes on samuti huvitatud, et veevõtukoht oleks korras. Selline kulude jagamine on mõistlik, sest päästesündmuse puhul on päästemeeskonnal õigus võtta ehitiste kaitseks vett mis tahes veevõtukohast ning peaks olema kõigi ehitiste omanike ühine huvi, et piirkonnas olev veevõtukoht on vajaliku juurdepääsuga ja aasta läbi kasutatav.

Samas tuleb arvestada, et valdaja ei vastuta tuletõrje veevõtukoha tehnilise korrashoiu eest olukorras, kus tema tegelik võim asja üle lõpeb. Kui tuletõrje veevõtukoha korrashoid jäetakse tagamata, võib selle valdaja võtta vastutusele seaduse TuOS § 44 alusel (ehitise tuleohutusnõuete rikkumine). Karistusena on selle teo eest ette nähtud füüsilisele isikule kuni 300 trahviühikut ja juriidilisele isikule 3200-eurone trahv. Väärteovastutus ei välista ka rikkujale tehtavat ettekirjutus rikkumise kõrvaldamiseks. Väärteo tunnustega teo puhul saab rääkida juba toime pandud süüteost, mille puhul saab teo toime pannud isikut selle eest karistada. Kuid karistamine ei taga, et rikkumisega kaasnev olukord saab kõrvaldatud. Seega on mõistlik paralleelmenetluse rakendamine ehk toimub nii väärteo- kui ka haldusmenetlus. Haldusmenetluse käigus saab isikule koostada ettekirjutuse teatud aja jooksul puuduse kõrvaldamiseks koos sunniraha hoiatusega. Tähelepanuväärne on teadmine, et sunniraha saab määrata mitu korda, kuna seadus ei ole ette kirjutanud, mitu korda seda teha tohib. Pigem lähtutakse sunniraha puhul sellest, et see peab olema motiveeriv meede isikule, et tekiks huvi puudus kõrvaldada. Mida rohkem korda tegemisega viivitatakse, seda kulukamaks see kujuneb.

Veevõtukoha rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, see tähendab, et siseminister kehtestab oma määrusega nõuded, mille täitmine on vajalik, et tagada eelkõige veevõtukoha nõuetele vastav rajamine, aga ka selle tähistamine ja korrashoid. Määrus avab täpsemalt nõuded kõigi volitusnormis olevate tegevuste kohta. Veevõtukoha seisukorra kontrollimine kohe pärast selle rajamist on vajalik, et oleks kindlus funktsioneerimises ja kasutamises. Sellist kontrolli on vaja järjepidevalt teha ka edaspidi, kuna aja jooksul võivad veevõtukohta ja torustikku mõjutada füüsilisest keskkonnast tulenevad asjaolud (nt

ilmastik, torustikuga seotud ehitustööd, tee-ehitus, maapealse tuletõrjehüdrandiga seotud avariid või lõhkumised, pumpla seisukord). Samuti peab arvestama, et igasugused tehnilised seadmed ja vahendid amortiseeruvad aja jooksul.

Veevõtukoha tehnilise seisukorra hindamine eeldab näiteks kontrollimist, kas veevõtukohast saab kätte kustutusvett (sh kas see on avatav või mitte), kas tuletõrjehüdrant tühjeneb pärast selle kasutamist veest ning milline on veevõtukohast saadav vooluhulk. Samuti tuleb kontrollida, kas veevõtukoha viit on olemas ja sellel olevad andmed on korrektsed. Viimati nimetatut on oluline, et päästemeeskonnad leiaksid veevõtukoha kiiresti ja saaksid seda kohe kasutada.

2.9. Muud tuleohutusnõuded

§ 27. Seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded

(1) Seadme ja paigaldise paigaldamisel, kasutamisel, hooldamisel ja kontrollimisel tuleb vältida tuleohtu ning juhendada tootja kasutusjuhendist ja õigusaktidest.

(2) Keelatud on kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja paigaldist.

Paragrahv 27 käsitleb seadmele ja paigaldisele esitatavaid tuleohutusnõudeid. Seaduses esitatakse üldised nõuded seadmete ja paigaldiste paigaldamiseks, kasutamiseks, hooldamiseks ja kontrollimiseks. Nõuete eesmärk on vältida tuleohtu ja seeläbi tulekahju tekitamist seadmetest või paigaldistest. Seadme või paigaldise puhul võib tuleoht tekkida peamiselt nende mittenõuetekohasest paigaldamisest, kasutamisest, kontrollimisest või hooldamisest.

Seaduse kohaselt tuleb seadme ja paigaldise paigaldamisel, kasutamisel, hooldamisel ja kontrollimisel vältida tuleohtu ning juhendada tootja kasutusjuhendist ja õigusaktidest. Siinkohal on mõeldud, et peale seadme ohutuse seaduses sätestatud nõuete peab seadme või paigaldise (sh nendega seotud masina, agregaadi, aparaadi, süsteemi) kasutamisel tagama tuleohutuse ning õnnetuste vältimiseks kasutama neid tootja kasutusjuhendi järgi. Samuti tuleb arvestada, et kõikide seadmete või paigaldiste paigaldamist, kasutamist, hooldamist ja kontrollimist ei ole reguleeritud eriseadustes või muudes õigusaktides.

Detailsed ohutusnõuded on jäetud tootja kasutusjuhendite tasemele. Näiteks annab tootja ette, millised on tema seadme või paigaldise paigaldamistingimused (nt millised on ohutuskujad või muud olulised tegurid paigaldamisel, millisesse vooluvõrku tohib seadet ühendada), sobilikud töörežiimid kasutamiseks (nt kas seadet võib kasutada tööks pidevalt või teatud intervallidega, milliseid tegureid tuleb arvestada seadme või paigaldise kasutamisel) või nõuded kontrollimiseks ja puhastamiseks (nt sagedused kontrolliks või hoolduseks, osade või filtrite puhastamiseks või vahetamiseks). On mõeldamatu, et õigusaktides hakatakse detailselt sätestama nõudeid näiteks teleri, külmutusseadmete, soojapuhuri, elektriradiaatori, elektripliidi, kliimaseadmete, elektrikerise, triikraua, tööseadmete või valgustite kasutamiseks. Õigusaktis saab määrata pigem üldised ohutuse tagamise põhimõtted ning detailsemaid seadme või paigaldise ohutusnõudeid saab täpsustada kasutusjuhendite tasemel. Näiteks on õigusakti tasandil selliste tuleohutusnõuete kehtestamine asjakohane ja otstarbekas eelkõige juhul, kui seadme või paigaldise kasutamine võib iga kord kaasa tuua tuleohtu või see on otseselt seotud tuleohutuse tagamisega (küttesüsteemid, tulekahjusignalisatsiooniseadmed ja -süsteemid, tulekustutid, tuletööde tegemine vms).

Kuna seadmed või paigaldised on kasutamispõhimõtetelt väga erinevad, ei saa alati olla ühetaolisi, detailseid ja universaalseid lahendusi ohutuse tagamiseks. Üldjuhul on tootja ise katsetanud ja sertifitseerinud oma toote vastavust mingisugustele omadustele. Tootja peab tagama oma seadme või paigaldise kasutamiseks juhised ja vajaliku ohutusteabe. Toote nõuetele vastavuse seaduse (edaspidi TNVS¹) § 14 lõige 7 sätestab tootjale kohustuse, et tootega oleks kaasas juhised ja ohutusteave, mis on potentsiaalsele lõppkasutajale arusaadavas Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi ametlikus keeles. Eesti Vabariigis peab kasutusjuhend olema eesti keeles. TNVS § 7 lõike 2 punkti 1 kohaselt võtab turujärelevalveasutus toote ohutuse määramisel arvesse kokkupanekujuhendit ning asjakohastel juhtudel paigaldus- ja hooldusjuhendeid. Seega on inimestel oluline teada, et kui seade või paigaldis võib põhjustada tuleohtu, peab sellekohane ohutusteave olema kirjas eelkõige kasutusjuhendis (nt tuleohtu põhjustada võiva seadme ja paigaldise kasutamisel tuleb tagada ohutu kaugus süttivatest materjalidest). Selle tõttu võidakse näiteks kütteseadmete kasutusjuhendis esitada soovituslikud ohutuskujad põlevmaterjalidest ja nõuded seadme puhastamiseks, elektriradiaatori kasutamisel võib olla märgade esemete kuivatamise keeld, tuletööde tegemiseks mõeldud keevitusseadmel või leegipõletil on ohutuks

kasutamiseks olemas detailne juhhis. Samuti tuuakse seadmete või paigaldiste kasutusjuhendites välja elektrivoolu kasutamise või seadme jahutamise ohutusnõuded. Kui seadmel või paigaldisel puudub kasutusjuhend või selles pole detailseid ohutusnõudeid ette nähtud, lähtutakse õigusaktide üldistest ohutustagavatest nõuetest.

Seadme ohutuse seadus on sätestatud ohutuse, aga ka tuleohutuse üldised nõuded, millest tuleb juhinduda seadme või paigaldise kasutamisel. Näiteks SeOS § 4 lõike 1 põhjal kehtib seadme kasutamisel ja seadmetööl põhimõte, mille järgi tuleb tagada inimese elu ja tervise, asja ning keskkonna ohutus. Samuti sätestab SeOS § 6, et seadet tuleb kasutada ettenähtud otstarbel ja viisil, järgides seadme kasutusele võtmisele kehtestatud nõudeid ning et seadme kasutamisel tuleb tagada, et:

- 1) seadme nõuetekohaseks kasutamiseks ja korrashoiuks on loodud vajalikud tingimused, sealhulgas on olemas asjakohane teave, mis on seadmega kokku puutuvatele isikutele teatavaks tehtud ja kättesaadav;
- 2) seadme kasutamine peatatakse, kui ilmneb vahetu oht;
- 3) seadme vahetu kasutaja on seadme kasutamiseks kompetentne või ta tegutseb kompetentse isiku juhendamise ja kontrolli all;
- 4) seadme kasutamise ja korrashoiu (käidu) nõudeid täidetakse;
- 5) ettenähtud juhtudel on määratud seadme kasutamise nõuete täitmist korraldav isik (edaspidi kasutamise järelevaataja);
- 6) ettenähtud juhul on tehtud audit, mille järeldusotsuse kohaselt on seade tehniliselt korras ja seadme ettenähtud otstarbel ja viisil kasutamine on ohutu.

Kõik nimetatud üldised nõuded on seotud ka tuleohutuse tagamisega elektriseadme või -paigaldise, surveseadme, gaasipaigaldise või mingisuguse masina kasutamisel, kuna nende vale kasutamine võib tuua kaasa õnnetuse. Samuti on SeOS-i alusel välja antud seadmete ja paigaldiste paigaldamise, kasutamise, kontrollimise või hooldamisega seotud rakendusakte.

TuOS-i alusel välja antud rakendusaktides on mõneti täpsustatud ja esitatud nõuded teatud seadmete paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks. Näiteks on TuOS-i alusel välja antud siseministri määruste tasemel täpsustatud küttesüsteemide puhastamist, tuletõrjehüdrandi paigaldamist ja korrashoidu, tulekahjusignalisatsioonisüsteemide projekteerimist,

paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist ning tulekustuti või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist.

Seaduse § 27 käsitleb nõudena ka ventilatsiooniseadmete ja -süsteemide kontrollimist ning hooldamist. Ventilatsioonisüsteem on ehitisse paigaldatud tehnosüsteem, mis läbib üldjuhul ehitist tervikuna ja on seetõttu seotud ehitise tuleohutusega. Standardis⁵⁸ on ventilatsioonisüsteemi defineeritud kui ruumi õhuvahetust tagavat agregaatide ja kanalite kompleksi, mis on mõeldud õhu andmiseks ja/või väljatõmbamiseks. Standardis nimetatakse ka ventilatsiooniagregaati, milleks on õhu töötlemise ja/või teiseldamise seade koos ühes kestas paiknevate teenindus- ja samarõhukambritega. Siinkohal käsitletakse seda kui ventilatsiooniseadet (st üks oluline osa ventilatsioonisüsteemist). Ventilatsioonisüsteemile kehtestatud tuleohutusnõuded on siseministri 30. märtsi 2017. a määruse nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“⁵⁹ §-s 27, kus on muu hulgas viidatud vajadusele ventilatsioonisüsteemi rajamisel, sealhulgas projekteerimisel, paigaldamisel, hooldamisel, puhastamisel ja kasutamisel, lähtuda asjakohasest standardist, tehnilisest normist või tootja juhistest.

Ventilatsioonisüsteemide puhastamine on vajalik, kuna muidu võib sinna ladestuv tolmu, mustus ja muud põlevmaterjali jäägid tekitada tuleohtu ümbritsevale põlevmaterjalile või soodustada tulekahju kiiret levikut ehitise eri osade vahel. Olulist tähelepanu tuleb pöörata eelkõige tööstushoonete ja suurköökidest äratõmbe ventilatsiooniseadmetele, kuna nende tuleohtlikkus on ladestuva tolmu ja rasva tõttu suurem ning hooldamata seadmed võivad põhjustada tulekahju. Ventilatsiooniseadme puhastamisel saab lähtuda kasutusjuhendis esitatud sagedusest, kuid mitte harvemini kui üks kord aastas või kaks kord aastas, kui köögis kasutatakse lahtist tuld. Kui seadme või paigaldise üles seadmises, kasutamises, hooldamises või kontrollimises on puudusi, võib riikliku järelevalve käigus teha ettekirjutuse nõuete täitmiseks või rakendada sunniraha või asendustäitmist. Kui tegemist on näiteks tulekustuti või tuleohutuspaigaldise (nt tulekahjusignalsatsioon, tuletõrje voolikusüsteem) paigaldamise, kontrolli ja hooldamise nõuete rikkumisega, võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamismõuete rikkumine) väärteokorras. Väärteo karistusena saab füüsilisele isikule määrata kuni 300 trahviühikut ja juriidilisele isikule 3200 eurot rahatrahvi. Ka SeOS §-s 16 on

---

58 Standardikeskus, EVS 812-1:2017 „Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“.

59 Siseministri määrus nr 17. <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021013?leiaKehtiv>

nimetatud vastutuse koosseisuks seadme kasutusele võtmise või kasutamise või seadmetööle esitatud nõuete rikkumise eest, kui sellega põhjustati oht või tekitati kahju inimese elule või tervisele, asjale või keskkonnale. Lisaks on oluline märkida, et TNVS-is on määratud vastutus toote turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise tingimuste rikkumise või toote ohtudest teavitamata jätmise eest. Seega on seadmete ja paigaldiste vastutuse sätted suuresti reguleeritud kahes eriseaduses. Ka riikliku järelevalve pädevused on jagunenud eri asutuste vahel (nt Päästeamet, Tarbija-kaits ja Tehnilise Järelevalve Amet).

Seaduse kohaselt on keelatud kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja paigaldist. Nõude eesmärk on anda selge käitumissuunis, et selline tegevus on keelatud ja võib kaasa tuua tulekahju. Siinkohal on mõeldud näiteks neid olukordi, kus kasutatakse tuleohtu põhjustada võivat vigase elektrijuhtmetikuga, katkist või muu rikkega triikrauda, elektriradiaatorit, soojapuhurit, köögiseadmeid, tuletööde tegemise seadmeid (nt keevitusseade, leegipõleti), lampi, laadijat või muid seadmeid või paigaldisi (sh elektripistikuid ja -kilpe). Samuti on mõeldud olukordi, kus kasutatakse näiteks rikkega või katkist masinat, katelt, kütteseadet või gaasipaigaldist, kui see võib kasutamisel põhjustada tuleohtu. Katel või gaasipaigaldis võib põhjustada tuleohtu, kui sellest lekib välja tuleohtlikku gaasi, põlevvedelikku või muid kuumi detaile. Samuti võib katkisest kütteseadmest sattuda ruumi leek või sädemed, mis põhjustavad tulekahju. Tehnoloogiliste seadmete või paigaldiste puhul võib tuleohtu põhjustada ka jahutussüsteemide rike, ülekuumenemine ja amortiseerunud osad (katkised tööstusprotsesside osad, mis võivad hõõrdumise tõttu üle kuumeneda ja süüdata ümbritseva põlevmaterjali, samuti ehitise amortiseerunud elektrijuhtmetik vms). Kui kasutatakse tuleohtu põhjustada võivat rikkega seadet või paigaldist, võib isiku vastutusele võtta TuOS § 44 alusel (seadme tuleohutusnõuete rikkumine) väärteokorras, mille eest on ette nähtud rahaträhv kuni 300 trahviühikut füüsilisele isikule ja juriidilisele isikule kuni 3200-eurone rahaträhv. Rikkumise korral saab reageerida ka haldusõiguslike vahenditega, teha ettekirjutuse ning vajaduse korral rakendada asendustäitmise ja sunniraha seaduse alusel sunniraha. Samuti võib riikliku järelevalve käigus seadme töö peatada, kui see võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse.

§ 28. Raudteetranspordi ja tsiviillennunduse ning veesõiduki ja allmaarajatise tuleohutusnõuded

(1) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded raudteetranspordile ja tsiviillennundusele ning veesõidukile.

(2) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded allmaarajatisele.

TuOS § 28 annab volitusnormid tuleohutusnõuete kehtestamiseks raudteetranspordile, tsiviillennundusele ning veesõidukile ja allmaarajatistele. Tulenevalt TuOS § 38 lõike 1 punktidest 3–5 teeb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet riiklikku järelevalvet raudteetranspordi ja allmaarajatiste tuleohutusnõuete ning plahvatusohutsooni kohta kehtestatud nõuete üle, Transpordiamet tsiviillennunduse ja veesõidukite (sealhulgas ujuvdokkide) tuleohutusnõuete üle. Kuna raudteetranspordi, tsiviillennunduse, merenduse ja allmaarajatistega seonduva ohutuspoliitika kujundamine võib kuuluda eri ministeeriumide haldusalasse, antakse TuOS-is volitus vastavad ohutusnõuded määrusega kehtestada valdkonna eest vastutavale ministrile.

Majandus- ja taristuminister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded raudteetranspordile ja tsiviillennundusele ning veesõidukitele. Valdkond on spetsiifiline ning seetõttu võib lisaks rahvusvaheliste ohutusnõuete rakendamisele olla vaja täpsemalt määrata korralduslikke tuleohutusnõudeid ohutuse tagamiseks rongi, lennuki või veesõiduki kasutamisel. Neid transpordivahendeid võib korraka kasutada suur hulk inimesi, samuti on nendes õnnetuse korral evakuatsioonikorraldus või päästetöö keerukas. Seetõttu on oluline tagada tuleohutus ja valmisolek tegutsemiseks ning vähendada õnnetuse toimumise korral võimalikku kahju. Sellised korralduslikud tuleohutusnõuded võivad käsitleda näiteks tulekustutite, muude tulekustutusvahendite, päästevahendite või kustutusvee vajadust, põlevmaterjalide või ohtlike ainete transporti ja hoidmist, inimeste evakuatsioonikorraldust transpordivahenditest, suuniseid ohutuks käitumiseks (nt lahtise tule kasutamine või suitsetamine), personali väljaõpet, seadmete kasutamist, tuleohutusülevaatuste vajadust transpordivahendites või nendega seotud ehitistes või territooriumidel.

Majandus- ja taristuminister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded allmaarajatisele. Allmaarajatiseks on näiteks allmaaehtis, allmaakaevetõõs ja samuti nendega vahetult ühenduses olev pealmaahoone või -rajatis (nt maavarade kaevandus, maa all viibimiseks rajatud ehtis või

koobas, tunnel, maa-alused laod). Kuna suurem osa sellisest ehitisest või rajatisest asub maa all, on evakuatsioon ja päästetöö raskendatud. Tuleohutuse tagamine aitab vältida tulekahju, takistada selle levikut ja tekitab valmisoleku reageerimiseks. Allmaarajatiste tuleohutusnõuded võivad käsitleda tulekustutusvahendite, päästevahendite ja kustutusvee vajadust, inimeste evakuatsioonikorraldust allmaarajatisest, põlevmaterjalide ja ohtlike ainete hoidmist allmaarajatistes, tuletööde tegemist, lahtise tule kasutamist või suitsetamist, käitumissuuniseid, personali väljaõpet, meetmeid tulekahju leviku tõkestamiseks või piiramiseks, nõudeid tuleohtlike seadmete, vahendite või ainete kasutamiseks, tuleohutusülevaatuuste vajadust allmaarajatistes.

Kuna allmaarajatiste puhul on peamiselt tegemist maavarade kaevandamisega, tuleb selles valdkonnas arvestada maapõueseaduse (edaspidi *MaaPs*) sätetega. Majandus- ja kommunikatsiooniminister on 10. augusti 2004. a määrusega nr 172 kehtestatud kaevandamise ohutusnõuded⁶⁰. See määrus käsitleb ka tuleohutusnõudeid põlevkivialmaakaevandustes ja ohutusnõudeid turbakaevandamisele.

§ 29. Kaitseväe ja Kaitseliidu tuleohutusnõuded

Kaitseväe ja Kaitseliidu tuleohutusnõuded võib kehtestada valdkonna eest vastutav minister määrusega. § 29 käsitleb kaitsejõudude tuleohutusnõudeid. TuOS § 38 lõike 1 punkti 6 kohaselt teeb Kaitseministeerium riiklikku järelevalvet Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel. Tegemist on kaitseministrile antud võimalusega kehtestada vajaduse korral kaitsejõudude tuleohutusnõudeid. Siinkohal on eelkõige mõeldud, et vajaduse korral kehtestab kaitseminister Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljakute korralduslikke tuleohutusnõudeid, mille üle teostatakse ka riiklikku järelevalvet. Need nõuded võivad käsitleda näiteks Kaitseväe ja Kaitseliidu väljaõpet ning tuleohutuse tagamist tuleohtlikul ajal harjutusväljadel, tulekustutusvahendite ja päästevahendite olemasolu väljaõppel, tulekahju korral tegutsemise korda, tulekahju leviku takistamise ja piiramise meetmeid harjutusväljakutel, lahtise tule kasutamist ja suitsetamist, personali või ajateenijate tuleohutusala-st väljaõpet, pürotehniliste toodete või lõhkematerjalide ohutut kasutamist harjutusväljadel, põlevmaterjalide ladustamist harjutusväljakutel väljaõppe läbiviimise ajal, telklaagrite tuleohutuskorraldust,

60 Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 172. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112022021007?leiaKehtiv>

tuleohutusülevaatuste teostamist harjutusväljade osas. Samuti tuleb silmas pidada, et kui soovitakse Kaitseväge või Kaitseliidu harjutusväljal maastikku kontrollitult põletada, siis tuleb arvesse võtta TuOSi §-s 16 sätestatud.

2.10. Plahvatusohutsooni nõuded

§ 29¹. Plahvatusohutsooni nõuded

- (1) Isik, kelle tegevus toob kaasa plahvatusohtliku keskkonna tekke, peab määrama plahvatusohutsoonid ning kasutama vaid vastavas plahvatusohutsoonis kasutamiseks ettenähtud plahvatusohutsooni seadmeid, kaitseüsteeme, komponente ja tarvikuid.
- (2) Nõuded plahvatusohutsoonide määramisele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
- (3) Valdkonna eest vastutav minister võib kehtestada ohutusnõuded plahvatusohtlikku keskkonda tekitava tegevuse kohta.

§ 29². Käesolevas jaotises kasutatavad terminid

- (1) Plahvatusohtlik keskkond on põlevaine ja atmosfääritingimustele vastava õhu segu gaasi, auru, udu või tolmana, milles põlemine levib süttimise järel kogu põlemata segule.
- (2) Plahvatusohutsoon on keskkond, mis võib muutuda plahvatusohtlikuks kohapealsete olude ja kasutustingimuste tõttu.
- (3) Plahvatusohutsooni seade on masin, aparaat, kohakindel või teisaldatav seade või selle juhtimiskomponent või detail ja avastamis- või summutamissüsteem, mis eraldi või koos on ette nähtud aine töötlemiseks või energia tekitamiseks, ülekandmiseks, hoidmiseks, mõõtmiseks, juhtimiseks või muundamiseks ning mis võib tekitada plahvatuse omaenda potentsiaalsest süüteallikast põhjustatuna.
- (4) Kaitseüsteem on seade, mis on mõeldud algplahvatuse viivitamatuks peatamiseks või plahvatuse mõju piiramiseks ja mis lastakse turule eraldi, kasutamiseks autonoomse süsteemina, ning mis ei ole komponent.
- (5) Komponent on mis tahes oluline osa plahvatusohutsooni seadme või kaitseüsteemi ohutu töö tagamiseks ja sellel puudub iseseisev funktsioon.

(6) Tarvik on ohutus-, kontroll- või reguleerimiseseade, mis on ette nähtud kasutamiseks väljaspool plahvatusohutsooni, kuid on plahvatusohu vältimise seisukohalt vajalik plahvatusohutsooni seadme või kaitsesüsteemi ohutu töötamise tagamiseks.

Plahvatusohutsooni regulatsioon seisneb kohustuses määrata plahvatusohutsoon ja kasutada seal üksnes vastavas plahvatusohutsoonis kasutamiseks ettenähtud seadmeid, kaitsesüsteeme, komponente ja muid tarvikuid. Plahvatusoht ja tuleoht on tihedalt seotud nähtused ja seetõttu on plahvatusohutsooni regulatsioon tuleohutuse seaduses.

3. Tuleohutuspaigaldis

§ 30. Tuleohutuspaigaldis

(1) Tuleohutuspaigaldis on:

1) autonoomne tulekahjusignalisatsioonandur;

1¹) autonoomne vingugaasiandur;

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

2) [kehtetu - RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

2¹) tulekustuti;

[RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

3) automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem;

4) tulekustutussüsteem;

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

5) evakuatsioonivalgustus;

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

6) piksekaitse;

7) suitsu ja soojuste eemaldamise seadmestik;

8) tuletõrje voolikusüsteem;

- 9) muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuaatsiooniks ja päästetööks.

(2) [Kehtetu - RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

Paragrahv 30 sätestab tuleohutuspaigaldise olemuse. Seaduses esitatakse loeteluna peamised tuleohutuspaigaldised ja määratletakse tuleohutuspaigaldise üldine olemus. Tuleohutuspaigaldiste täpsem vajadus ehitistes on sätestatud siseministri 30. märtsi 2017. a määruses nr 17. Tulekustutite vajadus ehitistes on sätestatud siseministri 12. detsembri 2022. a määrusega nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele ning nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule“.

Tulekustutite nõutavus mootorsõidukites on reguleeritud liiklusseaduses (edaspidi *LS*) ja selle alamaktides (täpsemalt mootorsõidukite tehnonõuded ja nõuded varustusele). Seaduses tuuakse välja peamiste tuleohutuspaigaldiste loetelu, mis ei ole ammendav. Tuleohutuspaigaldiseks nimetatakse seadet ja tehnosüsteemi, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuaatsiooniks ja päästetööks. Tuleohutuspaigaldis võib hõlmata korraga ühe või mitme eespool nimetatud tuleohutuse eesmärgi täitmist. Tuleohutuspaigaldiste täpsemat olemust on selgitatud ka siseministri 30. märtsi 2017. a määruses 17. TuOS lõike 1 punktid 1–9 toovad välja tuleohutuspaigaldiste loetelu ja üldise olemuse.

Järgnevalt täpsustatakse lühidalt seaduses kirjeldatud tuleohutuspaigaldiste olemust ja nende eesmäärke. Seaduses on tuleohutuspaigaldistena määratletud:

- autonoomne tulekahjusignalisatsiooniantur – lokaalne tulekahjusignalisatsiooniseade, mis sisaldab samas korpuses kõiki tulekahju avastamiseks ja helialarmi andmiseks vajalikke komponente (tulekahjuanduriks võib olla suitsuandur, temperatuuriandur, leegiandur, kombineeritud andur vms);
- autonoomne vingugaasiandur – lokaalne vingugaasi avastamise seade, mis sisaldab samas korpuses kõiki vingugaasi avastamiseks ja helialarmi andmiseks vajalikke komponente;
- tulekustuti – tulekustutusainet sisaldav ja teisaldatav seade, mis ei ole ehitisse püsivalt paigaldatud ning mida saab kasutada tulekahju kustutamiseks selle algstaadiumis;

- automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem – erinevatest komponentidest moodustatud süsteem, mis annab automaatselt teate tekkinud tulekahjust ja selle asukohast, samuti oma töövalmidust ohustavast rikkest (sh jaguneb adresseeritud süsteemiks või konventsionaalseks süsteemiks);
- tulekustutusüsteem – erinevatest komponentidest moodustatud ja tulekustutusainet sisaldav süsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, lokaliseerimiseks ja kustutamiseks (tegemist võib olla sprinkler-, gaas-, pulber-, vaht- või veeudukustutusüsteemiga vms);
- evakuatsioonivalgustus – ehitise või selle osa valgustus, mis võimaldab tulekahju või muu ohu, sealhulgas normaalelektritoite tõrke korral evakueeruda, vähendada paanika tekkimist, lõpetada tegevused, välja lülitada seadmed või peatada protsessid ja teha päästetöid. Evakuatsioonivalgustus jaguneb selle kasutamise otstarbe järgi väljapääsutee valgustuseks, mis hõlmab muu hulgas evakuatsiooniteid ja trepikoda, paanikavastaseks valgustuseks, ohtliku tööpiirkonna valgustuseks ning ohutusmärgi valgustuseks;
- piksekaitse – seade või süsteem, mille eesmärk on kaitsta ehitist pikse otsetabamuse ja sekundaarilmingu ning maapealsete metallist tehnosüsteemide kaudu ehitisse siseneva või seal tekkiva elektrilise potentsiaali kuhjumise eest;
- suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestik – seade või süsteem, mis tagab tulekahju ajal ehitisest suitsu ja kuumade põlemisgaaside väljajuhtimise mehaaniliste seadmete abil (tegemist võib olla nt suitsuluukide, mehaanilise või automaatse suitsueemaldusega);
- tuletõrje voolikusüsteem – käsitsi kasutatav kohtkindel seade või süsteem, mis on mõeldud väiksema tulekahju kustutamiseks selle algstaadiumis (sh võib voolikusüsteem olla paigaldatud ehitise kuivtõusutorule või märgtõusutorule);
- muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuatsiooniks ja päästetööks.

Kuna eespool kirjeldatud loetelu ei ole ammendav, võib tuleohutuspaigaldiseks olla ka mõni muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud eelkõige tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuatsiooniks ja päästetööks. Muu tuleohutuspaigaldis võib olla mõni

kohtkustutusseade või -süsteem (tehnoloogilise protsessi või seadme tulekahju kustutamiseks mõeldud seade või süsteem, kohtsprinkler või mõni muu lokaalne kustutussüsteem, automaatne köögikustutussüsteem, lihtsustatud sprinklersüsteem vms), tule ja suitsu levikut takistav seade (mehaaniline tuletõkkekardin, suitsukardin või veekardin, tuletõkkeklapp vms), samuti erinevad tulekahjust teavitamise seadmed ja süsteemid (helindus- või häälarmsüsteemid vms). Ka saab muuks tuleohutuspaigaldiseks pidada tuleohutusautomaatikat, mis on tuleohutuspaigaldiste ja tuletõrje- ja päästevahendite ning nende osade seisundi ja jälgimise süsteem.

§ 31. Tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused

Tuleohutuspaigaldise omanik peab:

- 1) tagama tuleohutuspaigaldise korrashoiu ja katkematu toimepidevuse;
- 2) korraldama ettenähtud juhtudel tuleohutuspaigaldise vaatlust, kontrolli ja hooldust;
- 3) omama dokumentatsiooni tuleohutuspaigaldise ja selle kontrolli ning hoolduse kohta.

TuOS § 31 sätestab tuleohutuspaigaldise omaniku üldised kohustused. Need nõuded laienevad ka tulekustuti omanikule. Nõude eesmärk on tagada tuleohutuspaigaldise järjepidev ja katkematu toimimine ning selle korrashoid. Tuleohutuspaigaldise puhul tuleb arvestada, et tegemist on seadme või tehnosüsteemiga, mis on üldjuhul ehitise püsivalt ette nähtud terve ehitise kasutamisaja jooksul. Seepärast on seaduses sätestatud tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused. Samas ei tähenda see, et tuleohutuspaigaldise omanik ei saaks näiteks korrashoiuga seotud kohustusi anda koosmõjus AÕS-iga edasi valdajale üüri-, rendi- või mõne muu selletaolise suhte alusel, kui tuleohutuspaigaldis on kellegi teise valduses (nt autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri hooldamine).

Seaduses määratakse, et omanik peab tagama tuleohutuspaigaldise korrashoiu ja katkematu toimepidevuse. Korrashoiu tagamine tähendab peamiselt seda, et tuleohutuspaigaldis peab olema füüsiliselt töökorras (puuduvad katkised osad, ei ole rikkeid, komponendid on ettenähtult ühendatud vms). Katkematu toimepidevuse tagamine tähendab eelkõige seda, et ei oleks takistatud tuleohutuspaigaldise toimimine või häiritud selle töörežiim (tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadlik väljalülitamine, autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri patarei puudumine,

kustutussüsteemi veekraani kinnikeeramine, turvalgustuse akude eemaldamine vms). Teisisõnu peab omanik tagama, et tuleohutuspaigaldis täidaks ettenähtud eesmärki ja otstarvet (tulekahju avastamine, tule ja suitsu leviku takistamine, ohutu evakuatsiooni või päästetöö tagamine jne). Omanik peab ettenähtud juhtudel korraldama tuleohutuspaigaldise vaatluse, kontrolli ja hoolduse. Vaatlus aitab tuvastada, kas tuleohutuspaigaldisel on näiteks silmaga nähtavaid füüsilisi vigastusi (tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteatenupp on lõhnutud, tulekustutil puudub plomm, kustutussüsteemi sprinklerpea on vigastatud vms) või muid kõrvalekaldeid normaalsest tööst (tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseade näitab rikketeadet, tulekustuti rõhunäit on üle normaalse näidu vms). Kontroll aitab põhjalikumalt tuvastada, kas tuleohutuspaigaldisel on vigastusi või kõrvalekaldeid ning kas see vajab hooldamist või mitte (kas puudus on kõrvaldatav ainult kontrolli abil, nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire korral pärast selle põhjuste kontrollimist normaalse töörežiimi taastamisega). Hoolduse käigus tehtavate toimingutega kontrollitakse tuleohutuspaigaldis ja selle tööseisukord veel detailsemalt, puhastatakse ja hooldatakse komponente või muid osasid, vahetatakse komponente või osasid vastavalt ohutusnõuetele, tehnilisele normile või tootja juhistele, vahetatakse seadmes või süsteemis kasutatavat kustutusainet, tehakse süsteemi või seadme katsetusi ning likvideeritakse vaatluse või kontrolli käigus avastatud puudused ja kõrvalekalded. Ettenähtud juhtudeks on olukord, kus vaatluse, kontrolli või hooldamise nõue tuleneb näiteks õigusaktist, tehnilisest normist või tuleohutuspaigaldise tootja juhistest. Näiteks TuOS § 32 lõike 4 alusel võib siseminister kehtestada määrusega tuleohutuspaigaldiste korrashoiu nõudeid. Siseministri määruste tasandil on täpsustatud ka tuleohutuspaigaldiste vaatluse, kontrolli ja hoolduse nõudeid ning vajalikku sagedust nende toimingute tegemiseks. Samuti peavad omanikul olema dokumendid tuleohutuspaigaldise ning selle kontrolli ja hoolduse kohta. Tuleohutuspaigaldise dokumentatsioon on vajalik eelkõige selle nõuetekohaseks kasutamiseks (nt üldine informatsioon ja juhised seadme, süsteemi või tehnosüsteemi kasutamiseks) ning korrashoiuks (nt tootja juhistes on kirjas vajalikud toimingud kontrolliks ja hoolduseks). Väga olulised on kasutamise ja hooldamisega seotud juhised (seadme või süsteemi kasutusjuhend, hoolduspäevik vms). Samuti on dokumentatsioon vajalik, et riikliku järelevalve käigus saaks kontrollida tuleohutuspaigaldise kontrolli ja hoolduse vajadust või tuleohutuspaigaldise omaniku vahetamisel jõuaks oluline informatsioon uue omanikuni. Tuleohutuspaigaldise hoolduse dokumentatsioon on vajalik eelkõige

juhul, kui tuleohutuspaigaldise hooldus on õigusaktiga või tehnilise normiga ette nähtud (nt automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi hooldus). Üldjuhul säilitatakse hooldusega seotud dokumente järgmise hoolduseni. Kui hooldust ei ole seadusega ette nähtud, ei pea selle omanikul olema dokumente hoolduse kohta. Näiteks ei ole seaduses autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduril eraldi hooldusnõuet ja seetõttu ei pea ka hoolduse kohta dokumente olema. Samas ei tähenda õigusaktis hoolduse nõude puudumine, et ei tuleks tagada tuleohutuspaigaldise korrashoid ja toimivus (nt kontrollida seadme töökorras olekut, puhastada seadet tolmust või vahetada selle patarei). Tulekustuti ja tuletõrje voolikusüsteemi hoolduspäevikute pidamine on omanikule vabatahtlik, kõik oluline teave on hoolduslipikutel. Kui aga soovitakse päevikut pidada, siis võiks eelistada elektroonset keskkonda, kuhu on ligipääs peale omaniku ja hooldaja ka päästetametnikul. Sama kehtib hooldusaktide kohta, neid ei pea enam ilmtingimata säilitama, kuid kui hooldusakt on näiteks lepingujärgse tasu väljamaksmise aluseks, siis säilib see ettevõtte raamatupidamises nagunii.

3.1. Tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded

§ 32. Tuleohutuspaigaldise projekteerimisele, paigaldamisele, kontrollimisele ja hooldamisele esitatavad nõuded

(1) Tuleohutuspaigaldis tuleb projekteerida ja paigaldada ning seda kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule selliselt, et tuleohutuspaigaldis täidaks oma otstarvet. Eeldatakse, et tuleohutuspaigaldis on nõuetekohane, kui selle projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel on järgitud asjakohast standardit või muud samaväärset dokumenti. [RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(2) [Kehtetu - RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(3) Elamu või korteri omanik peab elamu või korteri vähemalt ühe ruumi varustama autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga.

(3¹) Kui elamus või korteris on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik elamu või korteri varustama peale autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri ka vähemalt ühe autonoomse vingugaasianduriga. Kui eelmises

lauses nimetamata hoones või hoone osas on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik sellise hoone või hoone osa varustama vähemalt ühe nõuetekohaselt paigaldatud autonoomse vingugaasianduriga.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(4) Tuleohutuspaigaldistele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded võib kehtestada valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(5) [Kehtetu - RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

TuOS § 32 reguleerib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist. Seaduses määratakse tuleohutuspaigaldiste projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise ja hooldamise üldised nõuded, mida võib täpsustada siseministri määrusega. Tuleohutuspaigaldis peab vastama tehnilises normis sätestatud tingimustele, et oleks tagatud tooteohutus. Eluruumide tuleohutuse suurendamiseks tuuakse seaduse tasandil välja nõue ühe ruumi varustamiseks autonoomse tulekahjusignalisatsiooniananduriga. Siseministrile antakse volitusnorm kehtestada määrusega nõuded tulekustutitele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule. Selle paragrahvi nõuete eesmärk on tagada tuleohutuspaigaldise ja selle kasutamise ohutus.

Seaduse kohaselt tuleb tuleohutuspaigaldis projekteerida ja paigaldada ning seda kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilistele normidele ja tootja juhistele ning ohutusnõuetes ettenähtule, et tuleohutuspaigaldis täidaks oma otstarvet. Tegemist on üldise ohutusnõudega tuleohutuspaigaldise korrashoiuks ja toimivuseks. Kui tuleohutuspaigaldise projekteerimisel või paigaldamisel on tehtud vigu, ei pruugi see tagada piisavat ohutustaset. Praktikas võib olla probleem, kui tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul ei ole ettenähtud alale paigaldatud piisavalt tulekahjuandureid või puudub kustutussüsteemi sprinklerpea olulises kohas (nt suure põlemiskoormusega alal või tuleohtliku protsessi juures). Tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või kustutussüsteemi puhul võidakse projekteerimisel ekslikult ehitise määrata sellised tulekahjuandurid või sprinklerpead, mis ei sobi selles keskkonnas kasutamiseks. Samuti võib olla probleemiks, et tuleohutuspaigaldise ülesseadmisel on tehtud tehnilisi vigu (nt kaablite vedamisel või ühenduste puhul), mistõttu annab süsteem valehäireid, on töörežiimist väljas või on muid tehnilisi probleeme.

Tuleohutuspaigaldise kontrollimine ja hooldamine tagab selle korrashoiu kasutamisel (turvalagustuse akud kestavad ettenähtud aja,

tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuandurid ei ole tolmused, ehitise suitsuluugid on avatavad, voolikusüsteemi kasutamisel ei ole probleeme kustutusvee kättesaamisel vms). Tuleohutuspaigaldise kontrollimine ja hooldamine aitab tuvastada seadme või süsteemi kõrvalekaldeid normaalset töörežiimist. Teatud olukordades võivad aastakümneid vanad süsteemid olla tehniliselt küll töökorras, kuid need ei pruugi enam oma põhimõttelt täita ohutusnõuetes ettenähtud otstarvet (nt süsteemi reageerimiskiirus või toimimine ei vasta praegustele ohutustasemetele ja kriteeriumitele). Seetõttu tuleb seadmeid või süsteeme ajakohastada, et need täidaksid seaduses toodud tuleohutuspaigaldise otstarvet. Tuleohutuspaigaldise nõuetekohane projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine ja hooldamine tagavad omavahelise koosmõjuna tuleohutuspaigaldise jätkusuutliku toimivuse ja selle otstarbe täitmise (tulekahju avastamine, tule ja suitsu leviku takistamine, ohutu evakuatsiooni või päästetöö tagamine). Seepärast tuleb tuleohutuspaigaldise projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel järgida ettenähtud ohutusnõudeid, mis on tuleohutuspaigaldise pikaajalise ja jätkusuutliku toimimise aluseks ning selle eesmärgi täitmiseks.

Tuleohutuspaigaldise projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise ja hooldamise nõuded võivad tuleneda tehnilistest normidest, tootja juhistest või õigusaktis sätestatud ohutusnõuetest. Kuna tuleohutuspaigaldis võib olla seade, süsteem või tehnosüsteem, määrab peamiselt tootja ise vajalikud tingimused selle paigaldamiseks või korrashoiu tagamiseks. Samuti tohib projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel või hooldamisel lähendada spetsiifilistest tehnilistest spetsifikatsioonidest, tehnilistest normidest või asjakohastest standarditest, kus on seda valdkonda käsitletud või mis on seotud konkreetse tuleohutuspaigaldisega. Tehnilised spetsifikatsioonid, normid või asjakohased standardid käsitlevad samuti üksikasjalikult erinevaid võimalusi ja lahendusi, kuidas tagada tuleohutuspaigaldise toimivus selle ehitamisel, paigaldamisel ja kasutamisel. Tehnilised normid on olulised, kui õigusaktide tasandil puuduvad detailsed ohutusnõuded tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks. Sellisel juhul saab ühe võimaliku lahendusena järgida ohutuse tagamiseks tehnilisi norme või asjakohast standardit. Nii sugune tegevus on sellisel juhul seotud ka hea ehitustava järgimisega ehitise ohutuse tagamiseks. Samas ei ole välistatud muude alternatiivsete lahenduste kasutamine, kui need tagavad piisava ohutustaseme. Samuti tuleb arvestada, et tuleohutuspaigaldis on seotud ehitise oluliste ohutusnõuetega

(nt ehitises tule ja suitsu leviku takistamine, evakuatsiooni tagamine, pääsetöö võimaldamine), mis on sätestatud siseministri 30. märtsi 2017. a määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Selle määruse § 3 lõike 4 punktide 2–4 kohaselt tohib ehitise või selle osa vastavust oluliste tuleohutusnõuetele tõendada ka tehnilise normi või asjakohase standardi kasutamise, samuti analüütiliselt. Arvestada tuleb, et tuleohutuspaigaldised ning nõuded nende projekteerimiseks, paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks on väga erinevad ja pidevalt muutuvad näiteks seadmete ja süsteemide tehnilise arengu tõttu. Seega on raske ette näha detailseid, spetsiifilisi ja universaalseid nõudeid ainult õigusaktide tasandil. Seetõttu tuleb vajaduse korral arvestada ka tuleohutuspaigaldiste kohta käivaid tehnilisi norme ja tootja juhiseid, kui need on seotud tuleohutuspaigaldiste otstarbe täitmisega.

TuOS § 32 lõikes 1 on eeldatud, et tuleohutuspaigaldis on nõuetekohane, kui selle projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel on järgitud asjakohast standardit või muud samaväärset dokumenti. Viide standardile on sõnastatud eeldusena, sest standardid on dokumendid, mille järgimine ei ole kohustuslik, ja seetõttu ei saa õigusaktis üldjuhul neile kohustuslikuna viidata.

Teatud tuleohutuspaigaldiste projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist on täpsustatud õigusaktide tasandil. Siseministri 7. jaanuari 2021. a määrus nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteade edastamise ja sellest loobumise kord“⁶¹ käsitleb tulekahjusignalisatsioonisüsteemide projekteerimist, paigaldamist ja hooldamist. Siseministri 12. detsembri 2022. a määruses nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele ning nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule“ on täpsustatud tulekustutite ja tuletõrje voolikusüsteemide paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist. Seega tuleb tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, tuletõrje voolikusüsteemi ja tulekustuti puhul arvestada ka nimetatud määrustes esitatud ohutusnõudeid.

Elamu või korteri puhul peab vähemalt ühes ruumis olema autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur. Autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri paigaldamise peab tagama elamu või korteri omanik. Siinkohal on mõeldud, et autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur peab olema igas

61 Siseministri määrus nr 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/123022021015?leiaKehtiv>

ühepereelamus ja mitmepereelamu või mõne muu kasutamisetstarbega ehitise korral igas korteris, vähemalt ühes ruumis. Nõue ei laiene küll muu kasutusotstarbega ehitistele, kui seal puuduvad eluruumid, kuid siinjuures tuleb arvestada siseministri 30. märtsi 2017. a määrust nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“, mis täpsustab tulekahjusignalisatsiooni nõutavust erinevate kasutusviisidega ehitistes. Kui elamu või korteri omanik paigaldab autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga sama otstarbega ja eesmärgi täitva tõhusama tulekahju avastava ja sellest teavitava süsteemi (nt automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi), võib lugeda nõude täidetuks.

Kohustus elamu või korteri varustamiseks autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga on pandud elamu või korteri omanikule, kuna ohutuse tagamine eluruumis on eelkõige omaniku ülesanne. Elamu või korteri varustamine autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga on üks oluline osa selleks, et tuleohutus oleks järjepidev. Tegemist on tuleohutusnõudega, mille eesmärk on konkreetse seadme olemasolu ja paigaldamise abil tagada eluruumis ohutu füüsiline keskkond ja tulekahju varane avastamine. Seega eeldab autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri kasutamine, et see paigaldatakse ehitisse püsivalt ja on eluruumis kogu ehitise kasutamisaaja jooksul (siiski ei välista see tulekahjuanduri asukoha muutmist elamus või korteris). Autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri nõue on seotud ehitise oluliste tuleohutusnõuete täitmisega. Seetõttu ei ole otstarbekas panna eluruumi valdajale (nt korteri üürnik) vastutust ehitusliku tuleohutuse tagamise eest (näiteks kuhu paigaldada suitsuandur), kui korter ei kuulu temale. Küll ei välista see, et omanik ei saaks valdajale näiteks üüri- või rendilepinguga ja koosmõjus AÕS-iga edasi anda kohustust kontrollida ning hooldada autonoomset tulekahjusignalisatsiooniandurit.

Kui elamu või korter jäetakse autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata, võib selle omaniku vastutusele võtta TuOS § 52 alusel (elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine). Samas ei saa omanik vastutada selle eest, kui eluruumi valdaja (nt korteri üürnik) võtab tulekahjusignalisatsioonianduri omavoliliselt laest alla või jätab teadlikult tagamata selle toimimise. Peale tulekahjusignalisatsioonianduri paigaldamise on oluline ka, et see oleks tulenevalt TuOS §-st 31 töökorras ja täidaks otstarvet. Autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri eluea lõppemisel on omanikul kohustus see uuega asendada. Andurite eluiga on olenevalt tootjast ja hinnast 3–10 aastat ning see on märgitud andur tagaküljele.

Lisaks kohustab TuOS omanikku juhul, kui elamus või korteris on tahkekütusel töötav küttesüsteem, elamu või korteri varustama peale autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri ka vähemalt ühe autonoomse vingugaasianduriga. Kui eelmises lauses nimetatata hoones või hoone osas on tahkekütusel töötav küttesüsteem, peab omanik sellise hoone või hoone osa varustama vähemalt ühe nõuetekohaselt paigaldatud autonoomse vingugaasianduriga. Eeltoodu tähendab, et autonoomne vingugaasiandur peab olema nii elamus kui ka korteris, kus on tahkekütusel töötav küttesüsteem, ning samuti ka kõikides teistes hoonetes (sh mitteeluhoonetes), kus on tahkekütusel töötav küttesüsteem. Sarnaselt autonoomse suitsuanduriga on kohustus elamu, korteri või muu hoone varustamiseks vingugaasianduriga pandud omanikule, kuna ohutuse tagamine hoones on eelkõige omaniku ülesanne. Kohustus, et vingugaasiandur ka pidevalt töotaks, tuleb TuOS § 31 punktist 1.

Vingugaas ehk süsinikoksiid (CO) on värvitu, lõhnatu ja maitsetu mürgine gaas, mis levib nii, et inimene seda ei taju. Vingumürgistuse esimesed tunnused on peavalu, peapööritus, väsimus või iiveldus. Ärkvel olles ei pruugi inimene neid sümptomeid vingugaasiga seostada ega une pealt üldse mitte tajuda. Kuna inimene ei ole võimeline vingugaasi tajuma, on ohutuse tagamiseks ja elude päästmiseks vaja andurit, mis annaks vingugaasi olemasolust märku. Vingugaasiandur mõõdab vingugaasi taset õhus ja annab aegsasti märku, st edastab häiresignaali, kui vingugaasi tase õhus hakkab muutuma ohtlikuks. Kohustuslik autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur annab märku põlengust, st andur reageerib põlemise alguses tekkivale suitsule ja sellest ei ole vingugaasi tuvastamisel mingit abi. Ebaõigel kütmisel või kütteseadme rikkel tekkinud vingugaasile reageerib üksnes vingugaasiandur. Autonoomse vingugaasi anduriga varustama jätmise eest võib isiku vastutusele võtta TuOS § 51 alusel (tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine).

Kohustus paigaldada autonoomne vingugaasiandur ka gaasiseadmega eluruumi tuleneb majandus- ja taristuministri 3. juuli 2015. a määrusest nr 87 „Küttegaasi kasutavale gaasipaigaldisele, selle ehitamisele ja gaasiseadme paigaldamisele ning gaasiballooni ladustamisele ja gaasianuma täitmisele esitatavad nõuded“⁶², mille § 45 lõike 11 kohaselt tuleb eluruum, kuhu on paigaldatud korstnaga ühendatud gaasiseade, varustada vingugaasianduriga. Kui tehniliste ja ehituslike abinõudega on vingugaasi

62 Majandus- ja taristuministri määrus nr 87. <https://www.riigiteataja.ee/akt/107072015032?leiaKehtiv>

teke ja ruumi sattumine välistatud, ei ole vingugaasianduri kasutamine kohustuslik. Kui varem oli see kohustus ainult eluruumides paikneva seadme puhul (kohustus tulenes eespool viidatud määrusest), siis nüüd sätestab seade ohutuse seaduse § 6 lõige 2¹, et hoone, kus kasutatakse gaasikütteseadet või gaasiveesoojendit, peab olema varustatud vingugaasianduriga.

Muude küttesüsteemide (maaküte, elektriküte vm) puhul jääb endiselt kohustus omada vaid suitsuandurit. Arvestades õnnetuste (tulekahjude) suurt arvu ja seda, et vingugaas on inimestele üliohtlik, on vingumürgistuste vältimiseks vajalik ja sobiv abinõu vingugaasianduri kohustuslikkus. Selleks et vingugaasiandur oma eesmärgi täidaks, peab elamu või korteri omanik tagama seadme korrashoiu ja katkematu töö. Vingugaasiandur peab olema töökorras ja selle toimimist ei tohi takistada. Sarnaselt autonoomse tulekahjusignalisatsiooniananduriga peab omanik jälgima anduri eluiga ja selle lõppemisel on omanikul kohustus see uuega asendada. Andurite eluiga ole-neb tootjast ja hinnast ning see on märgitud andur taha või küljele.

Siseministrile on antud volitusnorm kehtestada määrusega nõuded tuleohutuspaigaldistele, nende valikule, paigaldamisel, tähistamisele ja korrashoiule. See volitusnorm annab siseministrile õiguse vajaduse korral kehtestada detailsemad nõuded tuleohutuspaigaldistele, et tagada nende nõuetekohane valik, paigaldus, tähistatus ja korrashoid. Siseminister on kehtestanud 7. jaanuari 2013. a määrusega nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“ nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemide projekteerimiseks, paigaldamiseks, kasutamiseks ja hooldamiseks ning nõuded automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteadete edastamiseks häirekeskusesse. Siseministri 12. detsembri 2022. a määruses nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele ning nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule“ on käsitletud tuletõrje voolikusüsteeme ning nende paigaldamist, tähistamist ja korrashoidu. Samuti võib siseminister kehtestada eraldi korralduslikke nõudeid näiteks turvalagustusele, piksekaitsesele, automaatsetele tulekustutussüsteemidele, suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestikele või muudele tuleohutuspaigaldistele, kui selleks peaks olema praktiline vajadus.

§ 33. Teatamiskohustus ja majandustegevuse nõuded

(1) Majandustegevusteate peab esitama järgmistel tegevusaladel tegutsemiseks:

- 1) tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või suitsueemaldussüsteemi projekteerimine;
- 2) tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või suitsueemaldussüsteemi ehitamine ja hooldamine;
- 3) tuletõrje voolikusüsteemi või tulekustuti kontrollimine ja hooldamine.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(1¹) Käesoleva seaduse § 23 lõikes 2¹ nimetatud ehitise tulekustutussüsteemi projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel ei pea esitama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud majandustegevusteadeid.

[RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusaladel tegutseva isiku vastutav spetsialist peab vastama käesoleva seaduse §-s 34 sätestatud nõuetele.

[RT I, 25.03.2011, 1 - jõust. 01.07.2014 (jõustumine muudetud - RT I, 22.12.2013, 1)]

(3) Majandustegevusteade loetakse esitatuks, kui majandustegevuse registris on olemas vastutava spetsialisti kinnitus oma õigussuhte kohta ettevõtjaga.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

TuOS § 33 sätestab nõuded teatamiskohustusele ja majandustegevusele. Tuleohutusnõude eesmärk on, et sättes nimetatud tuleohutuspaigaldiste projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel oleks tehtud vastav teavitus majandustegevuse registris (edaspidi *MTR*), et nendel tegevusaladel oleks selgelt jälgitav majandustegevus. Samuti on sättes viide nimetatud tegevusaladel tegutseva isiku vastutavale spetsialistile. Sättes nimetatud tuleohutuspaigaldised on seotud tulekahju avastamise, tule ja suitsu leviku takistamise ning samuti ohutu evakuatsiooni ja päästetöö tagamisega ehitises, mistõttu on selle projekteerimisele, ehitamisele ja hooldamisele esitatud mõneti rangemad nõuded. Peale selle eeldab tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine või hooldamine spetsialisti teadmisi ja

kogemust, et järgitaks nõudeid ja tagataks ohutus. Seetõttu tohib seaduse kohaselt neid toiminguid teha ainult pädev isik. Seaduse selles paragrahvis on isiku all mõeldud nii juriidilist isikut kui ka füüsilisest isikust ettevõtjat. Paragrahvi nõuded laienevad järgmistes valdkondades:

- tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimine, ehitamine ja hooldamine;
- tulekustutussüsteemi projekteerimine, ehitamine ja hooldamine;
- suitsueemaldussüsteemi projekteerimine, ehitamine ja hooldamine;
- tulekustuti kontrollimine ja hooldamine;
- tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimine ja hooldamine.

Majandustegevusteate peab esitama tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või suitsueemaldussüsteemi projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel ning tuletõrje voolikusüsteemi või tulekustuti kontrollimisel ja hooldamisel. Seaduses nimetatud tuleohutuspaigaldistega seotud toiminguteks peab isikul olema esitatud teatis MTR-i ja lepinguline suhe vastutava spetsialistiga (välja arvatud juhul, kui füüsilisest isikust ettevõtja on ise vastutav spetsialist). Seaduses toodud nõue on eeldus selleks, et isik tohib üldse tuleohutuspaigaldist projekteerida, ehitada või hooldada. Teatistega seonduvat reguleerib majandustegevuse seadustiku üldosa seadus¹ (edaspidi *MSÜS*). *MSÜS*-i kohaselt on MTR andmekogu, mille ülesanne on võimaldada ettevõtjate ja nende majandustegevuse üle arvestuse pidamist ja järelevalvet. MTR-i teavitust tuleb teatud tegevusaladel, nagu tuleohutuspaigaldiste projekteerimine, ehitamine või hooldus, pidada põhjendatuks. Seda eelkõige põhjusel, et tuleohutuspaigaldiste projekteerimine, paigaldamine ja hooldamine on vastutusrikas tegevus ning seetõttu võivad tegevust osutada ainult pädevad isikud. MTR-i kanne tagab erinõuetega tegevusaladel tegutsevate ettevõtjate andmete kättesaadavuse registrist ja nende üle tõhusa järelevalve. MTR-i vastutav töötaja on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, kes on ühtlasi registripidaja.

Majandustegevuse teade on märk selle kohta, et isik pakub tuleohutuspaigaldistega seotud teenust. Teate olemasolu hõlbustab oluliselt nii teenuse otsimist kui ka teenuse pakkuja nõuete vastavuse kontrollimist. Majandustegevusteate puhul saab ettevõtja kohe alustada majandustegevusega, ilma et peaks ootama taotluse või avalduse lahendamist.

Majandustegevuse registrist on võimalik kontrollida isiku pädevust tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks.

Täpsemalt on võimalik kontrollida näiteks kehtiva teatise olemasolu, vastutava spetsialisti olemasolu ja andmeid ning isiku täpsemat tegevusala (st milline on isiku pädevus). Oluline on arvestada, et kui tuleohutuspaigaldist projekteerib, ehitab või hooldab ebapädev isik (sh puudub näiteks seadusega nõutud teatis või vastutav spetsialist), võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine). Samuti on teatiseta tegutsemise eest KarS §-s 372 (tegevusloata ja keelatud majandustegevus) määratud karistused.

Lisaks tasub tähelepanu pöörata, et MTR-i tuleb teatis esitada laiemalt igasuguse tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või suitsueemaldussüsteemi projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel. TuOS ei tee siinkohal vahet, kas selline süsteem on automaatne, poolautomaatne või manuaalne. Nii näiteks on kütusetanklates manuaalselt käivitatavad tulekustutussüsteemid, kuid hoonetes on need pigem automaatsed – oluline on, et mõlema tulekustutussüsteemi projekteerimise, ehitamise ja hooldamise kohta oleks esitatud majandustegevusteade.

Tuletõrje voolikusüsteemi või tulekustuti kontrollimist ja hooldamist loetakse samuti olulisteks tegevusteks, mille puhul on vajalik MTR-i teatis esitada. Tulekustuti puhul tuleb märkida, et kontrolli loetakse hoolduse osaks ja seetõttu on vajalik kontrollijal märkida oma tegevusala MTR-is. Tulekustutit kontrolliv isik peab olema suuteline täitma ja järgima siseministri määrusega ette antud nõudeid ning ta vastutab nõuete järgimise, täitmise ja kontrolli kvaliteedi eest. Tulekustuti kontrollimisel tuleb lähtuda siseministri 30. augusti 2010. a määrusest nr 44 „Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule“.

Tulekustuti hooldamise ja kontrolli ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamise puhul peab majandustegevusteate esitanud isikul olema ka vastutav spetsialist.

Oluline on TuOS-i säte, mis räägib lihtsustatud sprinkleri ehitamisest. Sarnaselt küttesüsteemiga lubab TuOS enda tarbeks oma koju ehitada kustutussüsteemi, mis oleks alternatiiv tuletõrje veevõtukohale. Sellise kustutussüsteemi ehitamiseks ei ole vaja lisapädevust ega MTR-i teatise esitamist. Seega, kui isik soovib enda koju ehitada kustutussüsteemi, siis ei loeta seda majandustegevuseks ega pole kehtestatud teatise esitamise nõuet. Kui soovitakse seda teenust pakkuda, pole samuti TuOS-i kohaselt vajalik esitada MTR-i teatis, kuid igasuguse teenuse pakkumiseks tuleb ettevõtte registreerida äriregisstris.

Sättes viidatakse ka vastutavale spetsialistile, kuid täpsemad nõuded sellisele isikule on kirjas TuOS §-s 34. Vastutav spetsialist on füüsiline isik, kes peab olema seotud juriidilise isikuga, kes tegutseb eelmises lõikes majandustegevuse registrisse kantuna nimetatud tegevusalal. Vastutav spetsialist peab tagama, et teenuse pakkujal on vajalikud teadmised, et pakkuja kvaliteetset ja nõuetele vastavat teenust.

Kui juriidilisest isikust teenuse osutaja on lisanud MTR-i teavituse ja märkinud enda ettevõttega seotuks füüsilisest isikust vastutava spetsialisti, siis loetakse majandustegevusteade esitatuks alles siis, kui MTR-is on olemas ka vastutava spetsialisti kinnitus oma õigussuhte kohta ettevõtjaga. See tähendab, et iga vastutav spetsialist peab kinnitama MTR-is oma töösuhte teenuse osutajaga, muidu ei ilmu teave vastutava spetsialisti olemasolu kohta registrisse. Selline protseduur on vajalik, et vältida isikute nimetamist vastutavaks spetsialistiks nende teadmata. Ehkki ettevõtete ring, kellega üks vastutav spetsialist seotud saab olla, pole piiratud, on siiski vajalik, et isikud teaksid, milliste ettevõtetega on nad seotud. Vastutava spetsialisti roll ei ole pelgalt formaalne, vaid ta peab reaalselt suutma kontrollida ettevõttes tegutsevate teiste isikute tegevust ja vastutama selle tegevuse seaduspärasuse eest.

§ 34. Vastutav spetsialist

(1) Vastutav spetsialist on füüsiline isik, kes:

- 1) on pädev juhtima ja kontrollima tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimist, ehitamist ning nende hooldamist, tulekustuti kontrollimist ja hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist;

[RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

- 2) on käesoleva seaduse §-s 33 nimetatud isikuga lepingulises suhtes, et oleks tagatud käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete järgimine.

(2) Vastutaval spetsialistil peab olema tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks pädevus vastavalt kutsestandardile, mille kohaselt isik korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle töö eest.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(3) Vastutaval spetsialistil peab olema tulekustuti kontrollimiseks ja hooldamiseks ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks erialane ettevalmistus ning vähemalt kolmeaastane töökogemus selles valdkonnas.

[RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kutse on omandatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis, siis tunnustatakse seda vastavalt välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

Paragrahv 34 kehtestab nõuded vastutavale spetsialistile, kes juhib ja kontrollib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist ja hooldamist. Seaduses esitatakse nõuded vastutava spetsialisti pädevusele, kvalifikatsioonile ja ettevalmistusele. Selle paragrahvi nõuded on seotud seaduse § 33 nõuetega tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks.

Vastutav spetsialist on füüsiline isik, kes on pädev juhtima ja kontrollima tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimist, ehitamist ja hooldamist, tulekustuti hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist. Teisisõnu kuulub vastutava spetsialisti pädevusse tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine, hooldamine ja nende toimingute juhtimine. Samuti kontrollib vastutav spetsialist, et lähtutakse nõuetest ja tuleohutuspaigaldis täidaks otstarvet. Näiteks peab vastutav spetsialist üle kontrollima tulekahjusignalisatsioonisüsteemi hooldamise ja selle kvaliteedi ning tagama, et nõuded oleks täidetud. Samuti peab ta juhtima ja üle kontrollima tulekustutussüsteemi projekteerimist või paigaldust. Vastutava spetsialisti ülesanded ja kohustused sõltuvad ettevõtja MTR-is märgitud tegevusalast (st millises tuleohutuspaigaldisega seotud valdkonnas tegutsetakse). Ettevõtte vastutav spetsialist vastutab tuleohutuspaigaldise projekteerimise, ehitamise ja hooldamise nõuetekohasuse eest. Teisisõnu, kui ettevõtte tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine või hooldamine ei ole olnud nõuetekohane, vastutab seaduse kohaselt selle eest eelkõige vastutav spetsialist, kes pidi seda protsessi juhtima ja kontrollima. Seetõttu on ka vajalik, et tuleohutuspaigaldise projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel oleks fikseeritud vastutava spetsialisti juhtimine ja kontrollimine (nt vastavusdeklaratsioonide, hooldusaktide või hoolduslipikute olemasolu ja nende allkirjastamine või oluliste dokumentide säilitamine). Nii on riiklikul järelevalvel võimalik kontrollida nõuete ja vastutava spetsialisti kohustuste

täitmist. Samuti saab nii kergemini tuvastada neid juhtumeid, kus vastutav spetsialist ei ole tegelikult juhtinud ja kontrollinud protsessi ega teinud toiminguid, kuid tema nimi on valeandmeid teadlikult esitades kantud deklaratsioonidele, aktidele või muudele olulistele dokumentidele. Teisisõnu aitab see riikliku järelevalve käigus paremini tuvastada pettust ja tagab vastutavale spetsialistile kaitse selliste juhtumite ees. Vastutav spetsialist peab olema lepingulises suhtes tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava ja hooldava isikuga. Lepinguline suhe tagab, et ettevõtjal on olemas vastutav spetsialist ehk selgelt on määratud see isik, kes juhib ja kontrollib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist või hooldamist. Samuti lihtsustab see riiklikku järelevalvet, kuna menetluse käigus ei pea eraldi kindlaks tegema, kas vastutav spetsialist oli seotud konkreetse ettevõtjaga või mitte. Lepinguline suhe ei ole vajalik juhul, kui füüsilisest isikust ettevõtja on ise vastutav spetsialist. Selle nõude eesmärk on tagada TuOS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete järgimine. Teisisõnu on mõeldud, et vastutava spetsialisti abil tagatakse tuleohutuspaigaldise nõuetekohane projekteerimine, ehitamine ja hooldamine. Vastutava spetsialisti ülesanne on tagada, et seaduses ja õigusaktides sätestatud nõudeid järgitaks.

Seaduse kohaselt peab vastutaval spetsialistil olema tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks pädevus vastavalt kutsestandardile, mille kohaselt korraldab isik ressursside jagamist, teiste tööd ja vastutab tehtud töö eest. Seaduses on eelkõige mõeldud, et vastutav spetsialist peab olema pädev juhtima ja kontrollima tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist või hooldamist, mida tõendatakse kutsetunnistusega, mis põhineb omakorda vastavas kutsestandardis nimetatud pädevustel. Seaduses pole selles valdkonnas nõutud eraldi mitme aasta pikkust erialast töökogemust. Samas tuleb siinkohal arvestada, et selline lisanõue võib tuleneda näiteks kutsestandardist, kui see on üks kutsetunnistuse omandamise eeldus. Tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks on kehtestatud turvasüsteemide vastutav spetsialist, tase 5 ja turvasüsteemide projekteerija, tase 6 kutsestandardid, mis võimaldavad spetsialiseeruda vastavalt häireseadmestiku, jälgimisseadmestiku, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, gaaskustutussüsteemi, vee- ja vahttulekustutuse, suitsutõrjesüsteemi, ehitise teavitamissüsteemi, hädavalgustuse või tuleohutusautomaatika projekteerimise, paigaldamise ja hooldamise valdkonnas.

Oluline on, et isiku kutsepädevus oleks seotud selle tuleohutuse valdkonnaga, milles täpsemalt tegutsetakse (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemide või tulekustutussüsteemide valdkonnas). 5. taseme turvasüsteemide vastutava spetsialisti kutsekvalifikatsioon annab lisaks spetsiifilistele erialastele teadmistele ja kompetentsidele pädevuse turvasüsteemide (sh tuleohutussüsteemide) valdkonnas töögruppide juhtimiseks, teiste töötajate juhendamiseks, objekti piires ressursside jagamiseks ning klientide teenindamiseks. Selle kutsetunnistuse saanud isikute nimekiri on nähtaval SA Kutsekoja kodulehel. Kutsekoja koduleheküljelt saab kontrollida, kas vastutav spetsialist on enda pädevust tõendanud ja mis on tema täpne kompetents.

Tulekustuti hooldamiseks ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks peab vastutaval spetsialistil olema erialane ettevalmistus ning vähemalt kolmeaastane töökogemus selles valdkonnas. Siinkohal on mõeldud, et vastutav spetsialist peab olema pädev juhtima ja kontrollima tulekustuti hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist. Selle pädevuse tõendamiseks on seaduse kohaselt vajalik omada esiteks erialast ettevalmistust ja teiseks vähemalt kolmeaastast töökogemust selles valdkonnas. Mõlemad tingimused peavad olema täidetud, et isik võiks vastutava spetsialistina tegutseda. Kuna tulekustuti hooldamiseks või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks ei ole olemas eraldi kutsestandardit, mis neid kompetentse käsitleks, on seaduses pädevuse tõendamist laiendatud erialase ettevalmistusega. Erialast ettevalmistust võib tõendada näiteks täiendkoolituse, erialakursuse või väljaõppe läbimise (sh tootjapoolne koolitus või väljaõpe), kompetentsi käsitleva kutsetunnistuse omandamise (nt mõni tuleohutuse või inseneri valdkonna kvalifikatsioon, kui vastav kompetents on selles määratud), erialase hariduse omandamise või muu sellisega (kui see käsitleb vastavat valdkonda ja annab erialase ettevalmistuse). Samuti on erialast ettevalmistust võimalik omandada töökogemuse või praktikaga selles valdkonnas. Samuti ei ole välistatud, et tulevikus töötavad huvigrupid selles valdkonnas pädevuse tõendamiseks välja kutsestandardi. Kolmeaastane töökogemus tähendab seda, et vastutavaks spetsialistiks saamiseks peavad isiku varasemad tööülesanded ja töökogemus olema seotud konkreetselt tulekustuti hooldamise või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamisega. Kui isik on töötanud küll sellises ettevõttes, mis tegeleb tulekustuti hooldamisega või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamisega, kuid tema enda tööülesanded on seisnenud milleski muus, ei saa seda lugeda

erialaseks töökogemuseks. Oluline on arvestada, et erialane töökogemus on seotud kompetentsi omandamisega praktilise kogemuse ja vastavate tööülesannete täitmise kaudu.

Seaduses on täpsustatud, et kui tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimise, ehitamise ja hooldamise kutsetunnistus on omandatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis, tunnustatakse seda vastavalt välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadusele (edaspidi VKTS) ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Euroopa Majanduspiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning Island, Norra ja Liechtenstein) tuleb tagada kaupade, inimeste, teenuste ja kapitali vaba liikumine. Seetõttu tuleb võimaldada ka teistes riikides pädevuse saanud isikutel olla tulekustutussüsteemi, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja suitsueemaldussüsteemi projekteerimise, ehitamise ja hooldamise vastutavad spetsialistid. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud vastutava spetsialisti pädevusega seotud kvalifikatsioon, kehtib see ka Eestis. Tegevuse alustamisel ei tule eraldi teavitada Päästeametit, kes teeb selles valdkonnas riiklikku järelevalvet. Kuid teise riigi vastutav spetsialist peab ikkagi arvestama Eestis kehtivaid tuleohutusnõudeid. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustatakse VKTS-i kohaselt. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamist ja VKTS-i ühtaolist kohaldamist Eestis koordineerib Haridus- ja Teadusministeerium.

3.2. Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja tulekahjuteate edastamine

§ 36. Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja tulekahjuteate edastamine

(1) [Kehtetu - RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(2) Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate peab automaatselt edastama Häirekeskusesse ehitiselt, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varuline kahju ning mis vastab käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kehtestatud määruses sätestatud kriteeriumitele.

(2¹) Tulekahjuteate edastamine Häirekeskusesse käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt ei ole kohustuslik, kui ehitises on tulekahju korral tagatud Häirekeskuse viivitamatu teavitamine ja kiire evakuatsiooni algus ning

Päästeamet on kooskõlastanud tulekahjuteate muul viisil edastamise Häirekeskusesse.

(3) [Kehtetu - RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(4) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdaja vastutab valeshäire ennetamise eest, võttes tarvitusele meetmed valeshäire ärahoidmiseks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata.

(5) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valeshäire on muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire.

(6) Nõuded ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Paragrahv 36 käsitleb automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamist häirekeskusesse. Seaduses esitatakse üldised kriteeriumid, millal tuleb tagada automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatne edastamine häirekeskusesse. Nõue hõlmab eelkõige neid ehitisi, kus on kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi või kus võib tekkida suur varaline kahju. Nõude eesmärk on tagada, et tulekahju korral teavitataks kohe häirekeskust ja alarmeeritaks päästemeeskonnad, et vältida raskeid tagajärgi nii inimese elule, tervisele kui ka varale ning teatud juhtudel ka keskkonnale. Seadus sätestab, millal on võimalik tulekahjuteate edastamisest häirekeskusesse loobuda. Seaduses määratakse valeshäirete ennetamise kohustus ja võimalus rakendada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi viiteaega ning täpsustatakse valeshäire olemust. Siseminister kehtestab määrusega loetelu ehitistest, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade häirekeskusesse juhtida.

Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate peab automaatselt edastama häirekeskusesse ehitisest, kus on kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju. Need üldised põhimõtted on seotud riskipõhisuse ja suurema tulekahjuriskiga, kuna tulekahju korral võib sellistes ehitistes paljude inimeste elu ohtu sattuda ja kaasneda suur varakahju. Kõrgendatud tulekahjuohuga ehitistes, sõltuvalt seal hoitavatest põlevmaterjalidest või -ainetest, võib ulatuslik õnnetus tuua kaasa suurema keskkonnakahju. Eespool nimetatud

põhjuste tõttu võib sellistes ehitistes olla tavapärasest keerukam päästetöö või evakatsioon. Nendele põhimõtetele vastav ehitis võib olla näiteks suurem majutushoone, ravi- ja hoolekandeesutus, büroohoone, teater, haridusasutus, kaubanduskeskus, muuseum, tööstus- või laohoone, suurõnnetuse ohuga ettevõtte tööstus- või laohoone. Samuti peab selline ehitis vastama paragrahvi lõike 6 alusel kehtestatud siseministri määruses sätestatud täpsematele kriteeriumitele. Seaduse § 36 lõike 6 alusel on kehtestatud loetelu nendest ehitistest, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida häirekeskusesse. Siseministri määrus toob välja detailsemad nõuded ja ehitiste loetelu jaotuse. Kui ehitis ei vasta siseministri määruses esitatud kriteeriumitele, ei tule sinna paigaldatud automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulevaid tulekahjuteateid juhtida häirekeskusesse. Siseministri määruses „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“ on täpsustatud, kuidas edastatakse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade häirekeskusesse, ja on esitatud loetelu nendest ehitisest, kus tuleb seda teha.

Ehitise automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteated juhitakse häirekeskusesse automaatse teatedastussüsteemi kaudu. See on eraldi süsteem (mitte tuleohutuspaigaldis), mis vahendab tulekahjuteate automaatselt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmest häirekeskusesse. Ehitised, kuhu peab paigaldama automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, on kirjas siseministri määruses „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“. Näiteks juhul, kui ehitisse on küll kohustuslik paigaldada automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem ja seda on ka tehtud, kuid ehitis ei vasta siiski käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 6 sätestatud kriteeriumitele, ei pea ehitise omanik tagama automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatset edastamist häirekeskusesse.

Käesoleva paragrahvi lõige 2¹ sätestab tingimused, mille täitmisel ei ole automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamine häirekeskusesse kohustuslik. Eeltoodu tähendab, et käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 6 sätestatud kriteeriumitele vastava ehitise omanikul on võimalus loobuda tulekahjuteate edastamisest häirekeskusesse, kui ehitises on tulekahju korral tagatud Häirekeskuse viivitamatu teavitamine ja kiire evakuatsiooni algus ning Päästeamet on kooskõlastanud tulekahjuteate muul viisil edastamise Häirekeskusesse. See erisus laieneb nii uutele

(ehitatavale) kui ka olemasolevatele hoonetele. Ehitise omanik, kes soovib tulekahjuteadete edastamisest loobuda või sellega mitte liituda, peab esitama vastava taotluse Päästeametile kooskõlastamiseks. Päästeamet kooskõlastab taotluse, kui on tagatud tulekahju korral Häirekeskuse viivitamatu teavitamine ja kiire evakuatsioon. Ehitise omanikud, kes on süsteemist ja selle toimimisest huvitatud, saavad aga sellega jätkata. Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise täpsem kord on sätestatud siseministri määruses „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“.

Selleks et loobuda automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteate edastamisest Häirekeskusesse, peavad olema täidetud kaks kriteeriumit:

- tulekahju korral on tagatud Häirekeskuse viivitamatu teavitamine;
- tulekahju korral on tagatud kiire evakuatsioon ehitisest.

TuOS § 3 lõike 1 punkti 10 kohaselt on iga isiku kohustus tulekahju korral Häirekeskust kohe teavitada. See tähendab, et ettevõtte töötajad peavad olema koolitatud tulekahju avastamisel kohe teavitama hädaabinumbri 112 häirekeskust ja alustama evakuatsiooni. Viivitamatu teavitamine tähendab, et tulekahju avastamisest või automaatsesse tulekahjusignalisatsiooni rakendamisest teavitamiseni kuluv aeg ei tohi olla pikem kui 3 minutit. Päästeametile tuleb esitada tulekahjust teavitamisel väljavõtte hoone tulekahju korral tegutsemise plaanist ning kinnitus, et kõik hoone kasutajad on saanud plaanikohase koolituse ja läbinud evakuatsiooniõppuse.

Tulekahju korral on äärmiselt oluline, et ehitisest oleks võimalik kiire evakuatsioon, mis tähendab, et tulekahju korral alustatakse viivitamatult evakuatsiooniga ja viiakse see ohutult läbi. Inimeste evakueerimine ehitisest välja või ohutusse kohta ehitises on ette nähtud hoone tulekahju korral tegutsemise plaanis ning mõlemad variandid on lubatud. Päästeamet võib kiire evakuatsiooni tingimuse hindamisel aluseks evakuatsiooniõppuse käigus evakuatsioonile kuluva aja ning hindab selle põhjal, kas kiire evakuatsioon ehitisest on tagatud. Selleks tuleb Päästeametile esitada evakuatsiooniõppuse kokkuvõtte, kus on kirjeldatud hoone evakuatsioonilahendus (standardi EVS 812-7 punkt 13.1.4), välja toodud evakuatsioonile kulunud aeg sekundites ning antud hinnang, kas evakuatsiooniaeg mahtus lubatava võimaliku evakuatsiooniaja sisse. Standardist tulenevalt ei tohi üldjuhul

evakueerimise aeg ületada 300 sekundit. Kui hoonel on suitsuvaba trepikoda või tule- ja suitsukindel trepikoda, siis ei tohi evakueerimise aeg ületada 600 sekundit. Kui hoones ei asu alalisi töökohti (näiteks laohooned), siis evakuaatsiooniks vajadust ei ole ja üldjuhul võib tulekahjuteate edastamisest loobuda. III kasutusviisiga hoonetel⁶³ teate edastusest loobumine üldjuhul võimalik ei ole, sest eelnimetatud loobumise tingimuste täitmine ei ole võimalik. III kasutusviisiga hooned on hooned, mille kasutajatelt ei saa eeldada hoone ruumide tundmist ning neil on piiratud või puudulikud eeldused isenda ohutuse tagamiseks, sh iseseisvaks evakuaatsiooniks. Sellised hooned on näiteks hoolekandeesutuse hoone, ravihoone, karistusasutuse hoone.

Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdaja vastutab valeshäire ennetamise eest. Valehäirete ennetamiseks peab valdaja võtma tarvitusele meetmed, et hoida valeshäire ära automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata. Siinkohal on mõeldud eelkõige automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamisega seotud valeshäirete ennetamist. Näiteks peab valdaja tagama, et tema ehitises ei tehtaks selliseid tegevusi, mis võivad põhjustada valeshäire (nt suitsetamine tulekahjuanduri all, asjatu tolmutamine või auru ja suitsu tekitamine anduri läheduses, tulekahjuteatenupu tahtlik vajutamine, ehitus- või tuletöö tegemine). Kohustus on pandud valdajale, kuna tema teostab faktilist võimu nii ehitise kui ka seal paikneva automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada kohe ja kergesti korralduslikke meetmeid valeshäirete ennetamiseks. Valdaja on isik, kes saab näiteks visuaalse vaatluse teel tuvastada, kas ehitises on mingisugune oht tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valeshäire tekkimiseks või mitte. Näiteks saab valdaja kontrollida, et ehitus- või tuletööd tehes võetakse valeshäire vältimiseks tarvitusele meetmed (nt tagatakse suitsu ventileerimine, anduri ajutine ja nõuetekohane kinnikatmine), ehitises suitsetatakse ainult selleks ettenähtud kohtades, vajaduse korral tagatakse tulekahjuteatenuppude kaitse (nt kaitseekraani kasutamine või spordisaalis võrgu kasutamine). Samuti saab valdaja selgitada ehitistes viibivatele isikutele, kuidas ja milliste meetmetega vältida valeshäireid. Valehäirete ennetamine on seotud ka süsteemi nõuetekohase kasutamise ja hooldamisega. Valehäire ennetamiseks ei tohi katkestada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist, mis tähendab, et valeshäire vältimiseks ei tohi lülitada välja süsteemi

---

63 Päästeamet. Haiglate ja hooldekodude projekteerimise juhised. <https://www.rescue.ee/files/2018-09/haiglate-ja-hooldekodude-projekteerimise-juhised-small-.pdf?ce93c105e6>

häirekellasid, katta asjatult kinni tulekahjuandurit, takistada töörežiimi funktsioneerimist tervikuna vms. Näiteks on mõeldamatu, et ehitise valdaja lülitab valesüsteemide vältimiseks välja ehitise tulekahjusignalisatsioonisüsteemi. Seda eriti juhul, kui ehitises viibib samal ajal palju inimesi (nt ravi- ja hoolekandeametused, majutusettevõtted, ööklubid). Muidu seatakse tulekahju korral ohtu ehitises viibivate inimeste elu.

Valesüsteemi põhjustamise eest on ette nähtud vastutus TuOS § 54 alusel (automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valesüsteemi põhjustamine). Karistamiseks tuleb ennekõike välja selgitada faktilised asjaolud, sh valesüsteemi tekkepõhjus, ja tuvastada isiku süüline käitumine. Samuti tuleb arvestada, kas valdaja võimuses oli üldse valesüsteemi ennetamine ja kas isiku karistamine valesüsteemide korras on otstarbekas. Arvestama peab, et valdaja ei saa vastutada selle eest, kui valesüsteem on põhjustatud näiteks projekteerimis-, ehitamis- või hooldusveast. Sellekohane vastutus on süsteemi projekteerijal, paigaldajal või hooldajal. Samuti ei saa valdaja vastutada selle eest, kui tulekahjuteatenupule on vajutatud pahatahtlikult. TuOS § 54 näeb küll ette valesüsteemide vastutuse ehk kui esinevad isiku käitumises valesüsteemide tunnused, on menetleja kohustatud alustama valesüsteemide korras. Kuid VTMS § 3¹ lõige 2 annab menetlejale kaalutusõiguse valesüsteemide tunnustega teo olemisuse hindamisel ning kui menetleja tunnistab teo väheolekuliseks, siis ta ei alusta valesüsteemide korras ja võib piirduda isiku suulise hoiatamisega. Hoiatamise käigus selgitatakse isikule vajadust tagada edaspidi valesüsteemide hoidumine. Sellist tegevust võib pidada suuliseks ettekirjutuseks. Üldteada on, et valesüsteemide korras ei välista haldusmenetlust ja haldusmenetluse käigus on võimalik anda ettekirjutus koos asendustäitmise ja sunniraha seaduses lubatava sunniraha hoiatusega.

Seaduses on toodud valesüsteemi mõiste: automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valesüsteemi on muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire. Valesüsteemi mõisteline määratlemine on seaduse tasemel vajalik, kuna muidu jääb lahtiseks, mida võib lugeda tulekahjusignalisatsioonisüsteemi õigeks häiresignaalsiks ja mida valesüsteemiks. Valesüsteemi mõiste on seotud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi otstarbega: tulekahjualarmi kaudu tulekahju avastamine ja inimeste teavitamine. Ilma valesüsteemi defineerimiseta ei ole võimalik võtta isikut vastutusele selle põhjustamise eest või sätestada meetmeid selle ennetamiseks. Valesüsteemide võivad põhjustada nii füüsilise keskkond kui ka süsteemi projekteerimis-, paigaldamis- ja hooldamisvead ning samuti inimlik eksimus või vale käitumine süsteemi kasutades (sh süsteemi pahatahtlik tööle rakendamine).

Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem on tehnoloogiline süsteem, mille kasutamine võib paratamatult kaasa tuua valehäire (nt süsteemi rikked või liiga tundlike seadmete rakendumine). Kuna üldjuhul on tegemist tundliku süsteemiga, võib see reageerida ka väiksemate keskkonnamuutuste peale (nt tolmu keskkond, temperatuurikõikumised, putukate sattumine anduritesse, niiskus või mustus). Selliseid füüsilise keskkonnaga seotud juhtumeid on raske lõplikult välistada. Siinjuures tuleb arvestada, et teatud keskkonnaningimustel peabki tulekahjusignalisatsioon tööle rakenduma, kuna on tekkinud süsteemi tavapärasest tööd segavad faktorid (nt suitsetamisest, söögitegemisest või tuletööde tegemisest tekkiv suits või aur, vinguaanduri reageerimine vingugaasile või muudele osakestele). Samuti ei saa lõplikult välistada pahatahtlikku tulekahjuteatenupule vajutamist (st süsteemi mittesihipärasest käsitsi käivitamist). Siiski on praktikas oluline vähendada valehäirete tekkimise tõenäosust, välistades eelkõige ebakvaliteetsed projekteerimis-, paigaldamis- või hooldustööd ning süsteemi pahatahtliku tööle rakendamise. Valehäireid ennetatakse eri tegevuste koostöös, alates süsteemi nõuetekohasest projekteerimisest, paigaldamisest, kasutamisest kuni nõuetekohase hooldamiseni. Kui ühes etapis tehakse vigu või on puudusi, võib see tähendada valehäiret. Valehäireid saab ennetada ka riikliku järelevalve kaudu.

Valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega loetelu ehitistest, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida häirekeskusesse, ning milline on teateedastusest loobumise kord. Eeltoodu on kehtestatud siseministri 7. jaanuari 2013. a määruses nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“.

§ 37. Automaatse tulekahjuteate edastaja kohustused

(1) Automaatne tulekahjuteate edastaja on sideettevõtja, kes peab vastama elektroonilise side seaduses sideettevõtjale sätestatud nõuetele.

(2) Tulekahjuteate edastaja vastutab:

- 1) automaatsele teateedastussüsteemile esitatud nõuete täitmise eest;
- 2) automaatse teateedastussüsteemi katkematu toimimise jälgimise eest;

- 3) automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku teavitamise eest automaatse teatedastussüsteemi rikete ilmnemisel ning rikete likvideerimise eest.

Paragrahv 37 käsitleb nõudeid automaatse tulekahjuteate edastajale. Automaatse tulekahjuteate edastaja peab olema sideettevõtja. Tulekahjuteate edastaja on isik, kes peab tagama teate tehnilise kvaliteedi selleks, et automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteade juhitas automaatselt edasi Häirekeskusesse. Seaduses on täpsustatud, mille eest tulekahjuteate edastaja vastutab. Käesoleva paragrahvi eesmärk on see, et tulekahjuteate edastajale kehtestatud nõuded tagaksid automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulevate tulekahjuteadete automaatse edastamise Häirekeskusesse.

Seaduses on öeldud, et automaatse tulekahjuteate edastaja on sideettevõtja, kes peab vastama elektroonilise side seaduses (edaspidi *ESS*) sideettevõtjale sätestatud nõuetele. *ESS* § 2 punkti 5 kohaselt on elektroonilise side ettevõtja isik, kes osutab lõppkasutajale või teisele üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutajale üldkasutatavat elektroonilise side teenust. Automaatseks tulekahjuteate edastamiseks Häirekeskusesse ja selle toimepidevuse tagamiseks on automaatsele teatedastussüsteemile ette nähtud tehnilised nõudmised. Need nõuded on seotud peamiselt signaalide edastamisega ehitise automaatsest tulekahjusignalisatsioonisüsteemist Häirekeskusesse (nt rikketeade, tulekahjuteade, tühistamiseteade). Tulekahjuteade peab signaalina Häirekeskusesse jõudma hiljemalt 10 sekundi jooksul pärast edastuse algust. Samuti peab automaatne teatedastussüsteem olema pidevalt kasutatav ja ühenduse katkemise korral peab hiljemalt 100 sekundi jooksul rakenduma automaatne teavitamine. Signaalide edastamise nõuded tagavad selle, et tulekahju korral teavitatakse kiiresti Häirekeskust ning et see lahendus on toimiv ja jätkusuutlik. Täpsemad tehnilised nõuded automaatsele teatedastussüsteemile on toodud siseministri 7. jaanuari 2013. a määruses nr 1, „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“. Nende tehniliste nõudmiste ja tulekahjuteate edastaja vastutuse tõttu (edastaja vastutab automaatse teatedastussüsteemi toimepidevuse eest) on tulekahjuteate edastajale esitatud kõrgemad nõuded.

Tulekahjuteate edastaja vastutab automaatsele teatedastussüsteemile esitatud nõuete täitmise, automaatse teatedastussüsteemi

katkematu toimimise jälgimise, automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku teavitamise ning automaatse teatedastussüsteemi rikete ilmnmisel nende likvideerimise eest. Selleks et isikute kohustused ja vastutus automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamisel Häirekeskusesse oleks üheselt mõistetavad, on seaduses määratud tulekahjuteate edastaja vastutus. Oluline on arvestada, et automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul on teatud kohustused ka süsteemi omanikul, valdajal või hooldajal. Näiteks peab omanik tagama, et nõude korral edastataks ehitise automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteade automaatselt Häirekeskusesse ning et süsteemi oleks ettenähtud ajal hooldatud. Ehitise valdaja peab tagama, et vales häirete vältimiseks ei lülitataks töörežiimist välja automaatset tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, kuna see takistab ka automaatse teatedastussüsteemi toimepidevust. Hooldaja peab tagama, et tehtud hooldus on nõuetekohane ning vajaduse korral on katsetatud signaalide edastust ehitise ja Häirekeskuse vahel. Tulekahjuteate edastaja vastutus on tagada, et tehniline lahendus toimiks (s.h rikete likvideerimine ja tulekahjuteadete jõudmine Häirekeskusesse).

Tulekahjuteate edastaja vastutab automaatsele teatedastussüsteemile kehtestatud nõuete täitmise eest (sh tehniliste nõuded signaalide edastamisele). Nõuded on sätestatud siseministri 7. jaanuari 2013. a määruses nr 1 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteate edastamise ja sellest loobumise kord“. Tulekahjuteate edastaja peab jälgima, et automaatne teatedastussüsteem toimiks katkematult. Siinkohal on mõeldud, et edastaja jälgib automaatse teatedastussüsteemi toimimist ja tuvastab selle katkemise. Näiteks on eespool nimetatud siseministri määruses kehtestatud süsteemile tehniline nõue, mille kohaselt peab automaatset teatedastussüsteemi pidevalt kontrollima ja hiljemalt 100 sekundi pärast teavitama edastusühenduse veast. Kui ilmnevad automaatse teatedastussüsteemi rikked, peab tulekahjuteate edastaja teavitama automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omanikku ja rikked likvideerima, kui need tulenevad teatedastussüsteemist. Oluline on, et teatedastussüsteemi rikete ilmnmisel saab sellest teada ka automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omanik, kes saab õnnetuse korral Häirekeskust teavitada näiteks telefoni teel.

III RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJAD JA RAKENDATAVAD MEETMED

§ 38. Riikliku järelevalve teostajad

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostavad riiklikku järelevalvet:

- 1) Päästeamet – kogu riigi territooriumil;
- 2) [kehtetu - RT I, 29.12.2011, 1 - jõust. 01.01.2012]
- 3) Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet – raudteetranspordi ja all-
maarajatiste tuleohutusnõuete alal ning plahvatusohutsooni kohta
kehtestatud nõuete üle;

- 4) Transpordiamet – tsiviillennunduse ja veesõidukite, sealhulgas ujuvdokkide tuleohutusnõuete alal;
- 5) [kehtetu - RT I, 10.12.2020, 1 - jõust. 01.01.2021];
- 6) Kaitseministeerium – kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel;
- 7) Keskkonnaamet – metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete alal.
- 8) Kohaliku omavalitsuse üksus – käesoleva seaduse § 5 lõikes 1¹ või 1² nimetatud võimaluse kasutamisel ehitus- ja kasutusloa või ehitus- ja kasutusteatise menetluses.

(2) Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–6 ja 8 nimetatud ja muudes seadustes või nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tuleohutusnõuete täitmise üle ainult edasilükkamatutel juhtudel.

(3) Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle käesoleva seaduse § 16 kohaselt määratud tuleohtlikul ajal.

Paragrahv 38 sätestab, kes teeb riiklikku järelevalvet tuleohutusnõuete täitmise üle. Seaduses on esitatud need pädevad valitsusasutused, kellele on antud õigus teha riiklikku järelevalvet tuleohutusnõuete täitmise üle. Samuti on seaduses määratud, millised on valitsusasutuste täpsemad riikliku järelevalve pädevused ja valdkonnad. Samuti on seaduses sätestatud, millistel muudel juhtudel teeb Päästeamet riiklikku järelevalvet nendes valdkondades, kus riikliku järelevalve pädevus on tavapäraselt mõnel muul valitsusasutusel. Ühtlasi täpsustatakse, millal teeb Päästeamet riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle. Pädevuste määramine seaduses on äärmiselt oluline, kuna riiklikku järelevalvet võib teha ainult pädev haldusorgan. Õigusriigi ja demokraatia põhimõtte järgi võivad avalikku võimu teostada vaid selleks volitatud usaldusväärsed isikud. Seaduses määratud pädevused näitavad ka seda, milline valitsusasutus vastutab riikliku järelevalve eest (sh millises ulatuses). Kuigi pädevuste kattumisi tuleb üldjuhul vältida, ei ole see TuOS-i eesmärgist tulenevalt alati võimalik, kuna muidu ei oleks võimalik tuleohutust täielikult saavutada. Selleks et valitsusasutused lähtuksid haldusotstuste (nt ettekirjutuse) tegemisel ühtsetest põhimõtetest, on oluline nende omavaheline koostöö.

Riikliku järelevalve olemust tuleb selgitada laiemalt ja selle olemuse määratleb korrakaitseseadus. KorS § 2 lõike 4 kohaselt on riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus, mille eesmärk on ennetada ohtu, see tuvastada, tõrjuda ja kõrvaldada korrarikkumine. KorS § 5 lõike 1 kohaselt on korrarikkumine avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. KorS § 4 lõike 1 kohaselt on avalik kord ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning isikute subjektiivsete õiguste ja õigushüvede kaitstud. Seega on tuleohutuse valdkonnas korrarikkumiseks peamiselt tuleohutusnõude kui õigusnormi rikkumine. KorS § 6 lõike 1 järgi on korrakaitseorgan seaduse või määrusega riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus, kogu või isik. TuOS § 38 määrab tuleohutusnõuete täitmise üle riiklikku järelevalvet tegevad valitsusasutused, kelle tegevuse eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõuete rikkumine. Kuna riiklik järelevalve on haldusmenetluse üks eriliik, siis on HMS § 8 sätestanud haldusorgani mõiste, mis ühtib KorS §-s 6 sätestatuga.

TuOS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teevad riiklikku järelevalvet Päästeamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Transpordiamet, Kaitseministeerium, Keskkonnaamet ja kohaliku omavalitsuse üksus. Lisaks võivad teistes eriseadustes olla sätestatud muud tuleohutusega seotud riikliku järelevalve pädevused. Näiteks annab EhS § 130 lõige 10 Päästeametile õiguse teha riiklikku järelevalvet ehitise tuleohutusnõuete täitmise üle. Turismiseaduse (TurS) § 30 lõike 2 punkt 1 annab Päästeametile õiguse teha riiklikku järelevalvet majutusteenuse osutamisele kehtestatud tuleohutuse nõuete täitmise üle. Samuti annab lõhkematerjaliseaduse (LMS) § 42 lõige 3 Päästeametile pädevuse riikliku järelevalve tegemiseks lõhkematerjali ja pürotehnilise toote käitlemise koha tuleohutusele kehtestatud nõuete täitmise üle. Samuti võivad eriseadused anda tuleohutuse pädevuse riikliku järelevalve tegemiseks teistele valitsusasutustele. Näiteks maapõuseaduse (MaaPS) § 107 lõike 4 kohaselt teeb Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet riiklikku järelevalvet kaevandamise ohutusnõuete täitmise üle (sh allmaarajatistes tulekahju vältimise üle).

Päästeameti pädevuses on teha riiklikku järelevalvet kogu riigi territooriumil. Seejuures lähtutakse TuOS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetest. Teisisõnu on korralduslike tuleohutusnõuete riikliku järelevalve tegijaks peamiselt Päästeamet. Näiteks on Päästeameti pädevus kontrollida isikute üldisi tuleohutuse kohustusi, tuleohutuse

enesekontrolli ja selle aruandlusega seonduvat, ettevõtete või asutuste tuleohutuse valmisolekut, evakuaatsiooniohutust, küttesüsteemide ohutust, tuletõde tegemise ohutust, küttekoldevälise tule tegemise ohutust, põlevmaterjalide nõuetekohast ladustamist, avaliku ürituse tuleohutust, tuleohutuspaigaldiste olemasolu, toimivust ja korrashoidu, automaatselt tulekahjusignalisatsioonisüsteemilt tuleva tulekahjuteate automaatset juhtimist Häirekeskusesse, seadmete või paigaldiste tuleohutut kasutamist ning tuletõrje veevarustuse nõuetekohasust. Siiski tuleb arvestada, et mõnes tuleohutusega seotud valdkonnas on riikliku järelevalve tegemiseks vajalikud hoopis muud valdkondlikud eriteadmised (nt allmaarajatistes, tsiviillennunduses, veetranspordis). Seetõttu on peale Päästeameti riikliku järelevalve tegemise pädevus TuOS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatu üle spetsiifilistes valdkondades Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil, Transpordiametil, Kaitseministeeriumil ja Keskkonnaametil.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teeb riiklikku järelevalvet raudteetranspordi ja allmaarajatiste tuleohutusnõuete ning plahvatusohutsooni kohta kehtestatud ohutusnõuete üle. Seda põhjusel, et Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti üks ülesandeid on suurendada ohutust nii raudteetranspordi kui ka allmaarajatiste valdkonnas tervikuna, sh näiteks raudteeveeremi ja raudteeliikluse või kaevandamise puhul. Transpordiamet teeb riiklikku järelevalvet tsiviillennunduse ja veesõidukite (sealhulgas ujvdokkide) tuleohutusnõuete üle, kuna ameti üks põhiülesanne on lennunduse ohutuse ja turvalise veeliikluse tagamine. Neis spetsiifilistes valdkondades tuleb riikliku järelevalve puhul arvestada, et TuOS § 28 lõigete 1 ja 2 alusel võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada määrusega tuleohutusnõuded nii raudteetranspordile, tsiviillennundusele ja veesõidukile kui ka allmaarajatisele. Seega peavad eespool nimetatud valitsusasutused arvestama tuleohutusnõuete kontrollimisel valdkonna eest vastutava ministri määrustes sätestatud tuleohutusnõudeid.

Kaitseministeeriumi pädevus on teha riiklikku järelevalvet Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel. Peab arvestama, et Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljakud võivad asuda kinnistel territooriumitel, kuhu kõrvalised isikud iga päev ei satu. Harjutusväljaku asukoht ja selle kasutamine sõltub väljaõppest. Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade kasutamine on seotud ka väljaõppekalendriga, mistõttu ei pruugi harjutusväljakud alati olla igapäevases, vaid pigem hooajalises kasutuses. Samuti võib igasuguse lahtise tule, lahingumoonna, lõhkematerjalide või pürotehniliste toodete kasutamine olla seotud mõne lahingtaktikalise õppeharjutusega, mistõttu eeldab

ohutuse hindamine riikliku järelevalve tegijalt spetsiifilisemaid erialateadmisi. Seetõttu ei pruugi teistel riikliku järelevalve tegemise pädevusega valitsusasutustel olla vajalikke teadmisi Kaitseväe ja Kaitsealiidu harjutusväljade tuleohutuse kontrollimiseks. Samuti ei pruugi teistel valitsusasutustel olla alati informatsiooni harjutusväljade kasutamise kohta. Siinjuures tuleb arvestada, et nii kaitseväelased, kaitsealiitlased kui ka ajateenijad võivad väljaõppe ajal peatuda pikemalt laagris mõnes Kaitseväe või Kaitsealiidu harjutusväljakul ning kasutada sellel ajal lahtist tuld või telkides küttekoldeid, teha küttekoldevälist tuld või suitsetada (määrates suitsetamise kohad). Seetõttu tuleb sellise tegevuse üle teha ka korralduslikku järelevalvet, mis ongi Kaitseministeeriumi pädevuses. TuOS § 29 annab kaitseministrile volituse kehtestada määrusega Kaitseväe ja Kaitsealiidu tuleohutusnõuded. Kui asjakohane kaitseministri määrus on kehtestatud, peab Kaitseministeerium riikliku järelevalve käigus arvestama nimetatud määruses sätestatud Kaitseväe ja Kaitsealiidu tuleohutusnõudeid.

Keskonnaamet teeb riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete üle, kuna ameti üks peamisi ülesandeid on keskkonnajärelevalve. Ulatuslik metsa- või maastikutulekahju võib tekitada loodusele ja keskkonnale suurt kahju. Seetõttu on tuleohutusnõuete puhul seaduses üks riikliku järelevalve tegija ka Keskonnaamet. Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS §-des 16–18. Samuti tuleb siinjuures arvestada küttekoldevälise tule tegemise nõudeid, mis on sätestatud TuOS §-s 15. Tuleohutusnõuete rikkumisega seotud keskkonnavalvete väärtegude kvalifikatsioon on sätestatud karistusseadustiku §-s 352 ning väärtemenetlust saavad läbi viia Politsei- ja Piirivalveamet, Keskonnaamet ning Päästeamet.

TuOS § 38 lõike 1 punkt 8 annab õiguse TuOS-is ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle riikliku järelevalve tegemiseks ka kohaliku omavalitsuse üksusele (KOV). Oluline on tähele panna, et järelevalve õigus on kohaliku omavalitsuse üksusele antud üksnes TuOS § 5 lõikes 1¹ või 1² nimetatud võimaluse kasutamisel ehitus- ja kasutusloa või ehitus- ja kasutusteatisel menetluses. Eeltoodu tähendab, et kohaliku omavalitsuse üksus hakkab tegema riiklikku järelevalvet ainult juhul, kui ta kasutab TuOS § 5 lõigetes 1¹ ja 1² nimetatud võimalust ning menetleb ehitus- ja kasutusloa- ja kasutusteatisel Päästeameti kooskõlastuseta. Oluline on siinjuures veel kord rõhutada, et ehitus- ja kasutuslubade ning teatiste tuleohutuse osa iseseisev menetlemine on KOV-i vabatahtlik otsus, mitte kohustus. Kui KOV üksus kasutab TuOS § 5 lõigetes 1¹ või 1² sätestatud

võimalust, on ta ka järelevalve tegija ning seetõttu käesolevas paragrahvis ka järelevalve tegijana nimetatud. Silmas tuleb pidada asjaolu, et pärast kasutusloa väljastamist või kasutusteatiselise menetlemist KOV-i üksusel järelevalveõigust tuleohutusnõuete kontrollimise üle ei ole. See tähendab, et KOV-i üksusele on antud järelevalve õigus ainult kuni hoonete kasutusloa väljastamiseni või kasutusteatiselise menetluse lõpuni. Olemasolevate ja kasutuses olevate hoonete tuleohutusnõuete täitmise üle teeb jätkuvalt järelevalvet ainult Päästeamet.

Päästeamet teeb riiklikku järelevalvet TuOS-i § 38 lõike 1 punktides 3–6 ja 8 nimetatud ja muudes seadustes või nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tuleohutusnõuete täitmise üle ainult edasilükkamatutel juhtudel. Siinjuures on arvestatud, et riikliku järelevalve eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõuete rikkumine. Seega on niisuguses olukorras Päästeameti riiklikku järelevalvet tegeva päästeametniku peamine eesmärk tuleohu kõrvaldamine. Kuigi Päästeamet teeb riiklikku järelevalvet kogu riigi territooriumil, on teatud tuleohutusnõuete puhul riikliku järelevalve pädevus mõnel muul valitsusasutusel. Seetõttu on TuOS-is antud Päästeametile lisaõigus riiklikuks järelevalveks näiteks raudteetranspordi, allmaaratistite, tsiviillennunduse, veesõidukite ning Kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväljakute üle. Samuti võib mõnes muus seaduses või õigusaktis olla sätestatud tuleohutusnõudeid, mille täitmise üle ei tee riiklikku järelevalvet Päästeamet. Siiski võib Päästeamet regulaarsete tuleohutusülevaatuste ajal avastada teiste seaduste alusel kehtestatud tuleohutusnõuete rikkumisi (nt küttegaasi või vedelkütuse lekkimine mahutist või balloonest, gaasipaigaldise või -seadme tuleohtlikud rikked), mis võivad sekkumata jätmisel tekitada tulekahju. Seetõttu on vajalik, et päästeametnikul oleks õigus rakendada meetmeid, et tuleohtlikud rikkumised kohe kõrvaldada.

Edasilükkamatute juhtumite all on mõeldud eelkõige neid olukordi, kus tuleohu avastamisel on päästeametniku kohene sekkumine vajalik konkreetse ohtu kõrvaldamiseks või tõrjumiseks. Kuna olukord on kiireloomuline, ei saa päästeametnik oodata vastavas valdkonnas riikliku järelevalve pädevust omava valitsusasutuse ametniku kohale kutsumist ja alles seejärel sekkumist tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks. Teisisõnu on mõeldud olukordi, kus Päästeameti riiklikku järelevalvet tegev päästeametnik on avastanud otsese tuleohu ning kui ta ohtu kohe ei kõrvalda, võib see tuua kaasa tulekahju või ohustada kellegi elu, tervist või vara. Näiteks võib selliseks edasilükkamatuks olukorraks olla juhtum, kus päästeametnik avastab

allmaarajatises või seoses veesõiduki, lennuki või rongi kasutamisega tuleohtliku tegevuse (nt lahtise tule kasutamine kergesti süttivate materjalide lähedal, tuletööde tegemisel tuleohutusnõuete rikkumine, transpordivahendi tankimise ajal selle kütusepaagi vahetus läheduses suitsetamine). Sellisel juhul on päästeametnikul õigus anda ettekirjutus tuleohtliku tegevuse peatamiseks või lõpetamiseks. Samuti võib päästeametnik näiteks tuleohtlikul ajal metsa ja muu taimestikuga ala tuleohutusnõudeid kontrollides avastada hooletu lahtise tule kasutamise või kulupõletamise, mis võib lõppeda metsatulekahjuga. Sellisel juhul on kohe vaja oht tõrjuda ehk tuleohtlik tegevus lõpetada. Kui päästeametnik avastab sellise tuleohutusnõuete rikkumise, millega ei kaasne otsest tuleohtu ja kus pole kohe sekunda vajalik, antakse juhtumi lahendamise üle vastavat riikliku järelevalve pädevust omavale valitsusasutusele.

Päästeamet teeb riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle TuOS § 16 kohaselt määratud tuleohtliku ajal. Seega teeb Päästeamet riiklikku järelevalvet metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete üle olukorras, kus on kehtestatud tuleohtlik aeg, millega kaasnevad teatud tuleohutuspiirangud. Tuleohtlikul ajal on igasuguse lahtise tule kasutamisel kõrgendatud metsa- ja maastikutulekahjude oht. Ulatuslikku metsa- ja maastikutulekahju käsitletakse omakorda riikliku hädaolukorrana, kui see võtab teatud mastaabi. Peale selle tekitab metsatulekahju suurt kahju looduskeskkonnale. Määratud tuleohtlikul ajal on metsades ja muu taimestikuga kaetud aladel riikliku järelevalve tegemine eelkõige Päästeameti huvides, kuna tuleohutusnõuete rikkumine võib kaasa tuua ulatuslikud metsapõlengud, mille kustutamine on väga töömahukas ja ressursse nõudev. Seega koormab metsatulekahju oluliselt Päästeameti päästetehnikat ja -ressursse. Tuleohtliku aja ja piirkonna kehtestab Päästeamet ning sellega kaasneva riikliku järelevalve peamine eesmärk on ennetada metsa- ja maastikutulekahjude teket. Kuna Päästeametil on õigus määrata tuleohtlik aeg ja piirkond ning sellega kaasnevad piirangud, saab Päästeamet ise nende kehtestamisel vastavaid teavitus-, ennetus- ja järelevalvetegevusi kõige paremini planeerida.

Samas ei tähenda säte seda, et Keskkonnaametil puuduks tuleohtlikul ajal metsa ja muu taimestikuga kaetud aladel riikliku järelevalve tegemise õigus. Nimelt on TuOS § 38 lõike 1 punkti 7 järgi Keskkonnaametil endiselt olemas riikliku järelevalve tegemise pädevus metsa- ja muu taimestikuga kaetud aladel ka tuleohtlikul ajal. Seega on tuleohtlikul ajal riikliku järelevalve tegemise pädevus nii Päästeametil kui ka Keskkonnainspeksioonil.

Samuti on metsa- ja maastikutulekahjude ennetamine mõlema valitsusasutuse huvides. Praktikas ei ole tuleohtlikul ajal otseselt vahet, kumb valitsusasutus metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuete rikkumise riiklikul järelevalvel avastab, tähtis on see, et õigusrikkumisele reageeritaks.

§ 39. Riikliku järelevalve erimeetmed

Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31, 32, 45, 46, 50, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

§ 39 sätestab, millised on §-s 38 nimetatud korrakaitseorganite volitused ehk missuguseid KorS-is sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid saavad korrakaitseorganid seaduses sätestatud riikliku järelevalve tegemisel kohaldada.

TuOS §-s 38 nimetatud järelevalveasutused võivad tuleohutusala riikliku järelevalve tegemisel kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31, 32, 45, 46, 50, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

Kui Päästeamet kontrollib tuleohutuse nõuete täitmist, siis on tal õigus rakendada korrakaitseaduses sätestatud erimeetmeid vastavalt eriseaduses ehk TuOS §-is 39 esitatud valikus. Muudes päästetegevustes, näiteks tulekahju kustutamisel, saab Päästeamet rakendada meetmeid päästeseaduse §-s 13¹ sätestatud valikust. Päästeamet saab rakendada üksnes neid erimeetmeid, mida on nimetatud eriseadustes.

§ 39¹. Riikliku järelevalve erisused

(1) Päästeamet võib kaasata eksperte tuleohutuse hindamiseks, kui ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali kohta ei ole Eestis asjaomaseid norme. Ekspertide kaasamisega seotud kulud tasub seadet omav või ehitist ehitada või kasutada sooviv isik.

(2) Korrakaitseorgani ametiisik võib siseneda valdaja teadmisel ja juuresolekul tema valduses olevale piiratud või tähistatud kinnisasjale, ehitisse, eluruumi ja ruumi ka tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamiseks. Tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise eesmärgil võib valdaja juuresviibimiseta nimetatud objektidele siseneda üksnes siis, kui valdaja on varem määranud omapoolse isiku juuresviibimiseks. Juhul kui määratud isik ei saa samuti tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamise juures viibida, piisab valdaja

nõusolekust nimetatud objektidele sisenemiseks. Valdaja teadmista ja talle juuresviibimise võimalust andmata võib nimetatud objektidele siseneda üksnes siis, kui see on vajalik päästetööks.

Riikliku järelevalve meetmeid, mis on tuleohutuse valdkonnas vajalikud, kuid ei mahu § 39 nimetatud KorS-i erimeetmete kataloogi või mis kujutavad endast KorS-i regulatsiooni erisusi, on koondatud § 39¹. TuOS § 39¹ käsitleb tuleohutuselase ekspertiisi tegemist, eksperdi kaasamist ja kulude tasumist. Paragrahvis käsitletud ekspertiisi saab rakendada Päästeamet juhul, kui see on vajalik tuleohutuse hindamiseks ning seejuures ei ole ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali kohta Eestis asjaomaseid norme. Seadusega on Päästeametile antud sellekohane õigus, kuna teatud juhtudel soovitakse näiteks ehitada või kasutada sellist ehitist, kus võrreldes tavapärase Eestis kehtivate ehituslike tuleohutusnõuetega on oluliste tuleohutusnõuete puhul rakendatud erilahendust või teiste riikide praktikat, mille kohta Eestis puuduvad asjaomased normid. Samuti võidakse soovida kasutada mingisugust tuleohtu põhjustada võivat seadet või teha muud tuleohtlikku tegevust, milleks Eestis puuduvad detailsed ohutusregulatsioonid. Päästeamet on Eestis peamiseks riikliku järelevalve tegijaks tuleohutuse üle ning peab hindama ka sellise ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali tuleohutust, mille kohta Eestis asjaomased normid puuduvad. Seepärast on lõpliku tuleohutushinnangu andmiseks teatud juhtudel vajalik teha enne ekspertisi, et oleks üheselt selge, kas ohutus on tagatud või mitte. Ekspertide kaasamisega seotud kulude tasumine on seadusega jäetud seadme omanikule või ehitist ehitada või kasutada soovivale isikule, kuna see tegevus on eelkõige nende isikute huvides. Muidu tekiks olukord, kus näiteks isik ei soovi rakendada ehitise ehitamiseks või kasutamiseks Eestis kehtivaid ohutusnorme ning Päästeamet peaks seetõttu hakkama enda kuludega otsima võimalusi ekspertiisi tegemiseks ja ohutuse tõendamiseks. Siinkohal peabki arvestama, et igasuguse ohutuse tagamine on peamiselt ehitise või seadme omaniku enda kohustus.

Ekspertis võib olla vajalik näiteks ehitise projekteerimise või ehitamise etapis, kui oluliste tuleohutusnõuete tagamist soovitakse tõendada muul usaldusväärsel viisil ning seejuures mõne teise riigi ohutusnõudeid, standardeid või muid asjakohaseid norme kasutades. Näiteks võib Päästeametil ehitise ehitusprojekti või kasutusloa heakskiitmisel olla põhjendatud küsimuseks ehitise kandekonstruktsioonide tulepüsivus, tule ja suitsu leviku takistamine, tuletõkkesektsioonide piirpindalade ohutus, evakuaatsiooni-ohutuse tõendamine vms. Samuti võib küsimuseks olla selliste

ehitusmaterjalide kasutamine, mille puhul Eesti asjaomased normid näevad ette piiranguid. Näiteks võidakse Eestis soovida ehitada hoonet, mille oluliste tuleohutusnõuete nõutav ohutustase saavutatakse mõne teise riigi projekteerimisnõudeid järgides (nt tavapärasematest kõrgemad puitehitised). Samuti võib ekspertiisi vajadus ilmnedu olemasoleva ehitise kasutamisel, kui Päästeametil on tekkinud põhjendatud kahtlus, et ehitise või selle osa ei vasta olulistele tuleohutusnõuetele (nt tegemist on olemasoleva ehitisega, mis on varem projekteeritud ja ehitatud mõne muu riigi ohutusnõuete järgi või millele pole Päästeamet varem andnud heakskiitu). Samuti võib olla olukord, kus ehitisesse on paigaldatud tuleohutusega seotud seade või tehakse tuleohtlikke tegevusi, mille kohta Eestis asjaomased normid puuduvad (tööstuslikud ventilatsiooniseadmed, spetsiifilised kustutus-süsteemid või tuleohutuspaigaldised, tööstuse tuleohtlikud protsessid ja seadmed, lahtise tulega või mõne tehnoloogiaga seotud tuleohtlikud tegevused vms). Ekspertiisi vajadus on seejuures oluline, et vältida ehitise või selle osa või seadme kasutamise või tegevuse peatamist, kuna ohutus ei ole tõendatud Eesti normide puudumise tõttu. Sellistel juhtudel võib olla vajalik eelnev ekspertiis, et hinnata ehitise või seadme tuleohutust. Ekspertiisi rakendatakse olukorras, kus Eestis puuduvad asjaomased normid ja see on vajalik, et tõendada ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali tuleohutust muul viisil. Kuna ekspertiisi kulud tasub seadme omanik või ehitist ehitada või kasutada sooviv isik, peab see olema sellele isikule vastuvõetav. Ekspertiis on isikule võimalus tõendada ohutust muul viisil. Kui isik ei ole ekspertiisiga nõus, ei pruugi Päästeamet aktsepteerida ehitise ehitamist või kasutamist või tuleohtlikku tegevust, seadme või ehitusmaterjali kasutamist, kuna tuleohutuse tagamine ei ole tõendatud ja Eestis puuduvad asjaomased normid. Seda ekspertiisi ei saa rakendada olukorras, kus Eestis on asjaomased normid olemas ja ekspertiis on vajalik menetluse käigus põhjusel, et tuvastada kehtivate tuleohutusnõuete täitmine või järgimine. Süüteomenetluse käigus on võimalik ekspertiisi tegemine sellisel juhul, kui on vajalik välja selgitada juba toimunud süüteo tõttu tulekahju tekkepõhjus ja/või sellega põhjuslikus seoses oleva kahju suurus. Eelkõige tehakse süüteomenetluses ekspertiisi tõendamisvajadusest. Ekspertiiside eest tasumine süüteomenetluses on reguleeritud kriminaalmenetluse seadustiku §-ga 175 ja vääртеomenetluse seadustiku §-ga 38. Sealjuures on volitusnormi alusel välja antud Vabariigi Valitsuse määrusega tasumise kord. Kriminaal-, vääртеo-, tsiviil- ja haldusasjade menetlusest osavõtjatele, sh ekspertidele ekspertiisi tegemise eest, tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord on

sätetatud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2005. a määrusega nr 322⁶⁴. Kindlasti tuleb eristada ekspertiiside tegemise vajadust ja eesmärki süüteomenetluse käigus või juhtudel, kus on vajalik hinnata ehitiste ohutust. Kui Päästeamet soovib teha Eestis kehtivate normide täitmise või järgimise ekspertiisi või teha seda süüteomenetluses, siis kehtivad kulude hüvitamise korra reeglid. Ekspertiisi pädevusega isikute tegevus peab tulenema seadusest ning isikul peab olema vastavas valdkonnas pädevus ehk tal peavad olema vastavas valdkonnas erialateadmised. Ekspertiisi tegijal lasub vastutus asjakohase ja pädeva eksperdiarvamuse andmisel. Süüteomenetluse käigus on võimalik ekspertiisi teha sellisel juhul, kui on vajalik välja selgitada juba toimunud süüteo toime panemise tõttu näiteks tulekahju tekkepõhjus ja/või sellega põhjuslikus seoses oleva kahju suurus. Üldteada on, et ekspertiiside korraldamine lähtub tõendamisvajadusest ja nii väärteomenetluses kui ka haldusmenetluses on võimalik teha ekspertiise. Ekspertiisi tegemine on üks tõendi kogumise viise ning väärteomenetlust läbi viiv menetleja otsustab, kas tõendamisvajadus ekspertiisi kujul on vajalik ja otstarbekas. Ekspertiisi teeb erialateadmistega ekspert. Ekspertiks võib määrata Kohtuekspertiisi Instituudi eksperdi või riiklikult tunnustatud eksperdi. Ekspertiisi tegemist ja selle liike reguleerib kohtuekspertiisi seadus (KeS), mille § 1 lõige 1 annab selgituse seaduse reguleerimisalast ning kus on välja toodud, et kohtuekspertiisiseaduses sätestatakse kohtuekspertiisi, riikliku ekspertiisiasutuse ja riiklikult tunnustatud eksperdi õiguslik seisund ning eksperdi õiguste ja kohustuste tekke alused kriminaalmenetluses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning väärteomenetluses. Sama seaduse 2. jagu sätestab ekspertiiside nimetused ja hinnad. Ekspertiisi tegemine on üldjuhul tasuline ja kulude hüvitamise kohustus on üldjuhul ekspertiisi tellijal. Süüteomenetluses arvatakse ekspertiisi kulud menetluskulude hulka ja selle võib tasuda kas tellija või riik, juhul kui isiku süü ei leia tõendamist ja menetlus lõpetatakse või mõistetakse õigeks. Ekspertiisiga kaasnevad kulud haldusmenetluses on reguleeritud tsiviilkohtumenetluse seaduse 2. jaos menetluskulude peatükis ja Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2005. a määruses nr 322.⁶⁵

---

64 Vabariigi Valitsuse määrus nr 322. Kriminaal-, väärteo-, tsiviil- ja haldusasjade menetlusest osavõtjatele tasu maksmise ja kulude hüvitamise kord. <https://www.riigiteataja.ee/akt/105042023023?leiaKehtiv>

65 Vabariigi Valitsuse määrus nr 322, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105042023023?leiaKehtiv>

§ 40. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.

TuOS § 40 käsitleb riiklikku järelevalvet tegeva ametiisiku poolt haldussunnivahendi kohaldamist õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise kõrvaldamiseks või ohu tõrjumiseks.

Peale ettekirjutuse tegemise sätestatakse seaduses selle täitmata jätmise korral võimalus haldussunnivahendi kohaldamiseks ja määratakse sunniraha ülemmäär. Sunnivahendit rakendatakse ATSS-is sätestatud korras. Ettekirjutuse andmisel tuleb arvestada HMS-i põhimõtteid ja vorminõudeid. Ettekirjutus ja haldussunnivahendi kohaldamine on riiklikku järelevalvet tegeva ametiisiku meede ohu tõrjumiseks ja tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks. ATSS § 4 sätestab ettekirjutuse mõiste ja ütleb, et ettekirjutus käesoleva seaduse tähenduses on haldusakt, mis paneb isikule kohustuse teha nõutav tegu või hoiduda keelatud teost. Seaduse § 5 selgitab, kuidas ja kelle suhtes on sunnivahendi rakendamine lubatav: sunnivahendi adressaat on füüsiline isik või eraõiguslik või avalikõiguslik juriidiline isik, keda on ettekirjutusega kohustatud nõutavat tegu tegema või keelatud teost hoiduma. Sunnivahendi adressaat on ka isik, kelle suhtes rakendatakse seaduse §-s 12 sätestatud ettekirjutuseta asendustäitmist. Sunnivahendit ei rakendata riigiasutuse suhtes. Kui adressaadi kohustused ei ole temaga lahutamatult seotud, võib sunnivahendit rakendada: 1) viidatud paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku õigusjärglasele, kui ettekirjutusest tulenev kohustus kehtib ka tema kohta; 2) kolmandale isikule, kes seadusest tulenevalt vastutab sunnivahendi adressaadile ettekirjutusega pandud kohustuse täitmise eest. ATSS § 11 selgitab asendustäitmise regulatsiooni. Kui adressaat hoiatuses ettenähtud tähtaja jooksul ei täida talle ettekirjutusega pandud kohustust, mis ei ole temaga lahutamatult seotud, võib pädev haldusorgan selle adressaadi kulul täita ise või korraldada selle täitmise kolmanda isiku poolt (asendustäitmine). Seega saab ettekirjutuse täitmata jätmise korral riikliku järelevalve asutus rakendada sunnivahendit ATSS-is sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot. Tuleohutusnõuete rikkumise korral võivad olla ohustatud suure väärtusega õigushüved, milleks on näiteks elu, tervis ja vara. ATSS § 3 lõike 3 kohaselt kasutatakse kohustuse täitmise tagamiseks leebeimat sunnivahendit ja -määra, mis on eelduste kohaselt tõhusaimad. Haldusorgan peab valima sunnivahendi, mis isikut võimalikult vähe kahjustades sunnib teda täitma talle ettekirjutusega pandud kohustust, tegemist on riikliku tuleohutusjärelevalve

ametniku kaalutusotsusega. Ettekirjutus tähendab eelkõige ohu eest vastutavale isikule haldusakti andmist, millega kohustatakse teda teatud viisil käituma või teatud viisil käitumisest hoiduma. Haldussunnivahendi rakendamine on lubatud olukorras, kus riiklikku järelevalvet tegeva ametniku ettekirjutust tähtjaks ei täideta (nt isikule on esitatud ettekirjutus tuleohtliku küttesüsteemi kasutamise peatamiseks, kuid praktikas jätkatakse selle kasutamist, või kui isikult nõutakse ettekirjutusega ehitisesse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamist, kuid see jäetakse tähtjaks täitmata). Haldussunnivahendi rakendamisel tuleb arvestada ATSS-is sätestatud nõudeid. Rakendatavateks haldussunnivahenditeks võib olla sunniraha või asendustäitmine.

ATSS § 2 lõige 1 sätestab, et sunnivahendit rakendatakse, kui haldusorgani ettekirjutus jäetakse hoiatuses märgitud tähtaja jooksul täitmata. Seega on vajalik, et ettekirjutuses oleks hoiatus sunnivahendi rakendamise ja selle tähtaja kohta. Muidu sunnivahendit rakendada ei saa, kuna see oleks õigustühine. ATSS § 2 lõike 2 kohaselt võib sunnivahendit kuni ettekirjutusega taotletava eesmärgi saavutamiseni mitu korda rakendada. Sunniraha määramine tähendab ettekirjutuse adressaadi kohustamist teatud rahasumma maksmiseks (ettekirjutuse täitmata jätmisel), et sundida isikut oma kohustust täitma. Sunnirahaga on võimalik isikut sundida täitma nii isikuga lahutamatult seotud kui ka mitteisiklike kohustusi. Kui aga isik mingil põhjusel ettekirjutust ei täida või ei saa täita, võib haldusorgan teha seda tema eest asendustäitmist kasutades. Asendustäitmine seisneb peamiselt ohu tõrjumises avaliku korra eest vastutava isiku asemel ja tema kulul. Kuna asendustäitmine tähendab millegi tegemist avaliku korra eest vastutava isiku asemel, ei tule asendustäitmine kõne alla isikuga lahutamatult seotud kohustuste täitmisel (st kui kohustuse saab selle olemusest tulenevalt täita ainult haldusakti adressaat ise). Samuti tuleb arvestada, et ettekirjutuse adressaadil on võimalik vajaduse korral taotleda ettekirjutuse tähtaja pikendamist, mis tähendab haldusakti muutmist. Haldusorgan ei pea alati rakendama sunniraha, selle rakendamine on kaalutusotsus, samuti ei ole kohustust nõuda sisse kogu määratud sunniraha, seda võib ka vähendada, ka see on kaalutusotsus. Õiguspärase haldusakti muutmisel peab haldusorgan rakendama kaalutusõigust, sest üldjuhul on õiguspärase haldusakti muutmine või kehtetuks tunnistamine lubamatu. Oluline on rõhutada, et sunnivahendi rakendamist ei käsitleta karistusena (ATSS § 3 lõige 2). Kui ettekirjutust ei ole hoiatuses märgitud tähtjaks täidetud, annab sunnivahendit rakendav haldusorgan sunnivahendit haldusorgani nimel vahetult

rakendavale isikule kirjaliku täitekorralduse (ATSS § 9). Kui isik pole sunniraha tasunud ja talle on tehtud kirjalik täitekorraldus ning ka selle alusel pole sunniraha tasunud, saab selle sisse nõuda täitemenetluse korras. Täitemenetlust reguleerib täitemenetluse seadus (TMS) ning selle § 2 punkt 11 nimetab üheks täitedokumendiks sunniraha ja asendustäitmise kulude sissenõudmise aluseks olevat haldusakti. Täitemenetlust korraldavad kohtutäiturid. Väärteomenetluses saab isikut karistada karistusnormide alusel, mis on iga väärteokoosseisu juures välja toodud. Meeles tuleb pidada, et sunniraha ei ole karistus, see on isikut tegutsema motiveeriv meede, et täita ettekirjutuses antud korraldus tähtaja jooksul. Juhul kui on mõjuv põhjus, miks ei saa ettekirjutust tähtaja jooksul täita, võib pöörduda haldusakti andnud haldusorgani poole tähtaja pikendamise sooviga. Samuti on haldusorganil õigus vähendada sunniraha suurust.

Riigikohtu otsuse nr 3-3-1-72-14⁶⁶ punktis 12 on riigikohus sedastanud, et ka varasemas kohtupraktikas on asutud seisukohale, et asendustäitmise ja sunniraha seadusest ei tulene haldusorganile kohustust, et lisaks ettekirjutusele ja hoiatusele esitada täiendav haldusakt, mis oleks täitedokument. Täitedokumendiks sunniraha sissenõudmisel TMS § 2 lõike 1 punkti 11 mõtte kohaselt on ettekirjutus koos hoiatusega. Sama otsuse punktis 14 on kohus väitnud, et hoiatus ei ole lõplik ja sidus otsus, mis tingiks vältimatult sunniraha rakendamise ja välistaks haldusorgani kaalutusõiguse. Haldusorgan võib sunniraha rakendada ka hoiatuses märgitud väiksemas määras. Sunniraha rakendamisel tuleb arvestada proportsionaalsuse põhimõtet. Sunniraha võib rakendada vaid täitmisele kallutamiseks. Enne sunniraha sissenõudmist peab haldusorgan kontrollima sunniraha rakendamise eeldusi, sh tuvastama täitmata jätmise ja muud sunniraha rakendamist mõjutavaid asjaolusid. Punktis 16 rõhutab kolleegium, et sunnivahendi täitmise õiguspärasus ei sõltu ettekirjutuse õiguspärasusest. Kehtivat haldusakti on võimalik täita sõltumata adressaadi vastuväidetest ettekirjutuse õiguspärasusele (HMS § 60; AtSS § 8 lõiked 1 ja 3). Seega on kohtupraktikas antud haldusorganile võimalus ilma eraldiseisvat täitekorraldust vormistamata esitada ettekirjutus koos seal oleva sunniraha hoiatusega kohtutäiturile täitmiseks.

---

66 RKO otsus nr 3-3-1-72-14. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=206104520>

IV VASTUTUS

4.1. Väärteomenetlus

Vastutuse peatükis käsitletakse tuleohutuse valdkonnas väärteotunnustega tegude toime panemisega seonduvat ehk väärteomenetlust. Käsitlemisel on üksnes need väärteokoosseisud, mis on jäänud kehtima pärast tuleohutuse seaduse vastutuse osa muudatust ja mida menetleb Päästeamet. Olulised muudatused TuOS-i väärteokoosseisudes toimusid 2015. aastal, kui Justiitsiministeeriumi algatatud karistusõiguse revisjoni käigus tunnistati TuOS §-d 42, 43, 45–48, 51, 53, 55 ja 56 kehtetuks. Koosseisud nägid ette vastutuse mitmesuguste nõuete rikkumise eest, mis kõik on kõrvaldatavad haldussunniga. TuOS ja KorS võimaldavad teha nende rikkumiste kõrvaldamiseks ettekirjutuse ning kohaldada selle mittetäitmisel asendustäitmist ja sunniraha. Lisaks leiti revisjoni käigus, et väärteokoosseisudest loobumist toetab ka tuleohutuse valdkonnas hästi toimiv riiklik järelevalve. Ükski nendest koosseisudest ei olnud seotud tulekahju tekkimise ohuga. KarS § 352 järgi on väärteona juba karistatav tuleohu tekitamine looduses ja ka tuleohutuse tagamise või tule leviku tõkestamise nõuete eiramine. Enesekontrolli tuleohutusaruandes valeandmete esitamisel (§ 43) on võimalik kohaldada KarS § 280.

Menetluse õiguslik raamistik on väärteomenetluse seadustikus ja kriminaalmenetluse seadustikus väärteomenetluse erisusi arvestades. VTMS § 31 käsitleb tõendite kogumist ja kriminaalmenetluse sätete kohaldamist menetlustoimingute tegemisel. Sama sätte (1) sätestab, et tõendamisel ja tõendite kogumisel järgitakse väärteomenetluses kriminaalmenetluse

sätteid samas seadustikus sätestatud erisusi arvestades. Karistamisega seotud põhimõtted on sätestatud karistusseadustikus, kus on väga olulised põhimõtted ning eriti tuleb arvestada, et (1) kedagi ei tohi süüdi mõista ega karistada teo eest, mis selle toimepanemise ajal kehtinud seaduse kohaselt ei olnud süütegu, ja (2) karistatakse teo eest, kui see vastab süütekoosseisule, on õigusvastane ja isik on selle toimepanemises süüdi. VTMS § 3¹ lõige 1 sätestab vääртеomenetluse üldise põhimõtte, et vääртеotunnuste ilmne-misel on kohtuväline menetleja kohustatud alustama ja läbi viima vääртеomenetluse. KarS § 3 lõige 1 sätestab, et süütegu on samas seadustikus või muus seaduses sätestatud karistatav tegu. Seega on süüteod nii karistus-seadustikus kui muudes seadustes (antud juhul TuOS-is) sätestatud vääртеona karistatavad teod. Seega on TuOS-is sätestatud vääртеkoosseisude puhul tegemist karistusseaduse eriosa normidega. Selles peatükis selgitatakse TuOS-i vastutuse sätteid, kuid siinjuures tuleb arvestada KarS-i, VTMS-i ja KrMS-i asjakohaseid sätteid. Oluline on märkida, et TuOS-is sätes-tatud süütegude puhul on kaitstavaks õigushüveks inimeste elu, tervis, vara või keskkond.

Käsitlev peatükk sätestab vastutuse tuleohutusnõuete rikkumise eest nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele. Seaduses on juriidilise isiku vastutus toodud eraldi, kuna KarS § 14 lõike 1 kohaselt saab juriidilist isikut karistada üksnes siis, kui see on normis eraldi ette nähtud. Samuti tuleb arvestada, et juriidilise isiku vastutuse saab tuua kaasa selline tegu, mis seondub juriidilise isiku tegevusega. KarS § 14 lõige 2 lisab põhimõtte, et juriidilise isiku vastutusele võtmine ei välista süüteo toime pannud füüsilise isiku vastutusele võtmist. Sellisel juhul on juriidilise isiku ja füüsilise isiku vastutus paralleelne. Kui personaalselt on tuvastatud füüsiline isik, kes on juriidilise isiku huvides toime pannud koosseisupärase, õigusvastase ja süü-lise teo, ning juriidilist isikut on selle eest karistatud, ei vabasta juriidilise isiku karistamine füüsilist isikut karistusest. Seda põhjusel, et juriidiline ja füüsiline isik on erinevad isikud ehk erinevad õigussubjektid. Välistatud ei ole ka see, et füüsilise isiku suhtes ei saa menetluse lõpetamisel sama teo eest karistada juriidilist isikut. Oluline on rõhutada, et juriidilist isikut esin-dab tema seaduslik esindaja, peamiselt juhtivtöötaja (nt juhatuse liige), organ või pädev esindaja. Äriseadustiku (edaspidi ÄS) § 180 lõike 1 ja § 306 lõike 1 kohaselt on levinumate äriühingute osauhingute ja aktsiaseltsi esin-dusorganiks juhatuse. Riikliku järelevalve käigus saab juriidilise isiku seadus-liku esindaja tuvastada näiteks äriregistri kannetest. Peale selle on oluline arvestada, et avalikku-õiguslikku juriidilist isikut ei saa vääртеomenetluse korras vastutusele võtta.

TuOS sätestab tuleohutusnõuded, mida tuleb isikutel tuleohutuse tagamisel järgida. Tuleohutusnõude rikkumise korral on menetlejal kohustus viia läbi menetlus, et tuvastada vääртеo toimepanemine ja selle asjaolud. Isiku saab vastutusele võtta üksnes siis, kui tema käitumine vastab süüteo koosseisule. Siinjuures tuleb ära märkida ka vääртеgusid puudutav erireegel, mille sätestab KarS § 15 lõige 3. Nimelt on sättes öeldud, et vääртеona on karistatav nii tahtlik kui ka tahtmatu tegu. Samas tuleb siinjuures arvestada, et menetlejal on alati õigus vääртеomenetlus otstarbekuse kaalutlusel lõpetada. Nimelt sätestavad VTMS § 30 lõike 1 punktid 1–2, et menetleja võib vääртеomenetluse lõpetada otstarbekuse kaalutlusel või kui menetlusalune isik on vääртеoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud. Peale selle tuleb arvestada süüteo toimepanemise aega. Nimelt on KarS § 81 lõike 3 kohaselt vääртеgu aegunud, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat. Samuti tuleb arvestada kõiki asjaolusid, ka seda, kas isik üldse sai oma kohustust täita (nt võib-olla pidi isik samal ajal täitma mitut õiguslikku kohustust ja tal ei olnud võimalik neid kõiki täita), ja seda, et põhimõtteliselt on isikul õigus oma kohustustes ebaõnnestuda. Tähtis on pigem see, et ta teeb kohustuse täitmiseks kõik endast oleneva. Näiteks teeb asutuse või ettevõtte evakuaatsiooni juht kõik endast oleneva, et tulekahju korral ehitises kiire evakuaatsioon korraldada, kuid samal ajal peab ta teavitama inimesi võimalikust ohust ja likvideerima tulekahju esmaste kustutusvahenditega, mistõttu ei ole kiire evakuaatsioon võimalik. Näitena võib tuua ka sellised olukorrad, kus tuleohutuse eest vastutama määratud inimene teeb kõik endast oleneva, et ehitises oleksid tuleohutusnõuded täidetud, kuid tuleohutusnõuete täitmine ei sõltu ainult temast (nt teeb asutuse või ettevõtte juhtkonnale ettepaneku, et ehitise korrustevaheliste trepikodade ukсед peaksid olema tuletõkkeuksed, kuid selle investeeringu tegemine ei sõltu temast). Sellisel juhul ei saa ka öelda, et see inimene vastutab tuleohutusnõude rikkumise eest. Samuti on juhtumeid, kus isik on võtnud tarvitusele kõik vajalikud meetmed tulekahju vältimiseks, kuid tulekahju ikkagi tekib, mistõttu võib seda käsitleda kui õnnetusjuhtumit. Sellisel juhul tuleb vastavalt asjaoludele kaalutleda vääртеomenetluse otstarbekust ja hinnata, kas süüteo koosseis on üldse täidetud või mitte.

TuOS-s sätestatud tuleohutusnõuete rikkumise eest on karistusena määratud rahatrahv, mille maksimaalne trahvimäär on eri süütegude puhul erinevad. Rahatrahvi piirid tulenevad KarS §-st 47. Näiteks sätestab KarS § 47 lõige 1, et kohus või kohtuväline menetleja võib vääртеo eest kohaldada

rahatrahvi kolm kuni kolmsada trahviühikut. Sama sätte teise lausega määratakse ühe trahviühiku suurus: trahviühik on rahatrahvi baassumma, mille suurus on neli eurot. KarS § 47 lõikes 2 on täiendavalt sätestatud, et juriidilisele isikule võib kohus või kohtuväline menetleja väärteo eest kohaldada rahatrahvi 100 – 400 000 eurot. Kokkuvõtlikult on TuOS-is arvestatud KarS §-s 47 sätestatud piire. Kõik TuOS-is sätestatud karistused on relatiivsed sanktsioonid, kuna menetlejale on antud võimalus karistuse mõistmisel varieerida. TuOS-is sätestatud karistuste puhul on määratud ainult karistuse ülemmäär, mille eelis seisnebki selles, et see võimaldab karistuse individualiseerimist olenevalt üksikjuhtumi eripärast, arvestades seejuures kõiki asjaolusid. Samuti saab menetleja lähtuvalt asjaoludest kaalutleda, kas väärteomenetlusele tuleks lähtuda lühi-, kiir- või üldmenetlusest.

Konkreetsed karistuse määrad on esitatud iga rikkumise juures, kus suurimate ja otsest ohtu põhjustavate rikkumiste korral on karistusmääraks füüsilisele isikule kuni 300 trahviühikut ($300 \times 4 = 1200$ eurot) ja juriidilisele isikule rahatrahv kuni 3200 eurot. Vähem ohtlike rikkumiste korral on karistusmäärana sätestatud füüsilisele isikule kuni 200 trahviühikut ($200 \times 4 = 800$ eurot) ja juriidilisele isikule rahatrahv kuni 2000 eurot.

§ 44. Tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Ehitise, küttesüsteemi, tuletöö või seadme tuleohutusnõuete, samuti koldevälise tule või grillimise tuleohutusnõuete rikkumise eest, kui sellega kaasnes tulekahju või tulekahju tekkimise oht või takistati ohutut evakuatsiooni – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

TuOS § 44 sätestab vastutuse ehitise (sh evakuatsiooninõuete rikkumisel), küttesüsteemi, tuletöö või seadme tuleohutusnõuete, samuti koldevälise tule või grillimise tuleohutusnõuete rikkumisel.

Siinkohal on ehitise tuleohutusnõuete all mõeldud TuOS-is sätestatud ehitise korralduslikke tuleohutusnõudeid, mitte EhS-i alusel kehtestatud siseministri 30. märtsi 2017. a määruses nr 17 „Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“ sätestatud ehituslikke tuleohutusnõudeid. Siiski võivad korralduslikud tuleohutusnõuded olla seotud ka ehituslike tuleohutusnõuetega ja teatud juhtudel tulebki neid vaadata koosmõjus. Ehitise tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 1. jaotises. Seega on vaadeldav süüteo-koosseis sellel juhul võrdlemisi lai ja süüteo-koosseisu objektiivsed tunnused

Näiteks võib § 44 alusel kaasneda vastutus olukorras, kus kasutusel mitteoleva ehitise välisseintes olevad ukсед, aknad või muud avad pole nõuetekohaselt suletud ning seetõttu on ehitisse vabalt tagatud kõrvaliste isikute sissepääs ja selles hoones on aset leidnud ka tulekahjusündmus. Sellisel juhul vastutab nõude täitmise eest eelkõige ehitise omanik, kelleks võib olla nii füüsiline kui ka juriidiline isik. Samuti võib isiku võtta vastutusele olukorras, kus ehitises on tuletõkkeuksed pidevalt ja põhjendamatult fikseeritud avatud asendis (nt tuletõkkeuste avatud asendis hoidmisel ei täida suitsu ja tule leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osa enam oma otstarvet). Siinjuures on oluline enne välja selgitada seotud asjaolud, näiteks kas tegemist on asutuse või ettevõtte üldise korraldusega hoida tuletõkkeuksid avatuna või on keegi omavoliliselt fikseerinud ukсед avatud asendisse. Seejärel on võimalik tuvastada menetlusalune isik ja see, kas tegemist on juriidilise või füüsilise isiku vastutusega.

Käesoleva paragrahvi alusel võib isiku vastutusele võtta olukorras, kus tema hooletu käitumine lahtise tulega on toonud ehitises kaasa tulekahju (nt ehitises hooletu suitsetamine või lahtise tule kasutamine). Sellisel juhul tuleb vääртеomenetlusel lähtuda selle otstarbekusest ja täpsematest asjaoludest (kas kannatada sai ainult isiku enda vara või tulekahjuga põhjustati ohtu naaberelanikele jne). Samuti tuleb hinnata, kas tegu üldse vastab süüteokoosseisule ja kas isik on selles ka süüdi. Praktikas ei ole võõrad juhtumid, kus ehitises on põrandale sooja saamise eesmärgil tehtud lõke ja see on lõppenud päästesündmusega. Ehitises võib tulekahju tekitada ka pürotehnilise toote või tuleatraktsiooni hooletu kasutamine. Need kirjeldused on eelkõige füüsiliste isikute toime pandud tuleohutusnõuete rikkumised, kuid samuti ei ole välistatud juriidilise isiku vastutus. Juriidilise isiku vastutus võib seisneda selles, et juhtivtöötaja on andnud loa või korralduse mingisuguseks tuleohtlikuks tegevuseks ehitises (nt ööklubis on juhatuslega kooskõlastatult antud luba või on antud juhtkonna korraldus tuleohtlikeks tegevusteks või tuleatraktsioonide kasutamiseks) ning seejärel on toimunud tulekahju. Tuleohutusnõude rikkumise paneb toime küll tavatöötaja, kuid ta tegi seda juriidilise isiku nimel (korraldusel).

Ehitise tuleohutusnõuete rikkumisena saab käsitleda ka TuOS-is sätestatud evakuatsiooninõuete rikkumist. Näiteks tuleb piiratud kinnisasjalt või ehitisest tagada ohutu evakuatsioon ja kergesti läbitav evakuatsioonitee. Seega võib isiku võtta vastutusele näiteks olukorras, kus ettenähtud evakuatsioonipääsused ei ole seestpoolt vabalt avatavad või kui evakuatsiooniteele või -pääsude ette on ladustatud põlevmaterjali või on muud moodi

tökestatud nende kasutamine. Samuti peavad teatud juhtudel olema tuleohutusmäärgiga tähistatud ehitise evakuatsiooni- või hädavaljapääsud ja evakuatsiooniteed. Siinjuures on oluline tuvastada konkreetne menetlusalune isik (nt ehitise valdaja), kes vastutab selliste tuleohutusnõuete täitmise eest ehitises.

Küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumised on seotud peamiselt küttesüsteemi mittenouetekohase projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise, hooldamise ja kasutamisega. Oluline on aga siingi pidada silmas seda, et vääртеokorras vastutus kaasneb rikkumisega ainult juhul, kui selle tagajärjel on tekkinud tulekahju või tulekahju oht. Näiteks võib küttesüsteemi projekteerinud või paigaldanud isiku võtta pärast tulekahju toimumist vastutusele, kui ta on suitsu juhtimiseks kasutanud ventilatsioonilõõri või selline küttesüsteem ei ole projekteerimis- või paigaldamisvigade tõttu tehniliselt korras või paigaldatud süsteem ei ole põlevmaterjalide ja -ainete suhtes ohutul kaugusel. Tegemist võib olla nii füüsilise isiku kui ka juriidilise isiku vastutusega (nt küttesüsteemi ehitamist või paigaldamist pakkuva ettevõtte vastutus või seda reaalselt ehitanud või paigaldanud füüsilise isiku vastutus). Küttesüsteemi kasutamisel peab isik silmas pidama, et kasutada tohib üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi. Kui isikule on teada, et küttesüsteem pole enam tehniliselt korras ja ohutu (nt korstnapühkija on teinud ettepaneku küttesüsteemi kasutamise peatamiseks, kuna see on tuleohtlik), kuid ta jätkab sellegipoolest tegevust ja seab seeläbi ohtu naaberelanikke, võib ta selle sätte alusel vastutusele võtta siis, kui küttesüsteemi kasutamisega on tekkinud tulekahju või tulekahju oht (nt tahmapõleng). Oluline on arvestada, et tahmapõlengu vältimiseks tuleb kasutusel olevat küttesüsteemi puhastada ettenähtud regulaarse sagedusega (nt kas kord aastas või vastavalt tootja juhiste) ning kui isik jätab selle tegemata, võib ta vastutusele võtta küttesüsteemi tuleohutusnõude rikkumise eest. Siinkohal on enamasti vastutavaks isikuks kas küttesüsteemi omanik või valdaja, kes küttesüsteemi kasutab. Üheks tuleohtlikuks tegevuseks võib olla olukord, kus füüsiline isik hakkab iseseisvalt tegema tahmapõletamist ja tekitab ehitises seeläbi tuleohtu või tulekahju (nt korterelamus oht teistele korteritele). Sellisel juhul on riiklikku järelevalvet tegeval ametiisikul õigus ohtu põhjustav isik vastutusele võtta.

TuOS § 9 lõige 1 näeb nõudena ette, et tahkekütusel töötava kütteseadme või korstna ja ühenduslõõri võib majandustegevusena ehitada või paigaldada pottsepp, kellel on pottsepa kutsetunnistus. Samuti võib TuOS § 11¹ lõike 4 kohaselt majandustegevusena küttesüsteemi puhastamise teenust

osutada korstnapühkija, kellel on korstnapühkija kutsetunnistus. Nende ohutusnõuete puhul võib jällegi pärast tulekahju või selle ohtu võtta vastutusele pottsepa või korstnapühkija, kes on küll teenusena osutanud näiteks küttesüsteemi ehitamist või paigaldamist või korstnapühkimist, kuid kellel puudus selle teenuse osutamiseks kutsetunnistus. Sellisel juhul on tegemist eelkõige füüsilise isiku vastutusele võtmisega, kes teenust osutas. Samas võib vastutusele võtta ka juriidilise isiku, kui ettevõtte pakkus majandustegevusena näiteks pottsepa- või korstnapühkimise teenust, kuid tal puudus selle teenuse osutamiseks vastava pädevusega isik ja pärast teenuse osutamist toimus ebakvaliteetse teenuse tõttu tulekahju. Teo on toime pannud juriidiline isik, kuna ettevõtte juhtkonna ülesanne on tagada pädeva pottsepa või korstnapühkija olemasolu teenuse osutamiseks. Samuti on oluline, et majandustegevusena pottsepa- või korstnapühkimise teenuse osutamisel on lähtunud ettenähtud ohutusnõuetest.

Siiski võib üksikelamus, suvilas, aiamaajas, taluhoones ja väikeehitises enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistuseta isik. Samuti võib neis ehitistes küttesüsteemi enda tarbeks puhastada ka korstnapühkija kutsetunnistuseta isik. Oluline on ka ise tegutsedes lähtuda ettenähtud ohutusnõuetest. Aga ka eelnimetatud juhul peab üks kord viie aasta jooksul ahju, kaminat või pliiti ning selle korstnat ja ühenduslõõri puhastama korstnapühkija kutsetunnistusega isik.

Tuletöö tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla olukord, kus tuletöö tegemisel ei ole võetud tarvitusele meetmeid tulekahju tekkimise võimaluse vähendamiseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks. Sellisel juhul on tegemist kohustava normiga, kus ettevaatusabinõude ja -meetmete rakendamata jätmine on tegevusetus (passiivsus), kuna tulekahju vältimiseks oleks tulnud seda enne teha. Sellisel juhul on vastutav isik eelkõige tuletöö tegija kui füüsiline isik. Samuti võib selleks olla olukord, kus pärast tuletöö tegemist jätab tuletöö tegija hoolestusest töökoha üle järelevalve tegemata ja seetõttu tekib mõne aja pärast ehitises tulekahju. Samas juhul, kui tuletöö tegemisel töödeldakse lahtise tulega näiteks mahutit, milles on põlevvedelik või tuleohtlik gaas, ning see läbi tekib tulekahju, on tuletöö tegija teinud midagi sellist, mida ta tuletöö tuleohutusnõuete kohaselt ei oleks tohtinud teha.

TuOS § 14 lõige 1 sätestab, et tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus. Üksnes selle eest, et isik pakub teenust ilma tuletöötunnistuseta,

vastutusele võtta ei saa. Vastutusele võtmiseks peab olema ära tõendatud ka see, et ilma tunnistuseta tegutsemine on tekitanud tulekahju või selle ohu. Nõude järgi võib võtta vastutusele nii füüsilise kui ka juriidilise isiku. Füüsilise isiku vastutus võib seisneda näiteks selles, et konkreetne isik tegi tuletöid ilma tuletöötunnistust omamata ja põhjustas sellega tulekahju. Samas võib juriidilise isiku vastutus seisneda selles, et ettevõtte pakub majandustegevusena tuletöid, kuid teenuse osutamiseks puuduvad pädevad töölised ja selline teenuse osutamine on viinud tulekahju või tulekahju tekkimiseni. Siiski võib seaduse kohaselt füüsiline isik ohutust tagades teha tuletööd enda tarbeks oma valduses oleval piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis ilma tuletöötunnistust omamata.

Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise nõuded on oma olemuselt peamiselt kohustavad normid, kuid on ka mõningaid keelavaid norme ehk piiranguid seadvaid tuleohutusnõudeid. Ühelt poolt peab isik teatud juhul käituma aktiivselt ehk tegutsema ning teiselt poolt peab ta teatud juhul jääma passiivseks ehk hoiduma tegutsemisest. Sellised tuleohutusnõuete rikkumised seisnevadki eelkõige millegi tegemata jätmises (nt lõkkekohta ümbruse nõuetekohase ette valmistamata jätmine) või keelatud tegevuse tegemises ehk konkreetse piiri ületamises (nt lõkkekohta asetamine ehitisele või metsale liiga lähedale või lõkke tegemine suure tuule korral).

Väärteo objektiks on siin isik, kes rikub küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõudeid. Oluline ei ole asjaolu, kas isik rikub tuleohutusnõudeid tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu, kuna igal juhul on väärteokoosseis täidetud. Siiski tuleb alati lähtuda väärteomenetluse otstarbekusest ja konkreetse teoga seotud asjaoludest. Füüsilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla näiteks olukord, kus lõkkekoht on ehitisele liiga lähedal, lõkke üle ei valvata või puuduvad tulekustutusvahendid ja selline tegevus on viinud maastiku- või hoonetulekahju tekkimiseni.

§ 49. Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

TuOS § 49 sätestab vastutuse avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumisel. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 7. jaotises. Täpsemalt on avaliku ürituse tuleohutusnõuded sätestatud TuOS

§-des 21 ja 22. Viidatud nõuete rikkumised moodustavad väärteto objektiivse koosseisu. Objektiivne koosseis võib seisneda nii avaliku ürituse ajal vaatesaalis ridadevahelise laiuse vähendamises või lisaistmete paigutamises kui ka avaliku ürituse korraldamises selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või alal (kui see ei ole Päästeametiga kooskõlastatud).

Juriidilise isiku vastutus võib seisneda selles, kui mõni aktsiaselts, MTÜ, osahing vms korraldab avalikku üritust ehitises, milles puuduvad osalevate inimeste arvule ettenähtud evakuatsiooniteed ja -pääsud. Näiteks on ööklubi või muu ehitis väga populaarse ürituse korraldamisel evakuatsioonivõimalusi arvestades ülerahvastatud. Tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla ka olukord, kus mitmesaja inimesega teatrietendusel ei ole ohutu evakuatsiooni tagamise seisukohast omavahel ühendatud istmed ja istmeread. Sellisel juhul on teatrietendust korraldav juriidiline isik jätnud täitmata talle seadusega ohutuse tagamiseks pandud kohustuse. Juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla ka see, kui korralduslikult on jäetud läbimõtle mata, kuidas tagatakse avalikul üritusel kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral. Samuti võib juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks olla juhtum, kus avalikku üritust korraldatakse selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või alal ning seejuures ei ole tagatud ohutut evakuatsiooni, kooskõlastatud üritust enne Päästeametiga või puudub ettenähtud asendiplaan.

Avaliku ürituse puhul võib füüsilise isiku vastutus seisneda näiteks selles, kui ehitises toimuva avaliku ürituse ajal on keegi omavoliliselt vähendanud vaatesaalis ridadevahelise läbikäigu laiust või paigutanud läbikäiguteele lisaistmeid. Samuti võib selleks olla olukord, kus avaliku ürituse toimumisel on keegi konkreetselt määratud vastutavaks ohu korral kõigi inimeste kiire teavitamise eest, kuid õnnetuse korral jätab selle kohustuse täitmata.

Avaliku ürituse toimumisel ööklubis või mõnes muus ehitises on korralduslikult tagatud, et tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteate korral peab keskseadme juures viibiv isik kohe teavitama valvepersonalit ning pärast ohukahtluse kontrolli teavitatakse vajaduse korral külalisi ja alustatakse evakuatsiooniga. Juhtumisi ei pööra keskseadme juures viibiv isik tulekahjuteate korral sellele mingisugust tähelepanu ja arvab ekslikult, et tegemist on valehäirega. Tegelikuses andis tulekahjusignalisatsioonisüsteem teada tulekahju algusest ehitise mingis osas. Oletame, et mõni muu töötaja avastas tulekahju siiski mõne aja pärast ning seetõttu jõuavad kõik inimesed ehitisest lahkuda õigel ajal ja ohutult. Seega viibis keskseadme juures oleva

isiku tegevusetu tõttu inimeste teavitamine ja evakuatsiooni algatamine. Sellisel juhul jätab isik täitmata talle pandud kohustuse, mis on seotud avalikul üritusel inimeste kiire teavitamisega võimalikust ohust, ning mida võib käsitleda isiku hoolsuskohustuse rikkumisena.

§ 50. Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine

(1) Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 50 sätestab vastutuse tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumisel. Säte on vastutus tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavate nõuete rikkumise eest. Tuleohutuspaigaldiste projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 3. jao 1. jaotises. Täpsemalt on need tuleohutusnõuded sätestatud TuOS §-des 32 ja 33. Viidatud paragrahvides sätestatud nõuete rikkumised moodustavad väärteo objektiivse koosseisu, mis seisneb peamiselt kohustavates normides ehk isikul on kohustus olla aktiivne ja sooritada mingisugune tegu. Rikkumine seisneb eelkõige selles, et isik jääb oma kohustuse puhul passiivseks, kuigi ta oleks pidanud olema aktiivne ja tegutsema vastavalt normile (jätab tulekustuti kontrollimata või hooldamata, tuleohutuspaigaldise omanik jätab selle hooldamata, automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamisel ei täida paigaldaja ettenähtud ohutusnõudeid vms). Samas võivad tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuded olla keelavad normid, näiteks tuleohutuspaigaldise tootja juhistes või ohutusnõuetes on tingimused või tegurid, mida paigaldamisel ei tohi teha või millest tuleb hoiduda (nt ohutusnõuete kohaselt ei tohi plahvatusohtlikes ruumides kasutada selliseid tulekahjusignalisatsiooni seadmeid, mis ei ole selles keskkonnas kasutamiseks ohutud ja sobilikud).

Tuleohutuspaigaldiste loetelu on esitatud TuOS § 30 lõikes 1 mitteamendava loeteluna (vt ka kommentaare § 30 lõike 1 kohta), mistõttu on koosseisutüübilt tegemist mitteamendava väärteokoosseisu loeteluga. Samuti käsitletakse siinkohal tulekustuti kohta käivaid sätteid. Vastutuse sätet võib kohaldada nii tulekahjusignalisatsiooni,

tulekahjusignalisatsioonianduri, vingugaasiandur, tulekustutussüsteemi, evakuaatsioonivalgustuse, piksekaitse, tuletõrje voolikusüsteemi, suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestiku ja muude tuleohutuspaigaldiste kui ka tulekustuti kohta käivate projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete täitmata jätmisel.

Sätte puhul võib tuleohutusnõude rikkumiseks olla ka juhtum, kus on rikutud tuleohutuspaigaldise olulist projekteerimis- või paigaldamisnõuet. Näiteks on ehitisse paigaldatud automaatses tulekahjusignalisatsioonisüsteemis olulised puudused ja nõuetest kõrvalekaldumised (nt ehitise kõik ruumid ei ole varustatud tulekahjuanduritega või on kasutatud ehitisesse sobimatuid tulekahjuandureid). Samuti on praktikas levinud puuduseks olukord, kus ehitisse ei ole paigaldatud ette nähtud koguses tulekustuteid. Tuleohutusnõude rikkumiseks on ka see, kui automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamise järel ei koostata nõuetekohast deklaratsiooni. Kontrollimis- ja hooldamisnõuete üks levinud rikkumisi on olukord, kus ei kontrollita või hooldata tulekustutit või muud tuleohutuspaigaldist (sh on kõrvalekaldeid ettenähtud kontrolli ja hoolduse toimingutest). Näiteks on ehitisse paigaldatud tulekustutid aastaid õigel ajal kontrollimata või hooldamata ning seetõttu ei ole teada, kas tulekustutid on üldse töökorras ja kasutatavad. Samuti juhtumid, kus automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kvartali- või aastane hooldus on jäetud tegemata. Samas on võimalikud juhtumid, kus tuleohutuspaigaldise või tulekustuti tähtajaline kontroll või hooldus on küll tehtud, kuid see ei ole olnud nõuetekohane ja seetõttu on olulisi puudusi. Näiteks on automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul dokumentide kohaselt küll tehtud nii kvartali- kui ka aastane hooldus, kuid menetluse käigus on tuvastatud, et ettenähtud korrashoiutoiminguid ei ole tegelikkuses tehtud.

Füüsilise ja juriidilise isiku vastutuse määramisel tuleb hinnata kõiki asjaolusid, et selgitada välja, kelle süül on tuleohutusnõudeid rikutud. Juriidilise isiku vastutus võib olla näiteks olukorras, kus tema ehitises ja valduses olevad tuleohutuspaigaldised või tulekustutid on jäetud õigel ajal kontrollimata ja hooldamata. Näiteks tuvastatakse riikliku järelevalve käigus, et ettevõtte on jätnud õigel ajal hooldamata oma ehitisse paigaldatud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi. Samuti võib juriidilise isiku vastutuseks olla olukord, kus ta on pakkunud tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisteenust ilma nõuetekohase registreeringuta või vastutava spetsialisti olemasoluta. Füüsilise isiku vastutus võib seisneda selles, kui ettevõtte vastutav spetsialist ei kontrolli üle

automaatse tulekahjusignalisatsiooni- või automaatse tulekustutussüsteemi projekteerimist, ehitamist või hooldamist, tulekustuti hooldamist või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist või hooldamist. Teisisõnu, kui nende tuleohutuspaigaldiste projekteerimisel, paigaldamisel, ehitamisel, kontrollimisel või hooldamisel on olulisi puudusi, võib võtta vastutusele ettevõtte vastutava spetsialisti. Samas võib teatud juhtudel selline vastutus laieneda hoopis juriidilisele isikule, kui rikkumine on seotud juriidilise isiku tegevusega. Näiteks võib projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisnõuete rikkumine tuleneda hoopis puudustest ettevõtte enda töökorralduses või kvaliteedikontrolli süsteemis, mitte vastutava spetsialisti tegevusest. Sellisel juhul on vastutus seotud ettevõttesisese järelevalve ja kontrollikohustusega.

§ 52. Elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine

(1) Elamu või korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmise eest – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 3200 eurot.

§ 52 sätestab vastutuse elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmisel. TuOS § 32 lõige 3 sätestab, et elamu või korteri omanik peab elamu või korteri vähemalt ühe ruumi varustama autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga. Seega tuleneb konkreetne väärtekoosseis nimetatud sättest. Objektiivse väärtekoosseisu moodustab siinkohal elamu või korteri ruumi autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine. Tegemist on kohustava normiga, kus isik peab käituma aktiivselt ja passiivseks jäämist on kirjeldatud karistatava tegevusena.

Väärteto subjektiks saab olla üksnes elamu või korteri omanik, kuna elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamine on pandud seadusega tema kohustuseks. Füüsilise ja juriidilise isiku vastutuse määramine sõltub sellest, kumb on elamu või korteri omanik. Üldjoontes on elamu või korteri omanik sama füüsiline isik, kes selles konkreetses elamus või korteris elab. Teatud juhtudel võib elamu või korter kuuluda ka ettevõtte omandisse (ettevõtte omandisse kuuluv külaliskorter, kinnisvara ja müügiga seotud kasutusloaga ehitise korter vms).

§ 54. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine

(1) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire teadvalt põhjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 54 sätestab vastutuse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire teadvalt põhjustamise eest. Tegemist on eelkõige keelava normiga, mille kohaselt ei tohi teadvalt ehk pahatahtlikult põhjustada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäiret (st tuleb hoiduda selle põhjustamisest). Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire on defineeritud TuOS § 36 lõikes 5. Selle sätte kohaselt on automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire.

TuOS § 36 lõige 4 paneb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdajale kohustuse ennetada valehäireid ja võtta tarvitusele meetmed valehäire ärahoidmiseks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata. Siinkohal on eelkõige mõeldud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamisega seotud valehäirete ennetamist ja selle korralduslikku poolt ehitises. Valdaja peab korralduslikult tagama, et tema ehitises ei tehtaks tegevusi, mis võivad põhjustada valehäiret (nt suitsetamine tulekahjuanduri all, tolm, auru, suits). Samas tuleb arvestada, et valehäiret võivad põhjustada ka teiste isikute tegevus või tegevusetus, näiteks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimis-, paigaldamis- või hooldamisvead ning samuti pahatahtlik tulekahjuteatenupule vajutamine.

Väärteo objektiivse koosseisu moodustab automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine. Aastal 2015 toimunud karistusõiguse revisjoni käigus lisati käesolevasse koosseisu tunnus „teadvalt“. Selle muudatuse kohaselt säilis väärteline vastutus neil juhtudel, kui toimub pahatahtlik tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tööle rakendamine ja seeläbi valehäire põhjustamine. Kuna valehäire põhjustamine tähendab eelkõige tagajärge, siis tuleb selle väärtekoosseisu puhul tuvastada selle põhjuslik seos süüdlase teoga. Seega peab subjektiivsest küljest süüdlane olema kindel. Põhjuslik seos on olemas juhul, kui tegu on tagajärje saabumise eeldus ja ilma selleta ei oleks tagajärge saanud. Siinjuures tuleb isiku karistamiseks selgitada ennekõike faktilised asjaolud (sh valehäire

tekkepõhjus) ja tuvastada isiku süüline käitumine valehäire põhjustamisel. Oluline on arvestada ka asjaolu, et automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem on tehniline süsteem, mis peabki teatud füüsikaliste tegurite ilmnemisel igal juhul tööle rakenduma (nt temperatuuri kõikumised, aur, suits). Samuti võib valehäiret põhjustada süsteemi selline rike, mida on raske ennetada.

Väärteo subjektiks on siin teo toimepanija, kelleks võib olla näiteks ehitise valdaja või automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projektee-rija, paigaldaja või hooldaja või mõni muu isik, kellel on juurdepääs tulekahjusignalisatsioonisüsteemile (nt ehitises viibivad isikud). Valdaja puhul tuleb arvestada, et eelkõige teostab tema faktilist võimu nii ehitise kui ka seal paikneva automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada valehäirete ennetamiseks kohe ja kergesti korralduslikke meetmeid (nt süsteemi töö põhimõtete selgitamine, suitsetamiskohtade määramine, tuletööde üle järelevalve tegemine). Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem on üldjuhul paigaldatud suurematesse ehitistesse (nt büroohooned, kaubanduskeskused, tööstus- ja laohooned, ravi- ja hoolekandeesutused) ning selliste ehitiste valdajad on üldjuhul juriidilised isikud. Juriidilise isiku vastutus seisneb eelkõige selles, et organisaatoorselt oleks võetud tarvitusele meetmed valehäirete ennetamiseks. Samuti võib selline ülesanne olla ettevõttes või asutuses delegeritud füüsilisele isikule. Siinjuures tuleb arvestada seda, milliseid kohustusi saab valehäirete ennetamisel täita juriidiline isik ja milliseid füüsilise isik (nt valehäirete ennetamise korraldus, otsustamine hoolduse tellimise vajaduse üle, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi igapäevane kasutamine). Samuti tuleb vääртеomenetluse käigus selgitada, kas valdaja võimuses oli üldse valehäire ennetamine või oli valehäire tingitud kellegi teise tegevusest või tegevusetusest.

Teatud juhtudel võib valehäire olla põhjustatud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerija, paigaldaja või hooldaja tegevusest või tegevusetusest. Valehäire võib tekkida, kui süsteemi projekteerimisel või paigaldamisel on teadlikult tehtud olulisi vigu (nt on ehitisse teadlikult paigaldatud sinna sobimatuid tulekahjuandurid) või kui süsteemi hooldustoi- mingud ei ole olnud nõuetekohased (nt tulekahjuandurid on jäetud tolmust puhastamata). Sellisel juhul võib valehäire põhjustamise eest vastutusele võtta nii tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerinud, paigaldanud või hooldanud juriidilise isiku kui ka selle ettevõtte vastutava spetsialisti, kelle ülesanne oli tööd kontrollida, kuid kes on selle teadlikult tegemata jätanud.

Samas võib kaaluda isiku vastutusele võtmist hoopis TuOS § 50 alusel, mis sätestab vastutuse tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumisel.

Praktikas on levinud ka sellised valehäired, mis on põhjustatud paha-tahtlikust tulekahjuteatenupule vajutamisest (nt keskkooliõpilased soovivad koolis eksamite ärajäämist ja vajutavad seetõttu tulekahjuteatenupule, et ehitises toimuks evakatsioon). Sellisel juhul vastutab tulekahjuteatenupule vajutanud füüsiline isik automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamise eest. Samuti võib isiku vastutusele võtta KarS § 278 alusel, mis sätestab vastutuse eritalituste vale väljakutsumise eest. Praktikas võivad leida aset juhtumid, kus isik on tõepoolest arvanud, et ehitises toimub tulekahju (nt on avastanud mõned võimaliku tulekahju füüsikalised ilmingud), ja on seetõttu vajutanud tulekahjuteatenupule, et teavitada inimesi võimalikust ohust. Samas on olukorra kontrollimisel selgunud, et ehitises ikkagi ei toimu tulekahju, vaid tegemist oli arusaamatusega (nt tegemist oli toidukõrbemisega, mis tekitas suitsu lõhna). Sellisel juhul ei pruugi tulekahjuteatenupule vajutanud isiku karistamine olla otstarbekas, kuna ta arvas ennast tegutsemast õiguspäraselt, kuigi hindas tulekahjuga seotud ohtu valesi. Siinjuures tuleb silmas pidada, et otsus ohu kahtluse kohta tuleb teha võrdlemisi kiiresti, kuna tulekahju levik võib olla kiire, ja seepärast on vaja ehitises viibivaid inimesi kohe teavitada võimalikust ohust ja evakuaatsiooni vajalikkusest. Võimaliku tulekahju olukorras ei saa alati eeldada, et isikul on aega selgitada välja kõik võimalikud asjaolud ja saada olukorrast kohe täielikku objektiivset ülevaadet.

§ 56¹. Lühimenetluses menetletavad väärted ja kohaldatavad mõjutustrahvi määrad

(1) Kohtuväline menetleja kohaldab vääртеomenetluse alustamisel lühimenetlust käesoleva seaduse:

- 1) § 44 lõikes 1 sätestatud vääртеokoosseisu korral, kui rikuti käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 või 4, § 6 lõikes 1, § 8 lõikes 4 või 6, § 10 lõikes 3 või § 15 lõikes 1, 2 või 4 sätestatud nõudeid;
- 2) § 50 lõikes 1 sätestatud vääртеokoosseisu korral.

(2) Käesoleva seaduse § 44 lõikes 1 ja § 50 lõikes 1 sätestatud vääртеo korral määratakse mõjutustrahv suurusega 40 eurot.

[RT I, 31.05.2018, 1 - jõust. 01.01.2019]

Tulenevalt 2019. aastal jõustunud vääртеomenetluse seaduse muudatustest, mis lõi vääртеomenetluses uue menetlusliigi ehk lühimenetluse, lisandus 1. jaanuar 2019 vastav muudatus ka TuOS-i. Lühimenetluse korras tuleb menetleda TuOS § 44 lõikes 1 sätestatud vääртеokoosseisu korral rikkumisi, mis seisnevad TuOS § 5 lõike 3 või 4, § 6 lõike 1, § 8 lõike 4 või 6, § 10 lõike 3 või § 15 lõike 1, 2 või 4 nõuete rikkumises. Samuti tuleb lühimenetlust kasutada TuOS § 50 lõikes 1 sätestatud vääртеokoosseisu korral.

Lühimenetlus on väiksema ebaõigussisuga vääртеgude suhtes kohaldatav menetlus, mille käigus saab kohtuväline menetleja määrata lühimenetlusele allutatud isikule vääртеo toimepanemise kohas muid menetlusdokumente (nt ülekuulamisprotokoll) vormistamata mõjutustrahvi. Mõjutustrahv erineb vääртеokaristusest selle poolest, et seda ei kanta karistusregistrisse, samuti ei või sellele tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega süüteo eest ette nähtud muude õigusjärelmite kohaldamisel. Mõjutustrahvi saab määrata üksnes seaduses kindlaksmääratud summas. TuOS-i rikkumiste puhul on mõjutustrahvi suurus 40 eurot. Mõjutustrahvi tasumiseks on aega 15 päeva, kui selle aja jooksul pole trahvi tasutud või vaidlustamiseks ette nähtud tähtaja jooksul lühimenetluse otsust vaidlustatud, esitab kohtuväline menetleja otsuse sundtäitmiseks kohtutäiturile. Lühimenetluses tehtud otsuse saab 15 päeva jooksul otsuse tegemisest vaidlustada. Vaidlustamise korral uuendatakse vääртеomenetlus üld- või kiirmenetluse korras.

Vääртеod, mille korral lühimenetlust kohaldama hakatakse, määratakse seadusega. Lühimenetluse kohaldamine on ette nähtud TuOS §-s 56¹, millega on sätestatud järgmiste rikkumiste puhul lühimenetluse alustamise kohutus. Kohtuväline menetleja kohaldab vääртеomenetluse alustamisel lühimenetlust seaduses sätestatud juhtudel.

TuOS § 44 lõige 1 – ehitise, küttesüsteemi, tuletöö või seadme tuleohutusnõuete, samuti koldevälise tule või grillimise tuleohutusnõuete rikkumine, kui sellega kaasnes tulekahju või tulekahju tekkimise oht või takistati ohutut evakuatsiooni.

Tulenevalt asjaolust, et § 44 lõike 1 koosseis on oma sisult väga lai, on seal lisaks ära määratud rikkumised, mille puhul on kohustus kasutada menetlusliigina lühimenetlust. Nendeks rikkumisteks on:

- § 5 lõige 3 – ehitise kasutamisel tuleb tagada, et suitsu ja tule leviku takistamiseks ette nähtud ehitise osa täidaks oma otstarvet. Näiteks kui ehitises on tuletõkkeuksed fikseeritud avatud asendis – sellisel juhul ei täida suitsu ja tule leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osa enam oma otstarvet.

- § 5 lõige 4 – ehitises suitsetamisel, lahtise leegi, seadmete ja paigaldiste kasutamisel ning muude tuleohtlike tegevuste tegemisel tuleb vältida tulekahju tekitamist. Näiteks pole tuletööde tegemisel töökoht vajalikul tasemel ettevalmistatud, st puuduvad tulekustutid ja/või on lähedal põlevmaterjal.
- § 6 lõige 1 – piiratud kinnisasjalt või ehitisest peab olema tagatud evakuatsioon ja kergesti läbitav evakuatsioonitee. Näiteks ei ole ettenähtud evakuatsioonipääsud seestpoolt vabalt avatavad või evakuatsiooniteele või -pääsude ette on ladustatud põlevmaterjali või on muud moodi tõkestatud nende kasutamine (evakuatsioonitee kaubaga sulgemine kauplustes, söögikohtades, ööklubides).
- § 8 lõige 4 – kasutada võib üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi. Rikkumine on kergesti tuvastatav näiteks olukorras, kus küttesüsteemis on suured praod, küttekolle ajab suitsu sisse, küttekolde uks ei ole korralikult suletav või on kohe eest kukumas.
- § 8 lõige 6 – kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, peab korstnat ja ühenduslõõri puhastama vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui küttesüsteemi dokumentatsioonis on ette nähtud. Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu. Korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtutakse seaduse § 11 nõuetest. Tahmapõlengu vältimiseks tuleb kasutusel olevat küttesüsteemi puhastada ettenähtud regulaarse sagedusega (nt kas kord aastas või vastavalt tootja juhistele) ning kui isik jätab selle tegemata, võib ta vastutusele võtta küttesüsteemi tuleohutusnõude rikkumise eest. Menetluses on rikkumine kergesti tuvastatav: kas nõutav akt on olemas või mitte?
- § 10 lõige 3 – kütus või põlevmaterjal tuleb ahju, kamina või pliidi kasutamisel paigutada neist ohutusse kaugusesse. Näiteks olukord, kus kütmiseks mõeldud puud on pandud pliidi peale kuivama või kuivatatakse esemeid saunakerise piirdel.
- § 15 lõige 1 – küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbrus peab olema puhastatud selliselt, et oleks takistatud tule levik. Näiteks on lõkke- või grillimiskoht jäetud ette valmistamata: lõkkekoha ümbrus ei ole kuivanud taimestikust, oksadest või muust põlevmaterjalist puhastatud, lõkkekoha ümber pole tehtud tule levikut

takistavat väikest valli. Rikkumine on lihtsasti tuvastatav näiteks igakevadiste nn lõkkereidide käigus.

- § 15 lõige 2 – küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel tuleb arvestada ümbruse ja ilmastikutingimuste mõju tuletegemise ohutusele. Näiteks asub lõkkekoht ehitisele või metsale liiga lähedal või tehakse lõket suure tuule korral.
- § 15 lõige 4 – lõkke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel tuleb tagada pidev järelevalve. Pärast lõkke tegemist või grilliseadme kasutamist tuleb põlemisjääd lasta täielikult ära põleda, summutada või kustutada need veega. Näiteks olukord, kus lõkke vahetus läheduses pole ühtki inimest, kes suudaks võimaliku tulekahju olukorras kiiresti reageerida.

TuOS § 50 lõige 1 – tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine.

Rikkumine seisneb selles, et isik jätab seadusest tuleneva kohustuse täitmata. Näiteks jätab isik ehitisse ettenähtud nõutaval arvul tulekustutid paigaldamata või on paigaldatud tulekustutid õigel ajal kontrollimata või hooldamata (see informatsioon on tulekustuti lipikul). Ehitisse paigaldatud tulekahjusignalisatsioonisüsteeme, automaatset tulekustutusüsteemi, turvalgustusüsteemi, piksekaitset, suitsu ja soojuse eemaldamise seadestikku ja tuletõrje voolikusüsteemi peab samuti nõuetekohaselt hooldama, hooldust tõendab kanne tuleohutuspaigaldise päevikus ja akt. Rikkumist on lihtne tuvastada, kui need dokumendid või kanded puuduvad.

Lühimenetlusega menetletavad vääртеokoosseisud on tehjoludelt lihtsad, nende toimepanek on sündmuskoha vaatlusel lihtsasti tuvastatav või tõendatud sellega, et isikul puudub nõutav dokument (puudub nõutav korstnapühkija akt või tuleohutusepaigaldise hooldamist tõendav dokument). Ülaltoodud näidetes nimetatud õigusrikkumiste menetlemine lühimenetluses on põhjendatud eelkõige ajalise kokkuhoiu ja tehjolude lihtsuse tõttu. Samuti annab see võimaluse menetlus läbi viia vääртеo toimepanemise kohapeal muid menetlusdokumente vormistamata, mis hoiab kokku nii menetleja kui ka lühimenetlusele allutatud isiku aega.

TuOS-i täiendusega sätestatakse ka mõjutustrahvi määrad, mis selle menetluse käigus rakenduvad. Nii TuOS § 44 lõikes 1 kui ka § 50 lõikes 1 sätestatud vääртеo korral määratakse mõjutustrahv suurusega 40 eurot. Trahvimäära arvestamisel on võetud arvesse varasemate aastate praktikat ja vääртеgude eest keskmiselt määratud trahvisummasid, millest kujunes

lühimenetluses mõjutustrahvisumma, mis on keskmisest üldmenetluses määratud trahvisummast pool. Arvestatud on põhimõtet, et lühimenetluses on trahvisummad väiksemad võrreldes muudes vääртеomenetluse liikides määratavate trahvidega.

Nende seaduses sätestatud süütegude korral, mille puhul rakendub lühimenetlus, on menetlejale kohustuslik seda rakendada. Erandiks on juhtumid, kui asjaolud ei võimalda lühimenetlust kohapeal rakendada, lühimenetlusele allutatud isik ei nõustu talle süüks pandava teoga, lühimenetlusele allutatud isiku suhtes alustatakse sama teo pärast üld- või kiirmenetlust või näeb seadus vääртеo eest põhikaristusena ette eriõiguse äravõtmise, aresti või lisakaristuse kohaldamise.

§ 57. Menetlus

Käesolevas peatükis sätestatud vääртеgude kohtuväline menetleja on Päästeamet.

Seaduse sättes tuuakse välja, et TuOS-is sätestatud vääртеgude kohtuväline menetleja on Päästeamet. Teatud hulk vääртеgusid on sätestatud KarS-is, kuid peamiselt on vääртеokoosseisud siiski eriseadustes (sellel juhul TuOS-i 4. peatükis). Vääртеomenetluse õiguslik raamistik on sätestatud VTMS-is. Tõendite kogumise regulatsioon vastavalt VTMS §-le 31 on sätestatud enamikus osas kriminaalmenetluse seadustikus (edaspidi *KrMS*) teatud vääртеomenetluse erisustega ning vastavalt VTMS §-le 2, kui seadustikus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse vääртеomenetluses kriminaalmenetluse sätteid, arvestades vääртеomenetluse erisusi. Tulenevalt *KrMS* §-st 1 on antud seaduses kuritegude kohtueelse menetluse ja kohtumenetluse korra regulatsioonid. TMS § 1 kohaselt sätestab TMS võlgniku, sissenõudja ja kohtutäituri õigused ja kohustused ning täitedokumendi täitmise menetluse. TMS-i kohaldamine on seotud näiteks sunniraha või asendustäitmise rakendamise ja kulude väljanõudmisega, samuti vääртеo rahatrahvi väljanõudmisega. TuOS-is kui eriseaduses sätestatud vääртеgude menetlemisel lähtutakse menetlusõiguse reeglitest. Eelkõige on oluline menetluses teha kindlast tõendamiseseme asjaolud *KrMS* § 62 kohaselt ning rakendada selleks uurimistoiminguid, mille abil tõendeid kogutakse. Peale seda rakendub materiaalõiguslik regulatsioon, süüteo subsumeermise ja vastutusega seonduv regulatsioon KarS-i kohaselt.

Päästeametil on kohustus menetleda TuOS §-des 44–54 sätestatud vääртеgusid. Seega kuulub nende vääртеgude menetlemine Päästeameti pädevusse. VTMS § 9 sätestab, et kohtuväline menetleja on seadusega

sätetatud juhul täidesaatva riigivõimu volitustega asutus ning valla- ja linnavalitsus. Päästeamet on täidesaatva riigivõimu volitustega asutus, kellele on TuOS-iga antud pädevus menetleda kõiki TuOS-is sätestatud tuleohutusnõuete rikkumisi.

§ 58. Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimine kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas

(1) Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud tegu, mis on väärteona karistatav ka tuleohutuse seaduse või muu seaduse järgi, kvalifitseeritakse selle toimepanemise ajal kehtinud päästeseaduse või muu väärteo koosseisu ettenäeva seaduse vastava paragrahvi järgi.

(2) Karistuse kohaldamisel pärast tuleohutuse seaduse jõustumist enne selle jõustumist toimepandud väärteo eest lähtutakse väärteo toimepanemise ajal kehtinud päästeseaduse vastavas paragrahvis sätestatud karistusest, kui see näeb ette kergema karistuse.

TuOS § 58 käsitleb enne TuOS-i jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimist kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas. Siinjuures oli mõeldud, kuidas pidi toimuma praktikas väärteode edasine menetlemine, kui menetlus oli juba alustatud varasema PäästeS § 39³ alusel (kehtis kuni 31.08.2010), kuid TuOS-i jõustudes asendati vastutuse sätted tervikuna. Varasema PäästeS § 39³ andis võimaluse võtta isik vastutusele tuleohutusnõuete või tuleohutuspäigaldiste projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisnõuete rikkumise korral. Sellised tuleohutusnõuetega seotud väärteod aeguvad, kui toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat.

Seaduses sätestati, et enne TuOS-i jõustumist toimepandud tegu, mis oli väärteona karistatav ka TuOS-i või muu seaduse järgi, kvalifitseeriti selle toimepanemise ajal kehtinud PäästeS-i või muu väärteo koosseisu ettenäeva seaduse vastava paragrahvi järgi. Sisult tähendas selline rakendusäte seda, et kui TuOS-i jõustumisel oli mingisugune tegu jätkuvalt karistatav väärteona TuOS-i või muu seaduse järgi, siis väärteomenetluses kvalifitseeriti koosseis varasema PäästeS-i või muu seaduse vastava paragrahvi järgi, mis kehtis väärteo toimepanemise ajal. Seega ei tulnud väärtegu menetluse käigus ümber kvalifitseerida uutele paragrahvidele vastavalt.

Karistuse kohaldamisel pärast TuOS-i jõustumist lähtuti enne selle jõustumist toimepandud väärteo eest väärteo toimepanemise ajal kehtinud PäästeS-i vastavas paragrahvis sätestatud karistusest, kui see nägi ette kergema karistuse. Siinjuures oli mõeldud seda, et kui TuOS-i jõustumisel on sama väärteo kvalifikatsioon küll endiselt olemas, kuid varem nähti selle väärteo eest ette kergemat karistust, kohaldati isiku suhtes kergemat karistust vastavalt varem kehtinud PäästeS-ile. Kergema karistuse kohaldamise eelduseks oli asjaolu, et väärtegu oli pandud toime enne TuOS-i jõustumist. Tegemist on karistusõigusest tuleneva üldise põhimõttega, et kui seadusega karistust raskendatakse, ei ole sellel tagasiulatavat jõudu.

§ 58¹. Tuletöötunnistuse kehtivus

Enne 2010. aasta 1. septembrit välja antud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid kõige kauem viis aastat tuleohutuse seaduse jõustumisest.

TuOS § 58¹ kehtestab üleminekusätte tuletöötunnistuse kehtivuses, mille kohaselt enne 2010. aasta 1. septembrit välja antud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid kõige kauem viis aastat TuOS-i jõustumisest. TuOS § 14 lõige 1 sätestab, et tuletööd tegeval isikul, kes osutab teenust majandustegevusena, peab olema vastav kutsetunnistus või tuletöötunnistus. Seaduse § 14 lõike 4 alusel on siseministri määru-
sega kehtestatud tuletööde tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse nõuded. Kohustus omada tuletööde tegemiseks kutsetunnistust või tuletöötunnistust rakendus 2012. aastal. Samas on isikuid, kes on läbinud tuletööde koolituse ja saanud tuletöötunnistuse juba enne TuOS-i jõustumist. Seepärast on õigusselguse tagamiseks seaduse tasandil vajalik üleminekusäte, et enne TuOS-i jõustumist väljaantud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid mitte kauem kui viis aastat TuOS-i jõustumisest.

TuOS jõustus 01.09.2010, seega kehtivad enne seaduse jõustumist väljaantud tuletöötunnistused kuni 31.08.2015. Seaduses on sätestatud sellise tähtajaga kehtivusaja lõpp, kuna kehtiva õiguse kohaselt kehtib tuletöötunnistus alates selle väljastamise kuupäevast kuni viis aastat. Siinjuures tuleb arvestada, et tuletööde koolitusele ja tuletöötunnistusele nõudeid kehtestava siseministri määruse koostamisel võeti arvesse ka tollel ajahetkel tuletöö tegemise koolitusturul pakutud teenuseid ja nende sisu (st määruse koostamisel võeti eeskuju Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmist ning rahvusvahelisest juhiseist „European guideline

No 12:2006. Fire Safety Basics For hot Work Operatives“). Üleminekusättega tagatakse, et isikud, kes on saanud varem tuletöötunnistuse, saavad sellega oma pädevust tõendada kuni tunnistuse kehtivusaja lõpuni (kuid mitte kauem kui viis aastat TuOS-i jõustumisest) ega pea täiendavalt uut tuletöö tegemise koolitust läbima.

§ 58². Eksperthinnangu koostamine

Enne 2023. aasta 1. jaanuari väljastatud tuleohutuseksperdi kutsetunnistus lubab selle omanikul kuni kutsetunnistuse kehtivuse lõpuni koostada ahju, kamina või pliidi ning selle korstna ja ühenduslõõri nõuetele vastavuse kohta eksperthinnangu.

[RT I, 16.12.2022, 3 - jõust. 01.01.2023]

Tuleohutuseksperdi kutsestandard muutus 1. jaanuar 2023 ja seoses sellega muudeti ka TuOS § 9 lõiget 5. Sellel ajal oli Eestis 40 tuleohutuseksperdi, kes olid kutse saanud eelmise kutsestandardi kohaselt, kus nimetatud eksperdihinnang oli üldpädevuste sees, mitte eraldi valitava kompetentsina. Seega lubatakse nendel tuleohutuseksperditel kutsetunnistuse kehtivuse lõpuni koostada nimetatud eksperdihinnangut. Kutsetunnistuse taastõendamisel saab tuleohutuseksperdi valida, kas soovib nimetatud pädevusega jätkata või loobub selle tõendamisest.

§ 61. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2010. aasta 1. septembril.

(2) Käesoleva seaduse § 4 lõiked 1–3 ning §-d 9 ja 14 jõustuvad 2012. aasta 1. jaanuaril.

(3) Käesoleva seaduse § 60 jõustub Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

(4) Käesoleva seaduse § 32 lõikes 3¹ sätestatud nõue tuleb täita esimesel võimalusel, kuid hiljemalt 2022. aasta 1. jaanuariks.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

(5) Kui ettevõtja on majandustegevusteate esitanud enne 2021. aasta 1. märtsi, loetakse käesoleva seaduse § 33 lõike 1 kohane teatamiskohustus 2021. aasta 1. märtsist täidetuks.

[RT I, 30.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]

TuOS § 61 kehtestab seaduse jõustumise tähtajad. TuOS jõustus 2010. aasta 1. septembril. Seaduse jõustamisel oli teatud sätete puhul nähtud ette pikem üleminekuajad nõuete paremaks rakendamiseks. Enesekontrolli tuleohutusaruandega seotud sätted (seaduse § 4 lõiked 1–3) jõustusid 2012. aasta 1. jaanuaril. Pikema jõustumisaja eesmärk oli anda aega ettevalmistuseks enesekontrollisüsteemile üleminekuks, et Päästeamet ja enesekontrolli tuleohutusaruande kohuslased jõuaksid uute nõuetega kohaneda (sh vajaliku teavitustöö tegemiseks, asutuste või ettevõtete ettevalmistused aruandluse vormistamiseks, Päästeameti ettevalmistused aruannete menetlemiseks). Samuti jõustusid 2012. aasta 1. jaanuaril nõuded tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri ehitamiseks ja paigaldamiseks (seaduse § 9, millega kehtestatakse kohustus omada küttesüsteemi ehitamiseks või paigaldamiseks pottsepa kutsetunnistust) ning tuletööde tegevale isikule (seaduse § 14, millega kehtestatakse kohustus omada tuletööde tegemiseks kutsetunnistust või tuletöötunnistust). Üleminekuaja eesmärk oli tagada, et majandustegevusena küttesüsteemi ehitavad või paigaldavad isikud saaksid omandada pottsepa kutsetunnistuse ja majandustegevusena tuletööd tegevad isikud saaksid omandada kas kutsetunnistuse või tuletöötunnistuse. Siinjuures oli oluline, et praktikas sai hakata väljastama pottsepa kutsetunnistusi (kuigi kutsestandard oli varem olemas, polnud kutsetunnistusi veel välja antud) ja rakendus nõuetekohane tuletöö tegemise koolitussüsteem (siseministri määruse tasandil kehtestati nõuded tuletöö tegemise koolitusele). Peale selle jõustus seaduse § 60 Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval (seaduse ühe rakendussättega muudeti ka riigilõivuseadust).

Kasutatud allikad

- Aedmaa, A, Lopman, E, Parrest, N, Pilving, I; Vene, E. 2004. Haldusmenetluse käsiraamat. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Alton, H, Kii, A. D. 2003. Metsatulekahjud. Eesti Metsaselts: Tallinn.
- Ametlike Teadaannete põhimäärus, justiitsministri määrus nr 13, RT I, 19.12.2019, 32.
- Asendustäitmise ja sunniraha seadus. RT I, 12.07.2014, 29.
- Asjaõigusseadus. RT I, 17.03.2023, 57.
- CFPA Europe. 2002. Rahvusvaheline juhis „European guideline No 1:2002. Internal Fire Protection Control“.
- CFPA Europe. 2006. Rahvusvahelise juhis „European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for hot Work Operatives“.
- Eesti Standardikeskus. Eesti Standard EVS-EN 12845:2015+A1:2020“Paiksed tulekustutussüsteemid. Automaatsed sprinklersüsteemid. Tallinn: Eesti Standardikeskus. <https://www.evs.ee/et/evs-en-12845-2015-a1-2020-consolidated>
- Eesti Standardikeskus. „Paiksed tulekustutussüsteemid. Automaatsed elamu sprinklersüsteemid. Projekteerimine, paigaldamine ja hooldus“ EVS-EN 16925:2018/AC:2020. Tallinn: Eesti Standardikeskus. <https://www.evs.ee/et/evs-en-16925-2018-ac-2020>
- Eesti Standardikeskus. CEN/TS 54-14:2018 „Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Osa 14: Planeerimise, projekteerimise, paigaldamise, üleandmise-vastuvõtu, kasutamise ja hoolduse eeskirjad“. Tallinn: Eesti Standardikeskus. <https://www.evs.ee/et/cen-ts-54-14-2018>

- Eesti Standardikeskus. Eesti Standard „EVS 620-2:2012/A1:2017 Tuleohutus. Osa 2: Ohutusmärgid“. Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. Eesti Standard „EVS 812-6:2012/A2:2017 Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus“. Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. Eesti Standard EVS 812-1:2017 „Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“. Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. Eesti Standard „EVS 812-3:2018. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“. Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardi- ja Akrediteerimiskeskus. Eesti Standard „EVS 812-1:2017 Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara“. <https://www.evs.ee/et/evs-812-1-2017>
- Eesti Standardikeskus. „EVS 812-3:2007.Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“. <https://www.evs.ee/et/evs-812-3-2007>
- Eesti Vabariigi põhiseadus. RT I, 15.05.2015, 2.
- Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded. Siseministri määrus nr 17, RT I, 23.02.2021, 13.
- Ehitise kasutamise otstarvete loetelu. Majandus- ja taristuministri määrus nr 51, RT I, 26.02.2021, 6.
- Ehitusseadustik. RT I, 30.06.2023, 2.
- Elektroonilise side seadus. RT I, 20.12.2022, 10.
- Elektroonilise väljaande Ametlikud Teadaanded kodulehekülg: www.ametlikudteadaanded.ee
- Euroopa suunis nr 1:2002. Sisemine tulekaitsekontroll. <https://www.scribd.com/document/233496369/CFPA-E-Guideline-No-1-2002#>
- European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for hot Work Operatives. <https://cfpa-e.eu>.
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/515, 19. märts 2019.
- Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 97/23/EÜ surve-seadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ.
- Haldusmenetluse seadus. RT I 2001, 58, 354 RT I, 23.02.2011, 8.
- Haiglate ja hooldekodude projekteerimise juhised. 2018. Päästeamet. <https://www.rescue.ee/files/2018-09/haiglate-ja-hooldekodude-projekteerimise-juhised-small-.pdf?ce93c105e6>
- Kaevandamise ohutusnõuded. Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 172, RT I, 12.02.2021, 7.
- Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeerin-gutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord. Põllumajandusministri määrus nr 61, RT I, 26.07.2011, 5.
- Karistusseadustik. RT I, 06.01.2023, 4.

- Keskonnaagentuuri Ilmateenistuse kodulehekülg: www.emhi.ee
- Kohtueksperitiisiseadus. RT I, 11.03.2023, 62.
- Korralduseseadus. RT I, 14.03.2023, 28.
- Korralduseseaduse muutmise ja rakendamise seadus (eelnoü, 22.04.2013).
- Kriminaalmenetluse seadustik. RT I, 11.03.2023, 25.
- Kutseseadus. RT I, 03.2011, 22.
- Kutsekoda. Pottsepp-sell, tase 3. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10752609>
- Kutsekoda. Pottsepp tase 4. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10489967>
- Kutsekoda. Pottseppmeister, tase 5. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10752733>
- Küttesüsteemi puhastamise nõuded. Siseministri määrus nr 41, RT I 2010, 61, 446.
- Küttegaasi kasutatavale gaasipaigaldisele, selle ehitamisele ja gaasiseadme paigaldamisele ning gaasiballooni ladustamisele ja gaasianuma täitmisele esitatavad nõuded. Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 87, RT I, 25.01.2022, 4.
- Liikluseseadus. RT I, 30.06.2023, 34.
- Looduskaitseeseadus. RT I, 06.07.2023, 18.
- Lõhkematerjaliseadus. RT I, 04.01.2021, 9.
- Lõkke tegemisele ja grillimiskohale esitatavad nõuded. Siseministri määrus nr 18, RT I, 06.07.2021, 5.
- Maaparanduseseadus. RT I, 30.06.2023, 38.
- Maapõueseseadus1. RT I, 30.06.2023, 39.
- Maastiku kontrollitud põletamise nõuded ja kord. Siseministri määrus nr 4, RT I, 11.02.2021, 1.
- Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus. RT I, 06.04.2021, 5.
- Metsaseadus. RT I, 27.05.2022, 14.
- Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule. Siseministri määrus nr 44, RT I, 14.12.2022, 16.
- Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitistele, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade edastada Häirekeskusesse, ning tulekahjuteade edastamise ja sellest loobumise kord. Siseministri määrus nr 1, RT I, 23.02.2021, 15.
- Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele. Siseministri määrus nr 38, RT I 2010, 61, 443.
- Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele ning nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule. Siseministri määrus nr 44, RT I, 22.06.2023, 3.

- Ohutusportaal. Päästeamet. <https://ohutusportaal.paasteamet.ee/>
- Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas. Sotsiaalministri määrus nr 75, RT I, 12.03.2015, 73.
- Põlevmaterjalide lahtise laoplatsti tuleohutuse tagamine. 2022. Päästeamet. <https://www.rescue.ee/files/2022-01/polevmaterjalide-lahtine-laop-lats-21.01.2022.pdf?594c0a88df>.
- Päästeseadus. RT I, 16.12.2022, 21.
- Riigikohtu üldkogu otsus nr 3-1-3-10-02/003. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=206091950>
- Riigikohtu otsus nr 3-17-2591/2021. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=292949544>
- Riigikohtu otsus nr 3-3-1-72-14. <https://www.riigiteataja.ee/kohtulahendid/fail.html?fid=206104520>
- Riigimetsa Majandamise Keskuse kodulehekülg: www.rmk.ee.
- SA Kutsekoda kodulehekülg: www.kutsekoda.ee
- Surveseadme ohutuse seadus. RT I 2002, 49, 309 ... RT I 2010, 31, 158.
- Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus. Keskkonnaministri määrus nr 14, RT I, 16.03.2012, 6.
- Toote nõuetele vastavuse seadus. RT I, 03.02.2023, 11.
- Täitemenetluse seadustik. RT I, 06.01.2023, 17.
- Tuleohutusülevaatusseaduse toimingud, tuleohutusülevaatusseaduse tegemise erisused, tuleohutusülevaatusseaduse akti sisu ja teabevahetuse kord. Siseministri 16. veebruari 2021 määrus nr 7.
- Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded. Siseministri määrus nr 43, RT I 2010, 63, 467.
- Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded. Siseministri määrus nr 47. RT I 2010, 64, 473.
- Tuleohutuse seadus. RT I, 16.12.2022, 20.
- Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded. Siseministri määrus nr 47, RT I 2010, 64, 473.
- Tsiviilkohtumenetluse seadustik. RT I, 11.03.2023, 32.
- Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2005 määrus nr 322, RT I, 05.04.2023, 23
- Veevõtukoha rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõuded, tingimused ning kord. Siseministri määrus nr 10, RT I, 04.04.2023, 5.
- Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus. RT I, 10.07.2020, 61.
- Väärteomenetluse seadustik. RT I, 11.03.2023, 15.
- Õigusaktide mõjude analüüsi süsteemi üldkirjeldus, 2008. Tallinn: Justiitsministeerium. https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/oigusaktide_mojude_analuusi_susteemi_uldkirjeldus.pdf
- Äriseadustik. RT I, 23.12.2022, 33.

TULEOHUTUSE SEADUSE KOMMENTEERITUD VÄLJAANDES LEIAVAD KÄSITLEMIST TULEOHUTUSE SEADUSE SÄTTED KOOS VIIMASTE, 2023. AASTAL JÕUSTUNUD JA KEHTIVATE MUUDATUSTEGA.

Väljaande eesmärk on tagada parem õigusselgus seaduses sätestatud kohustuste mõistmiseks ja järgimiseks, selgitada tuleohutusnõuete rikkumise korral riikliku järelevalve olemust ja vastutust ning aidata kaasa seaduse paremale rakendamisele.

Sisu mõistmiseks tuuakse praktilisi näiteid ja antakse soovitusi tuleohutusnõuete järgimiseks. Lisaks on käsitletud muid seonduvaid õigusakte ehk eriseadusi, neid tõlgendatakse ja seostatakse tuleohutuse seadusega ning vaadeldakse ka asjakohaseid juhiseid, tehnilisi norme ja standardeid. Kommenteeritud väljaande koostamisel on lähtutud ka praktikas ette tulnud elulistest probleemidest ja lisatud on teemakohaseid kohtulahendeid, mis annavad lugejale aimu kohtu tõlgendustest juhtumite lahendamisel. Lisaväärtusena saab väljaannet kasutada õppevahendina koolides, asutustes ja täienduskoolitustel.

AUTORID:

Mari Tikan – Siseministeeriumi ohutuspoliitika nõunik. Lõpetanud Sisekaitseakadeemia päästekolledži. Tallinna Tehnikaülikooli magistrikaad.

Tagne Tähe – Päästeameti Lõuna päästekeskuse juht alates 2023. aastast. Päästeameti ohutusjärelevalve osakonna juhataja 2018–2013. Tartu Ülikooli õigusteaduse magistrikaad.

Maret Rannala – Päästeameti ohutusjärelevalve osakonna juhataja. Tartu Ülikooli õigusteaduse magistrikaad.

Riina Kroonberg – Sisekaitseakadeemia õigus- ja sotsiaalteaduste keskuse õigusainete vanemlektor, sh õpetab tuleohutusosalase haldus- ja väärteomenetluse teemasid. Tartu Ülikooli õigusteaduse magistrikaad.

Tarmo Terep – Sisekaitseakadeemia päästekolledži kriisireguleerimise ja tuleohutuse õppetooli lektor ja Välisministeeriumi ekspert Euroopa Liidu tsiviilmissioonil Moldovas. Lõpetanud Sisekaitseakadeemia päästekolledži. Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi magistrikaad.

Alar Valge – Sisekaitseakadeemia päästekolledži vanemlektor, kutse- ja tuleohutusstandardite töörühma liige ning tuleohutuse valdkonna kutse andmise hindamiskomisjoni liige. Lõpetanud Sisekaitseakadeemia päästekolledži. Akadeemia Nord magistrikaad.

